

Ανώτατο Τεχνολογικό Ίδρυμα Πάτρας
Σχολή : Επαγγελματών Υγείας και Πρόνοιας
Τμήμα : Κοινωνικής Εργασίας

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Σεξουαλική Κακοποίηση Ανηλίκων

Υπεύθυνη καθηγήτρια

Γαϊτάνη Ρεγγίνα

Σπουδαστές

Αντωνοπούλου Βασιλική
Καραμπουζιάκης Ιωάννης
Μακκίδου Θεονίσα

ΠΑΤΡΑ 2002

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I

1.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.2. ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

1.3. ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

1.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

2. ΣΤΑΔΙΑ ΨΥΧΟΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ ΑΠΟ ΑΥΤΗΝ

2.1 . ΣΤΑΔΙΑ ΨΥΧΟΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

2.2. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΨΥΧΟΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

3. Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Ο
ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ
ΠΑΙΔΙΟΥ

3.1. Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΩΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΘΕΣΜΟΣ

3.2. Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΣΗΜΕΡΑ

3.3. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

3.3.1. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΠΟΥ ΕΠΙΤΕΛΕΙ Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΠΑΙΔΙ

4. Η ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

5. Η ΒΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

5.1. ΠΡΟΔΙΑΘΕΣΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΛΥΣΗ ΒΙΑΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

5.2. Η ΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΔΙΕΘΝΩΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I V

1. ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΩΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

2. ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

3. ΜΟΡΦΕΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

4. ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

4.1. ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΟ – ΕΜΠΕΙΡΙΟΚΡΑΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

5.1 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΔΡΑΣΤΗ – ΥΠΑΙΤΙΟΥ

5.1. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΔΡΑΣΤΩΝ ΒΙΑΣΜΟΥ ΜΕ ΘΥΜΑΤΑ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ

5.2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΔΡΑΣΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΕΠΡΑΞΑΝ ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΤΗΣ

ΑΙΜΟΜΙΞΙΑΣ

6. ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΓΟΝΙΟΥ ΠΟΥ ΚΑΚΟΠΟΙΕΙ

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΑ ΤΟ ΑΝΗΛΙΚΟ ΠΑΙΔΙ ΤΟΥ

6.1. Η ΝΟΗΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΓΟΝΙΟΥ ΠΟΥ ΚΑΚΟΠΟΙΕΙ

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΤΟΥ

7. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΙΔΙΟΥ ΠΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΕΙΤΑΙ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ

ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ

7.1. ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΒΙΑΣΜΟΥ

7.2. ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ✓

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΒΙΑΣΜΟΥ ΠΟΥ

ΣΥΡΡΕΕΙ ΜΕ ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΤΗΣ ΑΙΜΟΜΙΞΙΑΣ

8. ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΟ ΠΑΙΔΙ

9. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑ

ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

10. Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΟΥ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ

11. Η ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΕΝΟΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

12. ΘΕΡΑΠΕΙΑ

12.1. ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

12.2. 1. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ – ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΗ ΚΡΙΣΗ

12.2. 1. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ

12.3. ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΘΥΜΑΤΩΝ

12.3.1. ΘΥΜΑΤΑ ΒΡΕΦΙΚΗΣ Ή ΝΗΠΙΑΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

12.3.2. ΘΥΜΑΤΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

12.3.3. ΘΥΜΑΤΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

12.3.4. ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΣΕ ΘΥΜΑΤΑ ΕΦΗΒΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

12.4. ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΟΥ ΘΥΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

13. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

13.1. ΠΡΟΣΟΝΤΑ ΜΕΛΩΝ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

13.2. ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΟΜΑΛΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ
ΟΜΑΔΑΣ

13.3. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΞΑΝΤΛΗΣΗ

14. ΠΡΟΛΗΨΗ

14.1. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ
ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

1. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΠΑΙΔΙ

1.1. Ο ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ

1.1.1. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ

1.1.2. ΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΣΤΗΝ

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

1.1.3. ΤΑ ΠΡΟΣΩΝΤΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ

1.1.4. Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ

1.1.5. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙ Ο ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ

1.2. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

1.3. ΝΟΜΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ

1.4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αν ένα παιδί ζει μέσα στη κριτική :
Μαθαίνει να κατακρίνει.

Αν ένα παιδί ζει μέσα στην έχθρα :
Μαθαίνει να καυγαδίζει.

Αν ένα παιδί ζει μέσα στην ειρωνεία :
Μαθαίνει να είναι ντροπαλό .

Αν ένα παιδί ζει μέσα στη ντροπή :
Μαθαίνει να αισθάνεται ένοχο.

Αν ένα παιδί ζει μέσα στη κατανόηση :
Μαθαίνει να είναι υπομονετικό.

Αν ένα παιδί ζει μέσα στην ενθάρρυνση :
Μαθαίνει να έχει εμπιστοσύνη.

Αν ένα παιδί ζει μέσα στον έπαινο :
Μαθαίνει να εκτιμά.

Αν ένα παιδί ζει μέσα στη δικαιοσύνη :
Μαθαίνει να είναι δίκαιο.

Αν ένα παιδί ζει μέσα σε ασφάλεια :
Μαθαίνει να πιστεύει.

Αν ένα παιδί ζει μέσα σε επιδοκιμασία :
Μαθαίνει να έχει αυτοεκτίμηση .

Αν ένα παιδί ζει μέσα σε παραδοχή και φιλία :
Μαθαίνει να βρίσκει την αγάπη μέσα στο κόσμο.

R. Russel .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

1.1 Εισαγωγή.

Ο άνθρωπος παρά τον ηθικό εξοπλισμό και την κοινωνική συνείδηση που οικοδόμησε τα τελευταία δέκα χιλιάδες χρόνια της μακράς βιολογικής του διαδρομής, εξακολουθεί να διατηρεί σπέρματα του πρωτόγονου ενστίκτου της επικράτησης του ισχυρότερου.

Το παιδί υπήρξε και εξακολουθεί να είναι το πρώτο θύμα της πρωτόγονης βίας των μεγάλων. Η φυσική του αδυναμία, εκατομμύρια χρόνια τώρα, το καθιστά εύκολο στόχο. Η κακοποίηση του σωματική, ψυχική, σεξουαλική και η εξίσου κακοποιός παραμέληση του αποτελεί το πιο μελανό στίγμα της ιστορίας του γένους των ανθρώπων.

Το φαινόμενο της κακοποίησης των παιδιών, όπως είναι φυσικό, είναι οικουμενικό. Αφορά πόλεις και χωριά, πλούσιους και φτωχούς, μορφωμένους και αμόρφωτους. Είναι γνωστό δια μέσου των αιώνων και εκδηλώνεται με διάφορες μορφές. Είναι δε άμεσα συνδεδεμένο με πολιτισμικούς και κοινωνικούς παράγοντες, εξαρτάται δε και από τα πρότυπα τα οποία κάθε κοινωνία επιβάλλει στους γονείς σχετικά με τους τρόπους ανατροφής, πειθαρχίας και συμπεριφοράς των παιδιών.

Στο κατώφλι της νέας χιλιετίας η εγκληματικότητα αναγνωρίζεται ως ένα από τα κυρίαρχα κοινωνικά προβλήματα . Στα πλαίσια αυτής της ιστορικής και κοινωνικής συγκυρίας επιλέξαμε να διαχειριστούμε ένα από τα πλέον σοβαρά περιστατικά βίαιης επιθετικής συμπεριφοράς . Πιο συγκεκριμένα, επιλέξαμε να μελετήσουμε τα εγκλήματα σεξουαλικής κακοποίησης με ανήλικα θύματα . Από το σύνολο αυτών των εγκλημάτων , άλλα τιμωρούνται ως πλημμελήματα και άλλα ως κακουργήματα , άλλα διαπράττονται από αγνώστους και άλλα από άτομα του στενού οικογενειακού περιβάλλοντος και συγγενείς , σε άλλα τα θύματα τραυματίζονται σωματικά σε άλλα όχι , άλλα προσβάλλουν το έννομο αγαθό της γενετήσιας ελευθερίας και άλλα αποσκοπούν στην οικονομική εκμετάλλευση της γενετήσιας ζωής . Όμως σε κάθε περίπτωση στα εγκλήματα αυτού του τύπου προσβάλλεται η ανηλικότητα και η αξιοπρέπεια του ατόμου και στιγματίζεται ανεξίτηλα ο ψυχικός και συναισθηματικός του κόσμος στην πιο τρυφερή ηλικία .

1.2 Το πρόβλημα

Ο Α. Τσιγγρής στο βιβλίο του ' Σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού – όψεις κοινωνικού ελέγχου ' θέτει το ερώτημα : Ποιο κατά τη γνώμη σας είναι το σοβαρότερο έγκλημα που μπορεί να διαπράξει ένας δράστης εναντίον ενός και μόνο θύματος; Υποστηρίζει ότι τα εγκλήματα βίας (εγκλήματα βιασμού, αιμομικτικού βιασμού , της μαστροπείας , αποπλάνηση παιδιών , προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας , κ.τ.λ.) είναι από τα σοβαρότερα . Επίσης , τα εγκλήματα σεξουαλικής βίας είναι ακόμη σοβαρότερα .Είναι τα σοβαρότερα που μπορούν να τελεσθούν στις περιπτώσεις που τα θύματα είναι παιδιά . (Α. Τσιγκρής , Αθήνα , Νοέμβριος 1999,Πρόλογος)

Τόσο στις Ηνωμένες Πολιτείες όσο και σε χώρες της Ευρώπης , που έχουν οργανώσει προγράμματα ανίχνευσης και αντιμετώπισης της κακοποίησης παιδιών σε εθνικό επίπεδο , το σημαντικότερο ανερχόμενο πρόβλημα είναι η σεξουαλική κακοποίηση.

Το φαινόμενο αυτό , του οποίου οι διαστάσεις αποκαλύφθηκαν για πρώτη φορά στην ελληνικό χώρο από τις έρευνες και το κοινωνικό έργο του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού και

ειδικότερα του Κέντρου Μελέτης και Πρόληψης της κακοποίησης και παραμέλησης του παιδιού , είναι απόρροια μιας παθολογίας της οικογένειας .(Ε.Αγάθωνος –Γεωργοπούλου,Αθήνα ,1993)

Σε μια χώρα σαν την Ελλάδα με τέτοια κοινωνική και ιστορική εξέλιξη , υπάρχει δυσκολία να γίνει πιστευτή και παραδεκτή η μεγάλη κρίση που περνάει η ελληνική οικογένεια . Και αυτό γιατί το πρόβλημα στην Ελλάδα βρίσκεται τώρα στο στάδιο αναγνώρισης του.

Οι βασικοί παράγοντες που εμποδίζουν την αναγνώριση του προβλήματος της σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων είναι η έλλειψη κατάλληλης οργάνωσης και υποδομής , η έλλειψη ευαισθητοποίησης των ειδικευμένων επαγγελματιών (γιατρών, κοινωνικών λειτουργών , αστυνομικών , κ.τ.λ.) , καθώς και η ελλιπή ενημέρωση του κοινού.

Τα κοινωνικά όμως φαινόμενα εκτυλίσσονται πολύ γρήγορα και είναι γεγονός ότι η σεξουαλική κακοποίηση των παιδιών αποτελεί σοβαρότατο πρόβλημα με οδυνηρές συνέπειες .

Συγκεκριμένα την πενταετία (1990 – 1995) έχουν τριπλασιαστεί τα κρούσματα σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών έως 16 ετών στην Ελλάδα . Οι περιπτώσεις αυτές αφορούσαν

αποπλάνηση , πορνεία , πορνογραφία , βιασμούς , αιμομιξίας και προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας . Το 1995 είχαν καταγραφεί 138 νέα περιστατικά κακοποίησης από τα οποία 92 αφορούσαν κορίτσια και 46 αγόρια ενώ πιο παλιά το Ινστιτούτο Υγείας του παιδιού είχε διαπιστώσει ότι το 75 % των περιπτώσεων η κακοποίηση προέρχεται μέσα από τα μέλη της ίδιας της οικογένειας .(Κ.Μαντζιβής ,Αθήνα ,2000, σελ. 24)

Οι έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί στον ελληνικό χώρο αποδεικνύουν την ύπαρξη του φαινομένου της σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων , γεγονός που καθιστά αναγκαία την παραδοχή του . Ωστόσο τα προγράμματα για την πρόληψη , διαγνωστική εκτίμηση και τη θεραπευτική παρέμβαση των περιπτώσεων σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών είναι σχεδόν ανύπαρκτη.(Ε.Αγάθωνος ,1991,σελ. 127-128)

Θα ήταν επιθυμητό η διεπιστημονική ομάδα (γιατροί , κοινωνικοί λειτουργοί , νοσηλευτές) και άλλες υπηρεσίες (αστυνομικοί , νομικοί) να ασχοληθούν περισσότερο με αυτή τη μάστιγα της σύγχρονης κοινωνίας . (Ε. Αγάθωνος – Γεωργοπούλου , 1991,σελ.14-16)

1.3 Σκοπός μελέτης

Βασικός σκοπός της μελέτης αυτής είναι η κατά το δυνατόν εμπειριστατωμένη παρουσίαση του φαινομένου της σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων , ώστε να γίνουν γνωστές οι πραγματικές διαστάσεις του προβλήματος . Ο στόχος αυτός πραγματοποιείται με τη συλλογή στοιχείων ενδεικτικών της έκτασης του προβλήματος , έτσι όπως παρουσιάζεται από Έλληνες και Ξένους ερευνητές και μελετητές .

Πιο συγκεκριμένα , οι στόχοι αυτής της μελέτης είναι :

- Παρουσίαση της ιστορικής εξέλιξης του φαινομένου της σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων .
- Ανάλυση του προβλήματος της σεξουαλικής κακοποίησης ως κοινωνικού φαινομένου και της συχνότητας αυτού.
- Διερεύνηση των προϋποθέσεων και των αιτιών , που συμβάλλουν στο φαινόμενο της σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων.
- Ανάλυση των χαρακτηριστικών δραστών και θυμάτων της σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων .
- Διερεύνηση των επιπτώσεων τόσο στο παιδί όσο και στα

υπόλοιπα μέλη της οικογένειας είτε η κακοποίηση είναι ενδο-οικογενειακή είτε είναι εκτός του οικογενειακού περιβάλλοντος.

-Συγκέντρωση στοιχείων όσον αφορά στην πρόληψη , διάγνωση και θεραπευτική παρέμβαση της σεξουαλικής κακοποίησης ανήλικων θυμάτων .

- Αναφορά στις νομοθετικές ρυθμίσεις για τη σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων .

- Εκτίμηση του ρόλου της κοινωνικής εργασίας ως μεθόδου αντιμετώπισης του φαινομένου της σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

1.1 Μεθοδολογία

Η εργασία αυτή είναι μια βιβλιογραφική μελέτη , που σκοπό έχει να τονίσει την έκταση του φαινομένου της σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων τόσο στην Ελλάδα , όσο και στο παγκόσμιο γίνεσθαι.

Για την καλύτερη διεξαγωγή της μελέτης τέθηκαν επιμέρους στόχοι. Καταρχάς , γίνεται μια εκτεταμένη αναφορά στο θεσμό της οικογένειας και στον τρόπο , με τον οποίο αυτή συμβάλλει στη διαμόρφωση και στην εξέλιξη της προσωπικότητας του παιδιού . Σημαντική είναι και η ιστορική αναδρομή του φαινομένου και η ύπαρξη του διαμέσου των αιώνων.

Στη συνέχεια , εξετάζεται η ψυχολογική ανάπτυξη του παιδιού και του ανήλικου γενικότερα . Επισημαίνεται το ' προφίλ ' του δράστη , του δράστη – γονιού και του κακοποιημένου παιδιού . Έπειτα , γίνεται αναφορά στις συνέπειες της σεξουαλικής κακοποίησης στο παιδί , την οικογένεια και τον ευρύτερο κοινωνικό περίγυρο.

Στην τελευταία ενότητα , γίνεται μια εκτενή αναφορά στο ρόλο του κοινωνικού λειτουργού για την βοήθεια / αντιμετώπιση του σεξουαλικά κακοποιημένου παιδιού . Εξετάζονται τεχνικές και μέθοδοι , που χρησιμοποιεί ο Κ. Λ. , για να βοηθήσει το σεξουαλικά

κακοποιημένο παιδί να ξεπεράσει τη φρικαλεότητα, που βίωσε και τις ενέργειες που διεξάγει για να βοηθήσει τους γονείς και τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας.

Τέλος , γίνεται αναφορά στο νομικό πλαίσιο , στους φορείς και τις υπηρεσίες , οι οποίες μπορούν να στηρίξουν τους γονείς και το ανήλικο παιδί .

Όλα τα παραπάνω θέματα , προέρχονται από συγκέντρωση υλικού , που μελετήθηκε και ταξινομήθηκε έτσι , ώστε να πραγματοποιηθεί αυτή η μελέτη . Για να υλοποιηθεί αυτός ο σκοπός , πραγματοποιήθηκαν συνεχείς επισκέψεις σε διάφορες βιβλιοθήκες , υπηρεσίες και φορείς , που ασχολούνται με τη σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων , έτσι ώστε να συγκεντρωθεί το υλικό . Οι βιβλιοθήκες , οι φορείς και οι υπηρεσίες , που επισκεφθήκαμε , είναι οι εξής :

- Δημοτική βιβλιοθήκη Καβάλας
- Δημοτική βιβλιοθήκη Λαμίας
- Δημοτική βιβλιοθήκη Πάτρας
- Δημοτική βιβλιοθήκη Σερρών
- Βιβλιοθήκη ΤΕΙ Πάτρας
- Βιβλιοθήκη του παιδαγωγικού τμήματος του Πανεπιστημίου

Πατρών

- Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού
- Χαμόγελο του παιδιού – Παράρτημα Πάτρας
- Δικηγορικό γραφείο του Εγκληματολόγου – Δικηγόρου, καθηγητή , του Πάντειου Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Τσιγγρής

Άγγελος

- Ιστοσελίδες του Internet

Τέλος , βοηθητική και κατευθυντική ήταν η συνεργασία μας με την υπεύθυνη καθηγήτρια κ Γαιτάνη Ρεγγίνα (Κ.Λ. καθ. Κοινωνικής εργασίας ΤΕΙ Πάτρας) , που με τις οδηγίες της συνετέλεσε στη διεκπεραίωση αυτής της μελέτης .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

1. Ιστορική αναδρομή.

Το πρόβλημα της σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων δεν είναι μόνο ένα φαινόμενο της σύγχρονης εποχής, αλλά έχει τις ρίζες του στην αρχαιότητα .Είναι ένα φαινόμενο τόσο παλιό, όσο και ο άνθρωπος .

Πολλοί αρχαίοι λαοί , όπως οι Αιγύπτιοι , διατηρούσαν την αιμομιξία στα ανώτερα κυρίως στρώματα για την κυριότητα του βασιλικού και αριστοκρατικού αίματος ` . Μάλιστα , τέτοιες αιμομιξίες θεωρούνται ` επαινετές και θέαρεστες ` . Ενώ , όμως , η αιμομιξία ήταν ανεκτική στα ανώτερα στρώματα,για τα κατώτερα στρώματα ίσχυε το αρχαίο αιγυπτιακό δίκαιο ,οι νόμοι του οποίου για τα ηθικά θέματα ήταν πολύ αυστηροί . Ο βιασμός τιμωρούνταν πολύ αυστηρά με κόψιμο των γεννητικών οργάνων των βιαστών .(Κ. Μαντζιβής 2000, σελ. 104, 114)

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο βασιλιάς της Αιγύπτου Μυκερίνος (4235- 39551 π.χ .), ο οποίος αγάπησε τη κόρη του και της έκανε έρωτα παρά τη θέληση της . Η κόρη , ύστερα από αυτά , από τη λύπη της κρεμάστηκε (Κ. Μαντζιβής , 2000 , σελ . 112)

Στην αρχαία Βαβυλώνα ο κώδικας του Χαμουραμπί για τους

αιμομίκτες ήταν αμείλικτος . Προέβλεπε την ποινή του θανάτου(με φωτιά) στην περίπτωση αιμομιξίας μητέρας και γιου . Στις άλλες αιμομικτικές περιπτώσεις ο νόμος προέβλεπε την τιμωρία του αιμομίκτη με εξορία . (βλ. παραπάνω ,σελ. 125)

Στην Παλαιά Διαθήκη , ο Μωσαϊκός νόμος ανέφερε ότι απαγορεύεται η αιμομιξία και χαρακτηρίζεται ως αποτρόπαιο έγκλημα . Για αυτό , επιβάλλει τη θανατική ποινή στους ενόχους , άνδρες και γυναίκες , σε ορισμένες περιπτώσεις αιμομιξίας . Μάλιστα , οι δράστε θεωρούνται ` επικατάρτοι ` . (βλ. παραπάνω σελ. 153)

Στην Καινή Διαθήκη , παρόλο που η αιμομιξία δεν αναφέρεται πουθενά , δεν σημαίνει ότι υπάρχει και ανοχή . Αντιθέτως , θεωρείται ` βδελυκτή ` από τον Ευαγγελικό νόμο , ισότιμο με την πορνεία. Ο Χριστιανισμός θέλει τους πιστούς ` άμωμους ` , δηλαδή άψογους και καθαρούς από τέτοιου είδους σαρκική αμαρτία . (βλ. παραπάνω σελ. 160)

Στην Αρχαία Ελλάδα και στη Ρώμη , η παρά φύση συνουσία ήταν επιβαλλόμενη στα νεαρά αγόρια και αποδεκτή. Συχνά επιβαλλόταν ο πρώορος ευνουχισμός σε νεαρά αγόρια πράγμα που βοηθούσε στη διατήρηση μιας πιο θηλυπρεπής εμφάνισης και συνέβαλε στην ομορφιά τους . (Kembe & Kembe , 1984 ,

σελ. 14)

Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι τα παιδιά ευγενούς καταγωγής
` προστατεύονταν ` καλά από το οικογενειακό δίκαιο και τους
νόμους της πολιτείας . Στον περίφημο νόμο Scanlinia , όπως τον
κατέδειξε ο Boswell , δεν απαγορευόταν η ομοφυλοφιλία . Ο
νεαρός , έφηβος προστατευόταν από την αποπλάνηση και τη βία .
Από την άλλη μεριά και ασφαλής κατά λογική συνέπεια , ο έρωτας
προς τα αγόρια γινόταν κυρίως με νεαρούς δούλους , που η
κοινωνική τους θέση δεν προκαλούσε ανησυχίες . (Μ . Φουκώ ,
1992, σελ. 214)

Στα Βυζαντινά χρόνια η Εκλογή των Νόμων προέβλεπε για τους
αιμομίκτες μόνο ρινοκοπία . Γενικά , οι βυζαντινοί τους
αρσενοκοίτες , τους παιδεραστές , τους μαστροπούς , τους
αιμομίκτες , τους θεωρούσαν όμοιους με τους λεπρούς και τους
μολυσμένους . (Κ. Ματζιβής ,2000, σελ. 248)

Στη σύγχρονη εποχή έχουμε παραδείγματα σεξουαλικής
κακοποίησης . Στην νότια Αμερική στον καιρό των σκλάβων τα
κορίτσια σκλάβες υπήρξαν συχνά θύματα βιασμού και άγριου
ξυλοδαρμού . Το ίδιο συνέβαινε και σε κορίτσια σκλάβες πόρνες ,
που αγοράζονταν ή πωλούνταν στο San Francisco στις
αρχές του εικοστού αιώνα .

Κάνοντα αυτή τη σύντομη ιστορική ανασκόπηση ,διαπιστώνει εύκολα κανείς ότι τα παιδιά υπήρξαν , από αρχαιοτάτων χρόνων , θύματα εκμετάλλευσης , κακοποίησης και δη αιμομιξίας .

2. Στάδια ψυχοσεξουαλικής ανάπτυξης και προβλήματα που προκύπτουν από αυτήν.

2.1 . Στάδια ψυχοσεξουαλικής ανάπτυξης

Ο Freud διερεύνησε το σύνθετο χαρακτήρα και την σημασία της σεξουαλικότητας, καθώς και τη σχέση της με την ανάπτυξη της προσωπικότητας. Ειδικότερα διατύπωσε την πρωτότυπη πρόταση ότι η σεξουαλική ανάπτυξη συντελείται στα πέντε πρώτα χρόνια της ζωής και πως ότι συμβαίνει αυτή την περίοδο έχει αποφασιστική σημασία για τον μετέπειτα έφηβο όχι μόνο, όσον αφορά την σεξουαλική του ζωή αλλά και το χαρακτήρα του.

Επίσης σύμφωνα με τον Freud δεν αναγνωρίζουμε εύκολα την σημασία της παιδικής ηλικίας λόγω της παιδικής αμνησίας. Όταν οι εμπειρίες είναι οδυνηρές ή απογοητευτικές απωθούνται και αφήνουν μόνο σχετικά ασήμαντες αναμνήσεις – οθόνες μεμονωμένα δηλαδή επεισόδια που μπορούμε να τα ανακαλούμε στην μνήμη μας : τα επεισόδια αυτά θυμίζουν περισσότερο το έκδηλο περιεχόμενο του ονείρου και απαιτούν επεξεργασία για να φτάσει κανείς στο λανθάνον νόημά τους. Ωστόσο μπορεί να προβάλλεται σθεναρή αντίσταση σε μια τέτοια επεξεργασία όπου υπάρχει και η έννοια της παιδικής σεξουαλικότητας. (Richard,

Stevens, 1987, σελ. 55)

Ο Freud συνέλαβε την ανάπτυξη σαν μια σύνθετη αλληλεπίδραση ανάμεσα σε ένα βιολογικά προγραμματισμένο χρονοδιάγραμμα ανάπτυξης και στο περιβαλλοντικό και κοινωνικό πλαίσιο του παιδιού . Χρησιμοποίησε για να περιγράψει την βιολογική συνιστώσα τη λέξη Trieb που συνήθως αποδίδεται σαν ένστικτο ή ενόρμηση . Σύμφωνα με τη Φροϊδική χρήση του όρου , οι πηγές των ενορμήσεων βρίσκονται στην σωματική δομή και λειτουργία του οργανισμού. Οι ενορμήσεις έχουν επίσης ένα σκοπό , που είναι μια σωματική μεταβολή ή ανταμοιβή και βιώνεται σαν ικανοποίηση .

Τέλος οι ενορμήσεις έχουν ένα αντικείμενο που συμβάλλει αποφασιστικά στην παροχή ικανοποίησης . Στην πραγματικότητα λοιπόν , τα ένστικτα ή οι ενορμήσεις εννοούνται ως συστήματα τάσεων που απορρέουν από τις σωματικές λειτουργίες . Όλη η ψυχική ενέργεια προκύπτει από την λειτουργία των ενορμήσεων .

Ο Freud θεωρούσε ότι η ανάπτυξη και η λειτουργία της libido (όπως ονόμασε την σεξουαλική ενόρμηση) έχει ιδιαίτερη σημασία για την προσωπικότητα του ατόμου. Η επιβίωση εξαρτάται από την άμεση ικανοποίηση των ενστίκτων του ΕΓΩ (ενορμήσεις που

προάγουν την διατήρηση του εαυτού).Αν ένα παιδί δεν φάει και δεν πιεί δεν μπορεί να ζήσει.Οι στόχοι αυτών των ενορμήσεων , η μορφή δηλαδή της ικανοποίησης που απαιτούν, είναι συνεπώς καθορισμένοι και επιδέχονται μικρές μόνο παραλλαγές στον τρόπο έκφρασής τους .(R.Stevens , 1987)

Για τον Freud η libido είναι ουσιαστικά μια ενόρμηση που αντικείμενό της έχει την διέγερση διαφόρων περιοχών του σώματος ή αλλιώς < ερωτογενών ζωνών > .Ο Freud θεωρούσε πως η ψυχοσεξουαλική ανάπτυξη ακολουθεί μια βιολογικά προκαθορισμένη σειρά. Η πρώτη φάση της ανάπτυξης τοποθετείται στα πέντε πρώτα χρόνια της ζωής . Η φάση αυτή περιλαμβάνει διάφορα επιμέρους στάδια , που το καθένα τους συνδέεται με μια ορισμένη ερωτογενή ζώνη και ένα συγκεκριμένο μέσο με το οποίο επιτυγχάνεται η ικανοποίηση.

Ο βαθμός και το είδος της ικανοποίησης που δοκιμάζει το παιδί σε κάθε στάδιο εξαρτάται κατά πολύ από την αλληλεπίδραση με τα άτομα που το ανατρέφουν .

Σύμφωνα με την θεωρία του Freud ,η υπέρμετρη ικανοποίηση όπως και η αποστέρηση έχουν μόνιμες συνέπειες στην διάπλαση του ατόμου . Ο χαρακτήρας αυτών των συνεπειών θα είναι

συνάρτηση του σταδίου στο οποίο παρουσιάστηκε η αποστέρηση ή ικανοποίηση και των μορφών που προσέλαβε. Οι συνέπειες θα βοηθήσουν να προσδιοριστεί όχι μόνο το είδος της σεξουαλικής ικανοποίησης που αναζητά το άτομο στην εφηβεία του, αλλά και η προσωπικότητα του και οι χαρακτηριστικές συναισθηματικές του αντιδράσεις. (Richard Stevens , 1987)

Τα στάδια που διέρχεται η ψυχοσεξουαλική ανάπτυξη κατά τον Freud είναι τα εξής :

1) Στοματικό στάδιο (πρώτο έτος της ηλικίας) : Η πρώτη ζώνη ενδιαφέροντος για το νήπιο είναι το στόμα και το αρχικό μέσο ικανοποίησης ο θηλασμός . Όσο αναπτύσσεται η οδοντοφυΐα τόσο η ηδονή επικεντρώνεται στο δάγκωμα . Σε αυτά τα πρώτα στοματικά στάδια ο πρωταρχικός ψυχολογικός προσανατολισμός του νηπίου σχετίζεται με την διαδικασία της ενσωμάτωσης . Το νήπιο επιδιώκει να < απορροφήσει > τις πλευρές του κόσμου που αντικρίζει . Ο ρόλος του είναι βασικά παθητικός , από την άποψη ότι ουσιαστικά η ευζωία του εξαρτάται ολότελα από τις πράξεις των άλλων . Αν οι ανάγκες του ικανοποιούνται τότε καταλήγει να συλλάβει την ύπαρξη του με θετικό τρόπο και θεωρεί ότι ο κόσμος γύρω του είναι ζεστός και γενναιόδωρος . Αν δοκιμάσει στερήσεις , ο συναισθηματικός του προσανατολισμός μπορεί κάλλιστα να τείνει

προς την απαισιοδοξία .(R. Stevens , 1987, σελ. 58)

2) Πρωκτικό στάδιο (δεύτερο και τρίτο έτος ηλικίας) Καθώς τα παιδιά μεγαλώνουν απαιτούν κινητικότητα και αναπτύσσουν την ικανότητα να επικοινωνούν με τους γονείς τους , η ζώνη ενδιαφέροντος μετατοπίζεται στον πρωκτό . Η ηδονή επέρχεται με τη συγκράτηση και την αποβολή των περιττωμάτων που < επενεργούν ως διεγερτική μάζα σε ένα σεξουαλικά ευαίσθητο τμήμα της βλενογόνου > .

Το πρωκτικό στάδιο έχει σημαντικές επιπτώσεις στη σχέση ανάμεσα στο νήπιο και το γονέα γιατί διαμορφώνονται τα κεντρικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας . Στην διάρκεια της εκπαίδευσης του παιδιού για το πώς να ελέγχει τις ανάγκες , του, του ζητούν να μάθει να ελέγχει τις κινήσεις των εντέρων του και να αφοδεύει μόνο την κατάλληλη στιγμή και στο κατάλληλο μέρος . Τα κόπρανα του όμως το < νήπιο τα μεταχειρίζεται σαφώς σαν μέρος του σωματός του – αντιπροσωπεύουν για αυτό το πρώτο του δώρο> , αποβάλλοντας τα μπορεί να εκφράσει την ενεργή του συμμόρφωση προς το περιβάλλον , ενώ συγκρατώντας τα δηλώνει την υπακοή του .(R.Stevens,1987, sel.54)

3) Στο τρίτο ή φαλλικό στάδιο (τρίτο έως έβδομο έτος). Το παιδί στρέφει την προσοχή του στα γεννητικά του όργανα . Οι σεξουαλικές διαφορές αποκτούν σπουδαιότητα . Η επαφή με τα παιδιά του αντίθετου φύλου μπορεί να του διεγείρει την περιέργεια

Τα φυσιολογικά αισθήματα στοργής που αισθάνεται το αγόρι για την μητέρα του , μπορεί τώρα να δυναμώσουν , να θέλει να κοιμάται δίπλα της το βράδυ και να εκδηλώνει σεξουαλική περιέργεια για αυτήν . Αυτά τα ενισχυμένα συναισθήματα περιπλέκονται με συναισθήματα ανταγωνισμού προς τον πατέρα (το γνωστό Οιδιποδειό σύμπλεγμα) που μπορεί να δημιουργήσουν στο παιδί φόβο και εχθρότητα .

Το αγόρι φοβάται ευνουχισμό πιστεύει ότι και τα κορίτσια είχαν γεννητικά όργανα σαν τα δικά του, αλλά τα " έχασαν " και ότι η ίδια τύχη θα περιμένει και τον ίδιο . Φοβάται ότι θα υποστεί τον < ακρωτηριασμό των γεννητικών οργάνων από τον πατέρα του , τον οποίο στην ηλικία αυτή βλέπει ως ερωτικό αντίζηλο για τη μητρική κλίση > .(βλ. παραπάνω σελ. 61)

Ο φθόνος του πέους βοηθά τώρα το κορίτσι να στρέψει το ενδιαφέρον και την στοργή προς τον πατέρα του (σύμπλεγμα της Ηλέκτρας) αφού τα αίσθημα της απώλειας ότι δεν έχει πέος όπως και καμμία άλλη γυναίκα . Έτσι καταλήγει να

υποτιμήσει όλες τις γυναίκες . Στο τέλος της περιόδου αυτού του σταδίου επέρχεται η λύση του Οιδιπόδειου συμπλέγματος με την ταύτιση του παιδιού προς τον γονέα του ίδιου φύλου.

(βλ. παραπάνω σελ. 61)

4) Το στάδιο της λανθάνουσας σεξουαλικότητας (έβδομο έως ενδέκατο έτος) κατά το οποίο το άτομο στρέφεται προς τα πρόσωπα και τα πράγματα του ευρύτερου περιβάλλοντος και αποκτά ποικιλίες γνώσεις και δεξιότητες και ενισχύει το Υπερεγώ . Το στάδιο αυτό είναι μια περίοδος εσωτερικής γαλήνης πριν από την καταιγίδα της ήβης .(Ι.Ν. Παρασκευόπουλος 1988, σελ. 48)

2. 2 .Προβλήματα που προκύπτουν από την ψυχοσωματική ανάπτυξη.

Οι εμπειρίες του ατόμου σε κάθε στάδιο πιστεύεται ότι ασκούν αποφασιστική επίδραση στην θεμελίωση των βασικών χαρακτηριστικών της προσωπικότητας. Πολλά από τα ψυχολογικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα άτομα στην ζωή τους οφείλονται ,κατά τον Freud ,στο ότι δεν έλυσαν το Οιδιπόδειο σύμπλεγμα . Επίσης προβλήματα μπορεί να δημιουργήσει στο άτομο η ανεπιτυχής μετάβαση από το ένα εξελικτικό στάδιο στο άλλο.(I.N. Παρασκευόπουλος , Αθήνα , 1988, σελ. 49)

Έτσι στις περιπτώσεις που η βιολογική ορμή δεν ικανοποιείται επαρκώς σε ένα στάδιο ή αντίθετα ικανοποιείται υπερβολικά , το άτομο αφήνει το στάδιο αυτό με ένα βαθμό καθήλωσης (fixation) με αποτέλεσμα να παρουσιάζει μειωμένη προσαρμογή στα επόμενα στάδια . Αν η ικανοποίηση της βιολογικής ορμής στα επόμενα στάδια δεν είναι επαρκής ,το παιδί για να αντλήσει ικανοποίηση , παλινδρομή σε μορφές συμπεριφοράς μικρότερης ηλικίας.

Οι δύο αυτές λειτουργίες η καθήλωση και η παλινδρόμηση είναι δυνατό να προκαλέσουν μόνιμες αλλοιώσεις στον χαρακτήρα και την προσωπικότητα του ατόμου .(βλ. παραπάνω

σελ. 49)

Έτσι κατά τον Freud :

A) Καθήλωση στο στοματικό στάδιο εκδηλώνεται στην ενήλικη ζωή με ψυχαναγκαστική τάση για πολύ φαγητό , ή φλυαρία , κάπνισμα και αλκοολισμό , καθώς επίσης και με εξωπραγματική αυτοπεποίθηση ή ψυχική κατάπτωση και μελαγχολία.

B)Καθήλωση στο πρωκτικό στάδιο εκδηλώνεται με πείσμονα διάθεση , καταπιεστική συμπεριφορά , ιδιογνώμονα δογματισμό , επιδεικτική εκκεντρικότητα , παθητική αντίσταση, τσιγγουνιά και επιθετικότητα .(I.N. Παρασκευόπουλος , 1988, σελ. 49)

Γ)Καθήλωση στο φαλλικό στάδιο εκδηλώνεται με ομοφυλοφιλική διάθεση , ναρκισσισμό, αλαζονεία , επιδεικτικότητα και σωβινισμό.
(βλ. παραπάνω σελ.49)

Καθοριστικές για την επανεμφάνιση της σεξουαλικής δραστηριότητας είναι εσωτερικές αιτίες και εξωτερικές αφορμές που οι περισσότερες περιπτώσεις μπορούν να αναγνωριστούν από την μορφή των συμπτωμάτων .

Οι τυχαίες και εξωτερικές αφορμές αποκτούν κατά αυτή την περίοδο μεγάλη και διαρκή σημασία . Στην πρώτη γραμμή στέκεται η επιρροή της αποπλάνησης , όπου το παιδί χρησιμοποιείται πρόωρα ως σεξουαλικό, αντικείμενο και κάτω από εντυπωσιακές

συνθήκες. Έρχεται να γνωρίσει από τις γεννητικές ζώνες την ικανοποίηση, την οποία στην συνέχεια είναι συνήθως αναγκασμένο να ανανεώνει με τον αυνανισμό. Τέτοιες επιρροές μπορούν να προέλθουν από ενήλικους ή από άλλα παιδιά.

Κατά τα άλλα η επιρροή της αποπλάνησης δεν βοηθάει να αποκαλυφθούν οι αρχικές συνθήκες της σεξουαλικής ορμής καθώς οδηγεί το παιδί πρόωρα στο σεξουαλικό αντικείμενο για το οποίο η παιδική σεξουαλική ορμή δεν εκδηλώνει ακόμη καμμία ανάγκη. (Freud, , σελ. 69)

3. Η Οικογένεια στην σύγχρονη ελληνική κοινωνία και ο ρόλος της στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού.

3. 1. Η οικογένεια ως κοινωνικός θεσμός .

Ο κοινωνικός θεσμός είναι ένα σταθερό πλέγμα σχέσεων μεταξύ (κοινωνικά προσδιορισμένων) ρόλων . Ένα σύνολο τυποποιημένων τρόπων ατομικής και / ή ομαδικής δράσης . Ως κοινωνικός θεσμός η οικογένεια έχει κοινωνικά σημαντικούς σκοπούς , που συνοψίζονται στην εξασφάλιση της συνέχειας της κοινωνίας και που αναλύονται στη μετάβαση, από τη μια γενιά στη άλλη , του πολιτισμού ως τρόπου ζωής και τρόπου ύπαρξης των (υλικών)πραγμάτων και των κοινωνικών θέσεων .(Δ Μ. Μουσουρου , 1996, σελ. 19)

Ως θεσμός λοιπόν η οικογένεια έχει αφενός ένα χαρακτήρα , δημόσιο καθώς αφορά την οργάνωση συλλογικού βίου και αφετέρου έχει χαρακτήρα ιδιωτικό , καθώς αφορά την οργάνωση του ιδιωτικού βίου .

Έτσι η οικογένεια είναι θεσμός γιατί συνίσταται σε ένα σταθερό πλέγμα σχέσεων μεταξύ κοινωνικά προσδιορισμένων ρόλων (σύζυγος , μητέρα , γιος , αδελφός κ.τ.λ.)

Το γεγονός ότι ένα άτομο δεν αποδέχεται τον κοινωνικά προσδιορισμένο ρόλο του ή τη σχέση του ρόλου αυτού με έναν άλλο στα πλαίσια της οικογενειακής ομάδας δεν διαφοροποιεί τον θεσμό . Μπορεί όμως να έχει επιπτώσεις στο ίδιο το άτομο .

Σύμφωνα με μια δεδομένη κοινωνιολογική παραδοχή ,όσο πιο παραδοσιακή είναι μια κοινωνία τόσο πιο άκαμπτη στον προσδιορισμό των ρόλων και πιο ατέγκτη στην τήρηση των μεταξύ τους σχέσεων άρα τόσο πιο δυσάρεστες οι επιπτώσεις για το άτομο που, από ανάγκη ή επιθυμία διαφέρει.(Δ.Μ. Μουσουρου , 1996 , σελ. 16)

Ως θεσμός , η οικογένεια έχει λειτουργίες με τις οποίες προωθείται η ικανοποίηση στόχων τόσο σημαντικών για τα άτομα και το σύνολο ώστε ο θεσμός να εμφανίζεται (με παραλλαγές ασφαλώς) σε όλες τις εποχές και σε όλες τις κοινωνίες . Αυτή η καθολικότητα του θεσμού συνίσταται στο γεγονός της ύπαρξης σε όλες τις κοινωνίες ενός σταθερού πλέγματος σχέσεων μεταξύ κοινωνικά προσδιορισμένων ρόλων:του συζύγου και πατέρα , του συζύγου και μητέρας και του παιδιού τους .

Στο σημείο αυτό πρέπει να γίνουν δύο διευκρινίσεις : Πρώτον ,ο γονεϊκός ρόλος είναι και βιολογικός και κοινωνικός . Ο θεσμός της οικογένειας αφορά τους κοινωνικούς ρόλους που όμως δεν

συμπίπτουν αναγκαστικά με τους βιολογικούς άσχετα αν στη συμβατική αντίληψη της οικογένειας η σύμπτωση αυτή θεωρείται κατά κανόνα ως δεδομένη .(Δ. Μ. Μουσουρου , Αθήνα , 1996)

Η δεύτερη διευκρίνιση είναι ότι η τριάδα ατόμων –ρόλων που αναφέρθηκε , αποτελεί την βάση του πυρήνα του όποιου οικογενειακού σχήματος . Αυτή η τριάδα είναι η οικογένεια – πυρήνας που την χαρακτηρίζει η καθολικότητα.(βλ. παραπάνω σελ. 19)

3. 2. Η Οικογένεια σήμερα

Οι μεταβολές που επήλθαν στο θεσμό της οικογένειας στους τελευταίους δύο ή τρεις αιώνες ήταν πολλές και ποικίλες σε περιεχόμενο αναμφισβήτητο , είναι πάντως το γεγονός ότι η οικογένεια σε όλο τον πλανήτη , δεν είναι ίδια με αυτή που υπήρχε στις αρχές του εικοστού αιώνα.(Χ. Μ. Μουζακίτης , Αθήνα , 1999, σελ. 39)

Οι λόγοι είναι πολλοί περίπλοκοι και αλληλένδετοι και έχουν δημιουργήσει κύματα σαρωτικών αλλαγών : Η τεχνολογία στις διάφορες μορφές της , η γενικότερη ανάπτυξη της γνώσης , οι ανθρωπιστικές αντιλήψεις για τη ζωή των ατόμων , οι τάσεις αποσύνδεσης της ύπαρξης του ατόμου από μεταφυσικές δυνάμεις , οι κοινωνικές και πολιτικές διαφοροποιήσεις και ανακατατάξεις , οι καταστρεπτικές παγκόσμιες συρράξεις μεταξύ των λαών οι οποίες γέννησαν δυστυχία και πόνο , η οικονομική εξαθλίωση ατόμων και οικογενειών , η φτώχεια , η διάσπαση των οικογενειών , η αναγκαστική μετακίνηση τους από αγροτικές σε αστικές περιοχές για αναζήτηση μιας καλύτερης τύχης . Όλοι αυτοί οι λόγοι επηρέασαν άμεσα και έμμεσα τη < νοοτροπία > και τη δομή της οικογένειας . Η πυρηνική οικογένεια έχει πλέον επικρατήσει

αντικαθιστώντας την παραδοσιακή – εκτεταμένη οικογένεια.(Χ. Μ. Μουζακίτης , Αθήνα , 1999)

Οι νέες εξελίξεις και οι αλλαγές σε παγκόσμιο επίπεδο επέφεραν ανακατατάξεις στη δομή της οικογένειας , στους ρόλους που επιτελεί και στις αξίες πάνω στις οποίες στηρίζεται .

Οι ρόλοι του άνδρα , της γυναίκας και των παιδιών αλλάζουν . Η γυναίκα σύζυγος μετέχει πλέον σχεδόν ισότιμα στο εργατικό δυναμικό , ενώ η συμμετοχή του άνδρα στις υποχρεώσεις του νοικοκυριού και στη φροντίδα των παιδιών θεωρείται πια δεδομένη.

Η έμφαση που η οικογένεια δίνει σήμερα στη γνώση και στην ατομική ανεξαρτησία των μελών της οδήγησε σε περαιτέρω διαφοροποίηση και στην ανάληψη νέων ρόλων από τα μέλη . Η εξουσία της οικογένειας ως κοινωνικής ομάδας έχει περιοριστεί και οι κοινωνικές της λειτουργίες έχουν μειωθεί σημαντικά .(βλ. παραπάνω)

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η οικογένεια στη συνεχώς μεταβαλλόμενη κοινωνία της εκβιομηχάνισης , των νέων τεχνολογιών , του υψηλού βαθμού ανεργίας , του υπερκαταναλωτισμού , των απαιτήσεων για νέα είδη ψυχαγωγίας , εκπαίδευσης, και εξειδίκευσης επέδρασαν, πιεστικά , καταλυτικά

στη λειτουργικότητά της .

Λειτουργίες που παλαιότερα επιτελούνταν αποκλειστικά από την οικογένεια έχουν μεταφερθεί πλέον σε φορείς έξω από αυτή . Για παράδειγμα η κοινωνικοποίηση των μελών της , η εκπαίδευση τους και η αμοιβαία προστασία τους αποτελεί σε μεγάλο βαθμό μέλημα του σχολείου και των διαφόρων πολιτικών και κοινωνικών φορέων του σύγχρονου κράτους .

Όλη αυτή η κατάσταση οδηγεί σε τεταμένες οικογενειακές σχέσεις , βία στην οικογένεια , παραπτωματικότητα και εγκληματική συμπεριφορά των ενηλίκων , αλκοολισμό και χρήση ναρκωτικών .(Χ. Μ. Μουζακίτης , Αθήνα , σελ. 42)

Γεγονός πάντως είναι ότι τα προβλήματα της ελληνικής οικογένειας είναι συμπτώματα δυσλειτουργίας και οφείλονται ως ένα βαθμό στη νέα της δομή , στην αναπροσαρμογή των ρόλων και στις μεταβαλλόμενες επικοινωνιακές σχέσεις των μελών .

3.3 . Ο ρόλος της οικογένειας στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού .

Η οικογένεια αναμφισβήτητα αποτελεί πρωταρχικό παράγοντα στην ανάπτυξη του ατόμου . Όλες ανεξαιρέτως οι σύγχρονες ψυχολογικές θεωρίες προσδίδουν στο οικογενειακό περιβάλλον ιδιαίτερη μορφοποιό δύναμη και το θεωρούν ως το σπουδαιότερο καθοριστικό παράγοντα στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του παιδιού .

Η ιδιαίτερη μορφοποιός δύναμη της οικογένειας φαίνεται ότι πηγάζει από το γεγονός ότι το άτομο παραμένει υπό την άμεση και αποκλειστική σχεδόν επίδραση της οικογένειας για μακρύ χρονικό διάστημα – το ένα τέταρτο περίπου της συνολικής διάρκειας της ζωής του – και μάλιστα στα πρώτα στάδια της ατομικής ζωής, σε περίοδο , δηλαδή κατά την οποία ο ψυχικός μηχανισμός είναι εύπλαστος .Επιπλέον μέσα στην οικογένεια δημιουργούνται ισχυροί δεσμοί , με αποτέλεσμα οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ των μελών της να έχουν ένταση και διάρκεια .(Ι.Μ. Παρασκευόπουλου, Αθήνα, 1985)

3. 3.1. Λειτουργίες που επιτελεί η οικογένεια σε σχέση με το παιδί .

Η οικογένεια έχει αναλάβει και επιτελεί σε σχέση με το παιδί της εξής τέσσερις λειτουργίες :

A) Την φροντίδα για την ικανοποίηση των βασικών βιολογικών αναγκών και για τη σωματική ακεραιότητα και υγεία του παιδιού .

B) Τη φροντίδα για τη κοινωνικοποίηση του παιδιού , την εκμάθηση δηλαδή εκ μέρους του παιδιού των μορφών συμπεριφοράς τις οποίες η κοινωνική ομάδα απαιτεί από κάθε μέλος της να έχει αποκτήσει και να έχει ενστερνιστεί .

Γ) Τη φροντίδα για την οικοδόμηση υγιούς προσωπικότητας , την ενίσχυση δηλαδή και τη διατήρηση της συναισθηματικής ισορροπίας, της κοινωνικής προσαρμογής και της εν γένει ψυχικής υγείας του παιδιού .

Δ) Τη φροντίδα για την ανάπτυξη των γνωστικών ικανοτήτων, την εξασφάλιση δηλαδή περιβάλλοντος πλαίσιο σε μορφωτικά ερεθίσματα για την πλήρη ενεργοποίηση και αξιοποίηση των νοητικών ικανοτήτων του παιδιού.

Όλες αυτές οι λειτουργίες έχουν αναγνωρισθεί ως βασική ευθύνη της οικογένειας σε όλες τις ανθρώπινες κοινωνίες όλων των

εποχών .(Ε.Αγάθωνος –Γεωργοπούλου, Αθήνα,1991,σελ.156)

Πρέπει να τονιστεί ότι η σχέση ανάμεσα στη συμπεριφορά των γονέων και στη συμπεριφορά του παιδιού δεν είναι μονοδρομική αλλά κυρίως σχέση αλληλεπίδρασης .

Η αλήθεια είναι ότι η οικογένεια αποτελεί μια δυναμική ενότητα από αλληλεξαρτώμενα μέλη και οι επιδράσεις των μελών της είναι μια συνεχής , πολύτιμη και αμοιβαία εξάρτηση . Η οικογένεια δηλαδή είναι ένας δυναμικός σχηματισμός αλληλεπιδράσεων .(βλ. παραπάνω σελ. 157)

4. Η κρίση στην οικογένεια .

Η κρίση μπορεί να ορισθεί ως ένα πολύ σημαντικό γεγονός που απαιτεί από τα άτομα ή τις οικογένειες να αναδομήσουν τον τρόπο με τον οποίο βλέπουν τον εαυτό τους ,τον κόσμο και τη ζωή τους . Μπορεί να προκληθεί από κάποιο συγκεκριμένο τραύμα ή σειρά από τραύματα ή καταστάσεις που έχουν συσσωρευτεί με την πάροδο του χρόνου .

Οι κρίσεις συμβαίνει να είναι αναμενόμενες ή απροσδόκητες . Οι αναμενόμενες συμπεριλαμβάνουν διάφορες καταστάσεις σχετικά με τα στάδια ανάπτυξης π. χ. εφηβεία , ενηλικίωση , γηρατειά καθώς και τα μεταβατικά στάδια της ζωής του ατόμου και της οικογένειας . Οι απροσδόκητες κρίσεις συμπεριλαμβάνουν διάφορα είδη απώλειας : θάνατος οικογενειακού μέλους , εγκατάλειψη , αναπηρία , αποξένωση κάποιου μέλους της οικογένειας κ.τ.λ.

Όποιος κι αν είναι ο εκλυτικός παράγοντας, η κρίση φέρνει μια αποδιοργάνωση στην ομοιοστατική ισορροπία του ατόμου και ολόκληρου του οικογενειακού συστήματος. (Florence Holly Casework 1990)

Όταν η κρίση παρουσιάζεται μπορεί αν ξεπεραστεί με επιτυχία η ζωή του ατόμου αλλά και της οικογένειας που πέρασε την κρίση να

συνεχίζεται καλύτερη από πριν , δηλαδή πιο βελτιωμένη ποιοτικά .
Αν η κρίση δεν ξεπεραστεί με επιτυχία τότε αφήνει το άτομο αλλά
και την οικογένεια πιο ευάλωτη στα προβλήματα της ζωής .(Larry
Smith 1979)

Οι παράγοντες που βοηθούν την οικογένεια να ξεπεράσει τις
κρίσεις είναι :

- 1) Καλές διαπροσωπικές σχέσεις μεταξύ συζύγων, γονέων και παιδιών .
- 2) Καλές σχέσεις και η υποστήριξη από το ευρύτερο οικογενειακό και κοινωνικό χώρο .
- 3) Καλή λειτουργία της οικογένειας (ισορροπία σχετικά με τους ρόλους , αξίες , καθήκοντα και υποχρεώσεις των μελών)
- 4) Βοήθεια και συμπαράσταση από την πολιτεία αλλά και από ιδιωτικούς φορείς .
- 5) Ιστορικό καλής ψυχολογικής λειτουργίας .
- 6) Ιστορικό καλής σωματικής υγείας.(Ε.Αγάθωνος ,1991,σελ.222)

Όταν δεν εξασφαλίζονται οι παραπάνω παράγοντες τότε επηρεάζεται το ευαίσθητο κλίμα στην οικογένεια με αποτέλεσμα να ανατραπεί η ισορροπία και να ξεσπάσει βία .

Η κακοποίηση ενός παιδιού σε μια οικογένεια συμβαίνει σε μια περίοδο κρίσης . Το παιδί είναι το πλέον ευάλωτο για την

επίθεση από τον έναν ή και από τους δύο γονείς .Κι αυτό γιατί στο παιδί οι γονείς εναποθέτουν όλο τους το θυμό, την απογοήτευση , την αγανάκτηση μέσα από ένα μηχανισμό μετάθεσης .

Οι επιπτώσεις της εν λόγω συμπεριφοράς είναι δραματικές για το οικογενειακό σύστημα γιατί αυτή η συμπεριφορά αποτελεί σύμπτωμα δυσλειτουργίας του οικογενειακού συστήματος . Οι επιπτώσεις στα παιδιά της κάθε μορφής βίας είναι χρόνιες και σφραγίζουν ανεξίτηλα την βιοψυχοκοινωνική της ανάπτυξη , την προσωπικότητα τους , την τωρινή και μελλοντική συμπεριφορά τους ως συζύγων , γονέων καθώς και τις σχέσεις τους με τον ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον .(Χ.Μ . Μουζακίτης , Αθήνα, 1999, σελ. 51)

Η ύπαρξη βοήθειας η οποία δίδεται στην κατάλληλη χρονική περίοδο, μπορεί να προλάβει μελλοντικές κρίσεις στην οικογένεια .(Μ. Δημοπούλου. Λαγωνίκα, Αθήνα , 1983)

5. Η βία μέσα στην οικογένεια

Το φαινόμενο της οικογενειακής βίας αποτελεί σήμερα ένα από τα σοβαρότερα κοινωνικά προβλήματα που καλούνται να αντιμετωπίσουν όλες οι επιστήμες που ασχολούνται με τον άνθρωπο .

Μέχρι το τέλος της δεκαετίας του '70 η τεκμηρίωση της ενδοοικογενειακής βίας δεν λάμβανε υπ' όψη το κοινωνικό πλαίσιο της οικογένειας εφ' όσον κυριαρχούσα οι εργαστηριακές και συμπεριφερολογικές προσεγγίσεις της μελέτης της επιθετικότητας .(Ε. Αγάθωνος - Γεωργοπούλου , Αθήνα , 1990)

Αντίθετα η σύγχρονη μελέτη της οικογενειακής βίας έχει διαψεύσει τον κλασικό μύθο ότι η οικογένεια αποτελεί ένα ειρηνικό , προστατευτικό περιβάλλον για τα μέλη της . Κατά τον μελετητή της οικογενειακής βίας Richard Gelles <υπάρχουν > πολύ περισσότερες πιθανότητες για τα μέλη μιας οικογένειας να σκοτωθούν , να κακοποιηθούν σωματικά , να ξυλοκοπηθούν μέσα στο σπίτι τους από συγγενείς παρά από οποιονδήποτε άλλον εκτός οικογένειας.(Ε. Αγάθωνος Γεωργοπούλου, Αθήνα , 1990, σελ. 78)

Οι κλασικοί ορισμοί της βίας την περιγράφουν ως κατάχρηση της δύναμης από τα ισχυρότερα προς τα πιο αδύναμα μέλη της

οικογένειας , ενώ ένας πρόσφατος ορισμός την περιγράφει ως < άσκηση , φυσικής πίεσης με σκοπό την πρόκληση στην προσωπική ελευθερία >(Χ,Τζιόγκουρος ,Εκλογή,1989)

Όλες οι μορφές βίας αναφέρονται σε ένα οικογενειακό πρόβλημα με κύριες αιτιολογικές παραμέτρους την άνιση κατανομή της δύναμης ανάμεσα στα δύο φύλα και την πατριαρχική οικογενειακή δομή στα πλαίσια παραδοσιακών τρόπων κοινωνικοποίησης των δύο φύλων και στην περίπτωση της σεξουαλικής παραβίασης , της κοινωνικοποίησης των ανδρών .

Η οικογενειακή βία ενδημεί σε όλα τα κοινωνικά στρώματα , σε όλες τις χώρες , πλούσιες ή φτωχές άσχετα από θρησκεία , χρώμα , ηλικία , κοινωνικό κύρος , μέγεθος οικογένειας , αστική ή αγροτική περιοχή .

Κοινωνικοί παράγοντες όπως η φτώχεια , η ανεργία , ο αλκοολισμός , το διαζύγιο , η αστυφιλία, οι δυσμενείς συνθήκες κατοικίας και η κοινωνική απομόνωση συνεισφέρουν στο πρόβλημα χωρίς να θεωρούνται εκλυτικοί παράγοντες .

Κεντρικός αιτιολογικός άξονας είναι πολιτισμικοί παράγοντες , που αφορούν την ανθρώπινη επικοινωνία και οι οποίοι επιτρέπουν ή και καλλιεργούν την βία .(Ε. Αγάθωνος , Αθήνα 1990)

Κάθε μορφή οικογενειακής βίας διαχωρίζεται σε ενεργητική

και παθητική : η ενεργητική βία εμπεριέχει βίαιες πράξεις με σωματικό, συναισθηματικό , και σεξουαλικό περιεχόμενο ενώ αντίθετα η παθητική βία αναφέρεται στην παραμέληση η οποία αν και δεν εμπεριέχει χρήση φυσικής βίας, μπορεί να προκαλέσει σωματικά και συναισθηματικά τραύματα.

Όλες οι μορφές βίας είναι αλληλένδετες και επηρεάζουν την οικογένεια ως σύνολο. Η < ολιστική > προσέγγιση της αιτιολογίας και της διατήρησης της βίαιας συναλλαγής μέσα στην οικογένεια έχει επηρεάσει σημαντικά και τους τρόπους παρέμβασης , θεραπείας και πρόληψης π.χ. η κακοποίηση εναντίον των γυναικών συνδέεται στενά με τη σωματική αλλά και την σεξουαλική κακοποίηση παιδιών.(Ε.Αγάθωνος - Γεωργοπούλου,Αθήνα, 1990)

5. 1. Προδιαθεσικοί παράγοντες για την βία στην οικογένεια .

Το κλασικό μοντέλο ενδοοικογενειακής βίας του Gelles (1974) περιλαμβάνει ένα σύνολο παραγόντων η αλληλεπίδραση των οποίων δημιουργεί προδιαθεσικούς παράγοντες για την έκλυση βίας στην οικογένεια .

Οι παράγοντες αυτοί περιγράφονται ως :

- 1)Θεσμοί που επιτρέπουν και κατοχυρώνουν τη βία
- 2)Δομικές ρίζες της βίας (χαμηλό κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο , ανεργία κ.α.)
- 3)Ανισότητα μεταξύ των δύο φύλων
- 4)Κοινωνικο-ψυχολογικοί παράγοντες :

α)κυκλική μορφή της βίας , που βασίζεται στη μάθηση μέσω της κοινωνικοποίησης των παιδιών , β) ο ` ιδιωτικός ` χώρος της οικογένειας αυξάνει τις πιθανότητες για βία .

Το παραπάνω μοντέλο ενώ αναφέρεται στην οικογενειακή δομή , αγνοεί τη δύναμη της συναλλαγής των σχέσεων μέσα στην οικογένεια , που σύμφωνα με τον Browne (1989) μια σχέση που προσφέρει ασφάλεια στα μέλη της οικογένειας , μπορεί να αναστείλει τις επιδράσεις του στρες και να ευνοήσει την ανάπτυξη

μηχανισμών αντιμετώπισης της .

Αντίθετα ανασφαλείς και αγχώδεις σχέσεις δεν θα προστατεύσουν την οικογένεια από το στρες , και έτσι οποιονδήποτε εκλυτικό παράγοντα , όπως ένας διαπληκτισμός μπορεί να οδηγήσει σε σωματική ή ψυχολογική επίθεση .

Η έλλειψη προστατευτικών παραγόντων που προσφέρει η ποιότητα των οικογενειακών σχέσεων, μπορεί να οδηγήσει σε επόμενα επεισόδια βίας που με την απουσία παρέμβασης οδηγούν στη μόνιμη εγκατάσταση ενός τρόπου βίαιης συναλλαγής .

Επιπλέον , ευρύτερες πολιτισμικές αξίες όπως και αξίες της κοινότητας , που ζει η οικογένεια μπορούν να επιδράσουν στην ποιότητα και στους τρόπους σύμφωνα με τους οποίους διαμορφώνονται οι στενές διαπροσωπικές σχέσεις .

Οι σχέσεις αυτές επηρεάζονται αντίστοιχα από την κοινωνική θέση των μελών της οικογένειας , δηλαδή την ηλικία , φύλο , κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο , καταγωγή και κοινωνική θέση .

Συμπερασματικά , τόσο οι παράγοντες στρες όσο και η επίδραση άλλων κύριων παραγόντων μπορούν να επηρεασθούν από την ποιότητα των διαπροσωπικών σχέσεων μέσα στην οικογένεια . Οι σχέσεις αυτές πρέπει να είναι ο στόχος της

πρόληψη , θεραπείας και αντιμετώπισης της οικογενειακής βία .(

Ε. Α. Γιάθωνος , Αθήνα , 1990, σελ. 81)

5. 2. Η έκταση του προβλήματος διεθνώς .

Το πρόβλημα της βίας στην οικογένεια δεν είναι καινούριο . Στο παρελθόν όμως δεν τύγχανει της προσοχής που τυγχάνει σήμερα . Η βία εξεταζόταν < τμηματικά > και για αυτό αναπτύχθηκαν όροι όπως < κακοποίηση της γυναίκας > ή < κακοποιημένα παιδί > . Οι όροι αυτοί υποδηλώνουν σαφώς το αντικείμενο της βίας, αλλά και εκείνον που ασκούσε την βία δηλαδή τον άνδρα .

Με την πάροδο του χρόνου διαπιστώθηκε ότι η άσκηση βίας δεν ήταν μόνο υπόθεση των ανδρών , αλλά όλων των μελών της οικογένειας . Έτσι την τελευταία δεκαετία η προσοχή και το ενδιαφέρον άρχισε να στρέφεται σε μια σφαιρική θεώρηση του φαινομένου , δηλαδή όπως εκδηλώνεται στην οικογένεια , ως λειτουργικό σύνολο που είναι .

Παρά τις προσπάθειες που καταβλήθηκαν και καταβάλλονται , δεν έγινε κατορθωτό να επισημανθεί η πραγματική έκταση του προβλήματος .Τούτο οφείλεται κατά κύριο λόγο στο ότι πρόκειται για <ενδοοικογενειακή > υπόθεση και τα θύματα , σπάνια παραπονούνται εκτός οικογένειας .Αν είναι παιδιά , συχνά δεν μπορούν να υψώσουν την φωνή τους για να παραπονεθούν

,φοβούνται ή δεν είναι σε θέση να συνειδητοποιήσουν την κατάσταση τους, επειδή ακριβώς δεν έχουν την δυνατότητα να τη συγκρίνουν με την κατάσταση άλλων παιδιών . Αν τα θύματα της βίας είναι γυναίκες σιωπούν είτε γιατί δεν γνωρίζουν τα δικαιώματά τους , είτε γιατί συνειδητά καταβάλλουν προσπάθεια να διατηρήσουν την οικογένειά τους , είτε γιατί φοβούνται τις συνέπειες που θα υπάρξουν αν παραπονεθούν κ. τ .λ. Αν πάλι πρόκειται για άνδρες τότε είναι φυσικό να μην παραπονούνται για λόγους πολιτισμικούς .(Χ. Τζιόγκουρος , Εκλογή ,Αθήνα ,1989)

Παρόλα αυτά τα τελευταία χρόνια , τόσο σε άλλες χώρες του κόσμου όσο και στον τόπο μας, γίνονται όλο και πιο γνωστές πράξεις βίας στην οικογένεια .Τούτο οδήγησε και στην επέκταση της έρευνας για το πρόβλημα αυτό αλλά και στη μελέτη του από τοπικά , περιφερειακά ή και διεθνή όργανα . Μερικές από τις έρευνες συγκέντρωσαν την προσοχή τους στην έκταση του προβλήματος, άλλες στις πράξεις βίας κι άλλες στα αποτελέσματα των πράξεων αυτών .(βλ. παραπάνω σελ. 156)

Παρά το ότι άρχισε να μελετάται η βία στα πλαίσια όλης της οικογένειας , εντούτοις πολλές έρευνες επικεντρώνουν την προσοχή τους στην άσκηση βίας ενάντια στη γυναίκα και στο παιδί .

Η άσκηση βίας απασχόλησε και απασχολεί τις χώρες – μέλη του συμβουλίου της Ευρώπης και στις 25 –27 .11. 87. Έγινε ειδική συνεδρία στο Στρασβούργο που ασχολήθηκε με το θέμα αυτό.

Στην Αυστρία σύμφωνα με την έρευνα που έγινε στη Βιέννη , το 19% από 200 γυναίκες που κάλυψε η έρευνα , αντιμετώπισε προσωπικά βία στο σπίτι .Το 79% των γυναικών αυτών γνώριζαν τουλάχιστον μια περίπτωση βίας στην οικογένεια τους , μεταξύ των συγγενών τους , φίλων ή γειτόνων τους Το 62% γνώριζε διάφορες περιπτώσεις , το 43 % των γυναικών θυμόντουσαν περιστατικά βίας μεταξύ των γονιών τους όταν οι ίδιες ήταν παιδιά .(χ. Τζιογκουρος, Εκλογή , 1989)

Όσον αφορά το παιδί με βάση τα αποτελέσματα σχετικής έρευνας υπολογίζεται ότι τι 5% των παιδιών κάτω των 16 χρόνων γίνονται τακτικά θύματα βίας . Σε απόλυτους αριθμούς τα παιδιά στα οποία ασκείται βία υπολογίζονται σε 68.000-102.000.

Στο Βέλγιο με βάση μελέτη που έγινε το 1984 . 4,1 σε κάθε 1000 παιδιά ήταν υπό επίβλεψη λόγω κακομεταχείρισης ή παραμέλησης . Στην Δανία 10.000 γυναίκες είναι θύματα τακτικής κακομεταχείρισης . Σύμφωνα με έρευνα που έγινε στην περιοχή της Κοπεγχάγης , οι περιπτώσεις κακομεταχείρισης παιδιών ανέρχονταν σε 500 το χρόνο , ενώ ο αριθμός παιδιών ηλικίας 0-17

χρόνων στη περιοχή είναι 1 εκατομμύριο.(Χ.Τζιογκουρος , Αθήνα , 1989, σελ. 157)

Στην Φιλανδία με βάση έρευνα που έγινε στη διάρκεια των χρόνων 1984-1986 οι αρχές ήταν ενήμερες για 132 περιπτώσεις άσκησης σεξουαλικής βίας σε παιδιά και είχαν υποψίες για άλλες 222.

Στην ομόσπονδη Δημοκρατία της Γερμανίας σύμφωνα με τις στατιστικές για το 1984 , καταγγέλθηκαν 106.228 περιπτώσεις στις οποίες ασκήθηκε πραγματικά ή έγινε απόπειρα να ασκηθεί βία . Στην Ελλάδα σύμφωνα με είδηση του Ινστιτούτου Υγείας του παιδιού 4.000 παιδιά κακοποιούνται σοβαρά κάθε χρόνο . Πάνω από 100 πεθαίνουν και πάνω από 100 μένουν σοβαρά ανάπηροι , ενώ το σύνολο των νέων περιπτώσεων κάθε χρόνο πιθανολογείται ότι ξεπερνά τις 20.000.

Στην Ιρλανδία το 1985 καταγγέλθηκαν 767 περιπτώσεις κακομεταχείρισης παιδιών. Στη Νορβηγία υπολογίζεται ότι 12.000 παιδιά τυγχάνουν κακομεταχείρισης ή παραμέλησης ενώ ταυτόχρονα υπάρχουν σοβαροί λόγοι ανησυχίας ότι στην ίδια κατάσταση βρίσκονται άλλα 14.000 παιδιά .

Σύμφωνα με έρευνα που διεξήγε ο Σύνδεσμος προστασίας παιδιού της Κορέας το 97,11 % των ερωτηθέντων παιδιών

απάντησαν ότι έτυχαν κάποιου είδους σωματικής τιμωρίας .

Στη Μεγάλη Βρετανία και Ιταλία υπολογίστηκε ότι υπήρχαν 16.000 περιπτώσεις σωματικής και σεξουαλικής κακοποίησης για το 1987 .

Εδώ πρέπει να αναφερθεί ότι οι αριθμοί αυτοί που αναφέρονται για τις διάφορες χώρες είναι ένα πολύ μικρό ποσοστό της έκτασης του προβλήματος .(Χ. Τζιογκουρος , 1989, σελ. 158)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙV

1. ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΩΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

Το φαινόμενο της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών ως μια από τις κύριες μορφές ενδοοικογενειακής βίας ήλθε στο προσκήνιο στη διάρκεια των τελευταίων είκοσι ετών. Σταδιακά το άθροισμα <αυστηρά οικογενειακών υποθέσεων > καλυμμένων με το <πέπλο σιωπής > έλαβε τις διαστάσεις ενός σοβαρού διαταξικού και διαπολιτισμικού κοινωνικού προβλήματος .

Ως βασικοί μοχλοί στην πορεία αναγνώρισης του φαινομένου της σεξουαλικής παραβίασης των παιδιών αναφέρονται από το γνωστό κοινωνιολόγο D.Finkehor ,το γυναικείο κίνημα και το κίνημα παιδικής προστασίας . Επισημαίνεται ότι τα κινήματα αυτά , με διαφορετικούς στόχους και ιδεολογίες , αναπτύχθηκαν σε μια εποχή όπου η παντοδυναμία και η εξιδανικευμένη εικόνα του θεσμού της οικογένειας άρχισε να αμφισβητείται και να προβάλλεται η ανάγκη στήριξης του θεσμού. Για το σκοπό αυτό ιδιαίτερα καθοριστική θεωρείται η ενδυνάμωση της θέσης και του ρόλου των μελών της οικογένειας , κυρίως των γυναικών , και των παιδιών , καθώς και η ουσιαστική συμμετοχή του πατέρα στη φροντίδα και ανατροφή των παιδιών .

Σήμερα η προώθηση και η εφαρμογή των αρχών των Δικαιωμάτων του παιδιού , στα πλαίσια διεθνών συμβάσεων και εθνικών νομοθεσιών , επιδιώκει την υλοποίηση της προστασίας των παιδιών από κάθε μορφή σεξουαλικής παραβίασης μέσα και έξω από την οικογένεια.

Η κοινωνιολογική ερμηνευτική προσέγγιση , του φαινομένου εστιάζεται στις διαχρονικές αλλαγές του θεσμού της οικογένειας σε συνδυασμό με αλλαγές που χαρακτηρίζουν την σεξουαλικότητα και την σεξουαλική συμπεριφορά στη σύγχρονη κοινωνία .

(Ε.Αγάθωνος – Γεωργοπούλου, Αθήνα ,1998)

Κοινωνικά πρότυπα βίας , εξαναγκασμού, ανδρικής κυριαρχίας , σύγχυσης και ακύρωσης ρόλων και προσδοκιών στη σεξουαλική συμπεριφορά , διαπλέκονται και δημιουργούν συνθήκες σεξουαλικής θυματοποίησης και εκμετάλλευσης των παιδιών , ενώ είναι δυνατόν να διευκολύνουν την εκδήλωσή της .Στις περιπτώσεις αυτές είναι χαρακτηριστικό ότι ο σεβασμός στο δικαίωμα και την αξία της ιδιωτικής ζωής μεταβάλλεται σε μηχανισμό συγκάλυψης και προστασίας των δραστών .

(βλ. παραπάνω)

Η σεξουαλική κακοποίηση είναι μια εκτροπή που υπάρχει σε κάθε κοινωνία . Εγκληματική βέβαια πράξη που νομικά παρεκκλίνει από

τους καθιερωμένους κοινωνικούς κανόνες.

Η αντίδραση της κοινωνίας απέναντι στην σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού δυναμώνει την κοινωνική αλληλεγγύη , καθώς πίσω από αυτή την αντίδραση συγκεντρώνονται και συντάσσονται τα μέλη της .

Εκτροπές όπως είναι η σεξουαλική κακοποίηση παιδιών σύμφωνα με τον κοινωνιολόγο R. Merton, επιφέρουν και κοινωνικές αλλαγές , γιατί η ριζική αντιμετώπιση της καταδεικνύει εναλλακτικές λύσεις στις υπάρχουσες νόρμες και αξίες. (Κ.Ματζιβής, Αθήνα, 2000, σελ. 30)

2. Συχνότητα Σεξουαλικής Κακοποίησης

Η εκτίμηση της συχνότητας ενός τόσο άδηλου φαινομένου είναι δύσκολη ,ακόμα και στις χώρες με υποχρεωτικά συστήματα αναφοράς .

Πρόσθετη δυσκολία ενέχει ο ορισμός του προβλήματος εφόσον το εύρος του περιλαμβάνει ένα σύνολο πράξεων με ή χωρίς επαφή , διαφόρου σοβαρότητας και ποινικής ευθύνης , με θύματα όλων των ηλικιών και με δράσεις μέσα ή έξω από την οικογένεια.

(Ε. Αγάθωνος – Γεωργοπούλου ,Αθήνα , 1998 , σελ.47)

Οι μελέτες συχνότητας που μετρούν νέα περιστατικά δεν μπορούν πότε να αποκαλύψουν την έκταση του πραγματικού προβλήματος , εφόσον πρόκειται για ένα θέμα που αποτελεί ισχυρό κοινωνικό ταμπού .

Έτσι οι μελέτες που αποκτούν μεγαλύτερη αξία είναι οι μελέτες επιπολασμού ή επικράτησης , που εκτιμούν την αναλογία του πληθυσμού που έχει σεξουαλικά παραβιασθεί μέχρι την ενηλικίωση . Τα ποσοστά αυτά κυμαίνονται ανάλογα με τη μορφή της σεξουαλικής παραβίασης δηλαδή εάν ο δράστης ήταν μέλος της οικογένειας , άτομο έξω από την οικογένεια αλλά γνωστό στο θύμα ή τελείως άγνωστο , όπως και ανάλογα με την μορφή του

αδικήματος , δηλαδή . αν περιλαμβάνει σωματική επαφή ή όχι (επίδειξη,πορνογραφία) (Ε.Αγάθωνος –Γεωργοπούλου,Αθήνα,1990)

Η επιδημιολογική προσέγγιση της εκτίμησης όσον αφορά στο πρόβλημα της σεξουαλικής παραβίασης παιδιών άρχισε και βρήκε απήχηση κυρίως στις ΗΠΑ και σταδιακά επεκτάθηκε στον Καναδά , στην Μ.Βρετανία , στην Ολλανδία , στο Βέλγιο , και τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες .Μια συγκριτική ανάλυση συχνότητας είκοσι μια χωρών επιβεβαίωσε το γεγονός ότι η σεξουαλική παραβίαση των παιδιών είναι ένα διεθνές πρόβλημα .

Όλες οι μελέτες αναφέρονται σε συχνότητα που κυμαίνεται από 7 % έως 36 % σε γυναίκες και 3 % εως 29 % σε άνδρες . Η συχνότητα θυματοποίησης των γυναικών βρέθηκε να είναι μιάμιση ως τρεις φορές μεγαλύτερη των ανδρών . Η ενδοοικογενειακή παραβίαση βρέθηκε σταθερά συχνότερη στα κορίτσια παρά στα αγόρια , αποτελώντας το 1/3 εως το 1/2 των εμπειριών των κοριτσιών .

Όλες οι μελέτες αναφέρονται σε άνδρες υπεύθυνους σεξουαλικής παραβίασης κοριτσιών σε ποσοστό άνω του 90% .

Μια από τις αξιόπιστες επιδημιολογικές μελέτες στις ΗΠΑ(Russel,1986)αναφέρει ότι το 29% των γυναικών παραβιάστηκαν σεξουαλικά πριν την ηλικία των18 ετών από μέλος της οικογένειας, 50%

από φίλους ή άλλα οικεία άτομα και 11% από αγνώστους . Η ίδια μελέτη αποκάλυψε ότι 4-5% του δείγματος των 930 γυναικών είχαν παραβιαστεί από το φυσικό πατέρα τους ή πατριό ή ανάδοχο , ή θετό πατέρα , και άλλο 4-5% από θείο . Κορίτσια που ζούσαν σε οικογένεια με πατριό ήταν σε υψηλότερο κίνδυνο για σεξουαλική παραβίαση από εκείνα που ζούσαν με το φυσικό πατέρα (17% έναντι 2,5%).

Έρευνες επιπολασμού σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες σε δείγματα ενηλίκων που θυματοποιήθηκαν σεξουαλικά ως παιδιά καταγράφουν ενδεικτικές συχνότητες μεικτής σεξουαλικής παραβίασης για κορίτσια θύματα από 7% στη Φιλανδία , Ιρλανδία , Γαλλία ως 36% στην Αυστρία και 33% στην Ολλανδία . Στα αγόρια θύματα η διακύμανση αναφέρεται από 3% στην Σουηδία σε 15% στην Ισπανία και 19 % στην Αυστρία . Η ενδοοικογενειακή παραβίαση καλύπτει το 1/2 ως 1/4 της μεικτής παραβίασης .

Στην Ελλάδα μελέτη του Ινστιτούτου Υγείας του παιδιού σε φοιτητές 18-20 ετών ανέδειξε ποσοστό σεξουαλικής παραβίασης πριν την ηλικία των 18 ετών ,17% στα κορίτσια και 7% στα αγόρια . Αυτό αφορά όλες τις μορφές , με ή χωρίς επαφή , από εμπειρία έκθεσης σε επιδειξία ως αιμομιξία . Η συχνότητα διανέμεται ισομερώς σε 1 στις 3 περιπτώσεις θυματοποίησης μέσα στην

οικογένεια , 1 στις 3 περιπτώσεις εκτός οικογένειας αλλά από οικείο στο παιδί άτομο και 1 στις 3 περιπτώσεις θυματοποίησης από άγνωστο άτομο .

Το ποσοστό συχνότητας στον ανδρικό πληθυσμό μόνο επιβεβαιώθηκε και από άλλη έρευνα σε πληθυσμό Ελλήνων αστυνομικών σύμφωνα με την οποία 8% των ανδρών αναφέρονται σε εμπειρία σεξουαλικής παραβίασης πριν τα 18 έτη .

Οι βιβλιογραφικές αναφορές σε αγόρια –θύματα σεξουαλικής παραβίασης είναι συγκριτικά πολύ λιγότερες . Αυτό οφείλεται στη μεγαλύτερη συχνότητα παραβίασης των κοριτσιών αλλά και στη διστακτικότητα των αγοριών – θυμάτων να αποκαλύψουν την τραυματική τους εμπειρία .

Επιπλέον , η ενδοοικογενειακή μορφή της σεξουαλικής παραβίασης είναι αναλογικά μικρότερη ενός και τέσσερις φορές στις περιπτώσεις των αγοριών .(Ε.Αγάθωνος,Αθήνα,1998)

Οι έρευνες που αναφέρονται παραπάνω παρουσιάζουν την ύπαρξη του προβλήματος της σεξουαλικής παραβίασης γεγονός που καθιστά αναγκαία την παραδοχή του που πρέπει να πλαισιωθεί από μια ευρύτερη πολιτική ευαισθητοποίησης για την ύπαρξή του . Γιατί μόνο τότε θα συνδυαστούν η εμπειρία και οι διαπιστώσεις των ειδικευμένων επαγγελματιών (κοινωνικών λειτουργών ,

παιδιάτρων , παιδοψυχιάτρων , ψυχολόγων κ.τ.λ) με τη πολιτική ευαισθητοποίηση που θα οδηγήσει στην πολιτική βούληση για την αντιμετώπιση του προβλήματος .(Ε.Αγάθωνος,1991,σελ.190)

3. Μορφές παιδικής κακοποίησης

Η κακοποίηση του παιδιού αποτελεί σήμερα μια πραγματικότητα και μια έννοια σαφώς καθορισμένη και προσδιορισμένη με βάση συγκεκριμένα στοιχεία .

Τόσο η < σωματική > όσο και η < σεξουαλική > και < συναισθηματική > κακοποίηση είναι έννοιες που στοιχειοθετούνται με βάση ορισμένες παραμέτρους , το ίδιο ισχύει και για την παραμέληση , καταστάσεις για τις οποίες έχει ήδη αναγνωριστεί και ο άδικος χαρακτήρας τους .

Με τον όρο "σωματική κακοποίηση " νοείται οποιαδήποτε και καθ'οιονδήποτε τρόπο διατάραξη της ανατομικής ακεραιότητας , των ιστών του σώματος του παιδιού και οποιαδήποτε κατάσταση είναι αποτέλεσμα μη τυχαίας δυσμενούς επίδρασης εξωγενούς παράγοντα ή αποτέλεσμα στέρησης ενός παράγοντα απαραίτητου για τη ζωή .

Συναισθηματική κακοποίηση είναι η συστηματική ψυχολογική κακομεταχείριση ενός παιδιού που επηρεάζει ή και αναστέλλει τη φυσιολογική του ανάπτυξη .(Ε.Αγάθωνος, Αθήνα,1991)

Ως παραμέληση θεωρείται το φαινόμενο σύμφωνα με το οποίο η διατροφή , η ιατρική φροντίδα , η ένδυση , η στέγαση , η

σχολική φοίτηση ,ή η παρακολούθηση που παρέχεται στο παιδί είναι έντονα ανεπαρκής ή ακατάλληλη σε βαθμό τέτοιο ώστε να παραβλέπεται ή να τίθεται σε σοβαρό κίνδυνο η υγεία και η ανάπτυξη του . Ένα παιδί είναι παραμελημένο εάν αφεθεί χωρίς φροντίδα για μακριά χρονικά διαστήματα ή εάν εγκαταλειφθεί .

Σεξουαλική κακοποίηση θεωρείται η συμμετοχή ή η έκθεση παιδιών και εφήβων σε πράξεις με σεξουαλικό περιεχόμενο υποκινούμενες από ενήλικα , συνήθως που έχει σχέση φροντίδας ή οικειότητας με το παιδί , οι οποίες έχουν ως σκοπό τη σεξουαλική διέγερση ή και ικανοποίηση του ενήλικα .

Χαρακτηριστικά του φαινομένου είναι η ανηλικιότητα του παιδιού , η σχέση εξάρτησης ή εμπιστοσύνης μεταξύ δράστη και θύματος ή έλλειψη συνειδητής κατανόησης της έννοιας και του περιεχομένου της πράξης αυτής , άρα και η έλλειψη συνειδητής συναίνεσης του παιδιού . Οι πράξεις αυτές παραβιάζουν όχι μόνο το αιμομικτικό φραγμό αλλά και τις γενικότερες αντιλήψεις της κοινωνίας σχετικά με τις οικογενειακές σχέσεις και τα όρια των οικογενειακών ρόλων.

Η σεξουαλική κακοποίηση εμπεριέχει διάφορες μορφές με ή χωρίς επαφή , από την έκθεση σε επίδειξη , τις θωπείες και τις ασελγείς πράξεις μέχρι το βιασμό και την αιμομιξία . Η παιδική

πορνογραφία και η πορνεία δεν είναι παρά οι εμπορευματικές πλευρές αυτού του ζητήματος , οι οποίες αναφέρονται με τον όρο <σεξουαλική εκμετάλλευση >.(Ε.Αγάθωνος,Αθήνα,1998)

Ο Κ. Τζιώνας αναφέρει ότι το φαινόμενο της σεξουαλικής εκμετάλλευσης γίνεται σοβαρότερο , γιατί πολλά ανήλικα παιδιά με τις περίεργες εξαφανίσεις οδηγούνται και σε κυκλώματα παιδεραστίας . Η παιδική πορνογραφία σε βιντεοκασέτες εισαγωγής κάνουν θραύση στα βιντεοκλάμπ . Αρχίζει να εμφανίζεται και ερασιτεχνικό πορνό και στην Ελλάδα και το χειρότερο ότι χρησιμοποιεί παιδιά στις βιντεοκασέτες αλλά και σεξοπεριοδικά που υπόσχονται επίγειους και ουράνιους σεξοπαραδείσους με όποια παιδική ηλικία επιθυμεί κανείς σε ειδικά διαμερίσματα και ξενοδοχεία .

Όπως αντιλαμβάνεται κανείς ο κίνδυνος δεν είναι μόνο έξω από το σπίτι μας , μπήκε και μέσα εξαιτίας των Μ.Μ.Ε.(Internet.http./w.w.w. 2001 , σελ. 3)

4. Προυποθέσεις Σεξουαλικής Κακοποίησης

Είναι γεγονός ότι η σεξουαλική κακοποίηση ανθεί σε κλειστούς χώρους . Όχι μόνο στην επαρχία-σε αγροτικές και κτηνοτροφικές οικογένειες – όπως πίστευαν παλιά.

Οι περισσότερες προσπάθειες που έχουν γίνει για να εξηγηθεί το πρόβλημα της σεξουαλικής κακοποίησης στρέφονται γύρω από το θύμα, το θύτη και την οικογένεια .(Κ.Ματζιβής ,Αθήνα,2000)

Έτσι για να κακοποιηθεί σεξουαλικά ένα παιδί πρέπει να συντρέξουν τρεις λόγοι: γονείς – παιδί – και η κρίση που δημιουργείται .

Στον παράγοντα γονείς , πρωταρχική σημασία έχει ο τρόπος που ανατράφηκαν οι ίδιοι σαν παιδιά ,το αν μεγάλωσαν δηλαδή με το πρότυπο της μητρικής στοργής ή και οι ίδιοι κακοποιήθηκαν .

Η κοινωνική απομόνωση των γονιών είναι ένα άλλο στοιχείο που ευνοεί την κακοποίηση . Κοινωνικά απομονωμένοι είναι οι γονείς που για λόγους δικούς ή του περιβάλλοντός , έχουν κακές ή καθόλου σχέσεις με το άμεσο περιβάλλον, δεν έχουν φίλους , γενικά δηλαδή δεν μπορούν να εμπιστευθούν άλλους ανθρώπους και να αντλήσουν από εκεί βοήθεια σε περιόδους κρίσης .

Το τρίτο στοιχείο στον παράγοντα γονιός είναι η

προσωπικότητα του άλλου συζύγου . Αν δηλαδή είναι τόσο παθητικός που δεν μπορεί να προσφέρει τη στοιχειώδη συμπαράσταση , ή τόσο κριτικός ώστε ο άλλος σύζυγος να βρίσκεται κάτω από συνεχή κατηγορία .

Τέλος οι εξωπραγματικές προσδοκίες και απαιτήσεις που έχουν από τα παιδιά τους συνθέτουν την εικόνα των γονιών αυτών .

Ο δεύτερος παράγοντας είναι το ίδιο το παιδί . Πρέπει να υπάρξει ένα παιδί που για τους γονείς αυτούς έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά . Να είναι το παιδί συνήθως της πολύ μικρής ηλικίας που αποτυγχάνει να ανταποκριθεί στις προσδοκίες και απαιτήσεις των γονιών του , και που το βλέπουν διαφορετικό από τα άλλα τους παιδιά .

Η κρίση στην οικογένεια μπορεί να είναι μια σειρά από καταστάσεις που θέτουν σε κίνηση το μηχανισμό της κακοποίησης

Κανείς όμως δεν αμφισβητεί ότι οι κοινωνικές προϋποθέσεις για την κακοποίηση συγκεντρώνονται στις χαμηλές τάξεις , δηλαδή κακές συνθήκες κατοικίας , χαμηλό εισόδημα, χαμηλό μορφωτικό επίπεδο , ανεργία, πολλά παιδιά , πολύ νέοι γονείς κ.α.

Όλοι αυτοί οι παράγοντες όταν συμβούν σε μια ορισμένη σειρά και σε ορισμένο χρόνο οδηγούν στην κακοποίηση.(Ε.Μαρούλη,Αθήνα ,1977)

4.1. Κοινωνιολογικό-Εμπειριοκρατικό μοντέλο για την σεξουαλική παραβίαση των παιδιών.

Σύμφωνα με τον κοινωνιολόγο και μελετητή D.Finkehor (1984) πρέπει να ισχύουν 4 βασικές προϋποθέσεις για να πραγματοποιηθεί η σεξουαλική παραβίαση ενός παιδιού.(βλ.σχήμα1)

Η πρώτη βασική προϋπόθεση (κίνητρο για σεξουαλική παραβίαση) είναι η ύπαρξη των παραγόντων :

- α) Συναισθηματική επαλληλία
- β) Σεξουαλική διέγερση
- γ) Αναστολή

Οι άλλες τρεις προϋποθέσεις αποτελούν και αναλύουν τις διάφορες λειτουργικές φάσεις του παράγοντα αναστολή.

Πρώτον , η παρουσία ενός ενήλικα ο οποίος έχει κίνητρο για να παραβιάσει σεξουαλικά ένα παιδί. Το παιδί μπορεί να είναι φυσικό παιδί του υπαίτιου , ή να έχει σχέση συγγένειας με αυτό .Παιδιά θύματα εκτός οικογένειας μπορεί να έχουν σχέση οικειότητας και εμπιστοσύνης με τον υπαίτιο ή να του είναι τελείως άγνωστα . Σε όλες όμως αυτές τις προϋποθέσεις , είτε υπάρχει μια δεδομένη συναισθηματική σχέση μεταξύ ενήλικα και παιδιού λόγω της συγγένειας ή της οικειότητας , είτε καλλιεργείται από τον υπαίτιο

ενήλικα στην περίπτωση του άγνωστου σε αυτόν παιδιού.

Η συναισθηματική επαλληλία μεταξύ υπαίτιου και θύματος (παράγοντας 2) βασίζεται στα προδιαθεσικά χαρακτηριστικά του ενήλικα και στο γονεϊκό έλλειμμα φροντίδας και συνοδά χαρακτηριστικά του θύματος . Τα δύο αυτά χαρακτηριστικά της προουπόθεσης , κίνητρο υπαιτίου και συναισθηματική επαλληλία με το παιδί , οδηγούν στην σεξουαλική διέγερση του ενήλικα (παράγοντας 3) .

Στο σημείο αυτό υπάρχει η πιθανότητα αναστολής της σεξουαλικής παραβίασης αν ο ίδιος ο ενήλικας αναστείλει το κίνητρο του και αποσυρθεί (προυπόθεση ii: εσωτερικοί αναστολείς) . Σε περίπτωση που δεν διαθέτει εσωτερικούς αναστολείς για συγκεκριμένη ενέργεια και προχωρήσει , είναι δυνατόν- κατά τον Finkehor – να μεσολαβήσουν εξωτερικοί αναστολείς που μπορούν να αναστείλουν την ενέργεια του αυτή (προυπόθεση iii: εξωτερικοί αναστολείς) . Τέτοιοι μπορεί να είναι η αφύπνιση άλλου μέλους της οικογένειας ή ένα χτύπημα στην πόρτα αν πρόκειται για ενδοοικογενειακή σεξουαλική παραβίαση , Εξωτερικοί αναστολείς σε περιπτώσεις παραβίασης έξω από την οικογένεια μπορεί να είναι η αντίληψη της πρόθεσης από τρίτο άτομο ή άλλο εξωγενές γεγονός .

Εφόσον δεν υπάρξουν εξωτερικοί αναστολείς , η μόνη προϋπόθεση που παραμένει για τη αναστολή της σεξουαλικής παραβίασης είναι η αντίσταση του ίδιου του παιδιού (προϋπόθεση iv) . Ένα ενημερωμένο για τα δικαιώματά του παιδί ή ένα παιδί που έχει εκτεθεί σε πρόγραμμα αγωγής για την πρόληψη της κακοποίησης , έχει πολύ μεγαλύτερες πιθανότητες να αμυνθεί χρησιμοποιώντας τους τρόπους που έχει διδαχθεί.

Εφόσον το παιδί δεν έχει προϋποθέσεις αντίστασης τότε σύμφωνα με το μοντέλο αυτό , ολοκληρώνεται η σεξουαλική παραβίαση . (Ε.Αγάθωνος –Γεωργοπούλου Αθήνα,1998)

5. 1. Χαρακτηριστικά του δράστη – υπαίτιου

Όπως αναφέρει η Ελένη Αγάθωνος– Γεωργοπούλου (1998) , οι περισσότερες κοινωνιολογικές και κλινικές μελέτες δεν αναφέρονται σε ένα χαρακτηριστικό προφίλ υπαίτιου σεξουαλικής παραβίασης . Τα χαρακτηριστικά που καταγράφονται πιο συχνά (Conte 1985) είναι τα ακόλουθα :

- χαμηλή αυτοεκτίμηση
- χαμηλή εικόνα εαυτού
- κατάθλιψη
- προβλήματα σχέσεων
- αδυναμία ελέγχου της παρορμητικότητας
- αδυναμία ελέγχου του θυμού
- φόβος για αρνητική εκτίμηση
- έντονες στερεότυπες απόψεις για σεξουαλικούς ρόλους και συμπεριφορά
- χρήση αλκοόλ και ουσιών
- σεξουαλική διέγερση από παιδιά
- σεξουαλικές φαντασιώσεις με παιδιά
- ελλειμματικές κοινωνικές δεξιότητες

Οι περισσότερες πληροφορίες για τους υπαίτιους είναι

αποτελέσματα ερευνών που πραγματοποιήθηκαν σε άτομα που είχαν καταδικαστεί . Από τα ευρήματα μελέτης των Craissati και McClurg (ΗΠΑ 1996) προκύπτουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά καταδικασμένων δραστών σεξουαλικής παραβίασης παιδιών και τονίζονται οι διαφορές τους με τους δράστες άλλων βίαιων εγκλημάτων . Οι δράστες σεξουαλικής παραβίασης είχαν σταθερότερη εργασία , μεγαλύτερη ηλικία , εμπειρία σεξουαλικής παραβίασης , σωματικής κακοποίησης και συναισθηματικής παραμέλησης ως παιδιά . Ακόμα είχαν μαθησιακές δυσκολίες στην παιδική ηλικία , υπήρξαν θύματα κοροϊδίας και επιθετικότητας από συνομήλικα παιδιά (bullying) και παρουσίαζαν επαναλαμβανόμενη δραστηριότητα .

Μια άλλη μελέτη 91 υπαίτιων σεξουαλικών εγκλημάτων στη Μ.Βρετανία (Elliot , Browne , K. Icoyne , 1995) αναφέρεται σε καταδικασμένους δράστες που συμμετείχαν σε θεραπευτικά προγράμματα . Η μελέτη είναι ιδιαίτερα σημαντική , γιατί οι ίδιοι οι δράστες περιέγραψαν τους τρόπους που αναζήτησαν για να πείσουν τα θύματα τους .Οι στρατηγικές αυτές συνοψίζονται στα εξής : παιχνίδια και σπορ με παιδιά , διδασκαλία μουσικού οργάνου , περίπατοι / βόλτες , διήγηση ιστοριών και προσφορά στοργής και κατανόησης του παιδιού .

Σύμφωνα με τις μαρτυρίες των δραστών αυτών 84 % είπαν ότι οι στρατηγικές αυτές χρησιμοποιούνται σταθερά από τη στιγμή που αποδεικνύονται επιτυχημένες . Το 14 % είπαν πως επηρεάστηκαν από πορνογραφικές ταινίες και έντυπο υλικό . Οι δύο στους τρεις είχαν μια τουλάχιστον εμπειρία σεξουαλικής θυματοποίησης σε μέση ηλικία 12,5 χρόνων . Ο ένας στους τρεις ήταν κάτω από 16 ετών όταν ένοιωσε σεξουαλική έλξη από παιδί . Όλοι άρχισαν να παραβιάζουν σεξουαλικά , μικρά κυρίως παιδιά , πριν τα 18 τους χρόνια .

Οι προαναφερθείσες κοινωνιολογικές μελέτες αφορούν υπαίτιο σεξουαλικής παραβίασης μέσα και έξω από την οικογένεια , με υψηλότερη αντιπροσώπευση την εξω - οικογενειακή , η οποία καλύπτει εκείνους που έχουν συλληφθεί και καταδικαστεί.

5. 2 Κοινωνικά – οικονομικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά δράστη βιασμού με θύματα ανήλικους .

Στην παράγραφο αυτή παρουσιάζονται συμπεράσματα που βασίζονται στα αποτελέσματα έρευνας και αναφέρεται στα κοινωνικοοικονομικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά των ατόμων που διέπραξαν βιασμούς με θύματα ανήλικους . Συγκεκριμένα εξετάζεται το φύλο , η ηλικία , το επάγγελμα , η οικογενειακή κατάσταση , ο τόπος καταγωγής , η εθνικότητα , η ένταξη σε κάποια φυλετική μειονότητα και η εγκληματική σταδιοδρομία των δραστών .(Τσιγγής ,1999)

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας (Τσιγκής 1999) προκύπτει ότι ένα μικρό ποσοστό των υποθέσεων βιασμού με ανήλικους θύματα έχουν και ανήλικο δράστη . Τα μεγαλύτερα ποσοστά αναφορικά με την ηλικία των δραστών συγκεντρώνονται στις ηλικιακές ομάδες που καλύπτουν τις ηλικίες από 19 εως 35 και άνω των 55 ετών .Οι σεξουαλικές υποθέσεις κατά ανηλικών διαπράττονται από άτομα των πλησιέστερων ηλικιακών ομάδων , κατά κύριο λόγο , καθώς και από ηλικιωμένους δράστες άνω των 55 ετών .

Στη συντριπτική πλειοψηφία των υποθέσεων βιασμού με

ανήλικα θύματα , οι δράστες κατοικούν σε κάποιο μεγάλο αστικό κέντρο ή σε κάποιο χωριό . Επίσης οι δράστες ασκούν επαγγέλματα μικρού κοινωνικού κύρους ή είναι άνεργοι . Το παραπάνω αποτέλεσμα δεν πρέπει να οδηγήσει απλουστευτικά στο συμπέρασμα ότι τα σεξουαλικά εγκλήματα αποτελούν αποκλειστικό `προνόμιο ` των κατώτερων κοινωνικο – οικονομικών τάξεων . Αντίθετα θα πρέπει να προβληματίσει . Μια εξήγηση των παραπάνω ποσοστών θα μπορούσε να προέλθει από το γεγονός ότι οι δράστες σεξουαλικών εγκλημάτων που προέρχονται από τις ανώτερες κοινωνικο – οικονομικές τάξεις που ασκούν επαγγέλματα αυξημένου κοινωνικού κύρους , είναι δύσκολο να παραπεμφθεί στην ποινική δικαιοσύνη , λόγω των αυξημένων επιλογών και δυνατοτήτων έξω – ποινικής διευθέτησης του προβλήματος . Από την άλλη μεριά , οι δράστες που ανήκουν στα κατώτερα κοινωνικοοικονομικά στρώματα είναι περισσότερο ευάλωτο στους μηχανισμούς επισήμανσης του συστήματος απονομής της ποινικής δικαιοσύνης και συνεπώς εντοπίζονται και συλλαμβάνονται ευκολότερα .(Τσιγγρής Άγγελος, 1998)

Σε ένα μεγάλο ποσοστό οι δράστες των υποθέσεων βιασμού με ανήλικα θύματα είναι άγαμοι , κατάγονται από μεγάλο

αστικό κέντρο , από κάποιο χωριό ή από κάποια χώρα του εξωτερικού . Οι περισσότεροι δράστες σύμφωνα με την έρευνα έχουν ελληνική υπηκοότητα και ένα μικρό ποσοστό ανήκει σε κάποια φυλετική μειονότητα .(βλ. παραπάνω)

5. 3 .Κοινωνικο – οικονομικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά δραστών που διέπραξαν το έγκλημα της αιμομιξίας .

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας που προκύπτουν από 15 δικαστικές αποφάσεις αιμομικτικού βιασμού με ανήλικα θύματα, που εκδικάστηκαν στα Μικτά Ορκωτά Δικαστήρια της ευρύτερης περιφέρειας του Εφετίου της Αθήνας στη χρονική περίοδο των ετών 1980 - 93 (Τσιγκρής 1999 . Όψεις Κοινωνικού Ελέγχου) προκύπτει ότι τα χαρακτηριστικά των δραστών αιμομιξίας με ανήλικα είναι τα εξής :

-Στις περιπτώσεις αιμομικτικού βιασμού παρατηρείται μεγάλη στατιστική συγκέντρωση στις μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες και κυρίως ο δράστης ανήκει στην ομάδα των ` 36 έως 45 ετών ` . Παρατηρείται ότι ο αιμομικτικός βιασμός τελείται από άτομα ηλικιωμένα . Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι στις περιπτώσεις αιμομικτικής ενδοοικογενειακής βίας των υποθέσεων του δείγματος της προαναφερθείσας έρευνας , ο δράστης είναι ο πατέρας του θύματος και συνεπώς έχει και την αντίστοιχη διαφορά ηλικίας από αυτό .

-Ο αιμομικτικός βιασμός τελείται , σύμφωνα με την έρευνα

σε κάποιο χωριό , παρά σε κάποιο αστικό κέντρο.

- Στη μεγάλη πλειοψηφία των υποθέσεων αιμομικτικού βιασμού με ανήλικα θύματα , οι δράστες ασκούν επάγγελμα χαμηλού κοινωνικού κύρους . Το αποτέλεσμα αυτό δεν πρέπει απλουστευτικά να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι το έγκλημα δεν τελείται και από άτομα που ανήκουν σε ανώτερα κοινωνικο-οικονομικά στρώματα .

-Ο βιασμός είναι έγκλημα που συγκεντρώνει σημαντικά περισσότερες πιθανότητες να τελεσθεί από έγγαμους δράστες παρά από άγαμους περιπτώσεις που συρρέει με το έγκλημα της αιμομιξίας . Το αποτέλεσμα δείχνει αναμενόμενο λόγω της φύσης του εγκλήματος της αιμομιξίας .

- Επίσης το έγκλημα του αιμομικτικού βιασμού συγκεντρώνει σημαντικά λιγότερες πιθανότητες να τελεσθεί από άτομα που ανήκουν σε κάποια φυλετική μειονότητα .

- Τέλος ο αιμομικτικός βιασμός είναι έγκλημα που συγκεντρώνει περισσότερες πιθανότητες να τελεσθεί από δράστες με προηγούμενες ποινικές εγγραφές , σε σχέση με το έγκλημα του απλού βιασμού με ανήλικα θύματα. (Τσιγγρής , 1999, Όψεις Κοινωνικού ελέγχου)

6. Τα χαρακτηριστικά του γονιού που κακοποιεί σεξουαλικά το ανήλικο παιδί του .

Το σεξ , όπως όλες οι φυσικές μας ανάγκες θα έπρεπε να είναι μια απλή , ανώδυνη λειτουργία και η ικανοποίηση του να είναι πηγή χαράς.Όταν οι άνθρωποι βρίσκονται σε κακές σχέσεις με τον εαυτό τους , η ικανοποίηση των φυσικών του αναγκών γίνεται πηγή οδύνης και φόβου .

Οι δυσκολίες μας να επικοινωνήσουμε με τους άλλους ανθρώπους , εκφράζονται πολύ συχνά μέσα από το σεξ, γιατί για την ικανοποίηση του χρειαζόμαστε την αποδοχή ενός άλλου ανθρώπου . Έτσι στην εποχή μας που η αποδοχή του εαυτού μας από μας τους ίδιους πρώτα και μετά από τους άλλους έχει γίνει τόσο δύσκολη , η σεξουαλική συμπεριφορά είναι συχνά διαταραγμένη και το σεξ έχει μεταβληθεί σε ένα πρόχειρο όπλο αυτοτιμωρίας ή εκδίκησης σε ένα μέσο που με αυτό συγκεντρώνουμε την προσοχή ή τον οίκτο ή την απέχθεια ή την μείωση .(Μ. Φωτεινού , 1987)

Γενικά πιστεύεται , τονίζει η Μαρία Φωτεινού , ότι οι σεξουαλικές σχέσεις των γονιών αφορούν μόνο αυτούς τους δύο κι ότι αν έχουν δυσκολίες , αλλά δεν τις ανακοινώνουν στα παιδιά

τους , εκείνα δεν αντιλαμβάνονται τίποτα . Κι όμως νοιώθουν τα παιδιά εντελώς διαισθητικά , πως η σχέση των γονιών τους δεν πάει καλά κι επηρεάζονται τόσο , όσο και τα παιδιά που οι γονείς τους διαπληκτίζονται μειώνονται αμοιβαία .

Μεγαλύτερη ζημιά , όμως παθαίνουν τα παιδιά εκείνα που κάποιος από τους γονείς τους για να τιμωρήσει τον άλλο εκδηλώνει σεξουαλικά ενδιαφέρο για το ίδιο του το παιδί . Το ενδιαφέρον αυτό μπορεί να περιορίζεται σε κάποια χάδια υπερβολικά ή στην επιθυμία να παίρνει ο πατέρας την κόρη του μαζί του στις επίσημες ή ανεπίσημες εξόδους του ή μάνα το γιο της . Κάποτε όμως ο γονιός ζητά από το παιδί του σεξουαλικά παιχνίδια και σε ακραίες περιπτώσεις φθάνει στην ολοκληρωμένη σεξουαλική σχέση ή τον βιασμό.(Μαρία Φωτεινού , Γονεις Τέρατα , Αθήνα , 1987)

6. 1 . Η νοητική λειτουργία του γονιού που κακοποιεί σεξουαλικά το παιδί του .

Η Αγάθωνος–Γεωργοπούλου(1993) εντοπίζει την σχέση που υπάρχει ανάμεσα στη σωματική επιθετικότητα και τη σεξουαλική επιθυμία , καθώς και τη σχέση ανάμεσα στη σημερινή ζωή και τις εμπειρίες της παιδικής ηλικίας . Με στόχο να γίνει καλύτερα κατανοητή η νοητική λειτουργία των περισσότερων γονιών που κακοποιούν σωματικά και σεξουαλικά τα παιδιά τους επικεντρώνεται στις έννοιες του ναρκισσισμού και διαστροφής .

α) Η κλινική παρατήρηση δείχνει ότι σε πολλές περιπτώσεις η γέννηση ενός παιδιού προκαλεί την αναδραστηριοποίηση μιας ολοκληρωμένης φάσης του παρελθόντος του γονιού η οποία έχει καταπιεστεί . Η φάση αυτή τότε εμφανίζεται στο παρόν ακυρώνεται ότι έχει συμβεί στο μεταξύ . Μεσω του παιδιού επενδύδενου ναρκισσιστικού άλλου εαυτού , ο γονιός βρίσκεται αντιμέτωπος με τις δικές του παιδικές εμπειρίες . Το παιδί αυτό γίνεται το παιδί που κάποτε ήταν ο γονιός του και αναγκάζεται να παίξει το ρόλο που προκαθορίζεται από το παρελθόν του γονιού , έτσι ώστε να μπορέσει ο γονιός αυτός να ανακτήσει τις εμπειρίες της δικής του παιδικής ηλικίας.

Όταν το παιδί επενδύεται με το ρόλο του άλλου εαυτού του γονιού και κακοποιεί πλάθει ένα σενάριο στο μυαλό στο οποίο το παιδί αντιπροσωπεύει τον προηγούμενο εαυτό του και συγχρόνως τον γονιό που το κακοποιούσε. Όταν αυτή η φανταστική, επεξεργασία αποδειχθεί ανεπαρκής επιβάλλεται μια `πραγματική αναπαράσταση για να δώσει στο γονιό τη δυνατότητα να εξασφαλίσει τη συνέχεια με το παρελθόν. Η διεργασία αυτή αποκλείει στο γονιό τη δυνατότητα να λάβει υπόψιν του τις ανάγκες και τα όρια του πραγματικού του παιδιού.

Στην ουσία, η επιθετικότητα του γονιού δεν κατευθύνεται προς το σώμα κάποιου άλλου, αλλά προς το σώμα κάποιου, που με κάποιο τρόπο αποτελεί μέρος του εαυτού. Τον εαυτό του κακοποιεί ο γονιός. Το σώμα του παιδιού είναι απλώς η προέκταση του εαυτού του, επενδεδυμένο με τις θετικές και αρνητικές πλευρές, με τις ικανοποιήσεις και απογοητεύσεις του παρελθόντος της δικής του παιδικής ηλικίας. Για αυτού του είδους το γονιό, το παιδί είναι ταυτόχρονα θύμα και επιτιθέμενος, ενεργοποιεί με την παρουσία του μόνο, σεξουαλικοποιείται πριν καλά καλά αποκτήσει φύλο, άπιαστο στη χειροπιαστή παρουσία του, άθραυστο στην ευθραυστότητα. (Αγάθωνος Ε. 1993)

Το `αντικείμενο επιλογής` στη σχέση αυτή είναι συγκεκριμένο :

πρέπει να είναι το παιδί του γονιού . Το παιδί του που το συνδέει με τη δική του παιδική ηλικία , αλλά συγχρόνως και το δικό του παιδί που το συνδέει με τον εαυτό του . Ακόμα , εφόσον η σχέση της κακοποίησης του είναι απαραίτητη , θα πρέπει να διαιωνίζεται . Επομένως το παιδί πρέπει να συμπεριφέρεται με τρόπο τέτοιο που να προκαλεί την κακοποίηση . Έτσι , η κακοποίηση του παιδιού μπορεί να θεωρηθεί ως έκφραση της νοητικής λειτουργίας του γονιού . Με την παρουσία του και μόνο , το παιδί γίνεται πηγή ερεθισμάτων εισβάλλοντας σε ένα ελάχιστο προστατευμένο εσωτερικό χώρο .

β) Υπάρχει και ένα άλλο είδος κακοποίησης που η Αγάθωνος – Γεωργοπούλου αναφέρει ως διεστραμμένη . Αν και εξωτερικά οι επιθετικές πράξεις μερικές φορές μοιάζουν πολύ,εδώ στοχεύουν στην ευχαρίστηση που αντιστοιχεί σε ένα άλλο είδος διέγερσης . Παρόλο που η διέγερση αυτή δεν είναι πάντα ανοιχτά σεξουαλική , η επιθυμία που ωθεί το γονιό είναι σεξουαλικής φύσης .

Σε πολλές περιπτώσεις , η κλινική παρατήρηση των κακοποιημένων παιδιών αποκαλύπτει λίγο ή πολύ έντονα σεξουαλικά στοιχεία : από τη βία στα γεννητικά όργανα του παιδιού ως τη σεξουαλική διέγερση που επιβάλλεται από το γονιό πάνω στο παιδί από τη σαφή ευχαρίστηση που αντλεί ο γονιός με

τη κακοποίηση ως την ικανοποίηση που νοιώθει μεταβάλλοντας το παιδί σε ένα υποταγμένο, φοβισμένο και αποστερημένο από τις περίπλοκες τιμωρίες που επιβάλλει στο παιδί για τη σεξουαλική του συμπεριφορά ως τον κομπασμό προς τους από έξω για τη βία στην οποία υποβάλλει το παιδί του κ. ο. κ. Στη σχέση ανάμεσα στο γονιό που κακοποιεί και στο παιδί που κακοποιείται, υπάρχει όλο το φάσμα των διαστροφών. Η ευχαρίστηση του γονιού είναι πάντα έκδηλη – καμιά φορά με φανερά ίχνη της δικής του βρεφικής σεξουαλικότητας – ακόμα κι όταν υπάρχει άρνηση της σεξουαλικής πλευράς ή όταν αυτή καλύπτεται από διεστραμένο σαδισμό.

Το παιδί μπορεί να αντιπροσωπευεί το σύνδεσμο με τους γονείς του γονιού και περιέχει μια οιδιποδεια διάσταση. Οι βιαιότητες που επιβάλλονται στο παιδί δίνουν την δυνατότητα στο γονιό να βιώσει, δια αντιπροσώπου, μια σχέση αντιπαλότητας, μίσους ή σεξουαλικής διέγερσης με τον έναν ή και με τους δύο δικούς του γονείς.

Ακόμα, η διέγερση του παιδιού προκαλείται για να προκαλέσει, να διατηρήσει και να αυξήσει τη διέγερση του γονιού που κακοποιεί. Η σαδιστική και σεξουαλική ευχαρίστηση του γονιού συνδιάζονται σε διάφορες αναλογίες ελέγχοντας όμως πάντα το παιδί για να κρατήσει στην υπηρεσία των δικών του

ενστικτωδών επιλογών .

Πολλές φορές το φύλο του παιδιού αποτελεί καθοριστικό παράγοντα στην ικανότητα του να προκαλέσει την επιθυμία του γονιού και να ανταποκριθεί σε αυτήν . Το σώμα του παιδιού ξαναζωντανεύει στο γονιό τις επιθυμίες της δικής του παιδικής ηλικίας , τις ικανοποίησης , την αντιπαλότητα και το αίσθημα ανημπορίας σε σχέση με τους γονείς του .

Αγγλόφωνες μελέτες δείχνουν ότι στις παρισσότερες περιπτώσεις , οι σεξουαλικές δραστηριότητες των πατέρων με τα παιδιά δεν συνεπάγονται απαραίτητα συνουσία. Η σχέση του ενήλικα με το σώμα του παιδιού όχι μόνο επανενεργοποιεί τη βρεφική σεξουαλικότητα του ενήλικα αλλά παραμένει και σε αυτό το επίπεδο . Σε αυτού του είδους τις δραστηριότητες συναντάμε ένα από τα χαρακτηριστικά του γονιού που κακοποιεί το παιδί του .

Η Goddini σε ότι αφορά τον αιμομικτικό πατέρα δεν διστάζει να διακρίνει στην αιμομικτική πράξη την επιθυμία της σωματικής μίξης με τη μητέρα , μια επιθυμία υπολείμματος της οποίας έχουμε όλοι μέσα μας .

Οι παραπάνω μελέτες παρατηρούν ότι η σεξουαλική κακοποίηση των παιδιών συμβαίνει σε όλες τις κοινωνικές τάξεις . Τονίζουν ότι οι ανώμαλες σεξουαλικές πράξεις διαπράττονται από

φυσιολογικούς ανθρώπους ` που έχουν ` φυσιολογικού βαθμού σεξουαλικές ανάγκες ` .

Είναι επίσης φανερό ότι στις περισσότερες περιπτώσεις , το πρόβλημα της αιμομιξίας έχει σχέση με τη δυσλειτουργία της οικογένειας στο επίπεδο του ζευγαριού . Σε μερικές περιπτώσεις μια δεσποτική , δυναστευτική σύζυγο και παιδιά, αλλά πιο συχνά, υποταγμένος και αποσυρμένος σε σχέση με την αυταρχική και απορριπτική γυναίκα του , ο αιμομικτικός πατέρας δίνει την εντύπωση ενός μικρού παιδιού που το απέρριψε η μητέρα του και αναζητά παρηγοριά και ικανοποίηση στο δικό του παιδί , συγχέοντας έτσι γενιές και ρόλους .(Ε.Αγάθωνος –Γεωργοπούλου, Ι.Υ.Π. 1993)

7 . Χαρακτηριστικά παιδιού που του ασκείται σεξουαλική κακοποίηση .

Ο κοινωνιολόγος D.Finkelhor , κύριος μελετητής του φαινομένου της σεξουαλικής παιδικής παραβίασης στις Η.Π.Α. αναφέρεται στους κυριότερους παράγοντες υψηλού κινδύνου για σεξουαλική θυματοποίηση των παιδιών.(Finkelhor , 1994)

1. Τη δυστυχισμένη οικογενειακή ζωή με χαρακτηριστικά τις εμπειρίες ενδοοικογενειακής και εξώ- οικογενειακής σεξουαλικής παραβίασης , πτωχή εποπτεία και φροντίδα και εκμετάλλευση των αναγκών για στοργή και προσοχή του παιδιού από τους δράστες , με κατάλληλες τεχνικές προσέγγισης .

2. Τη ζωή για μεγάλο διάστημα με έναν γονιό , συνήθως τη μητέρα . Το χαρακτηριστικό αυτό είναι ιδιαίτερα επιβαρυντικό για τα κορίτσια .

3. Την ανεπαρκή σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στην περίπτωση των κοριτσιών θυμάτων .(Αγάθωνος 1998)

7. 1. Τα κοινωνικο-οικονομικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά των ανήλικων θυμάτων βιασμού.

Ο Άγγελος Τσιγγρής, δικηγόρος – εγκληματολόγος, πραγματοποίησε μελέτη σε υποθέσεις βιασμού με ανήλικα θύματα και μελέτησε τα αποτελέσματα 114 δικαστικών αποφάσεων που εκδικάστηκαν σε όλα τα Μικτά Ορκωτά Δικαστήρια της ευρύτερης περιφέρειας του Εφετίου της Αθήνας τη χρονική περίοδο 1980-1993.

Συμπερασματικά, αναφέρει και παρουσιάζει τα κοινωνικοοικονομικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά των ανηλικών που έπεσαν θύματα βιασμού ως εξής :

- Η μεγάλη πλειοψηφία των υποθέσεων βιασμού ανηλικών έχουν για θύματα κορίτσια. Όσο βέβαια μειώνεται η ηλικία των θυμάτων, τόσο αυξάνονται οι πιθανότητες να είναι άρρενες. Τα άτομα αρσενικού φύλου σε όσο μικρότερη ηλικιακή ομάδα ανήκουν, τόσο γίνονται περισσότερο ευάλωτα στο έγκλημα του βιασμού.
- Στη συντριπτική πλειοψηφία των υποθέσεων βιασμού τα ανήλικα θύματα κατοικούν σε κάποιο μεγάλο αστικό κέντρο ή σε κάποιο χωριό (67,5% και 19,3% αντίστοιχα)
- Στη συντριπτική πλειοψηφία των υποθέσεων βιασμού τα ανήλικα

θύματα είναι μαθήτριες ή μαθητές ή ασχολούνται με τα οικιακά .

Το αποτέλεσμα αυτό ήταν αναμενόμενο λόγω της ανηλικότητας των θυμάτων που τα υποχρεώνει να παρακολουθήσουν τις τάξεις της υποχρεωτικής εκπαίδευσης . Παρόλα αυτά , όμως , βρέθηκε και ένα μικρό ποσοστό θυμάτων που ασκούσαν κάποιο επάγγελμα .

-Τα περισσότερα θύματα βιασμού είναι ελληνικής υπηκοότητας , όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα της έρευνας και δεν ανήκουν σε κάποια φυλετική μειονότητα.

-Αναφορικά με τη κατάσταση της ψυχικής και διανοητικής υγείας των ανηλικών θυμάτων βιασμού του δείγματος των 114 υποθέσεων που εκδικάστηκαν στα Μ. Ο. Δ . της ευρύτερης περιφέρειας του Εφετείου της Αθήνας τη χρονική περίοδο 1980-1993 , βρέθηκε ότι σε ένα ποσοστό 4,4% το θύμα ήταν μειωμένου καταλογισμού ή ψυχικά άρρωστο , ενώ στο 95,6% ήταν ψυχικά υγιές .(Τσιγγρής 1999)

7. 2 .Τα κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά των ανηλίκων θυμάτων βιασμού που συρρέει με το έγκλημα της αιμομιξίας .

Τα χαρακτηριστικά των θυμάτων αιμομικτικού βιασμού όπως προκύπτουν από τη μελέτη 15 δικαστικών αποφάσεων που εκδικάστηκαν σε όλα τα Μ. Ο. Δ. της ευρύτερης περιφέρειας του Εφετείου της Αθήνας τη χρονική περίοδο 1980 - 1993 είναι τα ακόλουθα :

-Όσον αφορά το φύλο των θυμάτων , βρέθηκε ότι όλα ήταν γυναίκες .

-Ο αιμομικτικός βιασμός συγκεντρώνει περισσότερες πιθανότητες να τελεσθεί σε κάποιο χωριό , παρά σε κάποιο μεγάλο αστικό κέντρο.

-Ο βιασμός όταν συρρέει με το έγκλημα της αιμομιξίας συγκεντρώνει σημαντικά λιγότερες πιθανότητες να τελεσθεί κατά αλλοδαπών ή κατά ατόμων που ανήκουν σε κάποια φυλετική μειονότητα .

-Το έγκλημα του αιμομικτικού βιασμού συγκεντρώνει σημαντικά μεγαλύτερες πιθανότητες να τελεσθεί εναντίον θυμάτων που πάσχουν από κάποια ψυχική νόσο .

-Η στενή συγγενική και διαπροσωπική σχέση δράστη και θύματος , επιτρέπει στον πρώτο την εξακολουθητική τέλεση του εγκλήματος , λόγω της αύξησης των πιθανοτήτων συνεύρεσης με το δεύτερο , διότι στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων αιμομικτικού βιασμού ο δράστης και το θύμα κατοικούν κάτω από την ίδια στέγη . (Τσιγγής , Όψεις Κοινωνικού ελέγχου , Αθήνα – Κομοτηνή 1999)

8 . Οι επιπτώσεις της σεξουαλικής κακοποίησης στο παιδί .

Οι σεξουαλικές πράξεις με ένα παιδί είτε με τη συναίνεση του είτε χωρίς αυτήν , είναι πράξεις βίας εναντίον του με καταστρεπτικές συνέπειες για το μέλλον του .

Ο Freund αναφέρει : ` Στην ουσία , το νεογέννητο βρέφος φέρνει μαζί του στον κόσμο την σεξουαλικότητα , ορισμένες σεξουαλικές αισθήσεις συνοδεύουν το μεγάλωμα του την εποχή που θηλάζει και τα πρώτα χρόνια της παιδικής του ηλικίας .(Αγάθωνος , 1993, σελ. 126)

Τα σωματικά προβλήματα που σχετίζονται με παιδική σεξουαλική κακοποίηση είναι δευτερεύουσας σημασίας και παροδικά καθώς οι ψυχολογικές επιπτώσεις περιλαμβάνουν μακράς διάρκειας συναισθηματικά προβλήματα . (Dubowitz, Black , Harrington , Verschoore, 1993 σελ. 744)

Οι επιπτώσεις της σεξουαλικής κακοποίησης ενός παιδιού , έτσι , όπως έχουν καταγραφεί από διάφορους μελετητές αφορούν τόσο την συναισθηματική, ψυχολογική και ψυχοσεξουαλική ανάπτυξη του παιδιού . Οι συνέπειες επίσης μπορούν να διακριθούν σε βραχυχρόνιες (όταν συμβαίνει ή ξεκινά η κακοποίηση) και σε

μακροχρόνιες (που αφορούν τις επιπτώσεις της κακοποίησης στην ενήλική ζωή) .

Έτσι θα εξεταστούν και παρακάτω οι συνέπειες σύμφωνα με το διαχωρισμό τους σε βραχυχρόνιες και μακροχρόνιες .

1.Βραχυχρόνιες συνέπειες

Οι βραχυχρόνιες συνέπειες αναλύονται σε συμπτώματα προσχολικής , σχολικής και εφηβικής ηλικίας . Ο διαχωρισμός αυτός δίνεται από την Shirley Asber στο άρθρο της ` The effects of Childhood Sexual Abuse : A Review of the Issues and Evidence ` που περιλαμβάνεται στο βιβλίο ` Handbook on Sexual Abuse of Childrens ` .

α) Προσχολική ηλικία

Τα συμπτώματα στη συμπεριφορά των μικρών παιδιών μπορεί να περιλαμβάνουν διαταραχές ύπνου , εφιάλτες , συνεχή αυνανισμό , σεξουαλικό παιχνίδι , ακράτεια ούρων , συχνό μπάνιο , κλάμα χωρίς λόγο και παλινδρομική συμπεριφορά (ρούφηγμα δαχτύλου) .

Οι Burgess και Holstrom (1975) υποστηρίζουν ότι το βάρος από την πίεση που δέχεται το παιδί να ` κρατήσει το μυστικό ` εκφράζεται ψυχολογικά ως φόβος . Άλλοι φόβοι είναι ο φόβος της

τιμωρίας αν αποκαλύψει το μυστικό , ότι θα κατηγορηθεί το ίδιο για την πράξη . Καθώς επίσης ο φόβος της εγκατάλειψης ή απόρριψης και ο φόβος ότι θα απομακρυνθεί από την οικογένεια .

β) Σχολική ηλικία

Το παιδί της σχολικής ηλικίας παρουσιάζει πολλά από τα συμπτώματα που παρουσιάζει ένα μικρότερης ηλικίας παιδί . Πρόσθετα συμπτώματα που μπορεί να εμφανιστούν είναι η κατάθλιψη , πτώση στη σχολική επίδοση , φυγή από το σπίτι .

(Justice & Justice 1979, Kempe & Kempe 1978)

γ) Εφηβική ηλικία

Καθώς το παιδί πλησιάζει την εφηβεία παρουσιάζει αντι-κοινωνική συμπεριφορά , νομικά πταίσματα και χρήση ναρκωτικών ουσιών . Επίσης συμπεριλαμβάνονται στη συμπεριφορά του το ψέμα , η ακατάλληλη σεξουαλική συμπεριφορά και η φυγή από το σπίτι . Δεν είναι ασυνήθιστο το παιδί που έχει φύγει από το σπίτι να στραφεί στην πορνεία για να συντηρήσει τον εαυτό του .

Κάποιοι άλλοι ερευνητές αναφέρονται στις αρνητικές επιπτώσεις της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού κάνοντας τον εξής διαχωρισμό :

1) ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΨΥΧΙΚΟ ΚΟΣΜΟ ΚΑΙ ΣΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ .

Η ενδοοικογενειακή σεξουαλική κακοποίηση και η αιμομιξία είναι γεγονότα με σοβαρές τραυματικές συνέπειες για την ψυχική υγεία του παιδιού , γιατί εγκαθιστούν μια σύγχυση επικοινωνίας ανάμεσα στο παιδί και στον ενήλικα , ανάμεσα στο αίσθημα της τρυφερότητας που προβάλλει το παιδί και της σεξουαλικής απάντησης που ανταποδίδει ο ενήλικας . Η σεξουαλική αυτή απάντηση παροτρύνει σε σύγχυση ανάμεσα στην αγάπη , τη φροντίδα , τη διαπαιδαγώγηση , τη μύηση και την σεξουαλικότητα . (Αγάθωνος – Γεωργοπούλου , 1998)

Σε σεξουαλικά κακοποιημένα παιδιά έχουν παρατηρηθεί παλινδρομικά συμπτώματα , προβλήματα ύπνου , απώλεια αυτοεκτίμησης , απαισιοδοξία , στάση σκληρότητας , ενοχή, ντροπή , κατάθλιψη , αυτοκαταστροφική συμπεριφορά , απόσταση από παιδικές ασχολίες και απόπειρες αυτοκτονίας .

Ειδικότερα προβλήματα που παρουσιάζονται στην κοινωνική συμπεριφορά είναι η ψευδοωριμότητα , διαταραγμένη προσωπικότητα και παχυσαρκία .(Μουζακίτης 1993, σελ. 6)

Οι Martin και Beezley μετά από μελέτη δύο ομάδων κακοποιημένων παιδιών , της ομάδας των ψευδο-ενήλικων παιδιών και των παιδιών που εμφάνιζαν έντονα καταπιεστική παρορμητικότητα τονίζουν ότι : ` Τα παρορμητικά και

ψευδοενήλικα παιδιά είχαν υιοθετήσει πρότυπα συμπεριφοράς που δεν συμβάλλουν στην απόλαυση ή την ευελιξία που αρμόζει στην ηλικία τους . Η καταπιεστική παρορμητικότητα σημαίνει , εξορισμού αυστηρότητα και ακαμψία . Το ψευδο-ενήλικο παιδί έχει χάσει το δικαίωμά του να αισθάνεται και να ενεργεί σαν παιδί , προγραμματίζοντας , αντίθετα , τη ζωή του για την απόλαυση των μεγάλων και όχι του ίδιου ` .(Η κακοποίηση του παιδιού σελ. 131)

Η Ελένη Αγάθωνος συνοψίζει και παρουσιάζει τα ψυχολογικά συμπτώματα και τις διαταραχές της συμπεριφοράς του σεξουαλικά κακοποιημένου παιδιού ως εξής : απομόνωση , υπέρμετρη ενασχόληση με σεξουαλικά θέματα , ανάρμοστη σεξουαλική συμπεριφορά (π.χ. υπερβολικός αυνανισμός) , διαταραχές συμπεριφοράς και επιθετικότητα , καταθληπτικά στοιχεία , άγχος , καταστολή , σύγχυση συναισθημάτων και αμφιθυμία , διαταραχές στη μάθηση και στη συγκέντρωση.

Παιδί μικρής ηλικίας που υπαινίσσεται σεξουαλική δραστηριότητα με λέξεις , παιχνίδια ή ζωγραφίες . Τέλος , παραμέληση υγιεινής του σώματος που αλλάζει , ως αποτέλεσμα απώλειας εκτίμησης εαυτού , της αυτουποτίμησης .

Η ίδια τονίζει ότι σε μεγαλύτερα παιδιά και εφήβους παρατηρούνται αισθήματα ενοχής , διαταραχές ταυτότητας ,

φυγές , απόπειρες αυτοκτονίας ή αυτοτραυματισμούς , χρήση αλκοόλ και τοξικών ουσιών και παραβατική συμπεριφορά .(Ε. Αγάθωνος 1998)

II) ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Τα παιδιά με προβλήματα στις διαπροσωπικές τους σχέσεις δείχνουν δύσκολα εμπιστοσύνη σε άλλους και παρουσιάζουν δυσκολία στην ανάπτυξη στενών διαπροσωπικών σχέσεων .

Τα παιδιά τα κρατούν όλα για τον εαυτό τους , δεν έχουν φίλους και σπαταλούν πολύ λίγο χρόνο με τα μέλη της οικογένειας . Η συναισθηματική τους διαταραχή τα εμποδίζει να έχουν σχέση με συνομήλικους τους , και τους είναι δύσκολό να κάτσουν να παίξουν ιδιαίτερα επειδή οι συνομήλικοι τους είναι αφελής σε θέματα που αφορούν τις γνώσεις γύρω από το σεξ.(Μουζακίτης)

Οι επιπτώσεις της κακοποίησης του αφορούν φόβο στην οποιαδήποτε επαφή με ενήλικες , αναζήτηση στοργής συνεχώς , σύγχυση στις κοινωνικές σχέσεις , φυγή από το σπίτι .(Μουζακίτης)

Τα παιδιά νομίζουν ότι κάθε σχέση πρέπει να έχει σεξουαλικό χαρακτήρα και δεν εμπιστεύονται τις καλές προθέσεις των ενήλικων , ενώ , ιδιαίτερα τα κορίτσια , αποφεύγουν τους άνδρες από φόβο .(Λιακοπούλου 1987,σελ.332)

III) ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ .

Στον τομέα αυτό το παιδί παρουσιάζει κυρίως συμπτώματα ψυχαναγκαστικού χαρακτήρα που σχετίζονται με προκλητική συμπεριφορά και έντονη περιέργεια για σεξουαλικά θέματα .

Ειδικότερα παρουσιάζουν υπερβολικό αυνανισμό , πρώιμες ετεροσεξουαλικές σχέσεις , πορνεία , ομοφυλοφιλία , εγκυμοσύνη , σεξουαλική πολιμιξία , επιθετική ενόχληση μικρών παιδιών , ελαττωματική θηλυκή ταύτιση .(Μουζακίτης σελ.11)

Αγόρια και κορίτσια ίσως αναπτύξουν ομοφυλοφιλία , ενώ άλλα παιδιά παρουσιάζουν ψυχρότητα στις σχέσεις τους . Πολλές είναι οι περιπτώσεις των παιδιών που ωθούνται στην πορνεία . Η σεξουαλική τους συμπεριφορά κρίνεται ως ` ακατάλληλη ` (Λιακοπούλου 1987 σελ. 332)

Το παιδί παρουσιάζει δυσκολίες προσαρμογής στη σεξουαλική του ζωή και ικανοποίηση , νοιώθει ενοχή για θέματα σεξ και το αποφεύγει και ως ενήλικας , ενώ αντίθετα παρουσιάζει ψυχαναγκαστική βουλιμία για σεξουαλική δραστηριότητα .

Η ενδοσεξουαλική παραβίαση ή η αιμομιξία είναι γεγονότα με σοβαρές τραυματικές συνέπειες στην ψυχική υγεία του παιδιού , γιατί οι ερωτοποιημένες φαντασιώσεις του παιδιού για τον ενήλικα

, που αναλογούν στα διάφορα στάδια ψυχοσεξουαλικής ανάπτυξης και είναι απόλυτα φυσιολογικές και αναγκαίες για τη υγιή μετάβαση από το οιδιπόδειο σύμπλεγμα προς την ενηλικίωση εισβάλλουν στην πραγματικότητα και γίνονται μέρος της πραγματικότητας .

(Αγάθωνος 1998 σελ.54)

Αν το πρώτο στάδιο της πνευματικής ωρίμανσης τελειώνει στην ηλικία των έξι ή επτά ετών , με την έναρξη της λανθάνουσας περιόδου , φτάνει το παιδί στην πλήρη ωριμότητα μόνο μετά τη σημαντική αλλαγή που φέρνει η εφηβεία και η συνεπακόλουθη βιολογική και κοινωνική μετάλλαξη . Μέσα σε αυτό το πλαίσιο , η βίαιη ή ακατάλληλη παρεμβολή του ενήλικα μέσα από πράξεις ή λέξεις που υπονοούν ενήλικη σεξουαλικότητα μπορεί μόνο να εμποδίσει την εξελικτική του πορεία που θα πρέπει το παιδί να ακολουθήσει ανενόχλητο , με το δικό του ρυθμό και σύμφωνα με τις ικανότητές του .(Αγάθωνος 1993 σελ.127)

Ι ν) ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Η απότομη πτώση της σχολικής επίδοσης μαρτυρά αμέσως την ύπαρξη δυσλειτουργιών στην ομαλή ψυχοκοινωνική ανάπτυξη του παιδιού . Χαρακτηριστικά τα παιδιά παρουσιάζουν μαθησιακές δυσκολίες και ανικανότητα συγκέντρωσης .

Τα παιδιά που έχουν υποστεί σεξουαλική παραβίαση

παρουσιάζουν διαταραχές στη μάθηση και στη συγκέντρωση , απότομη πτώση της σχολικής επίδοσης , φόβος και αποφυγή της σχολικής εξέτασης . Επίσης , δείχνουν έντονη άρνηση για συμμετοχή σε σωματική άσκηση ή αλλαγή ρούχων στη γυμναστική , στο ελεύθερο παιχνίδι και στη κολύμβηση.(Αγάθωνος 1998σελ.56)

Στα συμπτώματα της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης , αναφέρονται οι Kempe & Kempe στο βιβλίο τους με τίτλο ' The Common Secret : Sexual Abuse of Children and Adolescents ' .

Υποστηρίζουν ότι τα συμπτώματα που παρουσιάζονται σε ενδοοικογενειακή και εξω - οικογενειακή σεξουαλική κακοποίηση είναι παρόμοια και αφορούν φοβίες , συναισθήματα ανισχυρότητας , ψυχοσωματικά συμπτώματα , δυσκολίες στη σχολική επίδοση καθώς επίσης κατάθλιψη και επιπτώσεις στην εφηβεία .

Οι ίδιοι συγγραφείς συνεχίζουν δίνοντας έμφαση και σε άλλα συμπτώματα όπως χαμηλή αίσθηση ταυτότητας με συνέπεια δυσκολίες στις διαπροσωπικές σχέσεις και στον έλεγχο των παρορμήσεων . Επίσης στον έλεγχο της προσοχής και στη σχολική επίδοση . Υποστηρίζουν ότι τα παιδιά καταλαμβάνονται από τη φαντασία και την απόσυρση ή αντιθέτως παρουσιάζονται υπερενεργητικά .

2 . Μακροχρόνιες συνέπειες

Πολλές είναι οι έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί και έχουν δημοσιευτεί . Μελέτες θεωρητικές , κλινικές και ερευνητικές που είχαν αντικείμενο μελέτης τις μακροχρόνιες επιδράσεις της σεξουαλικής κακοποίησης .

Οι θεωρητικοί των περισσότερων ερευνών εστιάζουν την προσοχή τους κυρίως στις δειγματικές διαδικασίες , στην έλλειψη ομάδων ελέγχου και στη έλλειψη αντικειμενικών εξωτερικών κριτηρίων . Αυτό συμβαίνει γιατί οι πιο αξιόπιστες μέθοδοι έρευνας που ερεύνησαν τη μακροχρόνια επίδραση των συμπτωμάτων της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης στην ενήλικη ζωή , χρησιμοποιήθηκαν ομάδες ελέγχου και αντικειμενικά κριτήρια και οι τάσεις και κατευθύνσεις που τα συμπτώματα έχουν στα άτομα φαίνονται ξεκάθαρα .(Asber 1988 σελ.9)

Τα προβλήματα που προκύπτουν και σχετίζονται με το ιστορικό παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης είναι πολλά . Η λίστα των προβλημάτων περιλαμβάνει κατάθλιψη , αυτοκαταστροφικές τάσεις , αισθήματα θυμού και εχθρότητας , χαμηλή αυτοεκτίμηση , αισθήματα απομόνωσης και στιγματισμού , δυσκολίες στο να εμπιστεύονται άλλους , συζυγικά προβλήματα και προβλήματα στις

διαπροσωπικές σχέσεις , καθώς επίσης και μια τάση προς επανακακοποίηση .

Επίσης η σεξουαλική κακοποίηση προκαλεί σεξουαλικές δυσλειτουργίες που περιλαμβάνουν ψυχρότητα , ανικανότητα διέγερσης και εφιάλτες (flashbacks) . Υπάρχουν βέβαια και συναισθηματικά προβλήματα που σχετίζονται με το σεξ , όπως : σεξουαλική ενοχή , σεξουαλική αδημονία και σεξουαλική χαμηλή αυτοεκτίμηση .

Η σεξουαλική κακοποίηση συχνά θεωρείται παράγοντας στην αιτιολογία χρήσης ναρκωτικών , αλκοολισμού , πορνείας , πολλαπλής δυσλειτουργίας της προσωπικότητας .

Ο Χρ. Μουζακίτης δίνει τις μακροχρόνιες συνέπειες με βάση και πάλι τον διαχωρισμό τους σε :

α) Ψυχολογικές και συμπεριφορές

Μη ολοκληρωμένη ταύτιση , νεύρωση , χρόνια κατάθλιψη , περιορισμένη αυτοεκτίμηση και αίσθημα αδιεξόδου , ψύχωση και σχιζοφρένεια , σκέψεις αυτοκτονίας , ανθρωποκτονία , διαταραχές χαρακτήρα , μαζοχισμό , σωματικά συμπτώματα , χρήση ναρκωτικών , παχυσαρκία .

β) Στις διαπροσωπικές σχέσεις

Κοινωνική απομόνωση , δυσκολία στη δημιουργία στενών

σχέσεων , φόβος και διαμάχη στις σεξουαλικές σχέσεις με το σύζυγο , διαμάχη με γονείς και πεθερικά .

γ) Στην ψυχοσεξουαλική προσαρμογή

Προβληματικές σεξουαλικές σχέσεις , σεξουαλικές δυσλειτουργίες , πορνεία , σεξουαλική ενόχληση παιδιών , αποφυγή σεξουαλικών σχέσεων , παράνομες εγκυμοσύνες , ομοφυλοφιλία , εμπλοκή σε άλλες αιμομικτικές σχέσεις , παρορμητικότητα να βιαιοπραγήσουν σεξουαλικά σε παιδιά .

Σύμφωνα με τη Shirley Asber και τους Finkehlon and Brown τα θύματα σεξουαλικής κακοποίησης στην ενήλικη ζωή τους είναι πιθανότερο να οδηγηθούν σε ισχυρές χρόνιες συνέπειες , οι οποίες μπορούν :

- 1) Να είναι διαταραγμένα , ψυχικά και συναισθηματικά άτομα
- 2) Να είναι αλκοολικά ή να έχουν προβλήματα εθισμού σε ναρκωτικά
- 3) Να είναι ευαίσθητα προς επανακακοποίηση
- 4) Να είναι μέλλοντες κακοποιούντες
- 5) Να έχουν σεξουαλική συμπεριφορά που να οδηγήσει στη σεξουαλική αδημονία ή πορνεία
- 6) Να έχουν χρόνια σοβαρά συμπτώματα κατάθλιψης σε ότι αφορά τη σοβαρότητα αλλά και τη καλύτερη κατανόηση

των παραπάνω συνεπειών κρίνεται αναγκαίο να γίνει μια αναλυτικότερη παρουσίαση , βασισμένη σε θεωρίες και έρευνες που πραγματοποιήθηκαν .

1 . ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

Η ποικιλία των συμπτωμάτων που χαρακτηρίζονται μπορεί να περιλαμβάνει άγχος , αντιδράσεις φόβου , ενοχής , δυσκολίες στο να εμπιστευτούν άνδρες και γυναίκες με συνέπεια φτωχές συζυγικές σχέσεις και διαπροσωπικές , χαμηλή αυτοεκτίμηση , μεγάλη παθητικότητα και επεισόδια με διασχίσεις της πραγματικότητας .

(Asber 1988 σελ.10)

Ο Biere (1984) υποστηρίζει πως : ` Τα θύματα σεξουαλικής κακοποίησης μπορεί να αναπτύξουν ένα μετα-σεξουαλικά κακοποιημένο σύνδρομο που να αποτελείται από συμπτωματικές συμπεριφορές , οι οποίες αρχικά ήταν μηχανισμοί αντιμετώπισης ή αποτελούσαν συνέχεια των αντιδράσεων που κατά την παιδική ηλικία χαρακτηριζόταν ως θυματοποίηση ` .

Η Gelinas (1983) σε μια σύνθεση της βιβλιογραφίας που έκανε υποστηρίζει ότι τα συμπτώματα που παρατηρούνται σε αυτού του είδους την κακοποίηση , συμβάλλουν σε μια χρόνια Τραυματική Νεύρωση . Ισχυρίζεται ότι η νέυρωση ενεργοποιείται μόνο αφού η αιμομιξία αποκαλυφθεί και συζητηθεί σε έκταση . Τα

συμπτώματα , όπως αυτής της συνεχούς έκφρασης θυμού , της υπέρμετρης έκφρασης φόβου και άγχους , οι καταστάσεις αποσύνδεσης και παραίσθησης , μπορεί και να ερμηνευτούν και ως Ψυχωτική αποσύνδεση .

Οι απόψεις του Biere (1984) και Gelinas (1983) μας 'δίνονται από την S . Asber στο άρθρο της ' The effects of childhood Sexual Abuse A Review of the Issues and Evidence ' και βρίσκεται στο βιβλίο Handbook on Sexual Abuse of Children ' .

Συναισθήματα ενοχής , χαμηλής αυτοεκτίμησης και σκέψεις , ή απόπειρες αυτοκτονίας ενεργοποιούνται όπως υποστηρίζει η συγγραφέας όταν δεν υπάρχει επαφή για θεραπεία . Ενώ από την άλλη , αναφέρει ότι η ύπαρξη αυτών των συμπτωμάτων οδηγεί πολλές γυναίκες στην αναζήτηση θεραπείας .(Asber 1988 σελ.11)

2 . ΑΛΚΟΟΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΘΙΣΜΟΣ ΣΕ ΝΑΡΚΩΤΙΚΕΣ ΟΥΣΙΕΣ

Ο συσχετισμός μεταξύ της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης και της μετέπειτα κακοποίησης , έχει λάβει επίσης αρκετή υποστήριξη .Ο Peters (1984) , όπως δίνεται από τους Finkelhon και Browne , βρήκε ότι ένα μεγάλο ποσοστό γυναικών που είναι θύματα σεξουαλικής κακοποίησης , επέδειξαν πολύ μεγαλύτερα συμπτώματα αλκοολισμού συγκριτικά με το γκρουπ ελέγχου .

Δύο άλλες μελέτες του Biere (1984) και του Herman (

1981) , όπως μας δίνονται από τους ίδιους τους συγγραφείς , βρήκαν επίσης υψηλά ποσοστά αλκοολισμού και εθισμού στα ναρκωτικά ανάμεσα σε θύματα παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης συγκριτικά με φυσιολογικές ομάδες μέτρησης . (Finkelhor και Browne 1988, σελ. 58)

3 . ΘΥΜΑΤΑ ΕΥΠΡΟΣΒΛΗΤΑ ΓΙΑ ΕΠΑΝΑΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ

Η de Young (1982) , όπως αναφέρουν οι Finkelhor και Browne , βρήκε ότι το 38% του δείγματος της έπεσαν θύματα σεξουαλικής κακοποίησης από κάποιο άλλο πρόσωπο (έκτος του αρχικού δράστη) κατά τη διάρκεια ή μέσα στα επόμενα χρόνια από την αρχική κακοποίηση.

Υποθέσεις για τα αίτια ευπρόσβλητης προς επανακακοποίηση συμπεριφοράς δίνονται από τη de Young και περιλαμβάνουν :

- έλλειψη κατάλληλης επίβλεψης και προστασίας από τη μητέρα
- έλλειψη σεξουαλικής πληροφόρησης
- έλλειψη διεκδικητικότητας
- άγνοια αυτοπροστατευτικών συμπεριφορών

Σύμφωνα με μια κοινοτική έρευνα που έγινε από τον Russel, αργότερα (1986) , αποκαλύπτεται ότι τα θύματα παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης ήταν δύο ή τέσσερις φορές πιθανότερο να υποφέρουν από επανάληψη της επίθεσης , συγκριτικά με άλλες

γυναίκες που δεν ήταν θύματα (Asber ,1998, σελ. 10)

Ο Biere (1984) και ο Herman (1981) σε έρευνες που έκανε βρήκαν ότι μεγάλος αριθμός θυμάτων αιμομιξίας εμπλέχτηκαν αργότερα σε σχέσεις όπου η κακοποίηση επαναλήφθηκε (Asber , 1988, σελ.10)

IV) ΘΥΜΑΤΑ: ΜΕΛΛΟΝΤΕΣ ΚΑΚΟΠΟΙΟΥΝΤΕΣ ΓΟΝΕΙΣ Ή ΔΡΑΣΤΕΣ

Οι επιδράσεις που έχει πάνω στους γονείς ή κακοποίηση στην παιδική τους ηλικία εξαρτώνται και από την παρουσία άλλων παραγόντων , όπως η αδιαφορία του άλλου γονιού για το παιδί , η ύπαρξη κοινωνικο-οικονομικών προβλημάτων , η ύπαρξη ιστορικού ψυχικής ασθένειας , η εξάρτηση από οινόπνευματώδη ή τοξικές ουσίες κ.τ. λ.

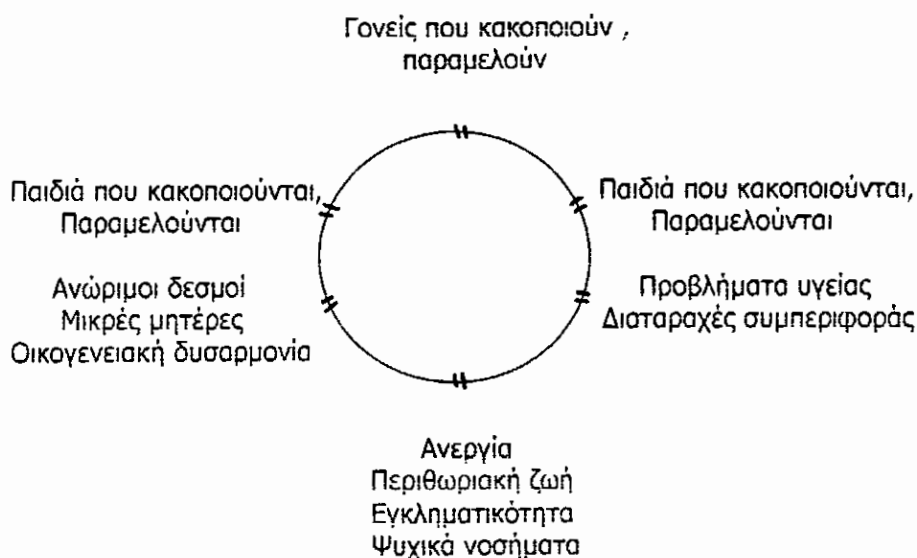
Από μελέτες των Browne και Sagi (1988) μπορούμε να δούμε ότι εφ' όσον υπάρχουν και οι άλλοι παράγοντες , οι πιθανότητες του γονιού με ιστορικό κακής μεταχείρισης να κακοποιήσει το παιδί του είναι 1 στις 12. Εάν οι παράγοντες κινδύνου απουσιάζουν τότε οι πιθανότητες είναι 1 στις 21. Εάν υπάρχουν άλλοι παράγοντες κινδύνου , αλλά δεν υπάρχει ιστορικό κακοποίησης του γονιού , τότε οι πιθανότητες κακοποίησης του παιδιού είναι 1 στις 34.Εάν δεν υπάρχει κανένας γνωστός παράγοντας κινδύνου στην οικογένεια, τότε η πιθανότητα ότι τα παιδιά της οικογένειας αυτής

θα κακοποιηθούν , είναι 1 στις 1000.

Τα ευρήματα που παρουσιάζονται πιο πάνω υποστηρίζουν την έννοια του κύκλου της κακοποίησης.(Ε. Αγάθωνος . 1993 σελ. 91)

Οι αναμνήσεις και τα βιώματα εμποδίζουν την ανάπτυξη κατάλληλου γονεϊκού ρόλου (έλλειψη προτύπου). Έτσι οι γονείς , ταυτίζοντας τον εαυτό τους με τους δικούς τους γονείς καταλήγουν σε ένα φαύλο κύκλο κακοποίησης.

Η κυκλική μορφή κακοποίησης δίνεται απ' την Ελένη Αγάθωνος με το παρακάτω σχήμα:

Ο ` κύκλος της κακοποίησης ` μπορεί να διακοπεί σε διάφορα στάδια όπως δείχνει το σχήμα . (Ε. Αγάθωνος , 1991, σελ. 156)

Σύμφωνα με τη Ε. Αγάθωνος , για κάθε παιδί η οικογενειακή ζωή θα πρέπει να πληρεί τέσσερις βασικές λειτουργίες :

- Να εξασφαλίζει ομαλή ανάπτυξη και σωματική υγεία
- Να προσφέρει την κατάλληλη κατεύθυνση για συναισθηματική εμπειρία
- Να είναι η οικογενειακή ζωή το παράδειγμα του γονικού ρόλου
- Να του διδάσκει τη συμπεριφορά που οδηγεί και εξασφαλίζει ικανοποιητικές ανθρώπινες σχέσεις

Η ίδια συνεχίζει αναφέροντας ότι : ` Πολλοί ενήλικες , ιδιαίτερα εκείνοι που μεγάλωσαν σε ανεπαρκές οικογενειακό περιβάλλον , είναι αδύνατο να προσφέρουν τις παραπάνω προϋποθέσεις στα παιδιά τους και έτσι και εκείνα μεγαλώνοντας γίνονται ανεπαρκείς γονείς , περνώντας σε αυτά τις εμπειρίες τους ` . (Ε. Αγάθωνος , 1991, σελ. 156)

V. ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΑΔΗΜΟΝΙΑ ΚΑΙ ΠΟΡΝΕΙΑ

Σεξουαλική αδημονία : Μια έρευνα που διεξήχθη από τον Fromm (1983) αποκαλύπτει ότι παρόλο που πολλά θύματα σεξουαλικής κακοποίησης περιγράφουν τον εαυτό τους ως σεξουαλικά αδήμονες ο πραγματικός αριθμός των σεξουαλικών συντρόφων και εμπειριών τους δεν διαφέρει ουσιαστικά από αυτή των ομάδων σύγκρισης .Υποστηρίζεται ότι αυτό που αποκαλούν τα

θύματα σεξουαλικής κακοποίησης , σεξουαλική αδημονία μπορεί να είναι περισσότερο η αρνητική λειτουργία αυτοστιγματισμού λόγω της χαμηλής αυτοεκτίμησης , παρά να αντιπροσωπεύει την πραγματική μορφή συμπεριφοράς (Finkelhor, & Brown , 1988, σελ. 57)

Πορνεία : Εμφανίζεται κυρίως σε θύματα σεξουαλικής κακοποίησης που έχουν φύγει από το σπίτι τους και αποτελεί κυρίως μέσο συντήρησης . Ο Silber (1981) αποκάλυψε ότι από 200 γυναίκες πόρνες , που μελετήθηκαν σε περιοχή του San Francisco το 60 % από αυτές είχαν κακοποιηθεί σεξουαλικά πριν την ηλικία των 16 χρόνων .

Παρόλο που πολλά από τα θύματα αυτά , διαφεύγουν στην πορνεία για να συντηρηθούν , κάποια από αυτά βρίσκουν ότι μπορούν να ανεχθούν την κατάσταση , γιατί είναι η πρώτη φορά που βρίσκονται σε θέση να ασκήσουν δύναμη πάνω στους άνδρες . Σε αντίθεση με τις επαφές σεξουαλικής κακοποίησης που είχαν τις εμπειρίες τους , και όπου είχαν μάθει να ` αποκόβονται ` (dissociation) από αυτό που συνέβη στα σώματα τους για να αποφύγουν τον πόνο (Gelinas 1983, Renvoize 1982, όπως παρουσιάζονται από την S. Asber, 1988, σελ. 8)

VI) ΚΑΤΑΘΛΙΨΗ

Η κατάθλιψη και άλλες συμπεριφορές που σχετίζονται με αυτή και αφορούν τη σεξουαλική κακοποίηση έχουν λάβει ανά καιρούς εμπειρικές επιβεβαιώσεις .

Ο Χρ . Μουζακίτης αναφέρει για τους χρόνια κακοποιημένους εφήβους ότι η έλλειψη επιτυχίας τους στον χειρισμό αναπτυξιακών προβλημάτων μπορεί να αποδοθεί σε χρόνια κατάθλιψη , της οποίας η αρχή έχει ρίζες στην κακοποίηση και στην έλλειψη ψυχολογικών υποστηριγμάτων στα πρώτα χρόνια της ζωής τους . Η καθυστερημένη ανάπτυξη περιορίζεται στις ικανότητες τους να αντιμετωπίσουν με σωστή αντίληψη , τόσο σε σχέση με τον εαυτό τους , όσο και με το κοινωνικό περιβάλλον , τις πιέσεις που συνεπάγεται η ωρίμανση . (Hingland 1979) Αυτές οι ελλείψεις επιδεινώνουν το αίσθημα ανικανότητας που έχουν το οποίο κατά συνέπεια οδηγεί σε πιο έντονη κατάθλιψη που η εκδήλωσή τους καλύπτεται από διάφορους τύπους υπερβολικής αντικοινωνικής συμπεριφοράς .

Οι τυπικές αντιδράσεις των εφήβων στην κακοποίηση (μη χρόνια) είναι εξέγερση και εκφόρτιση , παράνομη συμπεριφορά , φυγοπονία , εξαφάνιση και αντικοινωνικές πράξεις (Μουζακίτης , 1981, σελ. 223-228) . Αυτές οι αντιδράσεις μπορούν να αποδοθούν στην κατάθλιψη , που είναι αποτέλεσμα υπερβολικών

περιβαλλοντικών πιέσεων (Weiner 1980) . Η σοβαρότητα και διάρκεια της εξαρτώνται από το είδος της πίεσης , αλλά η κακοποίηση και η βία στο σπίτι επιτείνουν την κατάθλιψη και τις πιθανές ενδείξεις συμπεριφοράς . Ελλιπής φοίτηση και επίδοση , συνεχής αδιαφορία και αναζήτηση νέων φίλων είναι τρόποι που χρησιμοποιούν για να καλύψουν την κατάθλιψη τους , η οποία δεν οφείλεται σε ψυχοπαθολογικούς παράγοντας . (Χρ. Μουζακίτης , Εκλογή , 1986)

VII) ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΣΤΙΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΕ ΑΓΟΡΙΑ ΚΑΙ ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΘΥΜΑΤΑ

Είναι σημαντικό , στο σημείο αυτό , να επισημάνουμε ότι οι συνέπειες της σεξουαλικής κακοποίησης αναφέρονται κυρίως σε κορίτσια θύματα , αφού αποτελούν και τη συντριπτική πλειοψηφία περιστατικών . Είναι , λοιπόν , σκόπιμο να αναφερθούν οι ιδιαιτερότητες που εμφανίζονται στα αγόρια θύματα και παρουσιάζουν διαφορές σε σχέση με τα κορίτσια .

Οι Kempe & Kempe αναφέρουν στο βιβλίο τους ` Common Secret . Sexual Abuse of Adolescents ` ότι τα συμπτώματα που εμφανίζονται στα αγόρια είναι πολύ πιο οδυνηρά και ισχυρά . Και οι δύο μορφές αιμομιξίας (μητέρας – γιου , πατέρα – γιου) αφήνουν το παιδί με δρυστήτατες συνέπειες , οι οποίες μπλοκάρουν τη

φυσιολογική συναισθηματική ανάπτυξη .

Επίσης , υποστηρίζουν ότι αυτά τα αγόρια τείνουν να περιορίζονται και να νοιώθουν ανικανότητα να ελέγξουν το stress χωρίς να εμφανίσουν ψυχωτικά συμπτώματα , ενώ μπορεί άλλα να παρουσιάσουν συμπτώματα και άλλα να μην αναγνωρισθούν ποτέ ως θύματα αιμομιξίας .

Η αιμομιξία μπορεί να αποτελέσει αξεπέραστο παράγοντα για τα αγόρια , ενώ μπορεί να ξεπεραστεί από το ποσοστό των κοριτσιών. (Kempe & Kempe ,1984, σελ. 188)

Άλλοι μελετητές , υποστηρίζουν ότι τα αγόρια που έχουν βιώσει σεξουαλική κακοποίηση είναι πιθανότερο να επιδείξουν συμπεριφορές που χαρακτηρίζονται εξωτερικευμένες (π.χ. επιθετικότητα) , ενώ από την άλλη τα κορίτσια θύματα επιδεικνύουν συμπεριφορές που χαρακτηρίζονται ως εσωτερικευμένες (π.χ. κατάθλιψη)

Τα αγόρια που πέφτουν θύματα σεξουαλικής κακοποίησης έχουν κακοποιηθεί πιθανότατα από άνδρα , γεγονός που τα κάνει να αναρωτιούνται για τη σεξουαλική τους ταυτότητα , πράγμα που δεν συμβαίνει στα κορίτσια .

Η επίδραση της σεξουαλικής κακοποίησης στα αγόρια , μπορεί να εξελιχθεί σε ανικανότητα κυρίως όταν η κακοποίηση

πραγματοποιείται από τη μητέρα του θύματος .

Η προσοχή δίνεται και σε ένα άλλο σημείο στο οποίο διαφέρουν τα αγόρια θύματα με τα κορίτσια . Αυτό είναι του κινδύνου επανακακοποίησης που είναι συνηθέστερος στα κορίτσια και ο κίνδυνος αυτός απουσιάζει από τα αγόρια .(Finkelhor & Browne , 1988, σελ. 57)

9. Προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί μετά την ανακάλυψη της σεξουαλικής κακοποίησης.

Το παιδί που έχει κακοποιηθεί σεξουαλικά αντιμετωπίζει προβλήματα συναισθηματικά , ψυχολογικά , ψυχοσεξουαλικά και συμπεριφοράς , τα οποία έχουν αντίκτυπο στη διαδικασία της ωρίμανσης της ενήλικης ζωής του .

Έκδηλος είναι ο φόβος που διακατέχει αυτά τα παιδιά με αποτέλεσμα να υπάρχει δυσκολία στο να εμπιστευτούν τους άλλους . Αντιμετωπίζουν προβλήματα στις διαπροσωπικές τους σχέσεις και αργότερα στις συζυγικές .

Επιπρόσθετα διακατέχονται από αισθήματα ενοχής . Συχνά αρχίζουν να πιστεύουν πως τα ίδια προκάλεσαν το δράστη και έτσι υπήρξαν θύματα κακοποίησης . Αρχίζουν να κατηγορούν τον εαυτό τους και μειώνεται η αυτοεκτίμησή τους .

Όλες οι παραπάνω καταστάσεις έχουν ως αποτέλεσμα την έκφραση είτε επιθετικότητας , είτε καταθληπτικών στοιχείων , ιδιαίτερα όταν δεν παρέχεται βοήθεια από ειδικούς , στα θύματα.

Ο πρώτος επαγγελματίας στον οποίο το παιδί ή ο έφηβος αποκαλύπτει τη σεξουαλική παραβίαση του μπορεί να εκπροσωπεί

οποιονδήποτε κλάδο . Προυπόθεση είναι να αισθάνεται το παιδί εμπιστοσύνη προς το πρόσωπο αυτό ,που θα διευκολύνει το κλίμα μέσα στο οποίο το παιδί θα καταθέσει το μυστικό του. Συνήθως προηγείται υπαινιγμός για σεξουαλική παραβίαση σε κάποιο συγγενικό ή οικείο πρόσωπο με φροντίδα του οποίου το παιδί φτάνει στον ειδικό.(Αγάθωνος , 1998)

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί αφού αποκαλυφθεί η σεξουαλική κακοποίηση , όπως παρουσιάζεται από τον D.P. Walters είναι τα έξης :

1)Στιγματισμός:Σε περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης συχνά το κορίτσι θύμα αντιμετωπίζεται με υποψία και δυσπιστία και επικρατεί η άποψη ότι συνέβαλε η ίδια στο ότι της συνέβει . Το παιδί που κάποτε χαρακτηριζόταν ως το καημένο τώρα είναι 'μολυσμένο' με τη σεξουαλικότητα . Συχνά παρατηρείται η περιέργεια των ενηλίκων να μάθουν τι ακριβώς συνέβη μεταξύ του θύτη και του θύματος στις περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης .

2) Επαφή του παιδιού με πολλούς επαγγελματίες : Μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα το σεξουαλικά κακοποιημένο παιδί έρχεται σε επαφή με διάφορους ανάδοχους γονείς , καθώς και με επαγγελματίες με τους οποίους θα βρίσκεται σε συνεχή επαφή και

παρόλο που η επικοινωνία του παιδιού με κάθε επαγγελματία είναι σύντομη , ο καθένας περιμένει συναισθηματική τοποθέτηση του παιδιού και παραπέμπεται από τον έναν στον άλλο .

Σε αυτές τις περιπτώσεις θα πρέπει να υποθεί στο παιδί ότι δεν είναι υποχρεωμένο να μιλήσει σε κανέναν για τη σεξουαλική κακοποίηση εκτός από τον θεραπευτή του και βέβαια οι επαγγελματίες θα πρέπει να ενημερωθούν ότι δόθηκαν οδηγίες στο παιδί να μη μιλήσει για ότι συνέβει.

3) Σωματική εξέταση του παιδιού (συνήθως κολπική) : Η σωματική εξέταση γίνεται για τρεις λόγους :

α) να αποδειχθεί η παρουσία σπέρματος

β) να αποδειχθεί η ρήξη του παρθενικού υμένα (το οποίο μπορεί να αποδείξει ότι το παιδί έχει υποστεί σεξουαλική κακοποίηση στο παρελθόν).

γ) να αποδειχθεί εάν υπάρχει κάποια αρρώστια

Σύμφωνα με τον συγγραφέα , μόνο ο πρώτος λόγος θεωρείται σημαντικός στις περιπτώσεις που η σεξουαλική κακοποίηση έχει συμβεί σε μικρό χρονικό διάστημα πριν την εξέταση . Όσο για το δεύτερο και το τρίτο λόγο ο Walters υποστηρίζει ότι είναι παράλογοι και μάλιστα προσθέτει αναφορικά με τον τρίτο λόγο ότι επικρατεί η άποψη ότι το σεξ συνοδεύεται από κάποια ασθένεια.

Η σωματική εξέταση μπορεί να είναι πολύ τραυματική για το παιδί αφού γνωρίζει ότι γίνεται για ένα συγκεκριμένο λόγο. Μόνο στις περιπτώσεις που το παιδί παρουσιάζει κάποιους πόνους ή αιμορραγία, θα πρέπει να γίνει η σωματική εξέταση. Οι αντιδράσεις των κοριτσιών στη σωματική εξέταση ποικίλουν. Κάποια από τα κορίτσια την αποδέχονται πιστεύοντας ότι θα ενισχυθεί έτσι η αξιοπιστία τους. Κάποια άλλα αντιδρούν με θυμό. Τα περισσότερα πάντως αντιδρούν με τον τρόπο που υπαγορεύεται από την κοινωνία τους: απλά υπακούουν, αφού ένας ενήλικας υποστήριξε πως είναι απαραίτητη. (Πτυχιακή Εργασία ` Σεξουαλική κακοποίηση ` – David P. Walters, 1975, σελ. 164)

10. Η οικογένεια του σεξουαλικά κακοποιημένου παιδιού και ο ρόλος της.

Οι συνέπειες μιας πράξης κακοποίησης και δη σεξουαλικής συνοδεύουν το παιδί σε όλη τη διάρκεια του βίου του , δημιουργώντας προβλήματα όχι μόνο στο ίδιο αλλά και στο οικογενειακό του περιβάλλον .

Το οικογενειακό περιβάλλον πληρώνει το τίμημα της κακοποίησης . Η οικογένεια διαλύεται (ενδοοικογενειακή κακοποίηση) . Η αγάπη , η κατανόηση , η συμπόνοια και η φροντίδα δεν υπάρχουν . Τη θέση τους παίρνουν η αποδιοργάνωση , το άγχος , η σύγχυση , η αντιπάθεια και το μίσος.

Η οικογένεια διαλύεται από το κοινωνικό στίγμα , που τους ακολουθεί κατά πόδας και στη περίπτωση που ένας από τους δύο γονείς πρέπει να φυλακιστεί , τότε η οικογένεια καταπατείται .(Μαραγκός , Κεφαλάκης , Αγάθωνος , Παπακωνσταντίνου , 1983, σελ. 68 -72)

Μετά από ένα επεισόδιο σεξουαλικής κακοποίησης τα παιδιά χρειάζονται συνεχή φροντίδα . Η σύντομη παραμονή τους στο νοσοκομείο με τη συνεχή φροντίδα της μητέρας μπορεί να

βοηθήσει σημαντικά στο να λάβουν φροντίδα οι τραυματισμοί , καθώς επίσης και στο να τακτοποιηθούν οι νομικές εκκρεμότητες για εγκληματικό επεισόδιο , σε ένα περιβάλλον κατανόησης και υποστήριξης για το παιδί .

Είναι ακόμα καλύτερα να μην υπάρχει βιασύνη χρόνου και να γίνουν όλα όσα χρειάζονται κάτω από την τρυφερή καθοδήγηση και με την εμπλοκή όλων των μελών της οικογένειας . (Kembe and Kembe , 1984, σελ. 188)

Το παιδί που υπάρχει υποψία να είναι θύμα σεξουαλικής κακοποίησης από άτομο εκτός οικογένειας , μπορεί να αισθάνεται καλύτερα αν εξετασθεί με τη παρουσία των γονιών του . Αντίθετα παιδί για το οποίο υπάρχει υπόνοια για ενδοοικογενειακή σεξουαλική παραβίαση , θα πρέπει να εξετασθεί μόνο του και ο κάθε γονιός ξεχωριστά.

Όσον αφορά τους γονείς , οι επαγγελματίες δεν έχουν το δικαίωμα να αποκρύψουν από αυτούς , ακόμα κι όταν υποψιάζονται ενδοοικογενειακή ευθύνη για το γεγονός , αυτό που πραγματικά βλέπουν και πιστεύουν . Σημαντικό είναι να βοηθηθούν οι γονείς να κατανοήσουν ότι ένα παιδί σπανίως μπορεί να κατασκευάσει ένα ψέμα για τη δική του θυματοποίηση. Οι επαγγελματίες που ενεργούν κατά τη φάση της αποκάλυψης

οφείλουν να συζητήσουν με τους γονείς με σταθερότητα για το γεγονός , αλλά με τρόπο ευαίσθητο και μη επικριτικό , αναγνωρίζοντας τα δικά τους συναισθήματα εκείνη τη στιγμή.(Ε. Αγάθωνος , 1998, σελ. 56 – 57)

Στα διάφορα δημοσιεύματα δεν έχει δοθεί μεγάλη προσοχή στα αδέλφια των παιδιών που έχουν υποστεί κακοποίηση . Ωστόσο , όταν ένα παιδί είναι αυτόπτης μάρτυρας ή γνωρίζει την κακή μεταχείριση ενός από τα αδέλφια του είναι φυσικό να επηρεάζεται ψυχολογικά . Από τις λίγες μελέτες που ασχολήθηκαν με τα αδέλφια των παιδιών που κακοποιήθηκαν , φαίνεται ότι και αυτά διατρέχουν τον κίνδυνο σωματικής κακοποίησης , είτε είναι μικρότερα , είτε είναι μεγαλύτερα και ότι εμφανίζουν συνήθως τόσες παρεκκλίσεις στις διάφορες λειτουργίες τους όσες και το παιδί που υπέστη την κακοποίηση .(` Κακοποίηση του παιδιού' , σελ. 130)

Το θέμα της συνενοχής ή ακόμα και της εκμετάλλευσης της αιμομιξίας από το σύντροφο του αιμομικτικού γονιού είναι σημαντικό και καθοριστικό . Μια μητέρα μπορεί να τη χρησιμοποιήσει για να βάλει τον ενοχλητικό σύζυγο στη φυλακή , άλλη μπορεί να θυσιάσει την κόρη της για να κρατήσει τον άνδρα της , άλλη πάλι μπορεί να χρησιμοποιήσει την αιμομικτική

συμπεριφορά της όχι μόνο για να τον αποκλείσει ως πατέρα αλλά και για να καλύψει το γεγονός ότι και η ίδια κακοποιεί την κόρη της . Αυτό δείχνει το βαθμό στον οποίο μπορεί η σχέση του γονεϊκού ζευγαριού να λειτουργεί βάσει διεστραμμένου προτύπου. (Ε. Αγάθωνος , 1993 , σελ. 125)

Η ίδια συγγραφέας συνεχίζει τονίζοντας το ρόλο που παίζουν οι σεξουαλικές αυτές δραστηριότητες (ενός γονιού ή κάποιου έξω από την οικογένεια) στη λειτουργία της σχέσης μεταξύ παιδιού – θύματος και του γονιού που δεν καταφέρνει να το προστατεύσει ή που ακόμα και ενθαρρύνει , λίγο ή πολύ συνειδητά , τις δραστηριότητες αυτές . Έτσι αυτός που επιτίθεται σεξουαλικά στο παιδί , είναι μερικές φορές ο εκτελεστής των επιθυμιών της μητέρας . Σε άλλες περιπτώσεις η μητέρα κρατά το παιδί μέσα σε μια σχέση που δεν μπορεί να του παρέχει τις απαραίτητες εγγυήσεις προστασίας .(Ε. Αγάθωνος , 1993 , σελ. 125)

11. Η διάγνωση ενός σεξουαλικά κακοποιημένου παιδιού .

11.1. Ενέργειες κατά την αποκάλυψη και τη διαγνωστική φάση.

Ο πρώτος επαγγελματίας στον οποίο το παιδί ή ο έφηβος αποκαλύπτει τη σεξουαλική παραβίαση , μπορεί να εκπροσωπεί οποιονδήποτε κλάδο . Προυπόθεση είναι να αισθάνεται το παιδί την εμπιστοσύνη προς το πρόσωπο αυτό , που θα διευκολύνει το κλίμα μέσα στο οποίο το παιδί θα καταθέσει το μυστικό του . Μπορεί να είναι δάσκαλος , κοινωνικός λειτουργός , ψυχολόγος , παιδίατρος , παιδοψυχίατρος , αστυνομικός , κ.α.

Η εκτίμηση θα πρέπει να γίνει σε ένα άνετο χώρο και ευχάριστο που να εξασφαλίζει το απόρρητο .

Κατά τη συνέντευξη θα πρέπει να καταγραφούν οι λέξεις και ο τρόπος που χρησιμοποιεί το παιδί για να περιγράψει τα γεννητικά του όργανα , το στήθος και τις λειτουργίες τους .

Ο χώρος που θα γίνει η συνέντευξη πρέπει να προσφέρει εξοπλισμό που να διευκολύνει ένα μικρό παιδί να εκφραστεί πιο εύκολα , δηλαδή ανατομικές ή απλές κούκλες , υλικό για ζωγραφική , πηλό , εικόνες .

Επειδή το παιδί πρέπει να προστατευτεί από δευτερογενή κακοποίηση θα πρέπει να εξασφαλιστεί ότι το παιδί θα μιλήσει μόνο σε έναν επαγγελματία εξειδικευμένο σε συνεντεύξεις με παιδιά .

Όσον αφορά τους γονείς , οι επαγγελματίες δεν έχουν δικαίωμα να το αποκρύψουν από αυτούς , ακόμα και όταν υποψιάζονται ενδοοικογενειακή ευθύνη για το γεγονός , αυτό που πραγματικά βλέπουν και πιστεύουν . Οφείλουν να συζητήσουν με τους γονείς με σταθερότητα για το γεγονός , αλλά με τρόπο ευαίσθητο και μη επικριτικό , αναγνωρίζουν τα δικά τους συναισθήματα εκείνη τη στιγμή .

Η εισαγωγή του παιδιού στο νοσοκομείο προτείνει σε πολλές περιπτώσεις από τους επαγγελματίες . Ενδείκνυται όταν : α) υπάρχουν σοβαρές σωματικές βλάβες β) διαφαίνεται σοβαρό συναισθηματικό τραύμα γ) υπάρχει κίνδυνος για περαιτέρω κακοποίηση οποιονδήποτε μορφής .

Εφόσον οι επαγγελματίες κρίνουν ότι χρειάζεται να νοσηλευτεί το παιδί για έναν από τους προαναφερθέντες λόγους , ζητείται από τους γονείς να συναινέσουν . Εάν δεν συμφωνούν , τότε θα εξηγηθούν οι προβλέψεις του νόμου για ` υποχρεωτική νοσηλεία `

με εισαγγελική παρέμβαση . Η παρέμβαση δεν αίρει την διάθεση των επαγγελματιών για συνεργασία με την οικογένεια , και αυτό πρέπει να διευκρινισθεί στους γονείς .

Ανάλογες εξηγήσεις πρέπει να δοθούν και στο παιδί σχετικά με όλα τα στάδια της διαγνωστικής διαδικασίας . Η γνώση αυτή βοηθά το παιδί να νοιώσει σιγουριά , εφόσον θα ξέρει τι το περιμένει .(Ε. Αγάθωνος , 1998, σελ. 56-57)

12. Θεραπεία .

12.1. Θεραπευτική παρέμβαση .

Η θεραπευτική παρέμβαση σε περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης από το άτομο έξω από την οικογένεια είναι λιγότερο πολύπλοκη, από εκείνη που πραγματοποιείται μέσα στην οικογένεια. Η διαφορά του 'έξω' από το 'μέσα' συνίσταται στη λιγότερο ενοχοποιητική λειτουργία στη μειωμένη διάρκεια , στην προστασία του παιδιού από τους γονείς , στην έλλειψη επιπτώσεων στο παιδί από την έλλειψη θεραπευτικής παρέμβασης στον υπεύθυνο ενήλικα .

Η αποδοχή του γεγονότος από τους γονείς και τους αρμόδιους φορείς και η σύλληψη του υπαίτιου , εφόσον επιτυγχάνεται, λειτουργούν θεραπευτικά για το παιδί . Κλασικές μέθοδοι , όπως η οικογενειακή θεραπεία , η θεραπεία συμπεριφοράς , παιγνιοθεραπεία και ψυχοθεραπεία του παιδιού ανάλογα με την ηλικία του καθώς και η συμβουλευτική υποστήριξη των γονέων , έχουν αποδειχθεί αποτελεσματικές . (Ε. Αγάθωνος , 1998 , σελ.58)

Η Ε. Αγάθωνος αναφέρεται και στην περίπτωση εκείνη που ο δράστης της σεξουαλικής παραβίασης είναι μέλος της οικογένειας, το να γίνει πιστευτή η αποκάλυψη του παιδιού από την άμεση οικογένεια, είναι βασική προϋπόθεση για την έκβαση, αλλά και για την μορφή της θεραπείας που θα ακολουθήσει. Η ψυχοπαθολογία του υπαίτιου ενήλικα, συνήθως πατέρα και μητέρας, και η διαταραχή της οικογενειακής λειτουργίας διαμορφώνουν το πλαίσιο της έκβασης.

Διάφορες θεραπευτικές δυνατότητες με την πιο κλασική έννοια όπως μας δίνονται από την Ελένη Αγάθωνος είναι :

- Ψυχοθεραπεία ψυχαναλυτικής κατεύθυνσης
- Θεραπεία μέσω τέχνης, βασισμένη στην έκφραση των συναισθημάτων μέσω τεχνικών (χορός, ζωγραφική, μουσική, θέατρο κ.α.)
- Θεραπεία ομάδας για τα παιδιά και εφήβους, με διάφορους προσανατολισμούς.
- Οικογενειακή θεραπεία με διάφορα σχήματα, η οποία προϋποθέτει :
 - την αναγνώριση της πράξης από τον ενήλικα υπεύθυνο, συνήθως τον πατέρα

την αναγνώριση από τον άλλο γονέα της ευθύνης για την μη προστασία του παιδιού είτε από άγνοια , είτε από παθητική εμπλοκή άρα συνενοχή .

- την αναγνώριση της παθολογικής λειτουργίας από μέλη της οικογένειας .(Ε.Αγάθωνος , 1993 , σελ. 59)

Η θεραπευτική προσέγγιση της οικογένειας στην οποία παρατηρήθηκε κακοποίηση , θα πρέπει να είναι άμεσα συνδεδεμένη με τη παθολογία της οικογένειας σαν σύνολο και των μελών της ξεχωριστά , με την οξεία ή χρόνια κρίση που αντιμετωπίζουν , την ευαισθητοποίηση και ενεργή συμμετοχή των στελεχών με την κατάλληλη υποδομή σε υπηρεσίες και προγράμματα.(Αγάθωνος ` Κακοποίηση – Παραμέληση παιδιών , 1991, σελ.155).

12.2.1.Οικογενειακή θεραπεία – Παρέμβαση σε κρίση

Ένα περιστατικό ενδοοικογενειακής σεξουαλικής κακοποίησης δημιουργεί μια κατάσταση οικογενειακής κρίσης και ο ειδικός επαγγελματίας είναι αυτός που θα πρέπει να παρέμβει ενεργά και να παίρνει αποφάσεις σχετικά με τη διαχείριση της κρίσης . Ο επαγγελματίας θα θέσει τα όρια μεταξύ των μελών τόσο σε συναισθηματικό , όσο και σε νομικό επίπεδο . Χρειάζεται να εξηγήσει και να επαναλάβει πολλές φορές στους γονείς και στα παιδιά ότι βρίσκεται εκεί για να τους βοηθήσει και όχι για να κρίνει συμπεριφορές . Ότι αυτό που τους συμβαίνει είναι απόρροια μιας οικογενειακής κρίσης την οποία χρειάζεται όλοι να κατανοήσουν και ότι και οι ίδιοι οι γονείς είναι θύματα αυτής της κρίσης . (Ε. Αγάθωνος , 1993, σελ 196)

Εκείνο όμως που χρειάζεται να ορίσουμε είναι η οικογενειακή κρίση . Τι είναι κατάσταση κρίσης ; Όπως μας δίνεται από τον Χρήστο Μουζακίτη στις σημειώσεις ` Κοινωνική εργασία με ομάδες ` η κρίση ορίζεται ως ` μια ψυχολογική αντίδραση από ένα άτομο , οικογένεια ή ομάδα , ως αποτέλεσμα ενός

επικίνδυνου γεγονότος . Μια ψυχολογική , επικίνδυνη κατάσταση , όπως γίνεται αντιληπτή από το άτομο – άτομα , δημιουργεί απαιτήσεις στο άτομο – άτομα , όταν οι πηγές αντιμετώπισης δεν είναι διαθέσιμες , τότε μια υπερβολική ανησυχία δημιουργείται , που δεν φεύγει λόγω της έλλειψης μέσων λύσης προβλημάτων . Τότε μια κατάσταση κρίσης δημιουργείται , όταν υπάρχει ανάγκη νέων λύσεων στα προβλήματα και όταν οι συνηθισμένοι τρόποι αντιμετώπισης δεν είναι επαρκείς .(Χρ , Μουζακίτης , 1989, σελ 6)

Ο χειρισμός τέτοιων περιπτώσεων , λόγω της κρισιμότητας της κατάστασης και των δυναμικών που αναπτύσσονται αγγίζουν τον επαγγελματία σε συναισθηματικό επίπεδο και καθιστά αδύνατη την αντιμετώπιση τους από έναν και μόνο ειδικό . (Αγάθωνος 1993 , σελ 197).

12.2.2.Οικογενειακή θεραπεία

Η θεραπευτική προσέγγιση στις οικογένειες που κακοποιούν τα παιδιά , όπως υποστηρίζει η Αγάθωνος (1991) δεν μπορεί παρά να είναι άμεσα συνδεδεμένη με τη παθολογία της οικογένειας στο σύνολο και των μελών της ξεχωριστά , με την οξεία ή χρόνια κρίση που αντιμετωπίζουν , με τη ευαισθητοποίηση των επαγγελματιών με τη ποσοτική και ποιοτική επάρκεια των στελεχών που καλούν να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα και με την υποδομή σε υπηρεσίες και προγράμματα .

Οι οικογένειες στις οποίες έχει συμβεί σεξουαλική κακοποίηση , πολύ δύσκολα αποδέχονται τη θεραπευτική παρέμβαση εκτός αν το επίκεντρο της θεραπείας βρίσκεται στο θύμα . Για το λόγο αυτό χρησιμοποιούν μια τεχνική κατά την οποία οι γονείς συμμετέχουν σε ομάδες ή προγράμματα που στοχεύουν στην αντιμετώπιση άλλων προβλημάτων τους που αρχικά φαίνεται να μην σχετίζονται με το κύριο πρόβλημα , που είναι η σεξουαλική κακοποίηση . Η συμμετοχή των γονέων σε προγράμματα εκπαίδευσης στο γονικό ρόλο , ή σε ομάδες αποτοξίνωσης κ.α. αποτελεί ένα βήμα πιο προσιτό για αυτούς ,

παρά η παραπομπή για συμβουλευτική θεραπεία ή ψυχοθεραπεία . (Πτυχιακή εργασία , Κουτσοπούλου – Ράντου , 1995 , σελ 309).

Η J . Goodwin (1982) υποστηρίζει ότι η οικογενειακή θεραπεία θα γίνει από έναν ειδικευόμενο και έμπειρο θεραπευτή , ο οποίος πρώτα θα κάνει ατομικές συνεντεύξεις με κάθε μέλος της οικογένειας ξεχωριστά . Τα στοιχεία που θα συγκεντρωθούν θα είναι ιδιαίτερα πολύτιμα για τις συναντήσεις ολόκληρης της οικογένειας , που θα ακολουθήσουν . (ο. π. σελ 310) .

Μια οικογενειακή συνάντηση μπορεί να οδηγήσει τα μέλη της οικογένειας να εκφράσουν κρυμμένους φόβους . Συχνά, τα αδέλφια που δεν έχουν υποστεί , σεξουαλική κακοποίηση , έχουν απορίες και ερωτήματα σχετικά με την αιμομικτική σχέση ή ακόμα ο πατέρας , σε αυτήν τη συνάντηση να αποδεχθεί και να αναγνωρίσει την πράξη του και να αρχίσουν οι διεργασίες επανένταξης του στην οικογένεια (Goodwin 1982) .

Βέβαια , η οικογένεια δεν θέλει να μιλήσει για το ποιος φέρνει ευθύνη , πιστεύοντας πως αυτός που θα κατηγορηθεί θα απορριφθεί ή θα καταστραφεί . Η οικογένεια έχει την ανάγκη να εκφράσει αυτούς τους φόβους της και ο θεραπευτής θα πρέπει

να υποστηρίζει συνεχώς ότι η άρνηση των προβλημάτων ή το χάσιμο όλων των αξιών της οικογένειας δεν είναι λύση .Βέβαια αυτό θα επιτευχθεί μόνο εφόσον εστιάζει την προσοχή του στο είδος της φροντίδας που χρειάζεται ολόκληρη η οικογένεια . (Πτυχιακή Εργασία , Κουτσοπούλου ,Ράντου , 1995 , σελ 308 – 309 , ` Σεξουαλική κακοποίηση ατόμων με νοητική υστέρηση `)

Οι Galdston (1975) , Ten Broeck (1974) , Guested (1975) έχουν διαπιστώσει τη μεγάλη αξία των ειδικών οικογενειακών κέντρων , διαμονής ή ημερήσιας παρακολούθησης , όπου μπορεί να εφαρμοστεί ένα πολύπλευρο πρόγραμμα θεραπευτικής αγωγής , το οποίο θα αφορά μεταξύ άλλων , τη διαταραγμένη σχέση γονιού – παιδιού .(` Κακοποίηση του παιδιού , σελ 139) .

12.3. Θεραπεία θυμάτων

Ο Jean Goodwin (1982) , και John Owen , υποστηρίζουν ότι ο αναπτυξιακός τρόπος προσέγγισης είναι σημαντικός στην οικογένεια και ατομική θεραπεία σε περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης .

Η θεραπεία θυμάτων , όπως αναφέρεται από τους παραπάνω συγγραφείς αφορά θύματα βρεφικής και νηπιακής ηλικίας , προσχολικής , σχολικής και εφηβικής ηλικίας . Το υλικό προσκομίστηκε από την πτυχιακή εργασία ` Σεξουαλική κακοποίηση ατόμων με νοητική υστέρηση ` , Κουτσοπούλου - Ράντου .

123.1.Θύματα βρεφικής ή νηπιακής ηλικίας .

Η παιγνιοθεραπεία διάρκειας 2 – 8 συναντήσεων, μπορεί να αποτελέσει μια αποτελεσματική μέθοδο θεραπείας του παιδιού , προϋποθέτει και ενεργό συμμετοχή της μητέρας .

Οι σκοποί της παιγνιοθεραπείας ενός τριχρονου θύματος θα ήταν :

- Να υποστηριχθεί το παιδί στην έκφραση του θυμού του απέναντι στο θύτη.
- Να υποστηριχθεί να πει αντί στον θύτη , ο οποίος έχει ήδη φύγει .
- Να ελαττώσει το άγχος του θύματος σε τέτοιο βαθμό , ώστε να επέλθει η επίλυση των επιπτώσεων της σεξουαλικής κακοποίησης .

Στις περιπτώσεις αιμομιξίας η μητέρα αποφασίζει να χωρίσει το σύζυγο της και συμμετέχει ενεργά στη θεραπευτική παρέμβαση. Σε περίπτωση μη διακοπής της σχέσης , είναι αναγκαστική η τοποθέτηση του παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια μέχρι να πραγματοποιηθεί η υιοθεσία . (Κουτσοπούλου – Ράντου , 1995 , σελ 340) .

12.3.2. Θύματα προσχολικής ηλικίας .

Στο στάδιο αυτό της ανάπτυξης η συμπεριφορά του κοριτσιού χαρακτηρίζεται από την αποξένωση του από τη μητέρα και από την προσκόλλησή του προς το πατέρα (Οιδιπόδειος περίοδος) . Αν και η αιμομικτική σχέση έχει συμβεί σε αυτή την ηλικία η σχέση μεταξύ του πατέρα και της κόρης , έχει διαταραχθεί σε σημείο που να είναι αδύνατη η επανασύνδεση τους και γενικά όλης της οικογένειας .

Για τη θεραπεία του θύματος θεωρείται αναγκαία η μακροχρόνια απομάκρυνση από την οικογένεια , καθώς και η μακρόχρονη παιγνιοθεραπεία (Κουτσοπούλου – Ράπτη , 1995) .

Η δρ. Ruth (1975) , όπως αναφέρει στο βιβλίο ' Κακοποίηση του παιδιού ' , ασχολήθηκε με τα πλεονεκτήματα της ατομικής θεραπείας και της ομαδικής σε παιδιά που έχουν υποστεί κακοποίηση . Υποστηρίζει ότι τα παιδιά προσχολικής ηλικίας η ατομική θεραπεία συναντά . δυσκολίες μια από τις οποίες είναι η αντίσταση των γονιών . Διαπιστώθηκε ότι η ομαδική θεραπεία πραγματοποιείται ευκολότερα σε ειδικό παιδικό σταθμό και ταιριάζει περισσότερο σε αυτήν την ηλικία . (' Κακοποίηση του παιδιού ' , σελ 135) .

12.3.3 Θύματα σχολικής ηλικίας

Για το παιδί – θύμα σχολικής ηλικίας, βασική είναι η συμπαράσταση του ψυχολόγου ή κοινωνικού λειτουργού του σχολείου ή του δασκάλου κατά την θεραπευτική εργασία. Σε τέτοια περίπτωση οι γονείς συμμετέχουν ενεργά στη θεραπευτική διαδικασία και είναι πρόθυμοι να διατηρήσουν τις σχέσεις τους, εκτός αν πρόκειται για οικογένεια με σοβαρές διαταραχές.

Η ομαδική θεραπεία σε παιδιά σχολικής ηλικίας, έχει λειτουργήσει καλά με άνδρα και γυναίκα ως συν – ομαδάρχες, καθώς αυτό το σύστημα τους βοηθά να εξερευνήσουν και να σχετίσουν με την υγιή πραγματικότητα τις φαντασιώσεις τους σχετικά με το πώς οι ενήλικες, άνδρας και γυναίκα, σχετίζονται μεταξύ τους.

Η Ruth Kembe υποστηρίζει πως η ατομική θεραπεία ενδείκνυται σε παιδιά σχολικής ηλικίας για τους παρακάτω λόγους :

- το παιδί σχολικής έχει ήδη συνηθίσει να λειτουργεί σε δύο διαφορετικά περιβάλλοντα και σύνολα σχέσεων και να κάνει την

μεταστροφή από το ένα στο άλλο .

- τα παιδιά αυτής της ηλικίας είναι σε θέση να διατυπώσουν την σκέψη τους με λόγια , έχουν μεγαλύτερη συνείδηση των δυσκολιών αντιμετωπίζουν και περισσότερη ίσως διάθεση για θεραπεία (κακοποίηση του παιδιού , σελ ,138)

12.3.4.Θεραπεία σε θύματα εφηβικής ηλικίας .

Όταν η θεραπεία του θύματος έχει την έναρξη της στην εφηβική ηλικία , τα ψυχικά τραύματα που έχουν δημιουργηθεί είναι τόσο έντονα που πολύ δύσκολα επουλώνονται .

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Χρ. Μουζακίτης (1986) , οι έφηβοι αυτοί (χρόνια κακοποιημένοι) και οι οικογένειες τους χρειάζονται μεγάλης διάρκειας παρέμβαση κοινωνικής εργασίας, αλλά επίσης και μια εκτεταμένη μορφή ψυχοθεραπείας , ώστε να βοηθηθούν να κατανοήσουν τα μακροχρόνια προβλήματα τους . Μια θεραπεία διάρκειας που κατευθύνεται στην ανάπτυξη αυτογνωσίας συνδυασμένη με προγράμματα παρέμβασης για νέους, προσφέρει κίνητρα για να παραμείνουν στη θεραπεία . Ένας τρόπος ελάττωσης της αντίδρασης είναι η προσφορά, στον έφηβο, ομαδικής θεραπείας , αντί ατομικής . (Χρ. Μουζακίτης ,1986) .

Με τους μη χρόνια κακοποιημένους εφήβους , μιας μικρής διάρκειας παρέμβαση που βασίζεται στη θεωρία της ` κρίσης ` μπορεί να είναι πιο αποτελεσματική . Μικρής διάρκειας παρέμβαση συνδυασμένη με προγράμματα για νέους μπορεί να επιφέρει αλλαγές στη στάση και συμπεριφορά των εφήβων . (Χρ. Μουζακίτης , Εκλογή , Απρίλιος 1986) .

12. 4. Θεραπεία του θύτη σεξουαλικής κακοποίησης

Σύμφωνα με την Starcu Tyla A. στο άρθρο της ' Counseling Sex Offencler ' (Συμβουλευτική για θύτες σεξουαλικής κακοποίησης) η θεραπεία του θύτη σεξουαλικής κακοποίησης είναι δυνατή μόνο εφόσον ο θύτης δεν παρουσιάζει σημάδια νοητικής δυσλειτουργίας , ψύχωσης , δεν είναι βίαιος και δεν αρνείται την ενοχή του . (Barton Curt , Crimnal Behaviour , 1990, σελ , 182)

Η θεραπεία του θύτη επικεντρώνεται στην παρέμβαση της δυσλειτουργικής του συμπεριφοράς , στην ανάπτυξη διαπροσωπικών , κοινωνικών δεξιοτήτων και πραγματοποιείται μέσω της ατομικής και ομαδικής θεραπείας , καθώς και ψυχοεκπαιδευτικών προγραμμάτων .

Η θεραπεία του θύτη είναι μια οδυνηρή διαδικασία για αυτό αφού θα πρέπει να αντιμετωπίζει ξανά και ξανά τον εαυτό του με ρεαλιστικότητα . Θα πρέπει να αναγνωρίσει την δυσλειτουργική του σκέψη και συμπεριφορά . Αναγκάζεται να αναγνωρίσει τις ευθύνες για τις ενέργειες του και τις επιπτώσεις που είχαν αυτές στο θύμα . (Starcu Tyla A.) .

Η συμμετοχή του θύτη σε ένα θεραπευτικό πρόγραμμα (Celia

Hall) μειώνει την πιθανότητα να επαναληφθεί η σεξουαλική κακοποίηση και ακόμα ότι μετά το τέλος της θεραπείας (4 – 5 χρόνων) , ο θύτης θα πρέπει να βρίσκεται σε περιοδικές επαφές με τον θεραπευτή και με την ομάδα υποστήριξης για όλη του τη ζωή (Κουτσοπούλου – Ράπη ` Σεξουαλική κακοποίηση ατόμων με νοητική υστέρηση , 1995 , σελ 396).

13. Ο ρόλος της διεπιστημονικής ομάδας .

Η σεξουαλική κακοποίηση ενός παιδιού από τους γονείς του αποτελεί ένδειξη μιας άρρωστης οικογένειας . Για αυτό το λόγο δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζεται το πρόβλημα μόνο ιατρικά, αλλά από μια έμπειρη διεπιστημονική ομάδα .(Αγάθωνος Ε. , 1988, σελ 107)

Η διεπιστημονική ομάδα δεν μπορεί να δημιουργηθεί με μια διοικητική απόφαση . Έχει τη δική της οργανική ζωή και εξέλιξη . Μπορεί να λειτουργήσει επαρκώς , όταν έχει αντιμετωπίσει 20 περίπου περιπτώσεις και έχει ζήσει μαζί 6-9 μήνες .

Σκοπός της διεπιστημονικής ομάδας είναι :

` Η διάγνωση , η θεραπεία και ο σωστός συντονισμός των διάφορων υπηρεσιών , που είναι εμπλεγμένες σε κάθε περίπτωση . Όλα τα μέλη της ομάδας πρέπει να συμφωνούν με τους σκοπούς αυτούς ` .(Ε. Αγάθωνος ,1988, σελ 200-201)

` Το μέγεθος της ομάδας εξαρτάται από την επάρκεια των επαγγελματιών στην περιοχή . Το μικρότερο μέγεθος είναι δύο επιστήμονες , που θέλουν να συνεργαστούν , συνήθως ένας κοινωνικοί λειτουργός και ένας γιατρός . Το μεγαλύτερο χρονικά σταθερό μέγεθος είναι 10 μέλη . Το μικρότερο χρονικό συμβόλαιο

εργασίας είναι 6 μήνες , αν και η ομάδα λειτουργεί πολύ καλύτερα με στελέχη που έχουν πείρα πολλών ετών . Τα πρώτα τρία μέλη περιγράφονται σαν ` πυρήνας ` της ομάδας . Συνήθως είναι κοινωνικοί λειτουργοί και παιδίατρος . Σε ομάδες νοσοκομείων τα μέλη βλέπουν κατευθείαν τις περιπτώσεις . Τα μέλη τέσσερα ως οχτώ θεωρούνται σαν συμβουλευτικά μέλη ` . (βλ. παραπάνω)

Σύμφωνα με την Ε. Αγάθωνος , η ` Ιδανική ομάδα ` αποτελείται από τους εξής επαγγελματίες :

1) ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ :

Στο κεφ. 5 αναφέρεται αναλυτικά το έργο και ο ρόλος του .

2) ΠΑΙΔΙΑΤΡΟΣ :

Αποτελεί βασικό στέλεχος της διεπιστημονικής ομάδας . Είναι υπεύθυνος για τη διάγνωση κάθε είδους κακοποίησης και εν προκειμένω της σεξουαλικής κακοποίησης και αυτός που θα διαπιστώσει τα τραύματα που προέρχονται από αυτή , ιδιαίτερα αν εργάζεται στο χώρο του νοσοκομείου . Στη συνέχεια παραπέμπει την περίπτωση σε όλη τη διεπιστημονική ομάδα , η οποία θα φροντίσει για την κατάστροψη του ανάλογου θεραπευτικού προγράμματος . Το έργο του , όμως , δεν τελειώνει με τη διάγνωση , αλλά συνεχίζεται και στη θεραπεία , με σκοπό να αποφευχθεί η επανακακοποίηση του παιδιού (Ε. Αγάθωνος 1988.

σελ, 200-201)

Βασική προϋπόθεση για την επίλυση των περιπτώσεων σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων αποτελεί η συνεργασία του παιδίατρου με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας . Ο παιδίατρος συμβουλεύει και συμβουλεύεται . (βλ. παραπάνω)

Τέλος , είναι χρήσιμο να αναφέρουμε ότι το παιδίατρος συνήθως έχει μερική απασχόληση στην ομάδα .

3)ΨΥΧΟΛΟΓΟΣ

Ο ψυχολόγος είναι επίσης , ένα σημαντικό μέλος της διεπιστημονικής ομάδας στις περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων .

Στόχος του είναι να διαγνώσει τη νοητική , συναισθηματική και ψυχολογική κατάσταση του σεξουαλικά κακοποιημένου παιδιού , και να ελέγξει τις ικανότητες με διάφορες ψυχολογικές κλίμακες ή τέστ . (Στόλιγκας Α. 1975, σελ. 21-23)

Ο ψυχολόγος εντοπίζει τις αδυναμίες και τις δυνατότητες του παιδιού και στη συνέχεια υποβάλλει τις προτάσεις του στη διεπιστημονική ομάδα . (βλ. παραπάνω)

4)ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΟΣ

Ο ρόλος του παιδοψυχιάτρου είναι ουσιαστικός για τη διαγνωστική εκτίμηση των περιπτώσεων σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων ,

σε συνεργασία με τα υπόλοιπα μέλη της διεπιστημονικής ομάδας . Η διαγνωστική του εκτίμηση μπορεί να περιλαμβάνει τους γονείς , εφόσον παρουσιάζουν συμπτώματα ψυχικής νόσου , και τα παιδιά , όταν υπάρχει ιστορικό ψυχολογικών συμπτωμάτων πριν την κακοποίηση .(Τσιάντης Ι. 1991. Σελ, 108)

Επίσης, ο παιδοψυχίατρος κατέχει και συμβουλευτικό και υποστηρικτικό ρόλο προς το προσωπικό του θεραπευτικού προγράμματος και τα μέλη της διεπιστημονικής ομάδας . Σε περίπτωση διαγνωσμένης ψυχικής διαταραχής του παιδιού ή των γονέων , ο παιδοψυχίατρος μπορεί να συμβουλέψει για την παραπομπή του περιστατικού σε υπηρεσίες παροχής ψυχιατρικής περίθαλψης . (βλ. παραπάνω)

Τέλος , ο παιδοψυχίατρος μπορεί να βοηθήσει στην εκπαίδευση του προσωπικού σε θέματα σχετικά με τη ψυχική υγεία , την ψυχοκοινωνική εξέλιξη του παιδιού και τις διαταραχές της . (βλ. παραπάνω)

5)ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Ο συντονιστής αποτελεί τον άνθρωπο κλειδί και η προσφορά του είναι πάρα πολύ σημαντική για τη διεπιστημονική ομάδα . Αυτός συντονίζει τους επαγγελματίες και τις οργανώσεις , που έχουν αναμειχθεί σε μια περίπτωση σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκου .

(Ε. Αγάθωνος , 1988, σελ. 202)

6) ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Ο δικηγόρος καλό θα είναι να λαμβάνει μέρος στα συμβούλια της διεπιστημονικής ομάδας . Στις ομάδες νοσοκομείου ο νομικός σύμβουλος συμμετέχει, ενώ αν πρόκειται για εξωτερικό νομικό σύμβουλο , κρίνεται ωφέλιμο να εργάζεται στο δικαστήριο ανηλίκων . (Ε. Αγάθωνος 1988. Σελ, 202)

7) ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΣ

Στην επαρχία ο αστυνομικός μπορεί να ανήκει στο μόνιμο προσωπικό του αστυνομικού τμήματος . Στα δε αστικά κέντρα μπορεί να εργάζεται στο τμήμα ανηλίκων της αστυνομίας . (Ε. Αγάθωνος, 1988, σελ. 202)

8) ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Η παρουσία του επισκέπτη υγείας και η συμμετοχή του στη διεπιστημονική ομάδα είναι πάρα πολύ σημαντική ιδιαίτερα , όταν πρόκειται για πολυμελείς οικογένειες ή νεαρά άπειρα ζευγάρια με μικρά παιδιά . (Ε. Αγάθωνος , 1988, σελ. 202)

9) ΕΡΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΣ

Ο ρόλος του εργοθεραπευτή περιορίζεται στη διαδικασία της θεραπείας . Στόχος της εργοθεραπείας είναι να βοηθήσει το παιδί , που παρουσιάζει κάποιες δυσκολίες (διαταραχή της ανάπτυξης ,

διαταραχές στερεοτυπικών κινήσεων) να αυτοεξηρητηθεί , να αποκτήσει αυτοεκτίμηση , να αισθανθεί τη χαρά της δημιουργίας και τελικά να κοινωνικοποιηθεί ομαλά . (Κανταρτζη Σ. , 1987, σελ. 5).

13.1. Προσόντα μελών διεπιστημονικής ομάδας

Τα μέλη της διεπιστημονικής ομάδας εκτός από τις γνώσεις , που πρέπει να έχουν σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων , πρέπει να διακρίνονται από :

- A) θετική στάση και διάθεση για προσφορά βοήθειας
 - B) επιθυμία να αποκτήσουν ειδικές γνώσεις σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων
 - Γ) προθυμία για εκτίμηση της εργασίας
 - Δ) αναγνώριση πιθανών λαθών
 - Ε) αλληλουποστήριξη μεταξύ των μελών της διεπιστημονικής ομάδας
 - ΣΤ) ευελιξία σε περίπτωση λάθους
- (Ε. Αγάθωνος , 1993, σελ. 159-160).

13. 2. Προυποθέσεις ομαλής λειτουργίας διεπιστημονικής ομάδας .

Ένα σημαντικό πρόβλημα , που παρουσιάζεται μεταξύ των μελών της διεπιστημονικής ομάδας , είναι η έλλειψη επικοινωνίας . Για να λειτουργήσει σωστά η ομάδα , θα πρέπει (Ε. Αγάθωνος ,1993 , σελ. 162-163) :

A) ο καθένας να γνωρίζει τους επαγγελματικούς του στόχους , τις δυνατότητες και τις υποχρεώσεις του .

B) να πραγματοποιείται συνεχής εκπαίδευση και μετεκπαίδευση.

Γ) να ασκείται εποπτεία στη διεπιστημονική ομάδα από κάποιον Συντονιστή έτσι , ώστε να αποφεύγονται οι συγκρούσεις μεταξύ τους και να εξασφαλιστεί η δημοκρατική συνεργασία (βλ. παραπάνω).

Δ) να αντιμετωπιστούν τυχόν συγκρούσεις και η ανταγωνιστικότητα μεταξύ των μελών , ώστε να επιτευχθεί η αποτελεσματικότερη εργασία .

Ε) να αναπτυχθεί η επικοινωνία μεταξύ των μελών και η εμπιστοσύνη για να εργαστεί η ομάδα εποικοδομητικά . (βλ. παραπάνω)

ΣΤ) να δημιουργηθεί το κατάλληλο εργασιακό περιβάλλον , ώστε

να μπορέσουν οι επαγγελματίες να αναπτύξουν τις ικανότητες και τις δεξιότητες τους . (Ε.Αγάθωνος , 1993, σελ. 159 –160)

13.3.Επαγγελματική εξάντληση

Η επαγγελματική εξάντληση ή 'burn out' είναι ένα πολύ συχνό φαινόμενο για τους επαγγελματίες που χειρίζονται τις περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων .

Οι επαγγελματίες , που επί χρόνια εργάζονται με τέτοιες περιπτώσεις χωρίς τη δυνατότητα για εναλλακτική απασχόληση , εξαντλούνται , φθείρονται συναισθηματικά και δεν είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα των σεξουαλικά κακοποιημένων παιδιών και των οικογενειών τους . (Ε. Αγάθωνος , 1993, σελ. 162)

Τα συμπτώματα της επαγγελματικής εξάντλησης είναι :

· Κυνισμός , αρνητισμός , μια τάση για άκαμπτη σχέση η οποία συχνά οδηγεί σε μια στενοκέφαλη άρνηση για κάθε αλλαγή και καινοτομία . Η επικοινωνία με τον πελάτη γίνεται με ακατανόητους όρους κι έτσι απομακρύνεται από οποιαδήποτε συναισθηματική συμμετοχή . (Ε. Αγάθωνος , 1993 , σελ. 162)

Η επαγγελματική εξάντληση , ο φόρτος εργασίας προκαλούν στους επαγγελματίες άγχος , στρες , τα οποία μπορούν να εκδηλωθούν με απουσίες από τον επαγγελματικό χώρο , χρήση αλκοόλ ή ναρκωτικών ουσιών . (βλ. παραπάνω)

Για την αντιμετώπιση ή τον περιορισμό του `burn out`, χρήσιμη είναι η συνδρομή της διεπιστημονικής ομάδας . Η υποστήριξη της ομάδας και η κατανόηση θα βοηθήσει τον εξαντλημένο επαγγελματία . Καλή , επίσης , και χρήσιμη θα ήταν η εποπτεία , η οποία θα αποφόρτιζε συναισθηματικά τον εξαντλημένο επαγγελματία κι έτσι συνέχιζε να προσφέρει τις υπηρεσίες του . (Ε. Αγάθωνος , 1988, σελ. 204)

14. Πρόληψη.

Στόχος των επαγγελματιών και κύριο μέλημα τους δεν πρέπει να είναι η θεραπεία των τραυμάτων των παιδιών ή η επούλωση των πληγών τους . Αντιθέτως , οι επαγγελματίες χρειάζεται να θέτουν στο επίκεντρο της προσοχής τους τη μείωση των συνθηκών εκείνων που ευνοούν τη σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων . (Ε. Μαρούλη, 1977) . Κύριο στόχο τους πρέπει να αποτελεί η Πρόληψη η οποία πρέπει να έχει τις ακόλουθες 3 μορφές :

A) Πρωτογενής πρόληψη

Σκοπός της πρωτογενής πρόληψης είναι η βελτίωση των παραγόντων εκείνων του περιβάλλοντος που επηρεάζουν αρνητικά μιας γερής από όλες τις πλευρές οικογένειας ` . (Εκλογή, 1977, σελ. 9)

Σύμφωνα με τον Ι. Τσιάντη η πρωτογενής πρόληψη προϋποθέτει ενέργειες στα εξής επίπεδα :

- βελτίωση των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών ιδίως για τις νέες και φτωχές οικογένειες .
- ευρεία εκπαίδευση και διαφώτιση με σκοπό την προαγωγή της υγείας γενικότερα και της ψυχικής υγείας ειδικότερα.

- αλλαγή των στάσεων σε θέματα ανατροφής των παιδιών (ιδίως στη χρησιμοποίηση της σωματικής τιμωρίας)
- προγράμματα οικογενειακού προγραμματισμού
- ανάπτυξη προγραμμάτων πρόληψης για νέες έγκυες μητέρες , καλές συνθήκες τοκετού και συστηματική παρακολούθηση των νεογνών . Διευκόλυνση των συνθηκών που ενισχύουν το δεσμό μάνας – παιδιού , όπως αύξηση χρόνου άδειας κύησης και τοκετού κ.α. (Ε. Αγάθωνος , 1988, σελ.57)

B) Δευτερογενής πρόληψη:

Στόχος της δευτερογενής πρόληψης είναι η ανάπτυξη προγραμμάτων που θα στοχεύουν στον εντοπισμό οικογενειών και παιδιών ` υψηλού κινδύνου ` .(Ε. Αγάθωνος , 1988 , σελ. 106)

Η δευτερογενής πρόληψη περιλαμβάνει τα εξής :

- προσδιορισμός των γονιών που έχουν τη δυνατότητα να κακοποιήσουν
- προγράμματα για την αντιμετώπιση οικογενειακών κρίσεων και παροχή άμεσης βοήθειας
- διαγνωστικά και θεραπευτικά κέντρα σε αστικές περιοχές
- αύξηση της ευθύνης και ευαισθητοποίηση των γιατρών για το πρόβλημα της σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων
- παιδικοί σταθμοί για την ανακούφιση της μητέρας όταν υπάρχει

κρίση στην οικογένεια

- ενίσχυση του θεσμού των ανάδοχων οικογενειών
- σώμα εθελοντών – βοηθών μητέρων (Ε. Μαρούλη, 1977, σελ. 9)

Γ) Τριτογενής πρόληψη :

Η τριτογενής πρόληψη στοχεύει στη θεραπευτική αντιμετώπιση παιδιών που έχουν ήδη κακοποιηθεί και των οικογενειών τους , την κατοχύρωση μέτρων για την προστασία του παιδιού , την νομική παρέμβαση για την ασφάλεια του , τη στήριξη της οικογένειας ως σύνολο. (Τσιάντης Ι. 1996, σελ. 58)

Η τριτογενής πρόληψη καλύπτει τα εξής :

- εκτίμηση της οικογενειακής κατάστασης από διεπιστημονική ομάδα
- απομάκρυνση του παιδιού από το σπίτι τουλάχιστον στην αρχική φάση
- θεραπεία και υποστήριξη των γονιών
- βελτίωση των κακών κοινωνικοοικονομικών συνθηκών της οικογένειας
- ψυχοθεραπεία του παιδιού , όταν κρίνεται αναγκαίο
- αφαίρεση έστω και προσωρινά της γονεϊκής επιμέλειας , όταν κρίνεται αναγκαίο

- μεταβολή στις υπάρχουσες Νομοθετικές διαδικασίες αναφορικά με την απομάκρυνση του παιδιού και την αφαίρεση της επιμέλειας από τους γονείς . Ρύθμιση των θεμάτων σχετικά με την καταγγελία για τα κακοποιημένα παιδιά . (Ε. Αγάθωνος , 1988 , σελ. 107)

Σύμφωνα με την Ε. Αγάθωνος (1998) , επίσης το περιεχόμενο και των τριών επιπέδων πρόληψης της σεξουαλικής παραβίασης και εκμετάλλευσης των παιδιών καταγράφεται στους παρακάτω πίνακες (πίνακας 1, 2, 3) :

ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ

1. Εφαρμογή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού σε όλα τα επίπεδα
 - α) Παροχές
 - β) Προστασία
 - γ) Συμμετοχή
2. Εθνική εκστρατεία για τα παιδιά και τους νέους
 - α) Διυπουργικό επίπεδο
 - β) Διακομματικό επίπεδο
3. Αντιμετώπιση της πορνογραφίας
4. Παρέμβαση στην εικόνα παιδιών και νέων στη διαφήμιση
5. Προγράμματα πρόληψης στα σχολεία (νηπιαγωγείο ως λύκειο) μέσω μεθοδολογίας προαγωγής της υγείας
Στόχος : Εκπαιδευτικοί- Παιδιά – Γονείς
Πεδία : - Αυτοεκτίμηση
- Αυτασφάλεια – Αυτοάμυνα
- Κοινωνικές δεξιότητες
- Επικοινωνία
- Συμμετοχή

ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ

1. Θεραπευτική προσέγγιση νέων με προδιάθεση για εξέλιξη σε ' δράστες '
 - A) Πρώην θύματα όλων των μορφών θυματοποίησης , ιδιαίτερα σεξουαλικής και συναισθηματικής
2. Έγκαιρος προσδιορισμός γονέων με προδιάθεση για κακοποίηση – παραμέληση των παιδιών τους
3. Πολύπλευρη υποστήριξη

Πίνακας 2. (Ε. Αγάθωνος 1998, σελ. 64)

ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ

1. Θεραπεία στα θύματα
2. Στήριξη στις οικογένειες των θυμάτων
3. Προσφορά θεραπείας στους υπαίτιους στα πλαίσια της ποινής
4. ' Ξενώνες – κρίσης ' για άμεση προστασία παιδιών – θυμάτων
5. Θεραπευτικά προγράμματα παιδικής προστασίας
6. Διακρατική συνεργασία και ειδικά μέτρα για τους καθέ ξιν διεθνείς παιδεραστές και τα δίκτυα τους

Πίνακας 3. (Ε. Αγάθωνος ,1998, σελ. 65)

14.1. Στρατηγικές πρόληψης της κακοποίησης των παιδιών μέσα στην κοινότητα .

Η ανάπτυξη προγραμμάτων πρόληψης στην κοινότητα θα πρέπει να απευθύνεται σε τρεις ομάδες στόχου , ανάλογα με τις ανάγκες της πρόληψης . Η πρώτη ομάδα – στόχος είναι το σύνολο της κοινότητας . Η δεύτερη περιλαμβάνει ομάδες ` υψηλού κινδύνου ` ή ` υψηλής προτεραιότητας για υπηρεσίες ` . (όσον αφορά τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά , δηλαδή κοινωνικά αποκλεισμένους και κοινωνικά ευάλωτους πληθυσμούς). Τρίτη ομάδα – στόχο αποτελούν άτομα με χαρακτηριστικά ` ή ψηλού κινδύνου ` ή ` υψηλής προτεραιότητας ` για εξειδικευμένη ψυχοκοινωνική υποστήριξη . (πίνακας 1) (Ε. Αγάθωνος , 1998, σελ. 66)

ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ

Πληθυσμιακός στόχος Σύνολο της κοινότητας	Υπηρεσίες πρόληψης
Εκπαίδευση παιδιών	→ Δεξιότητες για την αποφυγή σεξουαλικής παραβίασης
Εκπαίδευση ενηλίκων	→ Γενική ενημέρωση για θέματα κακοποίησης- παραμέλησης

Υψηλού κινδύνου Δημογραφικά Χαρακτηριστικά	
Πηγές της κοινότητας	→ Υπηρεσίες για οικογένειες υψηλού κινδύνου
Εκπαίδευση ενηλίκων	→ Γνώση για υπηρεσίες – θέματα κακοποίησης- παραμέλησης
Πριν τη γέννηση	→ Επιπλέον υποστήριξη και υπηρεσίες
Εθελοντές	→ Επιπλέον υλική και συναισθηματική στήριξη
Ομάδες γονέων	→ Αλληλουποστήριξη – διδασκαλία δεξιοτήτων
Υψηλού κινδύνου Ατομικά χαρακτηριστικά	
Πριν τη γέννηση	→ Επιπλέον υπηρεσίες και στήριξη
Εθελοντές	→ Επιπλέον υλική και συναισθηματική στήριξη
Ομάδες γονέων	→ Δεξιότητες συμπεριφοράς
Ομάδες παιδιών	→ Ενίσχυση της ανάπτυξης
Πηγή : (Ε.Αγάθωνος ,1998 ,σελ.66)	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

1. Κοινωνική εργασία και σεξουαλικά κακοποιημένα παιδιά.

Σύμφωνα με τη Ε. Μαρούλη (1979) η σεξουαλική κακοποίηση παιδιών είναι ένα φαινόμενο , που διαιωνίζεται ,ώστε να μπορέσει ένα παιδί να πειθαρχήσει , να ευχαριστήσει τους μεγάλους και να εκπληρώσει τις φιλοδοξίες τους. Σαν , αποτέλεσμα , παιδιά τραυματίζονται ψυχικά και μπαίνουν στη ζωή σημαντικά δεμένοι από εμπειρίες , που δύσκολα μπορούν να σβήσουν .

Η κοινωνική εργασία ως μέθοδος θεωρείται σήμερα η πιο κατάλληλη προσέγγιση για τα άτομα , που κακοποιούν σεξουαλικά ανήλικα παιδιά . Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι αποτελούν ένα πληθυσμό χωρίς ή με μειωμένα κίνητρα για αναζήτηση βοήθειας που παραπέμπεται σε προνοιακές οργανώσεις . Η μόνη επαγγελματική ομάδα , που κατά παράδοση δεν ` επιλέγει ` τον κόσμο με τον οποίο θα συνεργαστεί , είναι οι κοινωνικοί λειτουργοί . Οι Δε άλλες ομάδες απευθύνονται σε πληθυσμό , με κίνητρα για συνεργασία , πράγμα που εξασφαλίζει την επιτυχία της περίπτωσης . (Ε. Αγάθωνος , 1988)

Τα τελευταία 70 χρόνια στο διεθνή χώρο στο επίκεντρο της

προσοχής των υπηρεσιών παιδικής προστασίας είναι η διάγνωση και η θεραπεία της μητέρας παρά κάθε μέλους της οικογένειας ξεχωριστά . Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η μητέρα είναι πιο προσιτή στον κοινωνικό λειτουργό . Επιπλέον , φιλοσοφία των υπηρεσιών παιδικής προστασίας είναι να βοηθήσει τη μητέρα να γίνει πιο επαρκής και πιο τρυφερή με το παιδί της και πιο ικανή να σταθεροποιήσει το γάμο της . Αντίθετα , η δουλειά με το πατέρα είναι ελάχιστη. (βλ. παραπάνω)

Η κοινωνική εργασία σήμερα λειτουργεί καλύτερα στην αντιμετώπιση αυτού του πληθυσμού , όταν συνδυάζεται με νέα σχήματα θεραπευτικής αντιμετώπισης , όπως οι ' βοηθοί – γονείς ' , οι Μονάδες – Ξενώνες κρίσης (Crisis Units Shelters) , οι θεραπευτικές ομάδες γονιών , οι ομάδες αλληλοβοήθειας ' ανώνυμοι γονείς ' , τα θεραπευτικά νηπιαγωγεία , οι θεραπευτικοί ξενώνες για όλη την οικογένεια . Η δυνατότητα χρησιμοποίησης ενός ή περισσότερων σχημάτων μπορεί να επισπεύσει τη διαδικασία της αξιολόγησης κ της απόφασης για το μέλλον του παιδιού . (Ε. Αγάθωνος , 1988)

Το παραδοσιακό μοντέλο παιδικής προστασίας του 1925 εξακολουθεί να κυριαρχεί ακόμη και σήμερα . Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό οι κοινωνικοί λειτουργοί βοηθούν οικογένειες χωρίς

τη συνδρομή γιατρών , δικηγόρων . Ασκούν την κοινωνική εργασία βασισμένη στις αρχές ότι πρέπει να ακούν προσεκτικά αλλά να μην καθοδηγούν ενεργητικά ή να παίρνουν αποφάσεις για την οικογένεια . Τα κριτήρια του μοντέλου αυτού , που ο κοινωνικός λειτουργός έθετε στον πελάτη είναι :

- να έρθει ο πελάτης στο γραφείο του
- να είναι στην ώρα του
- να έχει κίνητρα
- να έχει επαρκή αντίληψη του προβλήματος του
- να είναι ευγνώμων

Τίποτα , όμως , από αυτά δεν λειτουργεί στο χώρο της σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων . Για αυτό οι κοινωνικοί λειτουργοί αρχίζουν να αποδεσμεύονται από αυτές τις άκαμπτες προϋποθέσεις και αφήνονται να λειτουργήσουν με κύριο κριτήριο το ένστικτο . Πολύ απλές πρωτοβουλίες , όπως βόλτες με τη μητέρα και τα παιδιά , ανοίγουν την πόρτα της συνεργασίας και διαλύουν κάθε καχυποψία . (βλ. παραπάνω)

Η παραδοσιακή εποπτεία στα πλαίσια μιας οργάνωσης ασκούσαν από ένα επόπτη , που συνήθως ήταν αποκομμένος από την πραγματικότητα και ασκούσε απλά εξουσία . (Ε. Αγάθωνος , 1988, σελ. 196)

Σταδιακά αναπτύχθηκε η ανάγκη για τη δημιουργία της διεπιστημονικής ομάδας . Σήμερα , το μοντέλο της διεπιστημονικής ομάδας με υπεύθυνο κοινωνικό λειτουργό , ανταποκρίνονται καλύτερα στην αντιμετώπιση οικογενειών που κακοποιούν σεξουαλικά τα παιδιά τους . (βλ. παραπάνω)

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο του μοντέλου του 1925 είναι η ιδεολογία ότι ο κοινωνικός λειτουργός χρειάζεται να παραμείνει μακριά από το δικαστήριο . Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η αναφορά της περίπτωσης ή η παρουσία του κοινωνικού λειτουργού στο δικαστήριο κλονίζει τη σχέση του με την οικογένεια . Αυτό , όμως , δεν ευσταθεί , γιατί η δικαστική διαδικασία μπορεί να αποτελέσει σημαντικό κομμάτι της θεραπείας , ιδιαίτερα στις χώρες που ισχύει ο θεσμός του Οικογενειακού Δικαστηρίου . (βλ. παραπάνω)

Τέλος, σύμφωνα με το μοντέλο του 1925 τα συγγράμματα των κοινωνικών οργανώσεων και των επαγγελματιών υγείας απουσιάζουν. Από τη στιγμή που οι κοινωνικοί λειτουργοί άρχισαν να συνεργάζονται με τους γονείς , οι γιατροί βελτίωσαν την διαγνωστική τους ικανότητα , και από τη στιγμή που άρχισαν να παρακολουθούν την πορεία ωρίμανσης της οικογένειας και τη βελτίωση του παιδιού λειτούργησαν ως μέλη της διεπιστημονικής

ομάδας . (βλ. παραπάνω)

Παρόλη την έκταση που έχει αποκτήσει η κοινωνική εργασία ως μέθοδος παρέμβασης σε αυτές τις οικογένειες , δεν μπορεί να θεραπεύσει όλες τις περιπτώσεις . Χαρακτηριστικά ο Kempe αναφέρει ότι ` η διακεκομμένη και περιστασιακή κοινωνική εργασία που δεν είναι εντατική , δεν προϋποθέτει υψηλές επαγγελματικές ικανότητες και που δεν εποπτεύεται στενά , ή η άσκηση της κοινωνικής εργασίας ρουτίνας , αντενδείκνυται απόλυτα σε περιπτώσεις σοβαρής ψυχοπαθολογίας που περιλαμβάνει σαφή ψυχιατρικά προβλήματα . (βλ. παραπάνω)

Σύμφωνα με τα παραπάνω , η κοινωνική εργασία μπορεί να αποτελέσει μια αποτελεσματική μέθοδο προσέγγισης των οικογενειών που κακοποιούν τα παιδιά τους , εφόσον λειτουργεί με ειδικές επαγγελματικές προδιαγραφές και με τη βοήθεια νέων υποστηρικτικών σχημάτων . (Ε.Αγάθωνος , 1988)

1. 1. Ο κοινωνικός λειτουργός

‘ Το επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού στοχεύει στην εξέλιξη της ευημερίας των ανθρώπων και τους βοηθά να εκπληρώσουν τις επιδιώξεις τους . Αναπτύσσει και εφαρμόζει συστηματικά επιστημονική γνώση για τις ανθρώπινες και κοινωνικές υπηρεσίες που στοχεύουν στο να ικανοποιούν τις ανάγκες και τις επιδιώξεις ατόμων και ομάδων ‘ . (Ορισμός για επαγγελματίες , Κοινωνική Εργασία . Διεθνή Ομοσπονδία Κοινωνικών Λειτουργών)

Πιο συγκεκριμένα στο πρόβλημα της σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων , οι κοινωνικοί λειτουργοί θεωρούνται οι πιο κατάλληλοι για την αντιμετώπιση των περιπτώσεων . Και αυτό , γιατί οι κοινωνικοί λειτουργοί αποτελούν την μόνη επαγγελματική ομάδα που δεν ‘ επιλέγουν ‘ τον κόσμο με τον οποίο θα συνεργαστούν και το κυριότερο : είναι πάντα έτοιμοι να βοηθήσουν την οικογένεια στο χώρο , τον οποίο βρίσκεται , δηλαδή στο σπίτι . (Ε. Αγάθωνος , 1988, σελ. 194)

1.1.1 Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού .

Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού είναι να γίνει ο καταλύτης και ο άνθρωπος με τον οποίο οι γονείς θα δοκιμάσουν νέους τρόπους επικοινωνίας και σχέσης με ενήλικες . (Pollak and Steele, 1972)

Το πρώτο στάδιο αυτής της διαδικασίας περιλαμβάνει την ανάπτυξη εμπιστοσύνης μεταξύ γονιού και κοινωνικού λειτουργού . Παράλληλα η εξάρτηση από τον κοινωνικό λειτουργό αποτελεί μέρος αυτής της επαγγελματικής σχέσης . Και αυτό , γιατί οι ανάγκες για εξάρτηση είναι απαραίτητες στη διαδικασία ωρίμανσης των γονιών , που κακοποιούν σεξουαλικά τα παιδιά τους . Με αυτό τον τρόπο ξαναβιώνουν τη σχέση με τα γονεϊκά τους πρότυπα , με μορφές εξουσίας , και προχωρούν σε νέες διαρθρωτικές εμπειρίες . Βασικός ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στη συμβουλευτική αντιμετώπιση είναι ο ρόλος του γονεϊκού υποκατάστατου . (Ε. Μαρούλη , 1979, σελ.45)

Επίσης , ένας άλλος ρόλος που επωμίζεται ο κοινωνικός λειτουργός , είναι αυτός του θεραπευτή . Αν και οι πιο επιθυμητός στόχος της θεραπευτικής αντιμετώπισης είναι η παραμονή του παιδιού στην οικογένεια με ασφάλεια , συχνά η αρχή της θεραπείας και βασικά η μόνη θεραπεία είναι η απομάκρυνση του παιδιού από

το επικίνδυνο περιβάλλον. (Ε. Αγάθωνος , 1988, σελ. 193)

Στο σημείο αυτό καλό είναι να τονιστεί ότι για να αντεπεξέλθει ο κοινωνικός λειτουργός στο ρόλο του ,οφείλει να κάνει μια σωστή Διαγνωστική εκτίμηση της οικογενειακής ατμόσφαιρας . Έτσι θα μπορέσει να οργανώσει αντικειμενικά την παρέμβαση του και θα έχει τον επιδιωκόμενο στόχο . Ο κοινωνικός λειτουργός , ο οποίος εργάζεται σε κοινοτικό κέντρο παιδικής προστασίας , είναι πιθανό να γνωρίζει ήδη την οικογένεια. Αντίθετα , ο κοινωνικός λειτουργός που εργάζεται σε νοσοκομειακό πλαίσιο , θα βασιστεί στη διαγνωστική εκτίμηση μέσα στο νοσοκομείο και θα περιοριστεί σε 1-2 επισκέψεις στο σπίτι , ώσπου να παραπέμψει την περίπτωση στο τοπικό κέντρο παιδικής προστασίας . (βλ. παραπάνω)

Αυτά βέβαια ισχύουν σε χώρες με προνοιακή υποδομή , κατά την οποία πραγματοποιείται η αντιμετώπιση του προβλήματος σε διάφορα επίπεδα φροντίδας . (πρωτοβάθμια , δευτεροβάθμια , κ. λ. π.). (βλ. παραπάνω)

1.1.2 Οι σκοποί του κοινωνικού λειτουργού στην αντιμετώπιση του σεξουαλικά κακοποιημένου παιδιού .

Ο κοινωνικός λειτουργός ως μέλος της διεπιστημονικής ομάδας πρέπει να έχει την ετοιμότητα να δουλέψει μέσα στην κρίση με αντικειμενικότητα . Πρέπει να συμβάλει στη δημιουργία και την ανάπτυξη εμπιστοσύνης με τα παιδιά και τους γονείς . Πιο συγκεκριμένα οι στόχοι του κοινωνικού λειτουργού στις περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων είναι (Ε. Αγάθωνος , 1988, σελ. 199-200) η άμεση συλλογή πληροφοριών :

- όνομα , διεύθυνση και ημερομηνίας του παιδιού
- λεπτομέρειες για το νοικοκυριό – ονόματα , ηλικίες , επαγγέλματα και βαθμός συγγένειας ή σχέσης με το παιδί
- γενική κατάσταση παιδιού
- λεπτομερή περιγραφή της κατάστασης του παιδιού (βλ. παραπάνω)
- επισκέφθηκαν πρόσφατα νοσοκομείο ή ιδιώτη γιατρό ή άλλο υγειονομικό ή προνοιακό φορέα εκφράζοντας ανησυχία για φαινομενικά προβλήματα ή παράπονα
- καταγραφή όλων των προηγούμενων εισαγωγών ή ιατρικών

επισκέψεων

- η εξήγηση των γονέων για τη κατάσταση του παιδιού
- πέθανε κανένα αδελφί του ως τώρα ; Αν ναι , πότε και γιατί ; (βλ. παραπάνω)
- στοιχεία για επιβαρυμένες προγεννητικές ή/και περιγεννητικές συνθήκες του συγκεκριμένου παιδιού . (π.χ. πρόωρος τοκετός , κύηση ανεπιθύμητη ή απρογραμματίστη)
- προβλήματα που παρουσιάζει το παιδί (συχνές αρρώστιες , επίμονο κλάμα)
- ιστορικό ψυχικής νόσου , αστάθειας ή αντικοινωνικής συμπεριφοράς
- κοινωνικά απομονωμένοι γονείς ή ειδικά απομονωμένοι από τους γονείς τους και άλλους συγγενείς
- η γενική κατάσταση του σπιτιού , που υπονοεί ότι υπάρχουν οικονομικά προβλήματα
- τα προβλήματα κατοικίας (ακαταλληλότητα του σπιτιού , υψηλός δείκτης πυκνοκατοίκησης ή συγκατοίκησης) (β' . παραπάνω)
- η συχνότητα αλλαγής κατοικίας της οικογένειας
- η εκτίμηση για το οικογενειακό περιβάλλον των γονιών (π.χ. ιστορικό αποστέρησης, χαώδους οικογένειας ή άλλων διαταραχών)

- οι παρατηρήσεις για τη στάση των γονιών προς το παιδί και την αντίδραση του παιδιού σε αυτή

Η αρχική αυτή εκτίμηση πρέπει να αξιολογείται κατά την πορεία της συνεργασίας με την οικογένεια και να καταγράφεται. Τα κύρια σημεία της επανεκτίμησης πρέπει να είναι :

A) Αξιολόγηση : πως τα καταφέρνει η οικογένεια στο επίπεδο της ενδοοικογενειακής συναλλαγής και στις σχέσεις με το εξωτερικό περιβάλλον

B) Διάγνωση : τι τους εμποδίζει να βελτιωθούν

Γ) Συνεργασία : η αντίδραση της οικογένειας στη συνεργασία με τον κοινωνικό λειτουργό

Δ) Προγραμματισμός : ο στόχος του κοινωνικού λειτουργού για τους επόμενους έξι μήνες (Ε. Αγάθωνος , 1988, σελ. 199-200)

Η δημιουργία σχέσης με το θύμα :

Η σχέση αναφέρεται στις ανθρώπινες συναισθηματικές δυνάμεις , που αναπτύσσονται μεταξύ του κοινωνικού λειτουργού και του πελάτη . (Ο όρος πελάτη αναφέρεται σε κάθε άτομο που αντιμετωπίζει κάποια δυσκολία και ` πλησιάζει ` τον κοινωνικό λειτουργό για την επίλυση της , ενώ παράλληλα ο κοινωνικός λειτουργός συμμετέχει στη διεργασία αυτή) . Οι δυνάμεις αυτές αποτελούν τη σχέση . (Καλλιόπη Παπαιωάννου , 1998, σελ. 20)

Ειδικότερα , ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να αναπτύξει μια σχέση εμπιστοσύνης με το σεξουαλικά κακοποιημένο παιδί. Για να το πετύχει αυτό (ο κοινωνικός λειτουργός) , πρέπει να ακούει προσεκτικά , να δείξει ευαισθησία , να δίνει κατευθύνσεις , να μη κρίνει και κατακρίνει , να αναπτύξει την αυτοπεποίθηση του θύματος . (Κουτσοπούλου – Ράντου , 1995, σελ. 495)

Σύμφωνα με την Κ. Παπαιωάννου (1998) , οι θεραπευτικές ιδιότητες της επαφής του κοινωνικού λειτουργού με το θύμα είναι :

A) Τόνωση , στήριξη και εξασφάλιση της αυτοεκτίμησης του θύματος . Η θέρμη , ο σεβασμός , η κατανόηση του κοινωνικού λειτουργού αποδεικνύουν στον πελάτη(ανήλικο θύμα σεξουαλικής κακοποίησης) ότι ο κοινωνικός λειτουργός επιθυμεί να τον βοηθήσει να εξασφαλίσει μια ανεκτή ποιότητα ζωής . Ταυτόχρονα , ενισχύοντας ο κοινωνικός λειτουργός το σεβασμό του πελάτη για τον εαυτό του , συντελεί στο να βοηθήσει στην ενεργοποίηση του

B) Ταύτιση . Ο πελάτης συνεργάζεται με τον κοινωνικό λειτουργό , εκφράζει τα συναισθήματα του , εξωτερικεύει ένα μέρος του εαυτού του. Καθώς αισθάνεται κοντά με τον κοινωνικό λειτουργό, υιοθετεί στάσεις , τρόπους σκέψης και προγραμματισμού. Έτσι ενισχύεται όχι μόνο η αυτοπεποίθηση του , αλλά και η πιθανότητα τροποποίησης εσωτερικών συγκρούσεων , αντιδράσεων και

συμπεριφοράς .

Γ) Κινητοποίηση . Με την παραδοχή και κατανόηση του κοινωνικού λειτουργού , κινητοποιείται το δυναμικό, ο αυτοσεβασμός , η αυτοεκτίμηση και η αυτοπεποίθηση του ανήλικου θύματος . Η ντροπή , η ανασφάλεια , ο φόβος υποχωρούν με την επαφή με το κοινωνικό λειτουργό και μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε πιο εποικοδομητικούς δρόμους , ίσως σε μια αλλαγή ή αναδιάρθρωση σκέψης και δράσης . (Καλλιόπη Παπαιωάννου , 1998, σελ. 93-94)

ΒΟΗΘΗΤΙΚΗ ΣΤΑΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ

- ακούει προσεκτικά το θύμα
- συζητά ανοιχτά το θέμα
- επιτρέπει στο παιδί να γράψει για τα θέματα που δεν μπορεί να μιλήσει
- παρέχει γραπτό υλικό-πληροφορίες σχετικά με την σεξουαλική κακοποίηση
- ενημερώνει το παιδί για την πορεία της έρευνας
- δεν κάνει το παιδί να αισθάνεται ότι φταίει το ίδιο
- πιστεύει το παιδί-θαύμα
- οργανώνει ομάδες για παιδιά που έχουν κακοποιηθεί σεξουαλικά
- προετοιμάζει το παιδί για τα γεγονότα που θα ακολουθήσουν

(Κουτσοπούλου – Ράντου , Πτ. Εργασία ` Σεξουαλική κακοποίηση ατόμων με νοητική υστέρηση ` , 1995, σελ. 451)

Η Θεραπευτική παρέμβαση :

Ἡ θεραπευτικὴ παρέμβαση που αναλαμβάνονται ἀπὸ των κοινωνικὸ λειτουργὸ στη συνεργασία του με τὸ ἄτομο – πελάτη , με σκοπὸ τὴν εξομάλυνση τοῦ προβλήματος τοῦ δεύτερου . Ἡ παρέμβαση ἀκολουθεῖ τὸν καθορισμὸ τοῦ προβλήματος καὶ τῆς ἐπιθυμίας γιὰ τὴν ἐπίλυση τοῦ ἄτομου . (Κ. Παπαιωάννου , 1998 , σελ. 20-21)

Σκοπὸς τῆς θεραπευτικῆς αὐτῆς παρέμβασης εἶναι ἡ βελτίωση τῆς λειτουργικότητος τοῦ σεξουαλικά κακοποιημένου παιδιοῦ , σε σχέση με τὴ κοινωνικὴ του προσαρμογὴ. (Κ. Παπαιωάννου, 1988, σελ. 127). Ἡ προσαρμογὴ αὐτὴ ἐπιχειρεῖται με συχνές συνεντεύξεις με τὸν ἀνήλικο θύμα καὶ τὸ ἀμεσο περιβάλλον του. Ἀπαραίτητες προϋποθέσεις εἶναι :

- να τὸ ἐπιθυμεί τὸ ἀνήλικο θύμα
- να βοηθήσει ὁ κοινωνικὸς λειτουργὸς τὸ ἀνήλικο θύμα να ἐμπλακεί , ὥστε να πετύχει τὴν ἀναδιάρθρωση συναισθημάτων , διαθέσεων καὶ συμπεριφορᾶς
- να ἐνθαρρύνει τὸ ἴδιο τὸ ἀνήλικο θύμα να ἀναλάβει τὴν εὐθύνη τῆς ἐπίτευξης τῆς ἀλλαγῆς , ὥστε να αἰσθανθεῖ τὴν ἱκανοποίηση τῆς ἐπιτυχίας (Κ. Παπαιωάννου, 1998)

Πιο πρακτικά , ἐφόσον ἔχει ἀποφασισθεῖ ἡ προσωρινὴ ἀπομάκρυνση τοῦ παιδιοῦ ἀπὸ τὴν οἰκογένεια , ὁ κοινωνικὸς

λειτουργός , σε συνεργασία με τη διεπιστημονική ομάδα πάντα , θα κάνει ενέργειες να τοποθετηθεί το παιδί σε ανάδοχη οικογένεια ή σε κάποιο πλαίσιο παιδικής προστασίας. Αν , όμως , αποφασιστεί η μόνιμη απομάκρυνση του παιδιού από την οικογένεια , τότε ο κοινωνικός λειτουργός κατευθύνεται προς την υιοθεσία ή την εξεύρεση κατάλληλου περιβάλλοντος (ίδρυμα) για το παιδί . Κατόπιν , βοηθάει τους γονείς να επιλύσουν πρακτικά ζητήματα (εξεύρεση εργασίας , χορήγηση επιδόματος , κ . τ . λ .) ώστε να μπορέσουν κι αυτοί με τη σειρά τους να βοηθήσουν το παιδί . Ο κοινωνικός λειτουργός στις περιπτώσεις αυτές χρησιμοποιεί τη μέθοδο της κοινωνικής εργασίας με κοινότητα , καθώς συνεργάζεται με φορείς και υπηρεσίες της κοινότητας . (Αγάθωνος , Νάκου , Παπαιωάννου , 1983, σελ. 222)

Εκτός από την κοινωνική εργασία με κοινότητα (Κ.Ε.Κ.), ο κοινωνικός λειτουργός εφαρμόζει και την κοινωνική εργασία με άτομα (Κ.Ε. Α.). Προσφέρει τη βοήθεια του σε γονείς , που παρουσιάζουν συναισθηματική ανωριμότητα ή έχουν κάποιο νοητικό πρόβλημα μέσω μιας θεραπευτικής σχέσης που στοχεύει στην παροχή συμβουλών και κατευθύνσεων . Αν οι γονείς χρειάζονται υποστήριξη και συναισθηματική εκφόρτιση , τότε ο κοινωνικός λειτουργός τους βοηθά να αποφορτιστούν και να

κάνουν μια πιο σωστή εκτίμηση για τον εαυτό τους , για τη σχέση τους με το παιδί . Τους βοηθά να αναγνωρίσουν τα αίτια της συμπεριφοράς τους και να χρησιμοποιήσουν σωστά τους μηχανισμούς άμυνας τους . Επιπλέον, η κοινωνική εργασία με άτομα χρησιμοποιείται , όταν υπάρχει αδυναμία συνεργασίας με έναν από τους δύο γονείς . Σε αυτές τις περιπτώσεις ο κοινωνικός λειτουργός συνεργάζεται με το γονέα που δέχεται τη συνεργασία . (βλ. παραπάνω σελ. 223)

Τέλος , ο κοινωνικός λειτουργός εφαρμόζει και την ομαδική θεραπεία με τα παιδιά και τους γονείς . Σκοπός της ομαδικής θεραπείας είναι να βοηθηθούν οι γονείς , ώστε να εκφράσουν τα συναισθήματα τους , να υποστηριχθούν από τους άλλους γονείς , να εκφράσουν φόβους , ανησυχίες . Ο κοινωνικός λειτουργός διευκολύνει την έκφραση των παραπάνω στοιχείων , κατευθύνει τη συζήτηση και παροτρύνει την επικοινωνία . Βέβαια , για να υπάρξει επιτυχία στην ομαδική θεραπεία , πρέπει να γίνει προσεκτική επιλογή των μελών . (βλ. παραπάνω , σελ. 225)

1.1.3 Τα προσόντα του κοινωνικού λειτουργού.

Ο κοινωνικός λειτουργός ως μεσολαβητής της διαφοράς ανάμεσα στο άτομο και τη κατάσταση απαιτείται να αποκτήσει (Κ. Παπαιωάννου , 1998)

α) γνώσεις για το συγκεκριμένο άτομο

β) γνώση της κατάστασης που βιώνει στην οικογένεια και στη κοινότητα με τις πηγές που αυτή διαθέτει

γ) μεσολαβητικές γνώσεις που συντελούν στην κατανόηση σχέσης ατόμου περιβάλλοντος και που εμποδίζουν , αλλά εν δυνάμει μπορεί να οδηγήσουν σε ανάπτυξη

δ) γνώση της πορείας της μεσολάβησης – διεργασίας λύσης προβλημάτων , αλλά και συγκεκριμένων μοντέλων παρέμβασης (Κ. Παπαιωάννου , 1998)

Σύμφωνα με την Ε . Αγάθωνος (1988) , μια κοινή διαπίστωση σε πολλές χώρες του κόσμου σήμερα είναι ότι υπάρχει έλλειψη εκπαιδευμένων και έμπειρων κοινωνικών λειτουργών , που να δουλεύουν στην < πρώτη γραμμή > . Οι επαγγελματίες , που αναλαμβάνουν περιστατικά κακοποίησης, πρέπει να είναι , έμπειροι , σίγουροι για τον εαυτό τους , χωρίς αμφιθυμία για αυτό που κάνουν . Τα άτομα που κακοποιούν σεξουαλικά παιδιά , νοιώθουν

τόση ανασφάλεια για τον εαυτό τους που δεν αντέχουν να συναλλάσσονται (ιδιαίτερα επαγγελματικά) με άτομα με ανάλογα προβλήματα .

Τα κύρια χαρακτηριστικά της προσωπικότητας , που διευκολύνουν τους κοινωνικούς λειτουργούς , που επιθυμούν να δουλέψουν στο χώρο της κακοποίησης των παιδιών είναι :

α) να είναι πρόθυμοι να ξεπεράσουν τα επαγγελματικά όρια , για να βοηθήσουν την οικογένεια , αλλά να μην έχουν την τάση να 'θυσιάζονται ' για τους άλλους , που συνήθως δυσανασχετούν .

β) να έχουν αρκετές ικανοποιήσεις στη ζωή τους εκτός από τη δουλειά τους , ώστε να μην αναζητούν στους ' πελάτες ' τους να αναπληρώσουν αυτές τις ανάγκες

γ) να έχουν αρκετές γνώσεις γύρω από την ανάπτυξη και τη συμπεριφορά των παιδιών , ώστε να μπορούν να τις μοιράζονται με τους γονείς , όταν χρειάζεται . (Ε. Αγάθωνος , 1988, σελ. 197)

Οι γονείς που κακοποιούν σεξουαλικά τα παιδιά τους είναι συνήθως άτομα ανώριμα και καθηλωμένα σε πρώιμα στάδια ψυχοσεξουαλικής ανάπτυξης , μεγαλωμένα σε απορριπτικές και χαοτικές οικογένειες . Οι προσωπικές τους ανάγκες είναι ανάλογες με εκείνες των εφήβων . Έτσι , ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να μπορεί να υποκαταστήσει στα άτομα αυτά το γονικό πρότυπο ,

όπως και άλλα πρόσωπα εξουσίας . Για αυτό πρέπει να έχει την ικανότητα να λαμβάνει αποφάσεις για τους άλλους στόχο πάντα το απόλυτο συμφέρον του παιδιού, να είναι αντικειμενικός , να θέτει τα όρια . Η κατάλληλη χρήση εξουσίας σε συνδυασμό με τη σταθερότητα της στάσης προς τους γονείς καλύπτει βαθιές συναισθηματικές ανάγκες των γονιών αυτών , ενώ παράλληλα εξασφαλίζει τη συνεργασία . (Ε. Αγάθωνος , 1988, σελ. 198)

Η ανάγκη για άμεσες λύσεις για το συμφέρον του παιδιού που κινδυνεύει , φέρνει συχνά σε σύγκρουση τον κοινωνικό λειτουργό , γιατί βιώνει δύο αντίθετους ρόλους του θεραπευτή και αυτού που ασκεί εξουσία . Η συνεχής εκπαίδευση και η εμπειρία βοηθούν τον κοινωνικό λειτουργό να συμφιλιωθεί με τη σύγκρουση αυτή . (βλ. παραπάνω)

1.1.4 Η δυναμική διάγνωση του κοινωνικού λειτουργού .

Η δυναμική διάγνωση του κοινωνικού λειτουργού σκοπό έχει να διερευνήσει το πρόβλημα και τους παράγοντες που το δημιουργούν , να αποφασίσει ποια λύση είναι η καλύτερη και τι μέσα πρέπει να χρησιμοποιηθούν , να βοηθήσει τον κοινωνικό λειτουργό να ακολουθήσει την καλύτερη κατεύθυνση . (Κ. Παπαιωάννου , 1998, σελ. 123-124)

Το πρώτο βήμα για τον κοινωνικό λειτουργό είναι η κατανόηση του προβλήματος και των παραγόντων που επηρεάζει και από τους οποίους επηρεάζεται. (Παπαιωάννου , 1998, σελ. 124)

Σύμφωνα με το άρθρο της Kari Killen ` Η αξιολόγηση της γονικής ικανότητας στις βίαιες οικογένειες : Μια πρόκληση για τους επαγγελματίες ` όπως παρατίθεται στο βιβλίο της Ε. Αγάθωνος (1993) ` Οικογένεια – Παιδική προστασία – κοινωνική πολιτική ` υποστηρίζει ότι η διαγνωστική εκτίμηση μιας περίπτωσης σεξουαλικής κακοποίησης γίνεται σε περιόδους κρίσης .

Έτσι , ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να έχει την ετοιμότητα να δουλέψει μέσα στην κρίση με αντικειμενικότητα . Πολλές είναι οι παρατηρήσεις ` κλειδιά ` , που διευκολύνουν την αρχική εκτίμηση ,

που πρέπει σε σύντομο διάστημα να συμπληρωθεί με επίσκεψη στο σπίτι της οικογένειας . Σε νοσοκομειακά πλαίσια , το παιδί – θύμα σεξουαλικής κακοποίησης πρέπει να εισάγεται αμέσως . (Ε . Αγάθωνος , 1988, σελ. 198-199)

Τα ιατρικά ευρήματα , που μπορούν να φανούν σε ένα σεξουαλικά κακοποιημένο παιδί , είναι γενικά ή αφορούν την περινεϊκή χώρα (Ε. Αγάθωνος ,1998, σελ. 55) :

- Γενικά ιατρικά ευρήματα :

- i) Αιματώματα , αμυχές , δαγκωνιές ή άλλα τραύματα στο στήθος , γλουτούς , υπογάστριο , μηρούς
- ii) Δυσκολία στο βάδισμα ή στο κάθισμα
- iii) Σχισμένα , λερωμένα ή ματωμένα εσώρουχα ή ρούχα που έχουν φορεθεί βιαστικά , ανάποδα
- iv) Σπέρμα στο δέρμα ή στα ρούχα
- v) Εγκυμοσύνη σε έφηβη , ειδικά όταν αποκρύπτεται η ταυτότητα του πατέρα
- vi) Υποτροπιάζουσες ουρολοιμώξεις (βλ. παραπάνω)

- Ευρήματα στην περινεϊκή χώρα :

- i) Αιματώματα , αμυχές ή άλλα τραύματα , συχνά πολύ μικρά για να είναι ενδεικτικά τραύματος από ατύχημα (ο αυνανισμός από το ίδιο το παιδί δεν προκαλεί αιμάτωμα)

- ii) Κνησμός , πόνος , έκκριμα ή ανεξήγητη αιμορραγία
 - iii) Ξένα σώματα στην ουρήθρα , κύστη , κόλπο , πρωκτό
 - iv) Ανώμαλη διαστολή της ουρήθρας , του πρωκτού ή του ανοίγματος του κόλπου
 - v) Πόνος κατά την ούρηση
 - vi) Συμπτώματα αφροδίσιου νοσήματος (γονόρροια , έρπη γεννητικών οργάνων , χλαμύδια , τριχομονάδες , κονδυλώματα γεννητικών οργάνων , φθείρες) (Ε . Αγάθωνος , 1998, σελ. 55)
- Ο ίδιος ο εντοπισμός των συμπτωμάτων κακοποίησης δεν είναι αρκετός , για να προσφέρει ο ειδικός αποτελεσματική βοήθεια . Για να προσφέρει αποτελεσματική βοήθεια , πρέπει να κατανοήσει όχι μόνο ολόκληρο το σύστημα της οικογένειας , αλλά και τις σχέσεις της με τον έξω κόσμο. Επίσης , θα πρέπει να καταλάβει πως συναλλάσσονται μεταξύ τους και το παιδί και ποια είναι η αλληλεπίδραση μεταξύ των παραγόντων αυτών και του κοινωνικού δικτύου της οικογένειας , αφενος και των ευρύτερων και πολυάριθμων κοινωνικο-οικονομικών παραγόντων του στρες , αφετέρου (Ε.Αγάθωνος , 1993)

Στην διαγνωστική αυτή διαδικασία , κεντρικό ρόλο παίζει η ικανότητα του ειδικού να αξιολογεί τις αναπτυξιακές ανάγκες του παιδιού , τις στρατηγικές επιβίωσης που χρησιμοποιεί, καθώς και

την εν δυνάμει λειτουργικότητα των γονιών . (βλ. παραπάνω)

Μια ενδελεχής αξιολόγηση απαιτεί να δει ο ειδικός την οικογένεια μαζί σε διάφορες καταστάσεις . Πρέπει να παρατηρεί τη συναλλαγή γονιού – παιδιού σε διάφορους τύπους καθημερινών δραστηριοτήτων . Οι πολύωρες επισκέψεις στο σπίτι , που καλύπτουν διάφορους τύπους δραστηριοτήτων της οικογένειας , παρέχουν μια ευρύτερη και αξιόπιστη βάση παρατήρησης . (βλ. παραπάνω)

Η διάγνωση θα πρέπει να περιλαμβάνει μια ανάλυση της συναλλαγής μέσα στην οικογένεια , καθώς και των εσωτερικών και εξωτερικών παραγόντων του στρες και των πηγών , που την επηρεάζουν . Επομένως ,είναι εξίσου σημαντική και η αξιολόγηση του κάθε γονιού χωριστά , της μεταξύ τους συναλλαγής και της συναλλαγής με το παιδί τους , καθώς και του κοινωνικού δικτύου .
(Ε. Αγάθωνος , 1993)

Συμπερασματικά , θα μπορούσε να πει κανείς ότι η διαγνωστική εκτίμηση κάθε περίπτωσης σεξουαλικής κακοποίησης ανήλικου είναι ο καθοριστικός παράγοντας για την έκβαση , ενώ προσδιορίζει σε σημαντικό βαθμό το άμεσο παρόν και το μέλλον παιδιού και οικογένειας . Σε κάθε περίπτωση κακοποίησης παιδιού πρέπει να υπάρχει διάγνωση της οικογενειακής παθολογίας , κατά προτίμηση

από διεπιστημονική ομάδα . (Ε. Αγάθωνος , 1988)

1.1.5. Προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κοινωνικός λειτουργός .

Σύμφωνα με τους Χ. Μουζακίτη και Σαλκιτζόγλου (1987) ο όλος χειρισμός του προβλήματος από μέρους του κοινωνικού λειτουργού είναι η συνισταμένη πολλών και ποικίλων παραγόντων , που έχουν άμεση σχέση με τον κοινωνικό λειτουργό , σαν επαγγελματία αλλά και με την ευρύτερη κοινωνική πραγματικότητα μέσα στην οποία κινείται και εργάζεται . (Χ . Μουζακίτης – Τ. Σαλκιτζόγλου , 1987, σελ. 81)

Συγκεκριμένα οι παράγοντες που επιδρούν στο χειρισμό του προβλήματος είναι :

α) Η επαγγελματική κατάρτιση του κοινωνικού λειτουργού :

Σύμφωνα με τους Faller και Kathleen, η επαγγελματική κατάρτιση περιορίζεται στην παροχή γενικών γνώσεων χωρίς καμιά εξειδίκευση στους διάφορους τομείς πρακτικής εφαρμογής .

Θεσμοθέτηση του επαγγέλματος είναι περιορισμένη και η παρουσία κοινωνικών λειτουργών είναι εμφανής σε πολύ περιορισμένο αριθμό παραδοσιακών υπηρεσιών και ανύπαρκτη ή υποτυπώδης σε οργανισμούς και ιδρύματα κοινωνικού χαρακτήρα .

Ο κοινωνικός λειτουργός στη χώρα μας που καλείται να χειριστεί

περιπτώσεις κακοποίησης δεν έχει ούτε την ειδική εκπαίδευση , ούτε τις απαραίτητες γνώσεις για την προσφορά υπηρεσιών , που καλύπτουν το ευρύ φάσμα της πρόληψης , θεραπείας και αποκατάστασης . Αυτή η έλλειψη ειδικών γνώσεων θεωρείται σαν ένα σοβαρό εμπόδιο στον χειρισμό τέτοιων περιπτώσεων από τον κοινωνικό λειτουργό . Αποτέλεσμα αυτού αποτελεί η περιθωριοποίηση του ρόλου του και η ανάληψη του από άλλους ` ειδικούς ` (λόγω status) που ούτε τη γνώση έχουν , ούτε τις απαιτούμενες δεξιότητες ούτε την απαραίτητη πείρα , αλλά ούτε και το χρόνο να εργαστούν ουσιαστικά με αυτές τις περιπτώσεις . (Χ. Μουζακίτης – Τ. Σαλκιτζόγλου , 1987, σελ. 8)

β) Η έλλειψη συστήματος κοινωνικών υπηρεσιών :

Η υποτυπώδης ύπαρξη κοινωνικών υπηρεσιών ή προστασίας του κακοποιημένου παιδιού , σύμφωνα με τους Μουζακίτη και Σαλκιτζόγλου (1987) , και η παντελής έλλειψη αυτών αποτελούν το σοβαρότερο εμπόδιο για τον περιορισμένο αριθμό κοινωνικών λειτουργών . Η αναφορά σε σύστημα κοινωνικών υπηρεσιών σε σχέση με το κακοποιημένο παιδί σημαίνει :

1) την ύπαρξη Ειδικής Υπηρεσίας , που έχει σκοπό την λήψη αναφορών περιπτώσεων , τη διερεύνηση τους , την ταχεία προώθηση τους στη δικαιοσύνη ή την άμεση παραπομπή

τους στο υπάρχον θεραπευτικό σύστημα ή και την άμεση παροχή υπηρεσιών από την ίδια Ειδική Υπηρεσία

2) την ύπαρξη ενός πλέγματος ανάδοχων γονέων , όπου το κακοποιημένο παιδί μπορεί να τοποθετηθεί από την Ειδική Υπηρεσία ή το δικαστήριο για μικρό ή μεγάλο χρονικό διάστημα την ύπαρξη μικρών θεραπευτικών ή μη θεραπευτικών μονάδων που μπορούν να εξυπηρετήσουν 6 με 8 παιδιά , όταν η κατάσταση τους δεν τους επιτρέπει επιστροφή στην οικογένεια τους ή την τοποθέτηση τους σε ανάδοχους γονείς . (βλ . παραπάνω , σελ. 82-83)

γ) Η έλλειψη ειδικευόμενου προσωπικού σε πρωτογενείς και δευτερογενείς υπηρεσίες :

Σύμφωνα με τους Μουζακίτη και Raju , πρωτογενείς είναι εκείνες οι υπηρεσίες που ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού είναι πρωταρχικής σημασίας στην παροχή υπηρεσιών , ενώ δευτερογενείς είναι οι υπηρεσίες που ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού σε σχέση με άλλες ειδικότητες επιστημόνων είναι δευτερεύων . Ειδικευμένο προσωπικό στις πρωτογενείς υπηρεσίες είναι εκείνο που έχει τις ειδικές γνώσεις και δεξιότητες και που αποκλειστικά χειρίζεται περιπτώσεις κακοποίησης σε όλες τις φάσεις της παρέμβασης . Ειδικευμένο προσωπικό στις

δευτερογενείς υπηρεσίες είναι εκείνο που έκτος από την εκπαίδευση στην ειδικότητα του ,έχει εκπαιδευτεί επί πλέον και στο αντικείμενο της κακοποίησης του παιδιού και το χειρισμό του προβλήματος από την ειδική θέση που κατέχει , όπως γιατρός , ψυχίατρος κ.τ.λ. (Μουζακίτης Χρ. – Σαλκιτζόγλου Τ. , 1987 , σελ . 83)

Είναι πράγματι αδύνατος ο επιτυχής χειρισμός περιπτώσεων σεξουαλικής κακοποίησης χωρίς την εξειδίκευση προσωπικού τόσο στις πρωτογενείς όσο και στις δευτερογενείς υπηρεσίες . (βλ . παραπάνω)

Θα πρέπει ιδιαίτερα να τονισθεί ότι η εκπαίδευση όλων αυτών των επαγγελματιών , που παίζουν πρωτεύοντα ή δευτερεύοντα ρόλο στο χειρισμό περιπτώσεων κακοποίησης , συντείνει επίσης στην αρμονική τους συνεργασία και περιορίζει σε πολύ χαμηλό βαθμό τις αρνητικές και εχθρικές αντιδράσεις των γονέων ή δραστών που συχνά γίνονται ένα αδιαπέραστο τείχος άρνησης και απόρριψης . (βλ. παραπάνω)

δ) Η έλλειψη συστήματος αναφοράς :

Αν και ο νόμος ορίζει ότι κάθε πολίτης είναι υποχρεωμένος να αναφέρει περιπτώσεις κακοποίησης στον Εισαγγελέα ή στην Αστυνομία , το ευρύ κοινό είτε δεν το γνωρίζει αυτό είτε και αν

γνωρίζει αυτή του την υποχρέωση , δεν γνωρίζει τι είναι κακοποίηση. Έτσι, στον Εισαγγελέα και στην Αστυνομία φτάνουν μόνο ακραίες περιπτώσεις . Το μεγαλύτερο , όμως μέρος των περιπτώσεων κακοποίησης δεν φτάνει ποτέ στα αρμόδιες αρχές . (Μουζακίτης – Σαλκιτζόγλου , 1987, σελ. 83-84)

Η ίδια κατάσταση παρατηρείται επίσης μεταξύ των επαγγελματιών , που έρχονται σε επαφή με παιδιά , όπως γιατροί , παιδίατροι, νοσοκόμες .Και αυτοί είτε δεν γνωρίζουν το νόμο είτε δεν θέλουν να εμπλακούν στις αστυνομικές και πιθανές δικαστικές διαδικασίες , που ορισμένες περιπτώσεις απαιτούν . (βλ . παραπάνω , σελ. 84)

Είναι πασιφανές ότι το ` υπάρχον σύστημα ` αναφοράς περιπτώσεων , όπως ο νόμος ορίζει , δεν είναι αποτελεσματικό ,αφού το 90 % των περιπτώσεων δεν φτάνει ποτέ στην προσοχή των αρμοδίων. Η έλλειψη επαρκούς συστήματος αναφοράς περιπτώσεων κακοποίησης όχι μόνο αφήνει το παιδί απροστάτευτο , αλλά δημιουργεί υπερβολικά εμπόδια για τους κοινωνικούς λειτουργούς στον χειρισμό εκείνων των περιπτώσεων , που υποπίπτουν στην αντίληψη του Εισαγγελέα ή της Αστυνομίας . (βλ. παραπάνω)

Είναι γεγονός ότι ο χειρισμός είναι επιτυχής , στις περισσότερες

περιπτώσεις , όταν η πρώτη επαφή των γονέων ή της οικογένειας γίνεται μέσω κοινωνικών υπηρεσιών και βέβαια από κοινωνικούς λειτουργούς (βλ. παραπάνω)

ε) Τα αισθήματα του κοινωνικού λειτουργού :

Περιπτώσεις σκληρής μεταχείρισης παιδιών συνήθως περιλαμβάνονται στο υλικό κοινωνικών οργανώσεων . Η έλλειψη αντιμετώπισης τέτοιων περιπτώσεων από διεπιστημονική ομάδα δίνει συχνά στους κοινωνικούς λειτουργούς αίσθημα παντοδυναμίας . Σαν αποτέλεσμα , οι ίδιοι βλέπουν με επιφύλαξη την ανάμειξη άλλων ειδικοτήτων ` στη δουλειά τους ` και προσπαθούν να τα βγάλουν πέρα μόνοι . Η αντιμετώπιση , όμως , αυτή οδηγεί σε ανεπαρκή διάγνωση και θεραπεία των οικογενειών , που σε συνδυασμό με το ακατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο και την έλλειψη επαρκούς ποσοτικά και ποιοτικά , αποκατάστασης οδηγούν περισσότερους γονείς σε απόγνωση και σε περισσότερα κακοποιημένα παιδιά . (Ε. Μαρούλη , 1979, σελ. 49)

1.2. Κατάλογος υπηρεσιών στην Ελλάδα για την προστασία του παιδιού .

Είναι αλήθεια ότι στην Ελλάδα υπάρχουν αρκετές υπηρεσίες , που ασχολούνται με την παιδική προστασία . Είναι , όμως , πάρα πολύ λίγες οι υπηρεσίες , οι οποίες ασχολούνται αποκλειστικά με το θέμα της σεξουαλικής κακοποίησης ανήλικων.

Πρέπει , επίσης , να σημειωθεί ότι οι πιο πολλές υπηρεσίες παιδικής προστασίας βρίσκονται στην πρωτεύουσα της χώρας . Οι δε υπηρεσίες , που βρίσκονται στην επαρχία , δεν επαρκούν ποσοτικά και ποιοτικά για το χειρισμό περιπτώσεων σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων.

Παρακάτω παρατίθεται ένας κατάλογος των υπηρεσιών παιδικής προστασίας και των υπηρεσιών που μπορούν να παραπεμφθούν περιστατικά σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων.

1.2.1. Εξειδικευμένη παροχή υπηρεσιών .

Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού Οικογενειακών σχέσεων – Κέντρο
Μελέτης και Πρόληψης κακοποίησης και Παραμέλησης παιδιών .

Δ/ νση : Φωκίδος 7, Αμπελόκηποι , Αθήνα , 11526

Τηλ. 77.115.791 , 77.93.648 και Fax

E- mail : agatinst , otenet . gr

Λειτουργεί ως κέντρο αναφοράς για όλη την Ελλάδα . Παρέχει
εξειδικευμένες υπηρεσίες για την αποκατάσταση των σεξουαλικά
κακοποιημένων παιδιών και των οικογενειών τους , συμβουλευτική
και εκπαίδευση ειδικών , διεξάγει έρευνες .

1. 2.2 Υπηρεσίες ψυχικής υγείας .

Παρέχουν διαγνωστική εκτίμηση και θεραπευτική αντιμετώπιση σε θέματα , που αφορούν σχέσεις οικογένειας και παιδιού.

- Κέντρα Ψυχικής Υγιεινής :

A. Ιατροπαιδαγωγική Υπηρεσία Αθηνών

Δ/νση : Ζαίμη 2 ,Εξάρχεια , Αθήνα , 10683

Τηλ.: 38.15.711, 38.44.733

B. Ιατροπαιδαγωγική Υπηρεσία Αιγάλεου

Δ/νση : Σούτσου 4 , Πλατεία Δαβάκη , Αθήνα

Τηλ. : 59.10.065-66

Γ. Ιατροπαιδαγωγική Υπηρεσία Πειραιά

Δ/νση : Νοταρά και Μπουμπουλίνας 15 , Πειραιάς , 18535

Τηλ.: 41.70.500

Δ. Ιατροπαιδαγωγική Υπηρεσία Πάτρας

Δ/νση : Αθ. Διάκου 35, Ψηλά Αλώνια , Πάτρα 26224

Τηλ.: 061- 336.666, 335.043

Ε. Ιατροπαιδαγωγική Υπηρεσία Θεσσαλονίκης

Δ/νση : Κανταντζόγλου 36 και Παπάφη , Θεσσαλονίκη , 546.39

Τηλ.: 031-845.130,8455.900, Fax: 845 132

ΣΤ. Ιατροπαιδαγωγική Υπηρεσία Ηρακλείου

Δ/νση : Ψαρομηλιγκων και Βλαστών 2, Κρήτη ,71202

Τηλ. : 081-244.409, 244.393

Ζ..Ιατροπαιδαγωγική Υπηρεσία Βόλου

Δ/νση : Κοραή 74, Βόλος , 383.33

Τηλ. : 0421- 38.608

- Κέντρα Ψυχικής Υγείας :

Α. Κοινοτικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας Παγκρατίου

Παιδαψυχιατρικό τμήμα Νοσοκομείου Ευαγγελισμού

Δ/νση : Φερεκύδου 1, Παγκράτι , Αθήνα

Τηλ. 75.19.550 – 90.29.456.

Β. Κοινοτικό Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής Καισαριανή

Βύρωνα Ψυχιατρικής Κλινικής Πανεπιστημίου Αθηνών

Δ/νση : Δήλου 14 , Φορμίωνος , Αθήνα

Τηλ. : 76.40.111 , 76.44.705

Γ. Κέντρο Ψυχικής Υγείας Αγίας Παρασκευής / Χαλανδρίου

Δ/νση : Ζαλόγκου 6, Αγ. Παρασκευή, 153.43

Τηλ. : 63.91.151, 63.99.195

Δ. Κοινοτικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας

Δ/νση : Κομνηνών 15, Θεσσαλονίκη

Τηλ. : 031- 270.036, 268.841

Ε. Κοινοτικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας Δυτικού Τομέα

Ιατροπαιδαγωγική Υπηρεσία

Δ/νση : Πατριάρχου Γρηγορίου Ε' 45, Αμπελόκηποι, Θεσσαλονίκη

Τηλ. : 031-726.918

Κέντρο Ψυχικής Υγείας λειτουργούν σε όλη την Ελλάδα ανά γεωγραφικούς τομείς .

- Ιατροπαιδαγωγικοί Σταθμοί και Υπηρεσίες

Α. Παιδοψυχιατρικής Νοσοκομείο Αττικής / Ιατροπαιδαγωγικός Σταθμός Ν. Σμύρνης

Δ/νση : 2ας Μαΐου 5 , Κεντρική Πλατεία Ν. Σμύρνης , Αθήνα , 17121

Τηλ. : 93.23.493, 93.21.255, Fax 93.47.335

Β. Ιατροπαιδαγωγικός Σταθμός Ν. Ηρακλείου

Δ/νση : Σωκράτους 32, Ν. Ηράκλειο, Αττική

Τηλ.: 28.16.598, 28.30.312

Γ. Ιατροπαιδαγωγικός Σταθμός

Δ/νση : Γαρέφη 4, Ελληνορώσων , Αθήνα

Τηλ. : 67.73.442-43

Δ. Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης / Ιατροπαιδαγωγικό

Κέντρο Βορείου Ελλάδας

Δ/νση : Γιαννιτσών 52 , Θεσσαλονίκη , 546.27

Τηλ. : 031- 554.031, 554.032

Ε. Νοσοκομείο Παίδων ` Αγία Σοφία `

Τμήμα Ψυχολογικής Παιδιατρικής

Δ/νση :Θηβών και Μ. Ασίας , Γουδί, Αθήνα , 11527

Τηλ. :77.98.748, 77.57.496

ΣΤ. Κοινοτική Ιατροπαιδαγωγική Υπηρεσία

Δ/νση : Στυλιανού Λάιου 13, Αμπελόκηποι , Αθήνα

Τηλ.: 6461791

Ζ. Περιφερειακό Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών ` Γ. Γεννηματα `

Τμήμα Ψυχιατρικής Εφήβων

Δ/νση : Μεσογείων 154, Χολαργός , 11527

Τηλ.: 74.80.901, 74.81.365 (Fax)

Η. Γενικό Περιφερειακό Νοσοκομείο Α.Χ.Ε.Π.Α.

Υπηρεσία Παιδιού και Εφήβου

Δ/νση : Στ. Κυριακίδη1 , Θεσσαλονίκη , 546 36

Τηλ. : 031- 994.634, 205.586, 993.161 (Fax)

Θ. Ι.Κ.Α.

Ιατροπαιδαγωγική Υπηρεσία

Δ/νση : Ιπποκράτους και Αραχώβης 17, Αθήνα

Τηλ.:36.04.929, 36.04.919 (εώς 18 ετών – ασφαλισμένη στο ΙΚΑ)

1. 2.3 Υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας και παιδικής προστασίας.

- Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας Κεντρικού Τομέα Αθηνών

Δ/νση : Φειδιππίδου 31, Αθήνα

Τηλ. : 77.10.301, 77.11.383, 77.10.463

- Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας Ανατολικού Τομέα Αθηνών

Δ/νση : Μεσογείων 427, Αγ. Παρασκευή, 153 43

Τηλ.: 60.13.472, 63.96.654

- Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας Δυτικού Τομέα Αθηνών

Δ/νση : Προύσσης 2, Αιγάλεω , Αττική

Τηλ. : 59.00.080, 59.06.838, 59.05.166

- Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας Νότιου Τομέα Αθηνών

Δ/νση : Ελευθερίου Βενιζέλου 273, Καλλιθέα

Τηλ.: 93.08.468, 93.08.470

- Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας Πειραιά

Δ/νση : Ηρώων Πολυτεχνίου 13, Πειραιάς , 185 32

Τηλ. :41.79.394, 41.19.990

- Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας Ανατολικής Αττικής

Δ/νση : 170 χλμ, Λεωφ. Μαραθώνος , Παλλήνη, Αττική

Τηλ.: 60.33.122, 60.33.136, 60.33.123

- Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας Δυτικής Αττικής

Δ/νση : Χατζηδάκη και Περσεφώνης , Ελευσίνα, Αττική

Τηλ.: 55.61.255

(Οι παραπάνω υπηρεσίες αφορούν την περιοχή της Αττικής .
Ωστόσο , Διευθύνσεις Κοινωνικής Πρόνοιας υπάρχουν σε κάθε
Νομαρχία)

1. 2.4 Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας (Ε.Ο.Π.)

- Υπηρεσίες : - Κέντρα Φροντίδας Οικογένειας και Παιδιού

-Υπηρεσίες Αναδοχής

- Ιδρυματική Περίθαλψη

- Κεντρικά γραφεία :Υπατίας 6 , Αθήνα, 101 10

Τηλ. ; 32.20.898, 32.22.146

- Υπηρεσίες και γραφεία του ΕΟΠ λειτουργούν ανά την Ελλάδα

1.2.5 Κέντρο βρεφών ` Η ΜΗΤΕΡΑ´

- Υπηρεσίες: Προστασία άγαμης μητέρας – παιδιού και παιδιών σε
ψυχοκοινωνικό κίνδυνο (0-5 ετών)

- Προγράμματα αναδοχής και υιοθεσίας

Δ/νση : Λ. Δημοκρατίας , Ίλιον, Αττική , 135 61

Τηλ. : 26.11.185, 26.27.155

1. 2.6 Πατριωτικό Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας και Αποκατάστασης (Π.Ι.Κ.Π.Α.)

-Υπηρεσίες : -Ιατροκοινωνικά κέντρα

- Προγράμματα υιοθεσίας και αναδοχής

- Κέντρα Περίθαλψης Παιδιών με ειδικές ανάγκες

- Κεντρικά γραφεία : Τσόχα 5, Αθήνα, 115 21

Τηλ. : 64.23.144, 64.30.289, 64.27.856

- Υπηρεσίες και γραφεία του Π.Ι.Κ.Π.Α. λειτουργούν ανά την

Ελλάδα

1.2.7 Κοινωνικές Υπηρεσίες Δήμων.

- Υπηρεσίες : - Συμβουλευτική οικογένειας και παιδιού ,

παραπομπές σε ειδικές υπηρεσίες και επαγγελματίες

- Οι υπηρεσίες αυτές λειτουργούν στους περισσότερους Δήμους

της Ελληνικής επικράτειας

1.2.8 Αστυνομία Ανηλίκων Αθηνών

Δ/νση : Λεωφόρος Αλεξάνδρας 173, Αθήνα , 11522

Τηλ. : 6464925 , 6447687 , 7705511 , εσωτ. 306

1.2.9 Εισαγγελία Ανηλίκων Αθηνών

Δ/νση: Πρώην Σχολή Ευελπίδων , Κτίριο 16

Τηλ. : 8827993

1. 2.10 Εταιρία Προστασίας Ανηλίκων Αθηνών (Ε.Π.Α.)

- Δ/νση : Σωκράτους 65, Αθήνα , 104 31

Τηλ.: 52.23.290

- Υπηρεσίες και γραφεία της Ε.Π.Α. λειτουργούν στα περισσότερα Πρωτοδικεία ανά την Ελλάδα

1.2.11 Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων.

- Αθήνα :

Δ/νση : Σταδίου 65

Τηλ.: 32.44.463, 32.47.684

- Πειραιάς :

Δ/νση ; Τσαμαδού 43

Τηλ.: 41.12.410, 41.73.659

- Υπηρεσίες Επιμελητών Ανήλικων λειτουργούν σε όλα τα
Πρωτοδικεία στις έδρες νομών.

(Ε. Αγάθωνος – Γεωργοπούλου , 1998, σελ. 112-116)

1.3. Νομική κάλυψη

Σύμφωνα με τον Τζώνα Κ. (2001) τα νομοθετικά μέτρα για τη αντιμετώπιση της σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων είναι σημαντικά, αλλά συχνά ατελέσφορα. Οι διεθνείς συνθήκες είναι αόριστες πάνω σε αυτό το θέμα. Για παράδειγμα, η διεθνής Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού (1989), η οποία έχει καταχωρηθεί από 187 χώρες, προστατεύει τα παιδιά από παράνομες σεξουαλικές πρακτικές αλλά δεν ορίζει τι εννοεί με τον όρο «παράνομες». (Τζώνας Κ., 2001).

Ορισμένες χώρες, όπως η Νέα Ζηλανδία, η Αυστραλία, η Γαλλία, η Γερμανία και η ΗΠΑ, τιμωρούν σεξουαλικά αδικήματα σε βάρος ανηλίκων που διαπράττουν πολίτες τους σε άλλα κράτη. Αυτό θεωρητικά σημαίνει ότι όποιος υποπίπτει σε τέτοιου είδους αδικήματα σε μια άλλη χώρα, θα τιμωρείται και εκεί, αλλά και στη χώρα του. Τέτοιες καταδίκες, όμως, είναι σπάνιες. (βλ. παραπάνω). Κάποιες χώρες άρχισαν να διώκουν τα εγκλήματα, που σχετίζονται με τη σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση ανηλίκων. (βλ. παραπάνω, σελ, 2)

Μερικές από αυτές είναι :

- Αυστρία : Το 1994 απαγόρευσε τη διακίνηση πορνογραφικού υλικού με παιδιά.
- Ολλανδία : Το 1995 απαγορεύτηκε η έκδοση, η διανομή και η κατοχή πορνογραφικού υλικού , στο οποίο απεικονίζονται παιδιά ηλικίας κάτω των 16 ετών.
- Η.Π.Α. : Ο νόμος το 1994 επιτρέπει τη δίωξη ατόμων που παράγουν πορνογραφικό υλικό σε άλλες χώρες , αν πρόκειται να το διοχετεύσουν στις Η.Π.Α. και καθιστά παράνομα τα ταξίδια , που γίνονται με πρόθεση τη σεξουαλική συνεύρεση με ανηλίκους .
- Βραζιλία : Το 1990 ψηφίστηκε νόμος , που κάνει λόγο για την πλήρη προστασία των παιδιών και των εφήβων .
- Σρι Λάνκα : Το 1992 η ενηλικότητα για γάμο ανέβηκε από τα 12 στα 16 χρόνια . Παράλληλα , απαγορεύτηκε η εκμετάλλευση και η διακίνηση ανηλικών παιδιών .
- Φιλιππίνες : Ο νόμος του 1992 κηρύσσει παράνομη την παιδική πορνεία , τη διακίνηση παιδιών . Προβλέπει , επίσης τη δημιουργία ενός προγράμματος για την προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική κακοποίηση .
- Ταυλάνδη : Πρόσφατα απαγορεύτηκε , η πορνεία για άτομα

μικρότερα των 18 ετών . (βλ. παραπάνω).

Στην Ελλάδα , τα κυριότερα αδικήματα , που απαρτίζουν τη 'σεξουαλική κακοποίηση ' ανηλίκων είναι τα εξής :

- Βιασμός άρθρο 336 Ποιν. Κώδικα : 1) Όποιος με σωματική βία ή με απειλή σπουδαίου και άμεσου κινδύνου εξαναγκάζει άλλον σε συνουσία εξώγαμη ή σε ανοχή ή επιχείρηση ασελγούς πράξης τιμωρείται με κάθειρξη . 2) Αν η πράξη της προηγούμενης παραγράφου έγινε από δύο ή περισσότερους δράστες που ενεργούσαν από κοινού , επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών . (Λ. Καρατζά, 2000, σελ 685-87) .

- Προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας αρθ . 337 Π. Κ. : 1) Όποιος με ασελγείς χειρονομίες ή προτάσεις που αφορούν ασελγείς πράξεις προσβάλλει βάνουσα την αξιοπρέπεια άλλου στο πεδίο της γενετήσιας ζωής του τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή χρηματική ποινή , 2) Με φυλάκιση τριών μηνών μέχρι δύο ετών τιμωρείται η πράξη της προηγούμενης παραγράφου , όταν ο παθών είναι νεότερος από 12 ετών . (βλ. παραπάνω).

- Αποπλάνηση παιδιών αρθ. 339 Π.Κ. :1) Όποιος ενεργεί ασελγή πράξη με πρόσωπο νεότερο από 15 ετών ή το παραπλανά με

αποτέλεσμα να ενεργήσει ή να υποστεί τέτοια πράξη τιμωρείται ως εξής : α) αν ο παθών δεν συμπλήρωσε τα δέκα έτη , με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών , β) αν ο παθών συμπλήρωσε τα δέκα , όχι όμως και τα δεκατρία έτη , με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και γ) αν συμπλήρωσε τα δεκατρία έτη , με φυλάκιση . 2) Αν στην περίπτωση του στοιχείου γ' της προηγούμενης παραγράφου ο υπαίτιος όταν τέλεσε την πράξη δεν είχε συμπληρώσει τα 17 έτη , το δικαστήριο μπορεί να του επιβάλλει μόνο αναμορφωτικά ή θεραπευτικά κέντρα 3) Αν μεταξύ του υπαίτιου και του παθόντα τελέσθηκε γάμος , δεν ασκείται ποινική δίωξη , και αν τυχόν είχε ασκηθεί δεν συνεχίζεται , αλλά κηρύσσεται απαράδεκτη . Η ποινική δίωξη ασκείται ή συνεχίζεται μετά την ακύρωση του γάμου . (βλ. παραπάνω) .

- Κατάχρηση ανηλικών σε ασέλγεια αρθ. 342 Π.Κ. : 1) Με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους τιμωρείται ο ανιών εξ αγχιστείας ή ο θετός γονέας , που ενεργεί ασελγή πράξη με ανήλικο κατιόντα ή με το θετό του τέκνο , ο επίτροπος ή ο επιμελητής ή οι κάθε είδους ανατροφείς με τον ανήλικο που έχουν στην επιμέλεια τους , οι δάσκαλοι ή παιδαγωγοί με τους ανήλικους μαθητές τους ή με εκείνους που παιδαγωγούν , οι κλητικοί με τα ανήλικα πνευματικά τους τέκνα . 2) Με την ίδια

ποινή τιμωρούνται οι υπηρέτες και οι συγκάτοικοι, αν ενεργήσουν ασελγή πράξη με ανήλικο που ανήκει στον ίδιο οικιακό κύκλο, καθώς και κάθε άλλος που ενεργεί ασελγή πράξη με ανήλικο που του τον έχουν εμπιστευθεί για να τον επιβλέπει ή να τον φυλάσσει, έστω και προσωρινά. (βλ . παραπάνω).

- Αιμομιξία αρθ. 345 Π.Κ. : 1) Η συνουσία μεταξύ συγγενών εξ αίματος ανιούσας και κατιούσας γραμμής τιμωρείται ως προς τους ανιόντες με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών, ως προς τους κατιόντες, με φυλάκιση δύο ετών, μεταξύ αμφιθαλών ή ετεροθαλών αδελφών η συνουσία τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών 2) Συγγενείς κατιούσας γραμμής μπορούν να απαλλαγούν από κάθε ποινή, αν κατά το χρόνο της πράξης δεν είχαν συμπληρώσει το δέκατο έβδομο έτος της ηλικίας τους.

- Μαστροπεία αρθ. 349 Π.Κ. 1) Όποιος για να εξυπηρετήσει ακολασία άλλων προάγει στην πορνεία ή εξωθεί στη διαφθορά ανήλικα πρόσωπα ή υποθάλπει ή διευκολύνει την πορνεία ή την διαφθορά των ανήλικων τιμωρείται με φυλάκιση εννέα μηνών μέχρι τριών ετών και με χρηματική ποινή, αν δεν υπάρχει περίπτωση να τιμωρηθεί για άλλη βαρύτερη αξιόποινη πράξη .2) Η ποινή επιτείνεται σε φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και

σε χρηματική ποινή αν το έγκλημα τελέστηκε : α) εναντίον προσώπου νεότερου από 16 ετών β) με απατηλά μέσα γ) από τον ανιόντα συγγενή εξ αίματος ή εξ αγχιστείας ή από θετό γονέα , σύζυγο , επίτροπο ή από άλλον στον οποίο έχουν εμπιστευτεί τον ανήλικο για ανατροφή , διδασκαλία, επίβλεψη ή φύλαξη , έστω και προσωρινή . 3) Όποιος κατά επάγγελμα ή από κερδοσκοπία προάγει στην πορνεία γυναίκες τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον 18 μηνών και σε χρηματική ποινή (Λ. Καρατζά, 2000. Σελ, 685 – 687)

Σημειώνεται ότι ειδικά στο αδίκημα της ` αποπλάνησης παιδιών ` το όριο της ηλικίας έχει μειωθεί κατά το ν. 1272/ 83 και μάλιστα κλιμακωτά , δηλαδή όσο μικρότερης ηλικίας είναι το θύμα , τόσο αυστηρότερη η ποινή . (Αν είναι δηλαδή το θύμα κάτω από 10 ετών , προβλέπεται κάθειρξη τουλάχιστον 10 ετών , αν είναι μεταξύ 10 ως 13 ετών , κάθειρξη 5-10 ετών και αν είναι 13 ως 15 ετών , φυλάκιση μέχρι 5 ετών) (Ε. Αγάθωνος – Γεωργοπούλου , 1998, σελ.60)

Η ποινική δίωξη στα αδικήματα του βιασμού , της αιμομιξίας και της μαστροπείας είναι αυτεπάγγελτη . Στα αδικήματα της προσβολής της γενετήσιας αξιοπρέπειας , αποπλάνησης παιδιών και κατάχρηση ανηλίκων σε ασέλγεια η ποινική δίωξη προχωρεί

μόνο αν προηγηθεί μήνυση από τα παθόντα ή το νόμιμο εκπρόσωπό του . Επίσης , αυτό σημαίνει ότι στα τελευταία αυτά τρία αδικήματα η ποινική δίωξη μπορεί να παύσει , αν ανακληθεί η μήνυση . (βλ. παραπάνω)

Ειδικά, στην περίπτωση του άρθρου 336 (βιασμός παιδιών) αν και η δίωξη προχωρεί αυτεπάγγελτα , μπορεί ο Εισαγγελέας να επιτύχει την παύση της ποινικής δίωξης , αν : α) το επιθυμούν ο παθών ή ο νομικός εκπρόσωπος του , β) κριθεί από το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών ότι η διεξαγωγή της δίκης θα έχει σαν συνέπεια τον ψυχικό τραυματισμό του θύματος . (βλ. παραπάνω)

Η εφαρμογή του άρθρου 336 και στις περιπτώσεις ενδοοικογενειακής σεξουαλικής κακοποίησης θα επιτρέψει την εφαρμογή της θεραπευτικής παρέμβασης χωρίς αυτεπάγγελτη δίωξη . Η εφαρμογή του άρθρου θα γίνει ύστερα από αίτηση του μη – δράστη γονέα ή άλλου νόμιμου εκπροσώπου του παιδιού . (βλ. παραπάνω σελ 61) .

1.4. Συμπεράσματα

Η σύντομη αυτή ανασκόπηση του νομικού καθεστώτος για το σεξουαλικά κακοποιημένο παιδί και των παραγόντων εκείνων που σε συνδυασμό με την υπάρχουσα νομοθεσία επιδρούν στην προσφορά αποτελεσματικών υπηρεσιών, μας οδηγούν στα εξής συμπεράσματα (Χρ. Μουζακίτης – Τ.Σαλκιτζόγλου , 1987 , σελ , 84-85)

α) Οργάνωση Υπηρεσιών με κοινωνικούς λειτουργούς και Επιμελητές Ανηλίκων , που είναι επαγγελματίες κοινωνικοί λειτουργοί στις Εισαγγελίες .

β) Ουσιαστική αξιοποίηση της λεγόμενης Δικαστικής Συμπράστασης στους γονείς των κακοποιημένων παιδιών .

γ) Θεσμοθέτηση του Επιτροπικού (οικογενειακού) Δικαστή στη χώρα μας .

δ) Δημιουργία Ειδικής Υπηρεσίας Προστασίας του Παιδιού στην έδρα κάθε νομού (βλ. παραπάνω)

ε) Ανάπτυξη ενός εθνικού συστήματος αναφορών κακοποίησης , που θα έχει σαν αποδέκτη την Ειδική Υπηρεσία Προστασίας του Παιδιού .

στ) Δημιουργία Υπηρεσιών ανάδοχων γονέων ή και μονάδων

ομαδικής περίθαλψης κακοποιημένων παιδιών , που έχουν ανάγκη από βραχυπρόθεσμη ή μακροπρόθεσμη φροντίδα.

Ζ) Εκπαίδευση και εξειδίκευση στο αντικείμενο της παιδικής προστασίας από κακοποίηση όλων των επαγγελματιών , που έρχονται σε επαφή με τέτοιες περιπτώσεις .

Η) Γενική ενημέρωση του κοινού μέσω των μαζικών μέσων ενημέρωσης πάνω στο πρόβλημα (Χ. Μουζακίτης – τ. Σαλκιτζόγλου , 1987, σελ. 84-85).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Συμπεράσματα

Με την ολοκλήρωση αυτής μελέτης , συμπεραίνει εύκολα κανείς ότι το πρόβλημα της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών είναι εκτενές και αφορά όλες τις κοινωνικές τάξεις και ομάδες .

Υποδεικνύεται ότι υπάρχει μεγάλη ανάγκη προστασίας των παιδιών που είναι θύματα κακοποίησης γιατί είναι αδυναμία και δεν μπορούν να αμυνθούν.

Η απουσία τόσο της κρατικής όσο της ιδιωτικής οργανομένης προσπάθειας για την αντιμετώπιση του προβλήματος καθιστά απαραίτητη τη συσπείρωση και ένωση όλων των δυνάμεων για την ουσιαστική παρουσία τόσο του κράτους όσο και της ιδιωτικής πρωτοβουλίας .

Η κρατική μέριμνα είναι ποιοτικά χαμηλή γεγονός που δυσκολεύει την ολοκληρωμένη μελέτη και τον προγραμματισμό καθώς και τη λειτουργία των ήδη υπάρχουσών υπηρεσιών. Η πραγματικότητα αυτή είναι ένα μόνο κομμάτι από το σύνολο των ελλείψεων στο χώρο της κοινωνικής πρόνοιας για το παιδί και την ελληνική οικογένεια .

Πολύ σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι δεν έχει δοθεί η πρέπουσα σημασία στον τομέα της πρόληψης . Η προσπάθειες

περιορίζονται στον εντοπισμό και το χειρισμό των περιπτώσεων σεξουαλικά κακοποιημένων παιδιών , με αποτέλεσμα να μην έχει αναπτυχθεί ο τομέας της πρόληψης και το κοινωνικό αυτό πρόβλημα να επαναλαμβάνεται και να διαιωνίζεται.

Επιπρόσθετα , το πρόβλημα σχεδόν πάντα παρουσιάζεται ιατροκεντρικό όμως , η σεξουαλική κακοποίηση δεν είναι μόνο πρόβλημα ιατρικού ενδιαφέροντος , διότι εκτός από τις πιθανές σωματικές επιφέρει πάντα και σοβαρές ψυχολογικές επιπτώσεις στο παιδί , οι οποίες πρέπει να εντοπισθούν και να αντιμετωπισθούν .

Τέλος πρέπει να τονισθεί η αναγκαιότητα ανάπτυξης στο τομέα της παιδικής προστασίας , με τη δημιουργία νέων προγραμμάτων και τη στελέχωση τους από ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό ώστε το κοινωνικό αυτό πρόβλημα της σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων να προλαμβάνεται και να αντιμετωπίζεται ώστε να εξασθενήσει και να φτάσει κάποια στιγμή στη λύση του .

Προτάσεις

Βασική προϋπόθεση είναι η αναγνώριση του προβλήματος της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης από τη πολιτεία και η θέληση για την αντιμετώπιση του , με την υιοθέτηση ανάλογων μέτρων κοινωνικής πολιτικής και οικονομικής με συνέπεια και ενδιαφέρον .

Οι προτάσεις παρουσιάζονται συνοπτικά αφού έχουν παρουσιασθεί εκτεταμένα σε διάφορα σημεία της μελέτης που προηγείται :

A) Όσον αφορά την πρόληψη και αντιμετώπιση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών στο Εθνικό Σύστημα Υγείας (Ε. Σ. Υ.) προτείνεται η ίδρυση ειδικών πλαισίων σχετικά με τη ψυχική υγεία όπως : η ίδρυση Κέντρων Ψυχικής Υγείας , η ίδρυση Παιδοψυχιατρικού Τομέα στα Γενικά Νοσοκομεία , η ίδρυση Νοσοκομείων Παιδων και άλλων πλαισίων σε ολόκληρη τη χώρα (π.χ. στη πρωτεύουσα κάθε νομού) , ώστε να είναι εύκολη η πρόσβαση για όλους τους πολίτες .

B) Εκπαίδευση Ειδικών

Για την αντιμετώπιση του προβλήματος κρίνεται αναγκαία η εκπαίδευση των Ειδικών η οποία μπορεί να επιτευχθεί με μετεκπαιδευτικά σεμινάρια τα οποία θα οργανώνονται από το

υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας , Δικαιοσύνης και Παιδείας για κοινωνικούς λειτουργούς , νοσηλευτές , επισκέπτες υγείας , επιμελητές ανηλίκων , δασκάλους , νηπιαγωγούς κ. α.

Επίσης , είναι επιτακτική ανάγκη η ιατρική εκπαίδευση να περιλαμβάνει τομείς ψυχικής υγείας και ψυχολογικής ανάπτυξης όχι μόνο για την ευαισθητοποίηση αλλά και για την αντιμετώπιση του < ασθενούς > και όχι της < αρρώστιας >

Η εκπαίδευση ψυχικής υγείας και κοινωνικής προστασίας πρέπει να περιληφθεί και σε άλλες επαγγελματικές ομάδες όπως : αστυνομία , δικαστικό σώμα , σωφρονιστικοί υπάλληλοι .

Γ) Νέα προγράμματα παιδικής προστασίας

Προτείνονται : βρεφονηπιακές μονάδες κακοποίησης (κλειστής περίθαλψης) , οικογενειακή μονάδα κακοποίησης , θεραπευτικά νηπιαγωγεία για κακοποιημένα παιδιά , παιδιά με διαταραχές συμπεριφοράς , ψυχολογικά προβλήματα , νομική υπηρεσία σε κάθε φορέα παιδικής προστασίας , διεπιστημονικές ομάδες κακοποίησης σε πλαίσια παιδικής προστασίας , δημιουργία ομάδας αυτοβοήθειας .

Επίσης , προτείνονται προγράμματα πρόληψης που σκοπό θα έχουν την υποστήριξη της οικογένειας , της μητρότητας , την βελτίωση της παιδικής προστασίας με τη βοήθεια και ενεργή

συμμετοχή διαφόρων παραγόντων όπως της εκκλησίας , του σχολείου , του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων κ. α. και με ομιλίες και συζητήσεις ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης και μαζικές κινητοποιήσεις των φορέων της κοινότητας .

Όσον αφορά τη πρόληψη κρίνεται απαραίτητη η τοποθέτηση κοινωνικών λειτουργών στα σχολεία προκειμένου να ερευνούν τις περιπτώσεις μαθητών που παρουσιάζουν < προβληματική > συμπεριφορά και τη πιθανότητα σοβαρών οικογενειακών καταστάσεων .

Δ) Ενημέρωση του κοινού

Η ενημέρωση του ευρύτερου κοινού σε θέματα ψυχικής υγείας της παιδικής και ενήλικης ζωής , προληπτικής ιατρικής , κοινωνικής προστασίας είναι πολύ σημαντική και μπορεί να υλοποιηθεί μέσα από προγράμματα των μέσων μαζικής ενημέρωσης (ΜΜΕ) και με ειδικότερα προγράμματα σε μικρότερη κλίμακα .

Με προσπάθειες μέσα από την τοπική αυτοδιοίκηση , με σεμινάρια και άλλες εκδηλώσεις πρέπει να ευαισθητοποιηθεί ο πολίτης .Πρέπει η κοινότητα να δημιουργήσει κίνητρα τα οποία θα παροτρύνουν τον κάθε πολίτη να καταγγείλει ένα περιστατικό κακοποίησης παιδιού χωρίς να φοβάται πλέον .

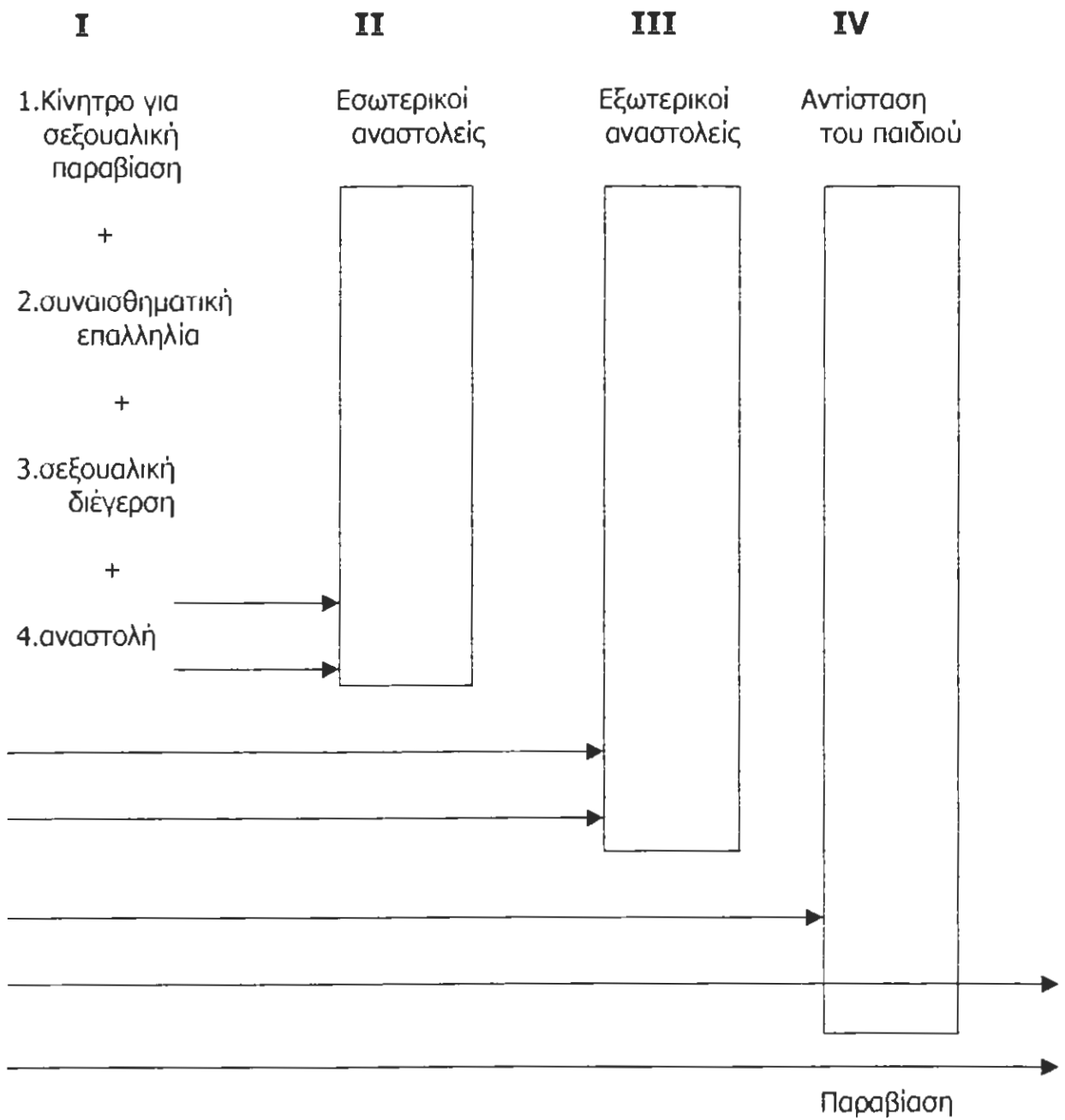
Ε) Νέοι θεσμοί της δικαιοσύνης

Προτείνεται οργάνωση υπηρεσιών με κοινωνικούς λειτουργούς και επιμελητές ανηλίκων που είναι επαγγελματίες κοινωνικοί λειτουργοί στις εισαγγελίες . Επίσης , ουσιαστική αξιοποίηση της λεγόμενης δικαστικής συμπάρτασης στους γονείς των κακοποιημένων παιδιών . Θεσμοθέτηση του επιτροπικού (οικογενειακού) δικαστή στη χώρα μας . Δημιουργία υπηρεσιών ανάδοχων γονέων ή και μονάδων ομαδικής περίθαλψης κακοποιημένων παιδιών που έχουν ανάγκη από βραχυπρόθεσμη ή μακροπρόθεσμη φροντίδα .

Τέλος . προτείνεται η δημιουργία ειδικής υπηρεσίας προστασίας του παιδιού στην έδρα κάθε νομού και η ανάπτυξη ενός εθνικού συστήματος αναφορών κακοποίησης που θα έχει ως αποδέκτη την ειδική υπηρεσία προστασίας του παιδιού .

Πέρα και πάνω από τις προτάσεις και τα μέτρα πρόληψης και αντιμετώπισης που πολλοί μπορούν να υποδείξουν είναι σημαντικό να γίνει κατανοητό ότι δεν φτάνουν εάν όλοι οι πολίτες ως άνθρωποι δεν αλλάξουν νοοτροπία έναντι τέτοιων προβλημάτων και πάψουν να είναι αδρανείς . Πρέπει , να συμβάλλουν όλοι , ο καθένας με τον δικό του τρόπο για να μπορέσει να φτάσει κάποτε το πρόβλημα στη λύση του, εκεί όπου δεν θα υπάρχουν παιδιά – θύματα όλων των μορφών της κακοποίησης (σεξουαλική, σωματική, ψυχική) .

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Σχήμα 1. Εμπειριοκρατικό μοντέλο των 4 προϋποθέσεων για τη σεξουαλική παραβίαση των παιδιών (D.Finkelhor)

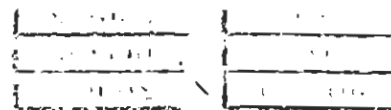
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

ΤΟ ΕΜΠΕΙΡΙΟΚΡΑΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΟΥ FINKELHOR: ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ

	Ατομικό επίπεδο	Κοινωνικό/Πολιτιστικό επίπεδο
Προϋπόθεση I:		
Παράγοντες που σχετίζονται με κίνητρα για σεξουαλική παραβίαση.		
Συναισθηματική επαλληλία	<ul style="list-style-type: none"> - Αναστολή της συναισθηματικής εξέλιξης - Ανάγκη για να νοιώθει κανείς ισχυρός και να ελέγχει - Επανάληψη του παιδικού τραύματος - Ναρκισσιστική ταύτιση 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάγκη του άνδρα να κυριαρχεί στις ερωτικές σχέσεις
Σεξουαλική διέγερση	<ul style="list-style-type: none"> - Τραυματική παιδική σεξουαλική εμπειρία με ανάλογη εγκοιτιώσα συμπεριφορά - Διαμόρφωση από τρίτο άτομο συνθηκών για ανάπτυξη σεξουαλικού ενδιαφέροντος προς τα παιδιά. - Λανθασμένη κατανομή σεξουαλικών ερεθισμάτων - Βιολογική ανωμαλία 	<ul style="list-style-type: none"> - Παιδική πορνογραφία - Ερωτική απεικόνιση των παιδιών στις διαφημίσεις - Ανάγκη του άνδρα να ερωτικοποιεί όλες τις συναισθηματικές ανάγκες.
Αναστολή	<ul style="list-style-type: none"> - Οιδιποδείο σύμπλεγμα - Φόβος ευνουχισμού - Φόβος για τις ενήλικες γυναίκες - Τραυματική σεξουαλική εμπειρία με ενήλικες - Ανεπαρκής κοινωνική επιδεξιότητα - Συζυγικά προβλήματα 	<ul style="list-style-type: none"> - Καταπιεστικά ήθη σχετικά με τον αυνανισμό και τις εξωσυζυγικές σχέσεις

	Ατομικό επίπεδο	Κοινωνικό/Πολιτιστικό επίπεδο
Προϋπόθεση II:		
Παράγοντες που προδιαθέτουν την υπερνίκηση των εσωτερικών αναστολών	<ul style="list-style-type: none"> - Αλκοολ - Ψύχωση - Παραρμητικές διαταραχές - Γεροντική άνοια - Αποτυχία του μηχανισμού αναστολής της αιμομικτικής διάθεσης μέσα στη δυναμική της οικογένειας 	<ul style="list-style-type: none"> - Κοινωνική ανοχή του σεξουαλικού ενδιαφέροντος - Ελαφρές ποινικές διώξεις στους παραβάτες - Ιδεολογία πατριαρχικών προνομίων για τους πατέρες - Κοινωνική ανοχή για παρέκλιση που διαπράττεται κάτω από την επίρεια τοξικών ουσιών - Παιδική περιγραφή - Ανικανότητα του άνδρα να ταυτιστεί με τις ανάγκες των παιδιών
Προϋπόθεση III:		
Παράγοντες που προδιαθέτουν στην υπερνίκηση των εξωτερικών αναστολών	<ul style="list-style-type: none"> - Μητέρα απούσα ή άρρωστη που δεν είναι κοντά ή δεν προστατεύει το παιδί - Μητέρα που εξουσιάζεται ή κακοποιείται από τον πατέρα - Κοινωνική απομόνωση της οικογένειας - Ευκαιρίες να έρθει κανείς μόνο με το παιδί - Έλλειψη επίβλεψης του παιδιού - Ασυνηθιστες συνθήκες ύπνου ή διαμόρφωση του χώρου 	<ul style="list-style-type: none"> - Έλλειψη κοινωνικών στηριγμάτων για τη μητέρα - Εμπόδια για την εξίσωση των γυναικών - Φτωχό δίκαιο κοινωνικής προστασίας - Ιδεολογία του "οικογενειακού απαραβίαστου"
Προϋπόθεση IV:		
Παράγοντες που προδιαθέτουν στην υπερνίκηση της αντίστασης του παιδιού	<ul style="list-style-type: none"> - Παιδί αυτισθηματικά ανασφαλές ή στερημένο - Παιδί που έχει έλλειψη γνώσεων για τη σεξουαλική κακοποίηση - Κατάσταση ασυνηθιστης εμπιστοσύνης μεταξύ παιδιών και υπαίτιου (παραβάτη) - Εξαναγκασμας 	<ul style="list-style-type: none"> - Έλλειψη σεξουαλικής εκπαίδευσης για τα παιδιά - Μειωμένη κοινωνική θέση των παιδιών

*Finkehor, D. Child Sexual Abuse: New Theory and Research. The Free Press, New York, 1984.

Παρασκευή 9 Μαΐου 1997

Τα παιδιά στο στόχαστρο σάτυρων και κακοποιών! Περισσότεροι από 500 ανήλικοι, που εκτιμάται ότι έχουν πέσει θύματα απαγωγής και σεξουαλικής κακοποίησης αναζητούνται σε όλο τον κόσμο. Στην Ελλάδα 500 αγόρια και κορίτσια φεύγουν κάθε χρόνο από τα σπίτια τους, κινδυνεύοντας άμεσα να πέσουν θύματα προαγωγών και παιδεραστών.

Τα συμπεράσματα της «9ης συνάντησης ομάδας εργασίας Ιντερπόλ για αδικήματα κατά ανήλικων», που ολοκληρώθηκε χθες στη Θεσσαλονίκη, καταδεικνύουν σαφώς ότι η παιδική πορνεία είναι το σε έξαρση νέο έγκλημα και για τον δυτικό κόσμο, καθώς τα διεθνή «κυκλώματα» χρησιμοποιούν ακόμη και το «ίντερνετ» για να προωθήσουν το εμπόριο της παιδικής σάρκας.

Στο πλαίσιο της τριήμερης συνάντησης ομάδας εργασίας της Ιντερπόλ, όπου συμμετείχαν Έλληνες και ξέγοι αστυνομικοί, η πρόεδρος Αν Κρίστιαν Ολσεν ανακοίνωσε για πρώτη φορά επισήμως ότι από το 1992 η διεθνής αστυνομία αντιμετωπίζει το πρόβλημα της παιδικής πορνογραφίας μέσω ηλεκτρονικών δικτύων και παρά τις όποιες επιτυχίες τα ανά χώρα νομικά προβλήματα, όπως στην Ελλάδα, δεν επιτρέπουν τη ριζική καταπολέμηση.

Στην Ελλάδα

Το φαινόμενο της παιδικής πορνογραφίας μέσω του διεθνούς ηλεκτρονικού δικτύου γνωρίζει τα τελευταία χρόνια έξαρση και στη χώρα μας, όπως ανακοίνωσε η αστυνομός Μπεκιάρη που είναι εκ των αρμοδίων της Ελληνικής Αστυνομίας.

«Κάθε χρόνο έχουμε περίπου 550 εξαφανίσεις παιδιών που το σκάνε από τα σπίτια τους και κινδυνεύουν άμεσα να πέσουν θύματα διστραμμένων ή προαγωγών. Δυστυχώς και στην Ελλάδα το φαινόμενο της παιδικής πορνογραφίας ανθεί κι εμείς δεν μπορούμε προς το παρόν να το αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά, καθώς υπάρχει κενό νόμου. Πάντως, εδώ και δυο μήνες εκπονείται ένα νομοσχέδιο που θα αναφέρεται στο αδίκημα.

Ν. ΦΩΤ.

Επικοινωνήστε με την

Εταιρεία Έκδοσης και Διανομής Βιβλίων, 11527 Αθήνα, Πειραιώς 138, Τηλ: 210 3417100, Fax: 210 3417101, E-mail: info@ekdotika.gr

Copyright © 1996 Ν. Κ. Γαρόπουλος Εκδόσεις Α.Ε.

Γονείς κρατήστε πιο σφιχτά στην αγκαλιά τα παιδιά σας.

Το παιδί από πρόσωπο αγάπης, στοργής και φροντίδας για την οικογένεια γίνεται αντικείμενο σεξουαλικής εκμετάλλευσης και εμπορίας από κάποιους διεστραμμένους ανά τον κόσμο.

Ιδού ορισμένοι τίτλοι φρίκης στα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων.

"Το Εμπόριο τρυφερής σάρκας", "Παιδιά για πούλημα", "Σε πέντε δις δολάρια ανέρχεται ο παγκόσμιος τζίρος της πορνείας των ανηλίκων", "Τα κυκλώματα της παιδεραστίας", "Πουλούσε χάρδια ανήλικα", "Προστατέψτε μας από τον πορνοτουρισμό",

"Υπόθεση Ντιτρού στο Βέλγιο. Κύκλωμα με ανώτερους δικαστικούς κι αστυνομικούς".
Δραματική έκκληση πατέρα Ντιτρού: "Πες τα όλα, γιατί θα σε αυτοκτονήσουν".

Ο κόσμος δεν αφυπνίστηκε από τις πάμπολλες περιπτώσεις που διαδραματίστηκαν στις χώρες του καλούμενου τρίτου κόσμου, όπου μικρά παιδιά και έφηβοι έπεσαν θύματα βιαστών, βασανιστών και δολοφόνων.

Οι Έλληνες δεν αφυπνίστηκαν από την υπόθεση Δουρή ο οποίος βίασε, κακοποίησε και δολοφόνησε το ένα από τα παιδιά του, το Νίκο.

Αυτή τη φορά όμως κανείς δεν μπορεί να αδιαφορήσει. Η τραγωδία που αποκαλύφθηκε στο Βέλγιο, στο ειρηνικό Βέλγιο, όπου βιάστηκαν, κακοποιήθηκαν, έπεσαν θύματα εκμετάλλευσης και δολοφονήθηκαν μικρά παιδιά και έφηβοι, δεν συντελέστηκε σε ανατολικοευρωπαϊκούς και τριτοκοσμικούς παιδοφιλικούς παραδείσους - όπου συρρέουν χιλιάδες "αξιοπρεπείς" διότι ευκατάστατοι - αλλά εδώ στην Ευρώπη την πολιτισμένη και χριστιανική.

Οι περιπτώσεις βιασμού και σεξουαλικής κακοποίησης που έγιναν γνωστές τα τελευταία χρόνια είναι ελάχιστες. Οφείλονται στα ΜΜΕ για εντυπωσιασμό και ακροαματικότητα γι' αυτό και τα προβάλλουν με τον πιο κακόγουστο τρόπο.

Νοέμβριος 1989. Συλλαμβάνονται στο Βόλο τέσσερα άτομα κατηγορούμενα για την αποπλάνηση ενός δωδεκάχρονου μαθητή.

Δεκέμβριος 1992. Συλλαμβάνεται ο εικοσιοχτάχρονος Αλβανός Αρτούρ Τσιτσάου για το βιασμό του μόλις δύομισι ετών γιού του.

Μάρτιος 1993. Ο Μανώλης Δουρής συνελήφθη και αργότερα καταδικάστηκε για το βιασμό και τη δολοφονία του εξάχρονου γιου του. Αυτοκτόνησε στις φυλακές.

Σεπτέμβριος 1996. Συνελήφθη ο Γεράσιμος Δ. Μπίλης-Σαμαράς. Μέσα στο ελάχιστο χώρο ενός κλειστού φορτηγού εκτόνωνε το ζωώδη σεξουαλισμό του επί δέκα χρόνια πάνω στα κορμιά μικρών κοριτσιών. Το αρρωστημένο πάθος της παιδεραστίας του στοιχίισε την αποπλάνηση σε τριάντα περίπου ανήλικα κορίτσια. Τα στρατολογούσε έξω από τα σχολεία, καφετέριες και "ουζάδικα" στην αρχή της εφηβείας τους. Τα περισσότερα θύματά του, παιδιά από φτωχές ή διαλυμένες οικογένειες, τα έπειθε να τον ακολουθούν με δέλεαρ ένα ασήμαντο χαρτζιλίκι που συνήθως δεν αποδίδοταν. Αργότερα τα εκβίαζε, αφού βιντεοσκοπούσε τη φρίκη.

Σεπτέμβριος 1996. Αντώνης Μητρέντζος. Σχηματίζεται δικογραφία εις βάρος του για εξώθηση

δύο ανήλικων κοριτσιών σε πορνεία. Τιμή 35.000 δρχ. Οι 5.000 στα θύματα, οι 30.000 στην τσέπη του (καποξ έτσι δεν διανέμεται κι ο εθνικός πλούτος στα διάφορα κοινωνικά στρώματα.)

Σ' όλες τις περιπτώσεις των παιδεραστών κάποιος γνώριζαν, αλλά ποτέ δεν μίλησαν.

Εκτός από τα ίδια τα θύματα, γνώριζε κάποιος από την οικογένειά τους. Από την οικογένεια του θύτη, από τη γονιά που ζει ο βιαστής και παιδεραστής. Κι όμως κανείς δεν μιλάει. Γιατί; Για λόγους δήθεν προστασίας οι πρώτοι, αδιαφορίας οι δεύτεροι. Λες και το κακό δεν θα χτυπήσει κάποτε και την πόρτα τους.

Η προσαγωγή τους στην αστυνομία κάποτε έγινε. Κι όμως αφέθηκαν ελεύθεροι. Γιατί; Αδιαφορία, αποφυγή "λεπτών" περιπτώσεων ή μήπως γιατί τα κυκλώματα προστατεύουν καλά τα μέλη τους;

Μη νομίσει κανείς ότι ο τρόπος μας, ο Νομός μας, είναι αθώος. Θύματα παιδεραστίας και βιασμού ανήλικων παρατηρήθηκαν κι εδώ, μόνο που αποσιωπήθηκαν έντεχνα.

Είχαμε δυο περιπτώσεις σε δύο διαφορετικά χωριά μας στα οποία θύματα ήταν αγοράκια δημοτικού.

Ήταν πολύ βαριές περιπτώσεις. Πήραν όμως το δρόμο της σιωπής, γιατί το απαίτησαν οι γονείς συμβιβασόμενοι με κάποια χρηματική αποζημίωση. Οι βιαστές και παιδεραστές κυκλοφορούν άσπιλοι κι ελεύθεροι ανάμεσά μας ως "ευπόληπτοι πολίτες". Η αναφορά στον τόπο μας γίνεται για να μην εφησυχάζουμε και για κανένα άλλο λόγο.

Ο πολιτικός προϊστάμενος της αστυνομίας "υπουργός" δηλώνει ότι το φαινόμενο της παιδεραστίας και του σεξουαλισμού στην Ελλάδα δεν είναι ανησυχητικό. Είναι όμως έτσι; Ίδου τα στοιχεία.

Εξαφανίσεις παιδιών στο νομό Αττικής το 1995:

αγόρια 56 κορίτσια 124

Στην υπόλοιπη Ελλάδα:

αγόρια 43 κορίτσια 76

Σύνολο: αγόρια 99 κορίτσια 200 = 299 παιδιά

Άλλες 204 εξαφανίσεις δηλώθηκαν στην αστυνομία και στους υπηρεσιακούς εισαγγελείς από τον Ιανουάριο μέχρι τον Αύγουστο του 1996. Σε ενάμιση δηλαδή χρόνο (299-204=)503 εξαφανίσεις. Αυτές οι περιπτώσεις έγιναν γνωστές. Οι περισσότερες θάφτηκαν.

Το φαινόμενο ΕΙΝΑΙ ανησυχητικό. Βλέποντάς το κατάματα -κι όχι αλληθωρώντας- μπορούμε να το καταπολεμήσουμε ως κοινωνία. Η οικογένεια, το σχολείο, η εκκλησία, η πολιτεία.

Συγκρατήστε τις κοφτές και ψυχρές προτάσεις ενός παιδιού, που έβγαλε στον αέρα μεγάλο ιδιωτικό τηλεοπτικό κανάλι των Αθηνών, αρχές Σεπτεμβρίου 1996.

Δίπλα του, στο άλλο τηλεοπτικό παράθυρο, έντονα σοκαρισμένος ένας ιερωμένος ψυχίατρος που απέτυχε όμως να βοηθήσει τον τραυματισμένο ψυχικά και σωματικά ανήλικο νέο, 15 μόλις Μαΐων, θύμα παιδεραστίας και βιασμού.

"Μισώ όλους τους τριγύρω μου. Δε θέλω να ζήσω άλλο πια. Θέλω ν' αυτοκτονήσω. Μισώ τον εαυτό μου. Κατέφυγα σε πνευματικό. Παιδευαστής κι αυτός..."

Το άλλο παράθυρο απάντησε: "Κάθε παπάς, παιδί μου, δεν είναι και ΠΑΠΑΣ".

Η φτώχεια, παιδί διαζευγμένων γονιών και ο "φίλος του" τον εξώθησαν στην παιδική πορνεία. Η τιμή 4.000 δρχ. στην αρχή. Ύστερα τίποτα. Εισήλθε στη στρατιά των θυμάτων.

Το φαινόμενο γίνεται σοβαρότερο, γιατί πολλά ανήλικα παιδιά -με τις περίεργες εξαφανίσεις- οδηγούνται και σε κυκλώματα παιδευαστίας (Μην ξεχνάτε ότι οδηγούνται και σε χειρουργικά τραπέζια για εξαγωγή και εμπορία ζωτικών οργάνων).

Τα κυκλώματα δεν είναι μόνο αλλού, είναι κι εδώ γιατί:

Πολλές εξαφανίσεις ανήλικων συνδέονται και με σεξουαλική εκμετάλλευση από επιτήδειους.

Μην ξεχνούμε και τις "συμμορίες" Αλβανών που εκμεταλλεύονται ανήλικα Αλβανόπουλα με κέρδος οικονομικό.

Η παιδική πορνογραφία σε βιντεοκασέτες εισαγωγής κάνουν θραύση σε βιντεοκλάμπ στην Αθήνα.

Αρχίζει όμως να εμφανίζεται ερασιτεχνικό πορνό και στην Ελλάδα και το χειρότερο ότι χρησιμοποιεί παιδιά στις βιντεοταινίες.

Διαφημίσεις με ροζ τηλέφωνα στα οποία ακούγονται και προκλητικές παιδικές φωνούλες σ' όλα τα ιδιωτικά τηλεοπτικά κανάλια. Μη λησμονάτε τα σεξοπεριοδικά που υπόσχονται επίγειους και ουράνιους σεξοπαραδείσους με όποια παιδική ηλικία επιθυμεί κανείς σε ειδικά διαμερίσματα και ξενοδοχεία. Εδώ και ο σεξοτουρισμός.

Όπως αντιλαμβάνεστε, ο κίνδυνος δεν είναι μόνο έξω από το σπίτι μας, μήκε και μέσα εξαιτίας των ΜΜΕ.

Αλλά πόσο έξω από το σπίτι μας είναι το "έξω" από τα σχολεία, έξω από τις καφετέριες, έξω από τα ουφάδικα, έξω από τα νευνικά στέκια, αφού μέσα στα "έξω" είναι το παιδί μας;

Γονείς κρατήστε πιο σφιχτά στην αγκαλιά τα παιδιά σας.

Στα επόμενα τεύχη:

Η εκμετάλλευση της τρυφερής ηλικίας στο εξωτερικό.

Η νομοθεσία στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Τζιόννας Κώστας

Νομοθεσία και κοινωνική αντίδραση

Τα νομοθετικά μέτρα για την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών είναι σημαντικά, αλλά συχνά ατελέσφορα.

Οι διεθνείς συνθήκες είναι αόριστες πάνω στο συγκεκριμένο θέμα. Για παράδειγμα, η Διεθνής Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού (1989) την οποία έχουν επικυρώσει 187 χώρες, διασφαλίζει την προστασία των παιδιών από "παράνομες" σεξουαλικές πρακτικές, αλλά δεν ορίζει τι εννοεί με τον όρο "παράνομες". Ορισμένες χώρες, όπως η Νέα Ζηλανδία, η Αυστραλία, η Γαλλία, η Γερμανία και οι Η.Π.Α., τιμωρούν τα σεξουαλικά αδικήματα που διαπράττουν πολίτες τους σε άλλα κράτη. Αυτό θεωρητικά σημαίνει ότι όποιος υποπίπτει σε τέτοιου είδους αδικήματα σε μια άλλη χώρα, θα τιμωρείται κι εκεί αλλά και στην πατρίδα του. Τέτοιες καταδίκες όμως είναι σπάνιες. Ωστόσο γίνονται μικρά βήματα στον τομέα της δίωξης των ενόχων. Το Μάιο του 1996 καταδικάστηκε σε ισόβια κάθειρξη για εκμετάλλευση ανηλίκων ένας Βρετανός πολίτης, ο Φρέντυ Πιτ, ο οποίος επί 17 χρόνια διατηρούσε ένα ορφανοτροφείο στο ινδικό θέρετρο Γκόα. Οι αρχές βρήκαν 2500 πορνογραφικές φωτογραφίες στο διαμέρισμά του.

Την ίδια χρονιά ένας Βρετανός τουρίστας, ο Στιβεν Μίτσελ 44 ετών, καταδικάστηκε στις Φιλιππίνες σε κάθειρξη 17 ετών, γιατί είχε κακοποιήσει δύο αγοράκια αδελφία.

Πρόκειται για την δεύτερη καταδίκη στις Φιλιππίνες, με βάση το νόμο του 1992 που προβλέπει αυστηρές ποινές σε όσους έχουν σεξουαλική επαφή με ανηλίκους. Απαγορεύει επίσης ανηλίκους να βρίσκονται σε δωμάτια ξενοδοχείων με άτομα που δεν είναι συγγενείς τους.

Ορισμένα ανεπίσημα μέτρα πάντως αποδεικνύονται πιο αποτελεσματικά για την προστασία των παιδιών.

Στη Γερμανία 12 ταξιδιωτικοί πράκτορες συμφώνησαν να αφαιρέσουν από τους καταλόγους τους ξενοδοχεία που είναι γνωστά ως παράδεισοι της παιδικής πορνείας.

Το 1996 ο πατέρας Δουρής καταδικάστηκε από την ελληνική δικαιοσύνη σε ισόβιο κάθειρξη επειδή κακοποίησε σεξουαλικά, σκότωσε και έκαψε το σώμα του γιου του, Νίκου.

Τελευταία ορισμένες χώρες αρχίζει να αντιλαμβάνονται τι γίνεται κάτω από τα μάτια τους. Η Ουγγαρία και η Εσθονία μετέχουν στις προσπάθειες της Interpol κατά των εγκλημάτων ενηλίκων, ενώ οι Τσέχικες και Πολωνικές αρχές συνεργάζονται στενά με τη Γερμανική αστυνομία. Πάντως το πρώτο καλό βήμα έγινε από τον Ο.Η.Ε. Κατάρτισε σχέδιο ως το 2000. Εκπρόσωποι 126 κρατών, οργανώσεων του Ο.Η.Ε. και μη κυβερνητικών οργανισμών από ολόκληρο τον κόσμο, συγκεντρώθηκαν τον Αύγουστο του 1996 στη Στοκχόλμη για να πάρουν μέρος στο πρώτο παγκόσμιο συνέδριο για τη σεξουαλική εκμετάλλευση των παιδιών. Το συνέδριο που έγινε πραγματικά επίκαιρο γιατί συνέπεσε με τις φρικιαστικές αποκαλύψεις από το Βέλγιο, υπόθεση Ντιτρού, ενέκρινε μια γενικόλογη διακήρυξη κι ένα πρόγραμμα δράσης κατά της εκμετάλλευσης των παιδιών για εμπορικούς και σεξουαλικούς λόγους. Αν και το τελικό κείμενο της διάσκευσης δεν έχει καμιά νομική ισχύ, αποτελεί σημαντική δέσμευση για τις κυβερνήσεις που το υπεγράψαν, επειδή, όπως αναφέρεται σ' αυτό, "το αργότερο ως το έτος 2000 θα πρέπει όλες οι χώρες να έχουν έτοιμο το σχέδιο δράσης για την προστασία των παιδιών".

Πολλοί ομιλητές, έκαναν λόγο στο συνέδριο για τις κοινωνικο-οικονομικές ανισότητες που σπρωχνουν τα παιδιά στην πορνεία, στην πορνογραφία και άλλες μορφές εκμετάλλευσης.

Ο υπουργός εξωτερικών του Βελγίου, Ερικ Ντέρικε, τόνισε ότι η σημερινή κατάσταση είναι αποτέλεσμα του υπερφιλελεύθερου οικονομικού μοντέλου που έχει επικρατήσει παντού, σύμφωνα με το οποίο *"όλα είναι πιθανά και όλα μπορούν να αγοραστούν, ακόμα και το σώμα ενός παιδιού"*.

Με τη γνώμη του Βέλγου υπουργού συμφώνησαν ορισμένες χώρες, όπως η Κούβα, που εξέφρασαν τις επιφυλάξεις τους για τη διακήρυξη του συνεδρίου, επειδή δεν ασχολείται με τις θεμελιώδεις αιτίες του φαινομένου της εκμετάλλευσης των παιδιών, όπως η διεθνοποίηση της οικονομίας, η φτώχεια και ο άκρατος φιλελευθερισμός.

Ορισμένες χώρες έχουν αρχίσει να διώκουν τα εγκλήματα που σχετίζονται με τη σεξουαλική εκμετάλλευση ανηλίκων. Να μερικές από αυτές:

1. ΑΥΣΤΡΙΑ. Το 1994 απαγόρευσε τη διακίνηση πορνογραφικού υλικού με παιδιά.
2. ΟΛΛΑΝΔΙΑ. Το 1995 απαγορεύτηκε η έκδοση, η διανομή και η κατοχή πορνογραφικού υλικού στο οποίο απεικονίζονται παιδιά ηλικίας κάτω των 16 ετών.
3. Η.Π.Α. Η κατοχή πορνογραφικού υλικού με παιδιά είναι παράνομη. Νόμος του 1994 επιτρέπει τη δώξη ατόμων που παράγουν τέτοιο υλικό σε άλλες χώρες, αν πρόκειται να το διοχετεύσουν στις Η.Π.Α. και καθιστά παράνομα τα ταξίδια που γίνονται με πρόθεση τη σεξουαλική συνεύρεση με ανηλίκους.
4. ΒΡΑΖΙΛΙΑ. Το 1990 ψηφίστηκε νόμος που κάνει λόγο για την πλήρη προστασία των παιδιών και των εφήβων. (Τώρα πως δικαιολογείται κρατικές ομάδες ενόπλων να περιφέρονται στους δρόμους και να δολοφονούν αδέσποτα παιδιά, όχι σκυλιά, είναι άλλο θέμα)
5. ΣΡΙ ΛΑΝΚΑ. Το 1992 η ενηλικότητα για γάμο ανέβηκε από τα 12 στα 16 χρόνια. Παράλληλα απαγορεύτηκε η εκμετάλλευση και η διακίνηση ανηλίκων παιδιών.
6. ΦΙΛΙΠΠΙΝΕΣ. Νόμος του 1992 κηρύσσει παράνομη την παιδική πορνεία, τη διακίνηση παιδιών, τα άσεμνα θεάματα και έντυπα. Προβλέπει επίσης τη δημιουργία ενός προγράμματος για την προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική εκμετάλλευση.
7. ΤΑΪΛΑΝΔΗ. Πρόσφατα απαγορεύτηκε η πορνεία για άτομα μικρότερα των 18 ετών.

Αυτό περίπου είναι το στίγμα της νομοθεσίας. Ποια όμως είναι η αντίδραση της κοινωνίας

"Δύο ήταν οι σοβαρότερες αντιδράσεις. Μία στη Βραζιλία από τα παιδιά-θύματα. Σχημάτιζαν μια ανατριχιαστική πομπή. Τα πλακάτ ανέγραφαν:

"Ποιος θα μας προστατέψει από τους προστάτες μας"

"Έλεος. Προστατέψτε μας από τους εκμεταλλετές μας, τους βιαστές, τους παιδεραστές."

Η δεύτερη και η πιο μεγαλειώδης διαδραματίστηκε στο Βέλγιο που συγκλονίστηκε από την υπόθεση Ντιτρού. Το Βέλγιο ήταν ένα κράτος υπόδειγμα της Κοινοτικής Ευρώπης. Αποδείχτηκε ότι ήταν μια απογοητευτική αυταπάτη. Ο δικαστής Κάνεροτ αναλαμβάνει να ξεκαθαρίσει την υπόθεση της παιδεραστίας. Δύσκολο έργο, γιατί στην υπόθεση Ντιτρού φέρονται αναμειγμένοι υψηλόβαθμοι δικαστές και αστυνομικοί και επειδή η αξιοπιστία της Βελγικής δικαιοσύνης είχε περιοριστεί μόνο στο 1% του Βελγικού λαού. Οι δικαστικοί κύκλοι αφαίρεσαν από τον αδέκαστο Κάνεροτ την υποθεση, γιατί θεώρησαν επιλήψιμη την ενέργειά του να συμφάγει με τους γονείς

των θυμάτων. Ο λαός ξέσπασε. Το κράτος υπόδειγμα βούλιαξε στη λαοθάλασσα των 300.000 ανθρώπων που πλημμύρισε τους δρόμους των Βρυξελλών. Η διαδήλωση αφιερώθηκε στην προστασία των αθώων παιδιών από τους διάφορους "Ντιτρού". Ήταν μια εντυπωσιακή "λευκή πορεία" που χαρακτηρίστηκε "σιωπηλή" αλλά και καταλυτική. Ήταν ένας εθνικός σεισμός, μια απάντηση για τις μεθοδεύσεις κύκλων δικαιοσύνης και μια κραυγή διαμαρτυρίας και αγωνίας για την οργανωμένη παιδεραστία. Στο υπόμνημά τους, εκτός των άλλων, απαιτούσαν αρχείο παιδεραστών, διεθνές δικαστήριο και ειδική αστυνομία.

Τελειώνοντας και κλείνοντας το κεφάλαιο "εκμετάλλευση της τρυφερής ηλικίας", θα συμφωνούσα ότι απαιτείται ειδική νομοθεσία. Θα πρόσθετα όμως ότι η προστασία των παιδιών διασφαλίζεται από την ενημερωμένη οικογένεια και από το κοινωνικό πρόσωπο του σχολείου. Είναι ώρα η σεξουαλική αγωγή των παιδιών να μπει ως μάθημα και στο ελληνικό δημόσιο σχολείο.

Η μόρφωση και η ενημέρωση είναι η καλύτερη προστασία.

Τζιόννας Κωνσταντίνος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ - ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Κατηγοριοποίηση της θεματικής των Άρθρων της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού⁽¹⁾:

1. Ταυτότητα, Παιδική Ηλικία, Ελευθερία Έκφρασης.
 - Άρθρο 1: Οριομός του παιδιού
 - Άρθρο 7: Όνομα και εθνικότητα
 - Άρθρο 8: Κατοχύρωση της ταυτότητας
 - Άρθρο 12: Δικαίωμα να εκφράζει τη γνώμη του
 - Άρθρο 13: Ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης
 - Άρθρο 14: Ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας
 - Άρθρο 15: Ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι

2. Το δικαίωμα του παιδιού για τροφή, υγεία, ασφάλεια
 - Άρθρο 6: Το δικαίωμα για ζωή
 - Άρθρο 24: Υγεία και ιατρικές υπηρεσίες
 - Άρθρο 26: Κοινωνική ασφάλεια
 - Άρθρο 27: Βιοτικό επίπεδο

3. Εκπαίδευση, Πληροφόρηση, Καλλιτεχνική Έκφραση, Παιχνίδι
 - Άρθρο 17: Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
 - Άρθρο 28: Εκπαίδευση
 - Άρθρο 29: Στόχοι της εκπαίδευσης
 - Άρθρο 30: Δικαιώματα πολιτιστικά, θρησκευτικά και γλωσσικά
 - Άρθρο 31: Ανάπαυση και διασκέδαση
 - Άρθρο 42: Να γίνει γνωστή στο κοινό η Σύμβαση

4. Οικογένεια, Υιοθεσία, Κοινωνικές Υπηρεσίες
 - Άρθρο 5: Γονική καθοδήγηση
 - Άρθρο 9: Γονική φροντίδα και το δικαίωμα να μην αποχωρίζονται το παιδί τους οι γονείς του.
 - Άρθρο 10: Επανένωση της οικογένειας
 - Άρθρο 11: Παράνομη μεταφορά και μη-επιστροφή
 - Άρθρο 18: Ανατροφή του παιδιού και εξασφάλιση της ανάπτυξής του

⁽¹⁾ Στοιχεία από το εγχειρίδιο "Τα Δικαιώματα των Παιδιών του Κόσμου" Ένα Εγχειρίδιο Εκπαίδευσης για την Ανάπτυξη", Unicef 1993.

- Άρθρο 19: Προστασία του παιδιού από την κακομεταχείριση
 - Άρθρο 20: Στέρηση του οικογενειακού περιβάλλοντος
 - Άρθρο 21: Υιοθεσία
 - Άρθρο 22: Παιδιά - πρόσφυγες
 - Άρθρο 25: Περιοδική επιθεώρηση της οικογενειακής τοποθέτησης
 - Άρθρο 27: Βιοτικό επίπεδο
 - Άρθρο 35: Πώληση, εμπόριο, απαγωγή παιδιού
5. Το δικαίωμα στην ισότητα
- Άρθρο 2: Μη-διάκριση
 - Άρθρο 14: Ελευθερία της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας
 - Άρθρο 17: Πρόσβαση σε κατάλληλη πληροφόρηση
 - Άρθρο 23: Παιδιά με ειδικές ανάγκες
 - Άρθρο 30: Δικαιώματα θρησκευτικά, πολιτιστικά και γλωσσικά
6. Βία και Εκμετάλλευση
- Άρθρο 19: Προστασία από την κακοποίηση
 - Άρθρο 32: Παιδική εργασία
 - Άρθρο 33: Χρήση ναρκωτικών
 - Άρθρο 34: Σεξουαλική εκμετάλλευση
 - Άρθρο 35: Πώληση, εμπόριο, απαγωγή παιδιού
 - Άρθρο 36: Άλλες μορφές εκμετάλλευσης
 - Άρθρο 39: Επανάταξη και επαναπροσαρμογή
7. Παιδιά του πολέμου και πρόσφυγες, Τα παιδιά και η ειρήνη
- Άρθρο 22: Παιδιά - πρόσφυγες
 - Άρθρο 37: Βασανισμός και θανατική ποινή
 - Άρθρο 38: Ένοπλες συρράξεις
 - Άρθρο 39: Επαναπροσαρμογή
8. Τα παιδιά και ο νόμος
- Άρθρο 37: Απονομή δικαιοσύνης και ποινικές διαδικασίες
 - Άρθρο 40: Μεταχείριση σε θέματα ποινικού νόμου
 - Άρθρο 42: Να γίνει γνωστή η Σύμβαση στο κοινό

**ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ
(Ν 2101 ΦΕΚ 192/2-12-1992)**

Τα Συμβαλλόμενα στην παρούσα Σύμβαση Κράτη

Επειδή, σύμφωνα με τις αρχές που διακηρύσσονται στον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, η αναγνώριση της εγγενούς αξιοπρέπειας και των ίσων και αναφαίρετων δικαιωμάτων όλων των μελών της ανθρωπίνης οικογένειας, αποτελεί το θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο.

Έχοντας υπόψη ότι ο λαός των Ηνωμένων Εθνών έχουν διακηρύξει εκ νέου, στον Καταστατικό Χάρτη, την πίστη τους στα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και στην αξιοπρέπεια και την αξία του ανθρώπου, και έχουν αποφασίσει να προαγάγουν την κοινωνική πρόοδο και να καθορίσουν καλύτερες συνθήκες ζωής μέσα στα πλαίσια μιας μεγαλύτερης ελευθερίας.

Αναγνωρίζοντας ότι τα Ηνωμένα Έθνη, στην Παγκόσμια Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου και στις διεθνείς συνθήκες για τα ανθρώπινα δικαιώματα διακήρυξαν και συμφώνησαν ότι καθένας δικαιούται να απολαμβάνει όλα τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που αναφέρονται σε αυτές, χωρίς καμία απολύτως διάκριση ιδίως εξαιτίας της φυλής, του χρώματος, του φύλου, της γλώσσας, της θρησκείας, των πολιτικών του ή άλλων πεποιθήσεων, της εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής, της περιουσίας, της γέννησης ή οποιασδήποτε άλλης κατάστασης.

Υπενθυμίζοντας ότι, στην παγκόσμια Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου, τα Ηνωμένα Έθνη διακήρυξαν ότι τα παιδιά δικαιούνται ειδική βοήθεια και υποστήριξη.

Έχοντας πεισθεί ότι η οικογένεια όντας η θεμελιώδης μονάδα της κοινωνίας και το φυσικό περιβάλλον για την ανάπτυξη και την ευημερία όλων των μελών της, και ιδιαίτερα των παιδιών, πρέπει να έχει την προστασία και την υποστήριξη που χρειάζεται για να μπορέσει να διαδραματίσει πληρέστερα το ρόλο της στην κοινότητα.

Αναγνωρίζοντας ότι το παιδί, για την αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητάς του, πρέπει να μεγαλώνει μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον, ο' ένα κλίμα ευτυχίας, αγάπης και κατανόησης.

Επειδή είναι σημαντικό να προετοιμαστεί πλήρως το παιδί για να ζήσει μία ατομική ζωή στην κοινωνία και να ανατραφεί μέσα στο πνεύμα των ιδανικών που διακηρύσσονται στον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και ειδικότερα μέσα σε πνεύμα ειρήνης, αξιοπρέπειας, ανοχής, ελευθερίας, ισότητας και αλληλεγγύης.

Έχοντας υπόψη ότι η ανάγκη να παρασχεθεί στο παιδί ειδική προστασία

εξαγγέλθηκε στη Διακήρυξη της Γενεύης του 1924 για τα δικαιώματα του παιδιού και στη Διακήρυξη των δικαιωμάτων του παιδιού, που υιοθέτησε η Γενική Συνέλευση στις 20 Νοεμβρίου 1959 και που αναγνωρίστηκε στην παγκόσμια Διακήρυξη για τα ανθρώπινα δικαιώματα στο διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα (ιδιαίτερα στα άρθρα 23 και 24), στο Διεθνές Σύμφωνο για τα οικονομικά, τα κοινωνικά και τα πολιτιστικά δικαιώματα (ιδιαίτερα στο άρθρο 10) και στο καταστατικό και στα αρμόδια όργανα των ειδικευμένων οργανισμών και των διεθνών οργανώσεων που μεριμνούν για την ευημερία του παιδιού.

Έχοντας υπόψη ότι, όπως αναφέρεται στη Διακήρυξη των δικαιωμάτων του παιδιού, το παιδί, λόγω της φυσικής και διανοητικής του ανωριμότητας, χρειάζεται ειδική προστασία και μέριμνα, συμπεριλαμβανομένης και της νομικής προστασίας, τόσο πριν όσο και μετά τη γέννησή του.

Υπενθυμίζοντας τις διατάξεις της Διακήρυξης και τις νομικές και κοινωνικές αρχές σχετικά με την προστασία και την ευημερία των παιδιών, ειδικά όσον αφορά την υιοθεσία και την τοποθέτηση σε οικογένειες σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, τις διατάξεις του συντάκτου των ελάχιστων κανόνων των Ηνωμένων Εθνών για τη διοίκηση της εκπαίδευσης για ανήλικους (Κανόνες του Πεκίνου), και της Διακήρυξης για την προστασία των γυναικών και των παιδιών σε περίοδο επείγουσας ανάγκης και ενοπλης σύρραξης.

Αναγνωρίζοντας ότι σε όλες τις χώρες του κόσμου υπάρχουν παιδιά που ζουν κάτω από ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες και ότι είναι αναγκαίο να δοθεί στα παιδιά αυτά ιδιαίτερη προσοχή.

Λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τη σημασία των πολιτιστικών παραδόσεων και αξιών κάθε λαού για την προστασία και την αρμονική ανάπτυξη του παιδιού.

Αναγνωρίζοντας τη σημασία της διεθνούς συνεργασίας για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής των παιδιών σε όλες τις χώρες και ιδιαίτερα στις υπό ανάπτυξη χώρες.

Συμφώνησαν τα εξής:

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Άρθρο 1

Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης, θεωρείται παιδί κάθε ανθρωπινό ον μικρότερο των δεκαοκτώ ετών, εκτός εάν η ενηλικίωση επέρχεται νωρίτερα, σύμφωνα με την ισχύουσα για το πα.δ. νομοθεσία.

Άρθρο 2

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να σεβονται τα δικαιώματα, που αναφέρονται στην παρούσα Σύμβαση και να τα εγγυώνται σε κάθε παιδί

που υπάγεται στη δικαιοδοσία τους, χωρίς καμία διάκριση φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων του παιδιού ή των γονέων του ή των νόμιμων εκπροσώπων του ή της εθνικής, εθνικιστικής ή κοινωνικής καταγωγής τους, της περιουσιακής τους κατάστασης, της ανικανότητάς τους, της γέννησής τους ή οποιασδήποτε άλλης κατάστασης.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα ώστε να προστατεύεται αποτελεσματικά το παιδί έναντι κάθε μορφής διάκρισης ή κύρωσης, θασισμένης στη νομική κατάσταση, στις δραστηριότητες, στις εκφρασμένες απόψεις ή στις πεποιθήσεις των γονέων του, των νόμιμων εκπροσώπων του ή των μελών της οικογένειάς του.

Άρθρο 3

1. Σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά, είτε αυτές λομβάνονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς κοινωνικής προστασίας, είτε από τα δικαστήρια, τις διοικητικές αρχές ή από τα νομοθετικά όργανα, πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να εξασφαλίζουν στο παιδί την αναγκαία για την ευημερία του προστασία και φροντίδα, λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των γονέων του, των επιτρόπων του ή των άλλων προσώπων που είναι νόμιμα υπεύθυνοι γι' αυτό, και παίρνουν για το σκοπό αυτόν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά και διοικητικά μέτρα.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη μεριμνούν ώστε η λειτουργία των οργανισμών, των υπηρεσιών και των ιδρυμάτων που αναλαμβάνουν παιδιά και που είναι υπεύθυνα για την προστασία τους να είναι σύμφωνη με τους κανόνες που έχουν θεσπιστεί από τις αρμόδιες αρχές, ιδιαίτερα στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας και σε ό,τι αφορά τον αριθμό και την αρμοδιότητα του προσωπικού τους, καθώς και την ύπαρξη μιας κατάλληλης εποπτείας

Άρθρο 4

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να παίρνουν όλα τα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για την εφαρμογή των αναγνωρισμένων στην παρούσα Σύμβαση δικαιωμάτων. Στην περίπτωση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων, παίρνουν τα μέτρα αυτά μέσα στα όρια των πόρων που διαθέτουν και, όπου είναι αναγκαίο, μέσα στα πλαίσια της διεθνούς συνεργασίας.

Άρθρο 5

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οέθονται την ευθύνη, το δικαίωμα και το καθήκον που έχουν οι γονείς ή, κατά περίπτωση, τα μέλη της διευρυμένης οικογένειας ή της κοινότητας, όπως προβλέπεται από τα τοπικά έθιμα, οι επιτροποι ή άλλα πρόσωπα που έχουν νόμιμα την ευθύνη για το παιδί, να

του παράσχουν, κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στην ανάπτυξη των ικανοτήτων του, τον προσανατολισμό και τις κατάλληλες συμβουλές για την άσκηση των δικαιωμάτων που του αναγνωρίζει η παρούσα Σύμβαση.

Άρθρο 6

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν ότι κάθε παιδί έχει εγγενές δικαίωμα στη ζωή.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη μέρη εξασφαλίζουν, στο μέτρο του δυνατού, την επιβίωση και την ανάπτυξη του παιδιού.

Άρθρο 7

1. Το παιδί εγγράφεται στο ληξιαρχείο αμέσως μετά τη γέννησή του και έχει από εκείνη τη στιγμή το δικαίωμα ονόματος, το δικαίωμα να αποκτήσει ιθαγένεια και, στο μέτρο του δυνατού, το δικαίωμα να γνωρίζει τους γονείς του και να ανατραφεί από αυτούς.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη μεριμνούν για τη θέση σε εφαρμογή αυτών των δικαιωμάτων, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία τους και με τις υποχρεώσεις που τους επιβάλλουν οι ισχύουσες σ' αυτό το πεδίο διεθνείς συνθήκες, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις κατά τις οποίες, ελλείψει αυτών, το παιδί θα ήταν άπατρις.

Άρθρο 8

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να σέβονται το δικαίωμα του παιδιού για διατήρηση της ταυτότητάς του, συμπεριλαμβανομένων της ιθαγένειάς του, του ονόματός του και των οικογενειακών σχέσεών του, όπως αυτά αναγνωρίζονται από το νόμο, χωρίς παράνομη ανάμιξη.

2. Εάν ένα παιδί στερείται παράνομα ορισμένα ή όλα τα στοιχεία που συνιστούν την ταυτότητά του, τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να του παράσχουν κατάλληλη υποστήριξη και προστασία, ώστε η ταυτότητά του να αποκατασταθεί το συντομότερο δυνατόν.

Άρθρο 9

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη μεριμνούν ώστε το παιδί να μην αποχωρίζεται από τους γονείς του, παρά τη θέλησή τους, εκτός εάν οι αρμόδιες αρχές αποφασίσουν, με την επιφύλαξη δικαστικής αναθεώρησης και σύμφωνα με τους εφαρμοζόμενους νόμους και διαδικασίες, ότι ο χωρισμός αυτός είναι αναγκαίος για το συμφέρον του παιδιού. Μια τέτοια απόφαση μπορεί να είναι αναγκαία σε ειδικές περιπτώσεις, για παράδειγμα όταν οι γονείς κακομεταχειρίζονται ή παραμελούν το παιδί, ή όταν ζουν χωριστά και πρέπει να ληφθεί απόφαση σχετικά με τον τόπο διαμονής του παιδιού.

2. Σε όλες τις περιπτώσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στις διαδικασίες και να γνωστοποιούν τις απόψεις τους.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη σέβονται το δικαίωμα του παιδιού που ζει χωριστά από τους δύο γονείς του ή από τον έναν από αυτούς να διατηρεί κανονικά προσωπικές σχέσεις και να έχει άμεση επαφή με τους δύο γονείς του, εκτός εάν αυτό είναι αντίθετο με το συμφέρον του παιδιού.

4. Όταν ο χωρισμός είναι αποτέλεσμα μέτρων που έχει πάρει ένα Συμβαλλόμενο Κράτος, όπως η κράτηση, η φυλάκιση, η εξορία, η απέλαση ή ο θάνατος (συμπεριλαμβανομένου του θανάτου από οποιαδήποτε αιτία, ο οποίος επήλθε κατά το χρόνο κράτησης) των δύο γονέων ή του ενός από αυτούς ή του παιδιού το Συμβαλλόμενο Κράτος δίνει, μετά από αίτηση, στους γονείς, στο παιδί ή, εάν χρειαστεί, σε ένα άλλο μέλος της οικογένειας τις ουσιώδεις πληροφορίες σχετικά με τον τόπο όπου βρίσκονται το απόν μέλος ή τα απόντα μέλη της οικογένειας, εκτός εάν η αποκάλυψη των πληροφοριών αυτών θα είναι επιζήμια για την ευημερία του παιδιού. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη φροντίζουν εξάλλου ώστε η υποβολή ενός τέτοιου αιτήματος να μην επισύρει δυσμενείς συνέπειες για το ενδιαφερόμενο ή τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα.

Άρθρο 10

1. Σύμφωνα με την υποχρέωση των Συμβαλλόμενων Κρατών δυνάμει της παραγράφου 1 του άρθρου 9, κάθε αίτηση από ένα παιδί ή από τους γονείς του για την είσοδο σε ένα Συμβαλλόμενο Κράτος ή την έξοδο από αυτό με σκοπό την οικογενειακή επανένωση αντιμετωπίζεται από τα Συμβαλλόμενα Κράτη με θετικό πνεύμα, ανθρωπισμό και ταχύτητα. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη φροντίζουν επιπλέον ώστε η υποβολή μιας τέτοιας αίτησης να μην επισύρει δυσμενείς συνέπειες για τον αιτούντα ή για τα μέλη της οικογένειάς του.

2. Το παιδί του οποίου οι γονείς διαμένουν σε διαφορετικά Κράτη έχει το δικαίωμα να διατηρεί, εκτός εξαιρετικών περιπτώσεων, προσωπικές σχέσεις και τακτική άμεση επαφή με τους δύο γονείς του. Για το σκοπό αυτόν και σύμφωνα με την υποχρέωση που βαρύνει τα Συμβαλλόμενα Κράτη δυνάμει της παραγράφου 2 του άρθρου 9, τα Συμβαλλόμενα Κράτη σέβονται το δικαίωμα που έχουν το παιδί και οι γονείς του να εγκαταλείψουν οποιαδήποτε χώρα, συμπεριλαμβανομένης της χώρας αυτού του ίδιου του Συμβαλλόμενου Κράτους και να επιστρέψουν στη δική τους χώρα. Το δικαίωμα εγκατάλειψης οποιασδήποτε χώρας μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο μόνο των περιορισμών που ορίζει ο νόμος και που είναι αναγκαίοι για την προστασία της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας τάξης, της δημόσιας υγείας και των δημόσιων ηθών, ή των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων, και που είναι συμβατοί με τα υπόλοιπα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στην παρούσα Σύμβαση.

Άρθρο 11

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν μέτρα εναντίον των αθέμιτων μετακινήσεων παιδιών στο εξωτερικό και εναντίον της μη επανόδου τους.

2. Για το σκοπό αυτόν, τα Συμβαλλόμενα Κράτη ευνοούν τη σύναψη διμερών ή πολυμερών συμφωνιών ή την προσχώρηση στις ήδη υπάρχουσες συμφωνίες.

Άρθρο 12

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη εγγυώνται στο παιδί που έχει ικανότητα διάκρισης το δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης της γνώμης του σχετικά με οποιοδήποτε θέμα που το αφορά, λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις του παιδιού ανάλογα με την ηλικία του και το βαθμό ωριμότητάς του.

2. Για το σκοπό αυτόν θα πρέπει ιδίως να δίνεται στο παιδί η δυνατότητα να ακούγεται από οποιαδήποτε διοικητική ή δικαστική διαδικασία που το αφορά, είτε άμεσα είτε μέσω ενός εκπροσώπου ή ενός αρμόδιου οργανισμού, κατά τρόπο συμβατό με τους διαδικαστικούς κανόνες της εθνικής νομοθεσίας.

Άρθρο 13

1. Το παιδί έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ελευθερία αναζήτησης, λήψης και διάδοσης πληροφοριών και ιδεών οποιουδήποτε είδους, ανεξαρτήτως συνόρων, υπό μορφή προφορική, γραπτή ή τυπωμένη, ή καλλιτεχνική ή με οποιοδήποτε άλλο μέσο της επιλογής του.

2. Η άσκηση του δικαιώματος αυτού μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο μόνο των περιορισμών που ορίζονται από το νόμο και που είναι αναγκαίοι:

α) Για το σεβασμό των δικαιωμάτων και της υπόληψης των άλλων ή

β) Για τη διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας τάξης, της δημόσιας υγείας και των δημόσιων ηθών.

Άρθρο 14

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη σέβονται το δικαίωμα του παιδιού για ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη σέβονται το δικαίωμα και το καθήκον των γονέων ή, κατά περίπτωση, των νόμιμων εκπροσώπων του παιδιού, να το καθοδηγούν στην άσκηση του παραπάνω δικαιώματος κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στην ανάπτυξη των ικανοτήτων του.

3. Η ελευθερία της δήλωσης της θρησκείας του ή των πεποιθήσεών του μπορεί να υπόκειται μόνο στους περιορισμούς που ορίζονται από το νόμο και που είναι αναγκαίοι για τη διαφύλαξη της δημόσιας ασφάλειας, της δημόσιας

τάξης, της δημόσιας υγείας και των δημόσιων ηθών, ή των ελευθεριών και των θεμελιωδών δικαιωμάτων των άλλων.

Άρθρο 15

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν τα δικαιώματα του παιδιού στην ελευθερία του να συνεταιρίζεται και ταυ συνέρχεται ειρηνικά.

2. Δεν τίθενται περιορισμοί για την άσκηση των δικαιωμάτων αυτών, εκτός από αυτούς που ορίζει ο νόμος και που είναι αναγκαίοι σε μια δημοκρατική κοινωνία, προς το συμφέρον της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας ασφάλειας ή της δημόσιας τάξης ή για την προστασία της δημόσιας υγείας ή των δημοσίων ηθών, ή των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων.

Άρθρο 16

1. Κανένα παιδί δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο αυθαίρετης ή παράνομης επέμβασης στην ιδιωτική του ζωή, στην οικογένειά του, στην κατοικία του ή στην αλληλογραφία του, ούτε παράνομων προσβολών της τιμής και της υπόληψής του.

2. Το παιδί δικαιούται να προστατεύεται από το νόμο έναντι τέτοιων επεμβάσεων ή προσβολών.

Άρθρο 17

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν τη σημασία του έργου που επιτελούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και φροντίζουν ώστε το παιδί να έχει πρόσβαση σε ενημέρωση και σε υλικό, που προέρχονται από διάφορες εθνικές και διεθνείς πηγές, ιδίως σ' αυτά που αποσκοπούν στην προαγωγή της κοινωνικής, πνευματικής και ηθικής ευημερίας του, καθώς και της σωματικής και πνευματικής υγείας του. Για το σκοπό αυτόν, τα Συμβαλλόμενα Κράτη:

α) Ενθαρρύνουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης στη διάδοση πληροφοριών και υλικού που παρουσιάζουν κοινωνική και πολιτιστική χρησιμότητα για το παιδί και που είναι σύμφωνα με το πνεύμα του άρθρου 29.

β) Ενθαρρύνουν τη διεθνή συνεργασία για την παραγωγή, ανταλλαγή και διάδοση πληροφοριών και υλικού αυτού του τύπου, που προέρχονται από διάφορες πολιτιστικές, εθνικές και διεθνείς πηγές.

γ) Ενθαρρύνουν την παραγωγή και τη διάδοση παιδικών βιβλίων.

δ) Ενθαρρύνουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης να λαμβάνουν ιδιαίτερα υπόψη τους τις γλωσσολογικές ανάγκες των αυτόχθονων παιδιών ή των παιδιών που ανήκουν σε μια μειονότητα.

ε) Ευνοούν την επεξεργασία κατάλληλων κατευθυντήριων αρχών που να προορίζονται για την προστασία του παιδιού από την ενημέρωση και το υλικό που θλάπτουν την ευημερία του, λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις των άρθρων 13 και 18.

Άρθρο 18

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για την εξασφάλιση της αναγνώρισης της αρχής, σύμφωνα με την οποία και οι δύο γονείς είναι από κοινού υπεύθυνοι για την ανατροφή του παιδιού και την ανάπτυξή του. Η ευθύνη για την ανατροφή του παιδιού και για την ανάπτυξή του ανήκει κατά κύριο λόγο στους γονείς ή, κατά περίπτωση, στους νόμιμους εκπροσώπους του. Το συμφέρον του παιδιού πρέπει να αποτελεί τη βασική τους μέριμνα.

2. Για την εγγύηση και την προώθηση των δικαιωμάτων που εκφρόζονται στην παρούσα Σύμβαση, τα Συμβαλλόμενα Κράτη παρέχουν την κατάλληλη βοήθεια στους γονείς και στους νόμιμους εκπροσώπους του παιδιού, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους για την ανατροφή του παιδιού, και εξασφαλίζουν τη δημιουργία οργανισμών, ιδρυμάτων και υπηρεσιών επιφορτισμένων να μεριμνούν για την ευημερία των παιδιών.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν στα παιδιά των οποίων οι γονείς εργάζονται το δικαίωμα να επωφελούνται από τις υπηρεσίες και τα ιδρύματα φύλαξης παιδιών, εφόσον τα παιδιά πληρούν τους απαιτούμενους όρους.

Άρθρο 19

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα, προκειμένου να προστατεύσουν το παιδί από κάθε μορφή βίας, προσβολής ή θιασπραγιών σωματικών ή πνευματικών, εγκατάλειψης ή παραμέλησης, κακής μεταχείρισης ή εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής βίας, κατά το χρόνο που βρίσκεται υπό την επιμέλεια των γονέων του ή του ενός από τους δύο, του ή των νόμιμων εκπροσώπων του ή οποιουδήποτε άλλου προσώπου στο οποίο το έχουν εμπιστευθεί.

2. Αυτά τα προστατευτικά μέτρα θα πρέπει να περιλαμβάνουν, όπου χρειάζεται, αποτελεσματικές διαδικασίες για την εκπόνηση κοινωνικών προγραμμάτων, που θα αποσκοπούν στην παροχή της απαραίτητης υποστήριξης στο παιδί και σε αυτούς οι οποίοι έχουν την επιμέλειά του, καθώς και για άλλες μορφές πρόνοιας και για το χαρακτηρισμό, την αναφορά, την παραπομπή, την ανάκριση, την περίθαλψη και την παρακολούθηση της εξέλιξής τους στις περιπτώσεις κακής μεταχείρισης του παιδιού που περιγράφονται πιο πάνω, και, όπου χρειάζεται, για διαδικασίες δικαστικής παρέμβασης.

Άρθρο 20

1. Κάθε παιδί που στερείται προσωρινά ή οριστικά το οικογενειακό του περιβάλλον ή το οποίο για το δικό του συμφέρον δεν είναι δυνατόν να παραμείνει στο περιβάλλον αυτό δικαιούται ειδική προστασία και βοήθεια εκ

μέρους του Κράτους.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη προβλέπουν γι' αυτό το παιδί μια εναλλακτική επιμέλεια, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία τους.

3. Αυτή η επιμέλεια μπορεί να έχει, μεταξύ άλλων, τη μορφή της τοποθέτησης σε μία οικογένεια, της ΚΑΦΑΛΑΗ του ισλαμικού δικαίου, της υιοθεσίας ή, σε περίπτωση ανάγκης, της τοποθέτησης σε ένα κατάλληλο για την περίπτωση ίδρυμα για παιδιά. Κατά την επιλογή ανάμεσα σ' αυτές τις λύσεις, λαμβάνεται δεόντως υπόψη η ανάγκη μιας συνέχειας στην εκπαίδευση του παιδιού, καθώς και η εθνική, θρησκευτική, πολιτιστική καί γλωσσολογική καταγωγή του.

Άρθρο 21

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη που αναγνωρίζουν και/ή επιτρέπουν την υιοθεσία διασφαλίζουν ότι εκείνο που λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη στην προκειμένη περίπτωση είναι το συμφέρον του παιδιού και:

α) Μεριμνούν ώστε η υιοθεσία ενός παιδιού να μην επιτρέπεται παρά μόνο από τις αρμόδιες αρχές, οι οποίες αποφαινόμενες, σύμφωνα με το νόμο και με τις εφαρμοζόμενες διαδικασίες και επί τη βάση όλων των αξιόπιστων σχετικών πληροφοριών, εάν η υιοθεσία είναι δυνατή ενόψει της κατάστασης του παιδιού σε σχέση με τον πατέρα και τη μητέρα του, τους συγγενείς τους και τους νόμιμους εκπροσώπους του και εάν, εφόσον αυτό απαιτείται, τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα έδωσαν τη συναίνεσή τους για την υιοθεσία, έχοντας γνώση των πραγμάτων και μετά από την αναγκαία παροχή συμβουλών.

β) Αναγνωρίζουν ότι η υιοθεσία στο εξωτερικό μπορεί να αντιμετωπισθεί ως ένα άλλο μέσο εξασφάλισης στο παιδί της αναγκαίας φροντίδας, εάν αυτό δεν μπορεί να τοποθετηθεί σε μία ανάδοχη ή σε μία υιοθετούσα οικογένεια ή να ανατραφεί σωστά στη χώρα της καταγωγής του.

γ) Μεριμνούν ώστε, σε περίπτωση υιοθεσίας στο εξωτερικό, το παιδί να απολαμβάνει των ίδιων προστατευτικών μέτρων και προδιαγραφών με εκείνα που υπάρχουν στην περίπτωση της εθνικής υιοθεσίας.

δ) Παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι, σε περίπτωση διακρατικής υιοθεσίας, η τοποθέτηση του παιδιού δεν απολήγει σε ανάρμοστο υλικό όφελος για τα πρόσωπα που είναι αναμειγμένα σ' αυτή.

ε) Πρωθούν τους αντικειμενικούς σκοπούς του παρόντος άρθρου με τη σύναψη διμερών ή πολυμερών διακανονισμών ή συμφωνιών, ανάλογα με την περίπτωση, και προσπαθούν, μέσα σ' αυτά τα πλαίσια, να επιτύχουν οι τοποθετηθείσες παιδιών στο εξωτερικό να πραγματοποιούνται από αρμόδιες αρχές ή αρμόδιο όργανα.

Άρθρο 22

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου ένα παιδί, το οποίο επιζητεί να αποκτήσει το νομικό καθεστώς του πρόσφυ-

γα ή που θεωρείται πρόσφυγας δυνάμει των κανόνων και των διαδικασιών του ισχύοντος διεθνούς ή εθνικού δικαίου, είτε αυτό είναι μόνο είτε συνοδεύεται από τους γονείς του ή από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο, να χαιρεί της κατάλληλης προστασίας και ανθρωπιστικής βοήθειας, που θα του επιτρέψουν να απολαμβάνει τα δικαιώματα που του αναγνωρίζουν η παρούσα Σύμβαση και τα άλλα διεθνή όργανα τα σχετικά με τα δικαιώματα του ανθρώπου ή ανθρωπιστικού χαρακτήρα, στα οποία μετέχουν τα εν λόγω Κράτη.

2. Για το σκοπό αυτόν τα Συμβαλλόμενα Κράτη συνεργάζονται, όπως αυτά το κρίνουν αναγκαίο, σε όλες τις προσπάθειες που γίνονται από τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών και τους άλλους αρμόδιους διακυβερνητικούς ή μη κυβερνητικούς οργανισμούς που συνεργάζονται με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, προκειμένου να προστατεύσουν και να βοηθήσουν τα παιδιά που βρίσκονται σε παρόμοια κατάσταση, και προκειμένου να αναζητήσουν τους γονείς ή άλλα μέλη της οικογένειας κάθε παιδιού πρόσφυγα και για να συλλέξουν πληροφορίες αναγκαίες για την επανένωση του παιδιού με την οικογένειά του. Σε περίπτωση που ούτε ο πατέρας ούτε η μητέρα ούτε κανένα άλλο μέλος της οικογένειας είναι δυνατόν να ανευρεθεί, το παιδί έχει δικαίωμα να τύχει της ίδιας προστασίας που παρέχεται σε οποιοδήποτε άλλο παιδί στερημένο οριστικά ή προσωρινά του οικογενειακού του περιβάλλοντος για οποιονδήποτε λόγο, σύμφωνα με τις αρχές της παρούσας Σύμβασης.

Άρθρο 23

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν ότι τα πνευματικώς ή σωματικώς ανάπηρα παιδιά πρέπει να διάγουν πλήρη και αξιοπρεπή ζωή, σε συνθήκες οι οποίες εγγυώνται την αξιοπρεπείά τους, ευνοούν την αυτονομία τους και διευκολύνουν την ενεργό συμμετοχή τους στη ζωή του συνόλου.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ανάπηρων παιδιών να τυγχάνουν ειδικής φροντίδας και ενθαρρύνουν και εξασφαλίζουν, στο μέτρο των διαθέσιμων πόρων, την παροχή, μετά από αίτηση, στα ανάπηρα παιδιά που πληρούν τους απαιτούμενους όρους και σε αυτούς που τα έχουν αναλάβει, μιας βοήθειας προσαρμοσμένης στην κατάσταση του παιδιού και στις περιστάσεις των γονέων του ή αυτών στους οποίους τα έχουν εμπιστευθεί.

3. Εν όψει των ειδικών αναγκών των ανάπηρων παιδιών, η χορηγούμενη σύμφωνα με την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου βοήθεια παρέχεται δωρεάν, εφόσον αυτό είναι δυνατό, κατόπιν υπολογισμού των οικονομικών πόρων των γονέων τους και αυτών στους οποίους έχουν εμπιστευθεί το παιδί, και σχεδιάζεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε τα ανάπηρα παιδιά να έχουν αποκλειστική πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην επιμόρφωση, στην περίθαλψη, στην αποκατάσταση αναπήρων, στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάσταση αναπήρων, στην επαγγελματική εκπαίδευση και στις ψυχαγωγικές

δραστηριότητες, έτσι που να επιτυγχάνεται η όσο το δυνατόν πληρέστερη κοινωνική ένταξη και προσωπική τους ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής και πνευματικής τους εξέλιξης.

4. Μέσα στο πνεύμα διεθνούς συνεργασίας, τα Συμβαλλόμενα Κράτη προωθούν την ανταλλαγή κατάλληλων πληροφοριών στον τομέα της προληπτικής περίθαλψης και της ιατρικής, ψυχολογικής και λειτουργικής θεραπείας των ανάπηρων παιδιών, συμπεριλαμβανομένης της διάδοσης και της πρόσβασης στις πληροφορίες που αφορούν τις μεθόδους αποκατάστασης αναπήρων και τις υπηρεσίες επαγγελματικής κατάρτισης, με σκοπό να επιτραπεί στα Συμβαλλόμενα Κράτη να βελτιώσουν τις δυνατότητες και τις αρμοδιότητές τους και να διευρύνουν την πείρα τους σε αυτούς τους τομείς. Σ' αυτό το πεδίο λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη οι ανάγκες των υπό ανάπτυξη χωρών.

Άρθρο 24

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού να απολαμβάνει το καλύτερο δυνατό επίπεδο υγείας και να επωφελείται από τις υπηρεσίες ιατρικής θεραπείας και αποκατάστασης αναπήρων. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη επιδιώκουν να διασφαλίσουν το ότι κανένα παιδί δεν θα στερείται το δικαίωμα πρόσβασης στις υπηρεσίες αυτές.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη επιδιώκουν να εξασφαλίσουν την πλήρη εφαρμογή του παραπάνω δικαιώματος και ιδιαίτερα παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα για:

α) Να μειώσουν τη βρεφική και παιδική θνησιμότητα.

β) Να εξασφαλίσουν σε κάθε παιδί την απαραίτητη ιατρική αντίληψη και περίθαλψη δίνοντας έμφαση στην ανάπτυξη της στοιχειώδους περίθαλψης.

γ) Να αγωνιστούν κατά της ασθένειας και της κακής διατροφής και μέσα στα πλαίσια της στοιχειώδους περίθαλψης, με την εφαρμογή -ανάμεσα στα άλλα- της ήδη διαθέσιμης τεχνολογίας και με την παροχή θρεπτικών τροφών και καθαρού πόσιμου νερού, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους της μόλυνσης του φυσικού περιβάλλοντος.

δ) Να εξασφαλίσουν στις μητέρες κατάλληλη περίθαλψη πριν και μετά από τον τοκετό.

ε) Να μπορούν όλες οι ομάδες της κοινωνίας, ιδιαίτερα οι γονείς και τα παιδιά, να ενημερώνονται για τα θέματα της υγείας και της διατροφής του παιδιού, για τα πλεονεκτήματα του φυσικού θηλασμού, την υγιεινή και την καθαριότητα του περιβάλλοντος και την πρόληψη των ατυχημάτων και να βρίσκουν υποστήριξη στη χρήση των παραπάνω βασικών γνώσεων.

στ) Να αναπτύξουν την προληπτική ιατρική φροντίδα, την καθοδήγηση των γονέων και την εκπαίδευση και τις υπηρεσίες του οικογενειακού προγραμματισμού.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα και αποτελεσματικά μέτρα για να καταργηθούν οι παραδοσιακές πρακτικές που θλά-

πτουν την υγεία των παιδιών.

4. Τα Συμβαλλόμενα Κρατή αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προωθήσουν και να ενθαρρύνουν τη διεθνή συνεργασία, ώστε να επιτύχουν σταδιακά την πλήρη πραγματοποίηση του δικαιώματος που αναγνωρίζεται στο παρόν άρθρο. Εν όψει αυτού, λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη οι ανάγκες των υπό ανάπτυξη χωρών.

Άρθρο 25

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν στο παιδί, που τοποθετήθηκε από τις αρμόδιες αρχές σε μία οικογένεια, με σκοπό την παροχή φροντίδας, προστασίας ή θεραπείας της σωματικής ή πνευματικής του υγείας, το δικαίωμα σε μια περιοδική αναθεώρηση της παραπάνω θεραπείας και κάθε άλλης περίπτωσης σχετικής με την τοποθέτησή του.

Άρθρο 26

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν σε κάθε παιδί το δικαίωμα να επωφελείται από την κοινωνική πρόνοια, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών ασφαλίσεων, και παίρνουν τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσουν την πλήρη πραγματοποίηση του δικαιώματος αυτού, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία τους.

2. Τα ωφελήματα, όπου είναι αναγκαία, πρέπει να δίνονται, αφού ληφθούν υπόψη οι πόροι και η κατάσταση του παιδιού και των προσώπων που έχουν αναλάβει την ευθύνη της συντήρησής του, καθώς και κάθε άλλη εκτίμηση σχετιζόμενη με την αίτηση παροχής ωφελημάτων που γίνεται από το παιδί ή για λογαριασμό του.

Άρθρο 27

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα κάθε παιδιού για ένα κατάλληλο επίπεδο ζωής που να επιτρέπει τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξη του.

2. Στους γονείς ή στα άλλα πρόσωπα που έχουν αναλάβει το παιδί ανήκει κατά κύριο λόγο η ευθύνη της εξασφάλισης, μέσα στα όρια των δυνατοτήτων τους και των οικονομικών μέσων τους, των απαραίτητων για την ανάπτυξη του παιδιού συνθηκών ζωής.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υιοθετούν τα κατάλληλα μέτρα, σύμφωνα με τις εθνικές τους συνθήκες και στο μέτρο των δυνατοτήτων τους, για να βοηθήσουν τους γονείς και τα άλλα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για το παιδί, να εφαρμόσουν το δικαίωμα αυτό και προσφέρουν, σε περίπτωση ανάγκης, υλική βοήθεια και προγράμματα υποστήριξης, κυρίως σε σχέση με τη διατροφή, το ρουχισμό και την κατοικία.

4. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να

εξασφαλίσουν την είσπραξη της διατροφής του παιδιού από τους γονείς του ή από τα άλλα πρόσωπα που έχουν την οικονομική ευθύνη γι' αυτό, είτε εντός της επικράτειας είτε στο εξωτερικό. Ειδικά στην περίπτωση που το πρόσωπο το οποίο έχει την οικονομική ευθύνη για το παιδί ζει σε ένα Κράτος διαφορετικό από εκείνο του παιδιού, τα Συμβαλλόμενα Κράτη ευνοούν την προσχώρηση σε διεθνείς συμφωνίες ή τη σύναψη τέτοιων συμφωνιών, καθώς και την υιοθέτηση κάθε άλλης κατάλληλης ρύθμισης.

Άρθρο 28

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού στην εκπαίδευση και, ιδιαίτερα, για να επιτευχθεί η άσκηση του δικαιώματος αυτού προοδευτικά και στη βάση της ισότητας των ευκαιριών:

α) Καθιστούν τη στοιχειώδη εκπαίδευση υποχρεωτική και δωρεάν για όλους.

β) Ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διαφόρων μορφών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τόσο γενικής όσο και επαγγελματικής, τις καθιστούν ανοιχτές και προσιτές σε κάθε παιδί, και παίρνουν κατάλληλα μέτρα, όπως η θέσπιση της δωρεάν εκπαίδευσης και της προσφοράς χρηματικής βοήθειας σε περίπτωση ανάγκης.

γ) Εξασφαλίζουν σε όλους την πρόσβαση στην ανώτατη παιδεία με όλα τα κατάλληλα μέσα, σε συνάρτηση με τις ικανότητες του καθενός.

δ) Καθιστούν ανοιχτές και προσιτές σε κάθε παιδί τη σχολική και την επαγγελματική ενημέρωση και τον προσανατολισμό.

ε) Παίρνουν μέτρα για να ενθαρρύνουν την τακτική σχολική φοίτηση και τη μείωση του ποσοστού εγκατάλειψης των σχολικών σπουδών.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για την εφαρμογή της σχολικής πειθαρχίας με τρόπο που να ταιριάζει στην αξιοπρέπεια του παιδιού ως ανθρώπινου όντος, και σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη προάγουν και ενθαρρύνουν τη διεθνή συνεργασία στον τομέα της παιδείας, με σκοπό να συμβάλλουν κυρίως στην εξάλειψη της άγνοιας και του αναλφαριθμητισμού στον κόσμο και να διευκολύνουν την πρόσβαση στις επιστημονικές και τεχνικές γνώσεις και στις σύγχρονες εκπαιδευτικές μεθόδους. Για το σκοπό αυτόν, λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη οι ανάγκες των υπό ανάπτυξη χωρών.

Άρθρο 29

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη συμφωνούν ότι η εκπαίδευση του παιδιού πρέπει να αποσκοπεί:

α) Στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού και στην πληρέστερη δυνατή ανάπτυξη των χαρισμάτων του και των σωματικών και πνευματι-

κών ικανοτήτων του.

β) Στην ανάπτυξη του σεβασμού για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες και για τις αρχές που καθιερώνονται στο Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

γ) Στην ανάπτυξη του σεβασμού για τους γονείς του παιδιού, την ταυτότητά του, τη γλώσσα του και τις πολιτιστικές του αξίες, καθώς και του σεβασμού του για τις εθνικές αξίες της χώρας στην οποία ζει, της χώρας από την οποία μπορεί να κατάγεται και για τους πολιτισμούς που διαφέρουν από το δικό του.

δ) Στην προετοιμασία του παιδιού για μία υπεύθυνη ζωή σε μία ελεύθερη κοινωνία μέσα σε πνεύμα κατανόησης, ειρήνης, ανοχής, ισότητας των φύλων και φιλίας ανάμεσα σε όλους τους λαούς και τις εθνικιστικές, εθνικές και θρησκευτικές ομάδες και στα πρόσωπα αυτόχθονης καταγωγής.

ε) Στην ανάπτυξη του σεβασμού για το φυσικό περιβάλλον.

2. Καμία διάταξη του παρόντος άρθρου ή του άρθρου 28 δεν μπορεί να ερμηνευθεί με τρόπο που να θίγει την ελευθερία των φυσικών ή νομικών προσώπων για τη δημιουργία και τη διεύθυνση εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, υπό τον όρο ότι θα τηρούνται εκφρασμένες στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου αρχές και ότι η παρεχόμενη στα ιδρύματα αυτά εκπαίδευση θα είναι σύμφωνη με τις ελάχιστες προδιαγραφές που θα έχει ορίσει το Κράτος.

Άρθρο 30

Στα Κράτη όπου υπάρχουν θρησκευτικές ή γλωσσικές μειονότητες ή πρόσωπα αυτόχθονης καταγωγής, ένα παιδί αυτόχθονας ή που ανήκει σε μία από αυτές τις μειονότητες δεν μπορεί να στερηθεί το δικαίωμα να έχει τη δική του πολιτιστική ζωή, να πρεσβεύει και να ασκεί τη δική του θρησκεία ή να χρησιμοποιεί τη δική του γλώσσα από κοινού με τα άλλα μέλη της ομάδας του.

Άρθρο 31

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν στο παιδί το δικαίωμα στην ανάπαυση και στις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου, στην ενασχόληση με ψυχαγωγικά παιχνίδια και δραστηριότητες που είναι κατάλληλες για την ηλικία του και στην ελεύθερη συμμετοχή στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη σέβονται και προάγουν το δικαίωμα του παιδιού να συμμετέχει πλήρως στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή και ενθαρρύνουν την προσφορά κατάλληλων και ίσων ευκαιριών για πολιτιστικές, καλλιτεχνικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες και για δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου.

Άρθρο 32

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού να προστατεύεται από την οικονομική εκμετάλλευση και από την εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας που ενέχει κινδύνους ή που μπορεί να εκθέσει σε κίνδυνο την εκπαίδευσή του ή να βλάψει την υγεία του ή τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική ή κοινωνική ανάπτυξή του.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα για να εξασφαλίσουν την εφαρμογή του παρόντος άρθρου. Για το σκοπό αυτόν, και λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές διατάξεις των άλλων διεθνών οργάνων, τα Συμβαλλόμενα Κράτη ειδικότερα:

α) Ορίζουν ένα κατώτατο όριο ή κατώτατα όρια ηλικίας για την είσοδο στην επαγγελματική απασχόληση.

β) Προβλέπουν μία κατάλληλη ρύθμιση των ωραρίων και των συνθηκών εργασίας.

γ) Προβλέπουν κατάλληλες ποινές και άλλες κυρώσεις, για να εξασφαλίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 33

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων νομοθετικών, διοικητικών, κοινωνικών και εκπαιδευτικών μέτρων, για να προστατεύσουν τα παιδιά από την παράνομη χρήση ναρκωτικών και ψυχότροπων ουσιών, όπως αυτές προσδιορίζονται στις σχετικές διεθνείς συμβάσεις, και για να εμποδίσουν τη χρησιμοποίηση των παιδιών στην παραγωγή και την παράνομη διακίνηση αυτών των ουσιών.

Άρθρο 34

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προστατεύσουν το παιδί από κάθε μορφή σεξουαλικής εκμετάλλευσης και σεξουαλικής βίας. Για το σκοπό αυτόν, τα Κράτη, ειδικότερα, παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα σε εθνικό, διμερές και πολυμερές επίπεδο για να εμποδίσουν:

α) Την παρακίνηση ή τον εξαναγκασμό των παιδιών σε παράνομη σεξουαλική δραστηριότητα.

β) Την εκμετάλλευση των παιδιών για πορνεία ή για άλλες παράνομες σεξουαλικές δραστηριότητες.

γ) Την εκμετάλλευση των παιδιών για την παραγωγή θεαμάτων ή υλικού πορνογραφικού χαρακτήρα.

Άρθρο 35

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα σε εθνικό διμερές ή πολυμερές επίπεδο για να εμποδίσουν την απαγωγή, την πώληση

ή το δουλεμπόριο παιδιών για οποιονδήποτε σκοπό και με οποιαδήποτε μορφή.

Άρθρο 36

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη προστατεύουν το παιδί από κάθε άλλη μορφή εκμετάλλευσης επιβλαβή για οποιαδήποτε πλευρά της ευημερίας του.

Άρθρο 37

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη επαγρυπνούν ώστε:

α) Κανένα παιδί να μην υποβάλλεται σε βασανιστήρια ή σε άλλες σκληρές, απάνθρωπες ή εξευτελιστικές τιμωρίες ή μεταχείριση. Θανατική ποινή ή ισόβια κάθειρξη χωρίς δυνατότητα απελευθέρωσης δεν πρέπει να απαγοέλλονται για παραβάσεις, τις οποίες έχουν διαπράξει πρόσωπα κάτω των δεκαοκτώ ετών.

β) Κανένα παιδί να μη στερείται την ελευθερία του κατά τρόπο παράνομο ή αυθαίρετο. Η σύλληψη, κράτηση ή φυλάκιση ενός παιδιού πρέπει να είναι σύμφωνη με το νόμο, να μην αποτελεί παρά ένα έοχατο μέτρο και να είναι της μικρότερης δυνατής χρονικής διάρκειας.

γ) Κάθε παιδί που στερείται την ελευθερία να αντιμετωπίζεται με ανθρωπισμό και με τον οφειλόμενο στην αξιοπρέπεια του ανθρώπου σεβασμό, και κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της ηλικίας του. Ειδικότερα, κάθε παιδί που στερείται την ελευθερία θα χωρίζεται από τους ενήλικες, εκτός εάν θεωρηθεί ότι είναι προτιμότερο να μη γίνει αυτό για το συμφέρον του παιδιού, και έχει το δικαίωμα να διατηρήσει την επαφή με την οικογένειά του δι' αλληλογραφίας και με επισκέψεις, εκτός εξαιρετικών περιστάσεων.

δ) Τα παιδιά που στερούνται την ελευθερία τους να έχουν το δικαίωμα για ταχεία πρόσβαση σε νομική ή σε άλλη κατάλληλη συμπαράσταση, καθώς και το δικαίωμα να αμφισβητούν τη νομιμότητα της στέρησης της ελευθερίας τους ενώπιον ενός δικαστηρίου ή μιας άλλης αρμόδιας, ανεξάρτητης και αμερόληπτης αρχής, και για τη λήψη μιας ταχείας απόφασης πάνω σ' αυτό το ζήτημα.

Άρθρο 38

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να σέβονται και να διασφαλίζουν το σεβασμό στους κανόνες του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου που εφαρμόζονται σε αυτά σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης, και των οποίων η προστασία επεκτείνεται στα παιδιά.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα δυνατά μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα πρόσωπα κάτω των δεκαπέντε ετών δεν θα συμμετέχουν άμεσα στις εχθροπραξίες.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη απέχουν από την επιστράτευση στις ένοπλες δυνάμεις τους κάθε προσώπου κάτω των δεκαπέντε ετών. Κατά την επιστράτευση ανάμεσα σε πρόσωπα άνω των δεκαπέντε ετών αλλά κάτω των δεκαοκτώ ετών, τα Συμβαλλόμενα Κράτη προσπαθούν να δίνουν προτεραιότητα στα πρόσωπα μεγαλύτερης ηλικίας.

4. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη σύμφωνα με την υποχρέωση που έχουν, δυνάμει του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, να προστατεύουν τον άμαχο πληθυσμό σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης, παίρνουν όλα τα δυνατά μέτρα για την προστασία και τη φροντίδα των παιδιών, που θίγονται από την ένοπλη σύρραξη.

Άρθρο 39

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να διευκολύνουν τη σωματική και ψυχολογική ανάρρωση και την κοινωνική επανένταξη κάθε παιδιού θύματος οποιασδήποτε μορφής παραμέλησης, εκμετάλλευσης ή κακοποίησης, θασανισμού ή κάθε άλλης μορφής σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας ή ένοπλης σύρραξης. Η ανάρρωση αυτή και η επανένταξη γίνονται μέσα σε περιβάλλον, που ευνοεί την υγεία, τον αυτοσεβασμό και την αξιοπρέπεια του παιδιού.

Άρθρο 40

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν σε κάθε παιδί ύποπτο, κατηγορούμενο ή καταδικασμένο για παράβαση του ποινικού νόμου το δικαίωμα σε μεταχείριση που να συνάδει με το αίσθημα της αξιοπρέπειάς του και της προσωπικής αξίας, που να ενισχύει το σεβασμό του για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες των άλλων και που να λαμβάνει υπόψη την ηλικία του, καθώς και την ανάγκη για επανένταξη στην κοινωνία και την ανάληψη από το παιδί ενός εποικοδομητικού ρόλου στην κοινωνία.

2. Για το σκοπό αυτόν, και λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές διατάξεις των διεθνών οργάνων, τα Συμβαλλόμενα Κράτη επαγρυπνούν ιδιαίτερα ώστε:

α) Κανένα παιδί να μην καθίσταται ύποπτο, να μην κατηγορείται και να μην καταδικάζεται για παράβαση του ποινικού νόμου λόγω πράξεων ή παραλείψεων, που δεν απαγορεύονται από το εθνικό ή διεθνές δίκαιο κατά το χρόνο που διαπράχθηκαν.

β) Κάθε παιδί ύποπτο ή κατηγορούμενο για παράβαση του ποινικού νόμου να έχει τουλάχιστον το δικαίωμα στις ακόλουθες εγγυήσεις:

i) Να θεωρείται αθώο μέχρι να αποδειχθεί νόμιμα η ενοχή του.

ii) Να ενημερώνεται χωρίς καθυστέρηση και απευθείας για τις εναντίον του κατηγορίες ή, κατά περίπτωση, μέσω των γονέων του ή των νόμιμων εκπροσώπων του και να έχει νομική ή οποιαδήποτε άλλη κατάλληλη συμπα-

ράσταση για την προετοιμασία και την παρουσίαση της υπεράσπισής του.

iii) Να κρίνεται η υπόθεσή του χωρίς καθυστέρηση από μία αρμόδια, ανεξάρτητη και αμερόληπτη αρχή ή δικαστικό σώμα, σύμφωνα με μία δίκαιη κατά το νόμο διαδικασία, με την παρουσία ενός νομικού ή άλλου συμβούλου και την παρουσία των γονέων του ή των νόμιμων εκπροσώπων του, εκτός αν αυτό θεωρηθεί αντίθετο προς το συμφέρον του παιδιού, λόγω κυρίως της ηλικίας ή της κατάστασής του.

iv) Να μην υποχρεώνεται να καταθέσει ως μάρτυρας ή να ομολογήσει την ενοχή του, να υποβάλλει ερωτήσεις το ίδιο ή μέσω άλλου στους μάρτυρες κατηγορίας και να επιτυγχάνει την παράσταση και την εξέταση μαρτύρων υπεράσπισης κάτω από συνθήκες ισότητας.

v) Εάν κριθεί ότι παρέβη τον ποινικά νόμο, να μπορεί να προσφύγει κατ' αυτής της απόφασης και κατά οποιουδήποτε μέτρου που λήφθηκε ως συνέπεια αυτής ενώπιον μιας ανώτερης αρμόδιας, ανεξάρτητης και αμερόληπτης αρχής ή δικαστικού σώματος, σύμφωνα με το νόμο.

vi) Να έχει τη δωρεάν βοήθεια ενός διερμηνέα, σε περίπτωση που δεν καταλαβαίνει ή δεν μιλάει τη γλώσσα που χρησιμοποιείται.

vii) Να αντιμετωπίζεται η ιδιωτική του ζωή με απόλυτο σεβασμό σε όλα τα στάδια της διαδικασίας.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη προσπαθούν να προαγάγουν τη θέσπιση νόμων, διαδικασιών, αρχών και θεσμών εφαρμοζομένων ειδικώς στα παιδιά που είναι ύποπτα, κατηγορούμενα ή καταδικασμένα για παράβαση του ποινικού νόμου και ιδιαίτερα:

α) Τη θέσπιση ενός ελάχιστου ορίου ηλικίας κάτω απ' το οποίο τα παιδιά θα θεωρούνται ότι δεν έχουν την ικανότητα παράβασης του ποινικού νόμου.

β) Την εισαγωγή μέτρων, εφόσον αυτό είναι δυνατόν και ευκταίο, για την αντιμετώπιση τέτοιων παιδιών, χωρίς ανάγκη προαφυγής στη δικαιοσύνη, με την προϋπόθεση βέβαια ότι τηρείται ο απόλυτος σεβασμός στα ανθρωπίνια δικαιώματα και στις νόμιμες εγγυήσεις.

4. Μία σειρά διατάξεων σχετικών κυρίως με την επιμέλεια, την καθοδήγηση και την επιτήρηση, τους συμβούλους, τη δοκιμασία, την τοποθέτηση σε οικογένεια, τα προγράμματα γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και τις άλλες εναλλακτικές δυνατότητες πλην της επιμέλειας, θα εξασφαλίζει στα παιδιά μια μεταχείριση που να εγγυάται την ευημερία τους και που να είναι ανάλογη και με την κατάστασή τους και με την παράβαση.

Άρθρο 41

Καμιά από τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης δεν θίγει διατάξεις ευνοϊκότερες για την πραγματοποίηση των δικαιωμάτων του παιδιού και οι οποίες είναι δυνατόν να περιέχονται:

- α) Στη νομοθεσία ενός Συμβαλλόμενου Κράτους ή
- β) Στο ισχύον για το Κράτος αυτό διεθνές δίκαιο.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Άρθρο 42

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν να κάνουν ευρέως γνωστές τόσο στους ενήλικες όσο και στα παιδιά, τις αρχές και τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης με δραστήρια και κατάλληλα μέσα.

Άρθρο 43

1. Με σκοπό την έρευνα της προόδου που έχει συντελεστεί από τα Συμβαλλόμενα Κράτη σε σχέση με την τήρηση των υποχρεώσεων, οι οποίες συμφωνήθηκαν δυνάμει της παρούσας Σύμβασης, συγκροτείται Επιτροπή για τα δικαιώματα του παιδιού, η οποία επιτελεί τα καθήκοντα που ορίζονται παρακάτω.

2. Η Επιτροπή αποτελείται από δέκα εμπειρογνώμονες υψηλού ήθους και αναγνωρισμένης ικανότητας στον τομέα που καλύπτει η παρούσα Σύμβαση. Τα μέλη της εκλέγονται από τα Συμβαλλόμενα Κράτη ανάμεσα στους υπηκόους τους και συμμετέχουν υπό την ατομική τους ιδιότητα, αφού ληφθούν υπόψη η ανάγκη εξασφάλισης δίκαιης γεωγραφικής κατανομής και τα κύρια νομικά συστήματα.

3. Η εκλογή των μελών της Επιτροπής γίνεται με μυστική ψηφοφορία από έναν κατάλογο προσώπων που υποβάλλουν τα Συμβαλλόμενα Κράτη. Κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος έχει τη δυνατότητα να υποδεικνύει έναν υποψήφιο, από τους υπηκόους του.

4. Η διεξαγωγή των πρώτων εκλογών θα γίνει το αργότερο έξι μήνες μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας Σύμβασης. Στη συνέχεια οι εκλογές θα γίνονται κάθε δύο χρόνια. Τέσσερις τουλάχιστον μήνες πριν από την ημερομηνία κάθε εκλογής ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών καλεί γραπτώς τα Συμβαλλόμενα Κράτη να προτείνουν τους υποψηφίους τους εντός δύο μηνών. Στη συνέχεια, ο Γενικός Γραμματέας ετοιμάζει έναν κατάλογο με τα ονόματα όλων των υποψηφίων σε αλφαθητική σειρά, αναφέροντας τα Συμβαλλόμενα Κράτη που έχουν υποδείξει αυτούς και τον υποβάλλει στα Συμβαλλόμενα στην παρούσα Σύμβαση Κράτη.

5. Οι εκλογές γίνονται κατά τις Συνόδους των Συμβαλλόμενων Κρατών, οι οποίες συγκολούνται από το Γενικό Γραμματέα στην Έδρα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Στις συνόδους αυτές, κατά τις οποίες η απαρτία σχηματίζεται από τα δύο τρίτα των Συμβαλλόμενων Κρατών, εκλέγονται μέλη της Επιτροπής εκείνοι που έλαβαν το μεγαλύτερο αριθμό ψήφων και την απόλυτη πλειοψηφία από τους παρόντες και ψηφίσαντες εκπροσώπους των Συμβαλλόμενων Κρατών.

6. Τα μέλη της Επιτροπής εκλέγονται για χρονική περίοδο τεσοάρων ετών. Είναι επανεκλέξιμα εάν προταθεί εκ νέου η υποψηφιότητά τους. Η

θητεία πέντε μελών από τα εκλεγμένα κατά την πρώτη εκλογή λήγει μετά τη συμπλήρωση δύο ετών. Τα ονόματα των πέντε αυτών μελών επιλέγονται με κλήρο από τον πρόεδρο της συνόδου, αμέσως μετά από την πρώτη εκλογή.

7. Σε περίπτωση θανάτου ή παραίτησης ενός μέλους της Επιτροπής, ή εάν, για έναν οποιονδήποτε άλλο λόγο, ένα μέλος δηλώνει ότι δεν μπορεί πλέον να ασκεί τα καθήκοντά του στα πλαίσια της Επιτροπής, το Συμβαλλόμενο Κράτος, που είχε υποδείξει αυτό το μέλος, διορίζει έναν άλλο εμπειρογνώμονα από τους υπηκόους του για να υπηρετήσει για το υπόλοιπο της θητείας, με την επιφύλαξη της έγκρισης της Επιτροπής.

8. Η Επιτροπή θεσπίζει η ίδια τον εσωτερικό κανονισμό της.

9. Η Επιτροπή εκλέγει τους αξιωματούχους της για μία περίοδο δύο ετών.

10. Οι σύνοδοι της Επιτροπής συγκαλούνται κανονικά στην Έδρα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών ή σε οποιονδήποτε άλλο τόπο, που καθορίζεται από την Επιτροπή.

Η Επιτροπή συνέρχεται κανονικά κάθε χρόνο.

Η διάρκεια των συνόδων της καθορίζεται και τροποποιείται, εάν είναι αναγκαίο, από μία συνέλευση των Κρατών Μελών στην παρούσα Σύμβαση, με την επιφύλαξη της έγκρισης από τη Γενική Συνέλευση.

11. Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών θέτει στη διάθεση της Επιτροπής το απαραίτητο προσωπικό και τις εγκαταστάσεις για την αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων που της έχουν ανατεθεί, δυνάμει της παρούσας Σύμβασης.

12. Τα μέλη της Επιτροπής που συγκροτήθηκε δυνάμει της παρούσας Σύμβασης εισπράττουν, με την έγκριση της Γενικής Συνέλευσης, απολαβές από τους πόρους του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, σύμφωνα με τους όρους και με τις προϋποθέσεις που ορίζει η Γενική Συνέλευση.

Άρθρο 44

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να υποβάλουν στην Επιτροπή, μέσω του Γενικού Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, εκθέσεις σχετικά με τα μέτρα που έχουν υιοθετήσει για την ενεργοποίηση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στην παρούσα Σύμβαση, καθώς και σχετικά με την πρόοδο που σημειώθηκε ως προς την απόλαυση αυτών των δικαιωμάτων:

α) Εντός των δύο πρώτων ετών από την έναρξη ισχύος της παρούσας Σύμβασης για κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος.

β) Κατόπιν, κάθε πέντε χρόνια.

2. Οι εκθέσεις που συντάσσονται σε εφαρμογή του παρόντος άρθρου, πρέπει να επισημαίνουν τους παράγοντες και τις δυσκολίες, εάν υπάρχουν, που εμποδίζουν τα Συμβαλλόμενα Κράτη να τηρήσουν πλήρως τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στην παρούσα Σύμβαση. Πρέπει επίσης να περιέχουν επαρκείς πληροφορίες, για να δώσουν στην Επιτροπή μία ακριβή εικόνα της εφαρμογής της Σύμβασης στην εν λόγω χώρα.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη τα οποία έχουν υποβάλει στην Επιτροπή μία αρχική πλήρη έκθεση, δεν χρειάζεται να επαναλάβουν τις επόμενες εκθέσεις που υποβάλλουν, σύμφωνα με το εδάφιο 8' της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, τις βασικές πληροφορίες που έχουν ήδη κοινοποιήσει.

4. Η Επιτροπή μπορεί να ζητά από τα Συμβαλλόμενα Κράτη συμπληρωματικές πληροφορίες, σχετικές με την εφαρμογή της Σύμβασης.

5. Η Επιτροπή υποβάλλει κάθε δύο χρόνια στη Γενική Συνέλευση, μέσω του Κοινωνικού και Οικονομικού Συμβουλίου, εκθέσεις για τις δραστηριότητές της.

6. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη καθιστούν ευρέως προσιτές τις εκθέσεις τους στο κοινό της χώρας τους.

Άρθρο 45

Για την προώθηση της αποτελεσματικής εφαρμογής της Σύμβασης και για την ενθάρρυνση της διεθνούς συνεργασίας στο πεδίο το οποίο καλύπτει η Σύμβαση:

α) Οι ειδικοί οργανισμοί, το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για την παιδική ηλικία και άλλα όργανα των Ηνωμένων Εθνών έχουν το δικαίωμα να εκπροσωπούνται κατά την εξέταση της εφαρμογής των διατάξεων της παρούσας Σύμβασης, οι οποίες εμπίπτουν στην αρμοδιότητά τους. Η Επιτροπή μπορεί να καλέσει τις ειδικευμένες οργανώσεις, το ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για την παιδική ηλικία και άλλους αρμόδιους οργανισμούς, τους οποίους κρίνει κατάλληλους, να παράσχουν ειδικευμένες γνώμες για την εφαρμογή της Σύμβασης στους τομείς που ανήκουν στις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους. Μπορεί να καλεί τις ειδικευμένες οργανώσεις, το Ταμείο Ηνωμένων Εθνών για την παιδική ηλικία και άλλα όργανα των Ηνωμένων Εθνών να της υποβάλουν εκθέσεις για την εφαρμογή της Σύμβασης στους τομείς που ανήκουν στο πεδίο δραστηριότητάς τους.

β) Η Επιτροπή διαδίδει, εάν το κρίνει αναγκαίο, στις ειδικευμένες οργανώσεις, στο Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για την παιδική ηλικία και στους άλλους αρμόδιους οργανισμούς κάθε έκθεση των Συμβαλλόμενων Κρατών που περιέχει ένα αίτημα ή υποδεικνύει μια ανάγκη για τεχνική συμβουλή ή βοήθεια, μαζί με τις παρατηρήσεις και τις προτάσεις της Επιτροπής, εάν υπάρχουν, σχετικά με το παραπάνω αίτημα ή υπόδειξη.

γ) Η Επιτροπή μπορεί να συστήσει στη Γενική Συνέλευση να ζητήσει από το Γενικό Γραμματέα να αναλάβει για λογαριασμό της μελέτες πάνω σε ειδικά θέματα, σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.

δ) Η Επιτροπή μπορεί να κάνει υποδείξεις και συστάσεις γενικής φύσεως βασισμένες στις πληροφορίες που έχει δεχτεί κατ' εφαρμογήν των άρθρων 44 και 45 της παρούσας Σύμβασης. Οι υποδείξεις αυτές και οι συστάσεις γενικής φύσεως διαβιβάζονται σε κάθε ενδιαφερόμενο Συμβαλλόμενο Κράτος και αναφέρονται στη Γενική Συνέλευση, μαζί με τις παρατηρήσεις των Συμβαλλόμενων Κρατών μερών, όπου υπάρχουν.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Άρθρο 46

Η παρούσα Σύμβαση είναι ανοιχτή για εφαρμογή σε όλα τα Κράτη.

Άρθρο 47

Η παρούσα Σύμβαση υποβάλλεται σε επικύρωση. Τα έγγραφα της επικύρωσης θα κατατεθούν στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών.

Άρθρο 48

Η παρούσα Σύμβαση είναι ανοιχτή για προσχώρηση οποιουδήποτε Κράτους. Τα έγγραφα της προσχώρησης θα κατατεθούν στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών.

Άρθρο 49

1. Η παρούσα Σύμβαση θα αρχίσει να ισχύει την τριακοστή ημέρα μετά από την ημερομηνία κατάθεσης στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών του εικοστού εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης.

2. Για κάθε Κράτος που επικυρώνει την παρούσα Σύμβαση ή προσχωρεί σε αυτήν μετά την κατάθεση του εικοστού εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης, η Σύμβαση θα αρχίσει να ισχύει την τριακοστή ημέρα μετά από την ημερομηνία κατάθεσης από το Κράτος αυτό του δικού του εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης.

Άρθρο 50

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος μπορεί να προτείνει μια τροπολογία και να καταθέσει το κείμενό της στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Εν συνεχεία ο Γενικός Γραμματέας διαβιβάζει όλα τα σχέδια τροπολογιών στα Συμβαλλόμενα Κράτη ζητώντας τους να του γνωρίζουν εάν επιθυμούν να συγκληθεί διάσκεψη των Συμβαλλόμενων Κρατών, με σκοπό να εξεταστούν και να τεθούν σε ψηφοφορία αυτά τα σχέδια. Εάν, εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία της διαβίβασης αυτής, το ένα τρίτο τουλάχιστον των Συμβαλλόμενων Κρατών κηρυχτεί υπέρ της σύγκλησης μιας τέτοιας διάσκεψης, ο Γενικός Γραμματέας συγκαλεί τη διάσκεψη υπό την αιγίδα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Κάθε τροπολογία, που υιοθετείται από την πλειοψηφία των παρόντων και ψηφισόντων στη διάσκεψη Συμβαλλόμενων Κρατών, υποβάλλεται για έγκριση στη Γενική Συνέλευση.

2. Κάθε τροπολογία, που υιοθετήθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, αρχίζει να ισχύει όταν εγκριθεί από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών και γίνει δεκτή με πλειοψηφία των δύο τρίτων των Συμβαλλόμενων Κρατών.

3. Όταν μια τροπολογία αρχίσει να ισχύει έχει αναγκαστική ισχύ για τα Συμβαλλόμενα Κράτη που την αποδέχτηκαν, ενώ τα υπόλοιπα Συμβαλλόμενα Κράτη παραμένουν δεσμευμένα από τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης και από όλες τις προηγούμενες τροπολογίες που έχουν αποδεχτεί.

Άρθρο 51

1. Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών θα δεχτεί και θα διαβιβάσει σε όλα τα Κράτη το κείμενο των επιφυλάξεων που έκαναν τα Κράτη κατά το χρόνο της επικύρωσης ή της προσχώρησης.

2. Δεν επιτρέπεται καμία επιφύλαξη, που είναι ασυμβίβαστη με το αντικείμενο και το σκοπό της παρούσας Σύμβασης.

Οι επιφυλάξεις μπορούν να αποσυρθούν ανά πάσα στιγμή με γνωστοποίηση προς το Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, ο οποίος ενημερώνει γι' αυτό όλα τα Συμβαλλόμενα στη Σύμβαση Κράτη. Η γνωστοποίηση παράγει τα αποτελέσματά της από την ημερομηνία κατά την οποία παρελήφθη από το Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 52

Κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος μπορεί να καταγγείλει την παρούσα Σύμβαση με γραπτή γνωστοποίηση προς το Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Η καταγγελία παράγει τα αποτελέσματά της ένα χρόνο μετά από την ημερομηνία κατά την οποία η γνωστοποίηση παρελήφθη από το Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 53

Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών ορίζεται θεματοφύλακας της παρούσας Σύμβασης.

Άρθρο 54

Το πρωτότυπο της παρούσας Σύμβασης, της οποίας τα κείμενα στην αγγλική, αραβική, κινεζική, ισπανική, γαλλική και ρωσική γλώσσα έχουν την ίδια ισχύ, θα κατατεθεί στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών.

Για να πιστοποιηθούν τα παραπάνω οι υπογράφωντες, ειδικά εξουσιοδοτημένοι από τις αντίστοιχες Κυβερνήσεις τους, υπέγραψαν την παρούσα Σύμβαση.

Άρθρο δεύτερο

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, της δε κυρουμένης Σύμβασης από την ολοκλήρωση των προϋποθέσεων που καθορίζονται στο άρθρο 49 αυτής.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 2 Δεκεμβρίου 1992

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΑΡ. ΚΑΛΑΝΤΖΑΚΟΣ

ΥΓΕΙΑΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
Γ. ΣΟΥΡΛΑΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΙΩ. ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ

Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
Β. ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους.

Αθήνα, 2 Δεκεμβρίου 1992

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΙΩΑΝ. ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Ελληνική βιβλιογραφία

1. Αγάθωνος – Γεωργοπούλου Ελένη, ` Κακοποίηση – Παραμέληση παιδιού, Ι.Υ.Π., εκδόσεις Γρηγορή, Αθήνα, 1991
2. Αγάθωνος – Γεωργοπούλου Ελένη, ` Οικογένεια – Παιδική προστασία – Κοινωνική πολιτική ` , εκδ. Γρηγορή, Αθήνα ,1993
3. Αγάθωνος – Γεωργοπούλου Ελένη, ` Θεραπευτική παρέμβαση στις οικογένειες που κακοποιούν και παραμελούν τα παιδιά τους . Κακοποίηση παραμέληση Παιδιών, Ι.Υ.Π., Β' έκδοση, Εκδ. Γρηγορή , 1988
4. Αγάθωνος – Γεωργοπούλου Ελένη , ` Οδηγός για αναγνώριση και αντιμετώπιση της κακοποίησης και παραμέλησης του παιδιού, Ι.Υ.Π. , Αθήνα , 1998
5. Ανοικτό πανεπιστήμιο ` Η κακοποίηση του παιδιού , εκδ. Κουτσουμπός , Α.Ε. , Αθήνα , 1985
6. Φωτεινού Μαρία , ` Γονείς Τέρατα ` 2^η έκδοση, εκδ. Καφέ Σχολείο , Αθήνα , 1987
7. Τσιγγρής Άγγελος , ` Σεξουαλική Κακοποίηση του παιδιού- Όψεις Κοινωνικού ελέγχου ` , εκδ. Σακκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή , 1999

8. Τσιαντής Ι. , ` Η σωματική Κακοποίηση – παραμέληση και Ψυχική Υγεία ` , Ι.Υ.Π. , εκδ. Γρηγορή , Αθήνα, 1991
9. Τσιαντής Ι. , ` Ψυχική Υγεία του παιδιού και της οικογένειας ` , Εκδ.Ελληνικά Γράμματα , Αθήνα , 1996
10. Καρατζά Λ. , ` 4 Κώδικες Α.Κ.Κ. Πολ. Δ. , Π.Κ.και Κ.Π.Δ ., Νομική βιβλιοθήκη , 2000
11. Παπαιωάννου Καλλιόπη , ` Κλινική κοινωνική εργασία – Κοινωνική Εργασία με Άτομα ` , εκδ. ΕΛΛΗΝ.Αθήνα , 1998
12. Παρασκευόπουλος Ι.Ν. ` Εξελικτική Ψυχολογία ` .Αθήνα 1988
13. Freud S ` Τρεις μελέτες για τη θεωρία της σεξουαλικότητας ` , εκδ. Επίκουρος , Αθήνα , 1991
14. Stevens Richard ` Freud S και Ψυχανάλυση ` εκδ. Κουτσουμπός Π., Αθήνα 1987
15. Φουκώ Μισέλ ` Ιστορία της Σεξουαλικότητας ` , εκδ. Ράππα, Οκτώβριος 1992
16. Ματζιβής Κ. ` Αιμομιξία , Η Φρίκη μέσα στην οικογένεια ` Αθήνα , 2000
17. Μουσούρου Λ.Μ. , ` Κοινωνιολογία της σύγχρονης οικογένειας ` , εκδ. Gutteberg, Αθήνα , 1989

Περιοδικά

1. Στόλιγκας Α. , ' Η ψυχοδιαγνωστική ' , Εκλογή , Τεύχος 34, 1985
2. Κανταρτζή Ζ. , ' Εργοθεραπεία σε παιδιά και εφήβους με ψυχιατρικές διαταραχές , Εκλογή, Τεύχος 72, Ιαν.- Φεβρ.-Μάρτιος Αθήνα , 1987
3. Μαρουλή Ε. , ' Το σύνδρομο του κακοποιημένου παιδιού ' , Εκλογή , Απρίλιος ,Αθήνα , 1977
4. Μουζακίτης Χ – Σαλκιτζίδου Τ. , ' Το νομικό καθεστώς για την κακοποίηση – παραμέληση του παιδιού στην Ελλάδα και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κοινωνικός λειτουργός ' , Εκλογή Απρ-Μαίος –Ιουν , 1987
5. Μαρούλη Ε. , ' Κοινωνική εργασία με οικογένεια κακοποιημένου παιδιού ' , Εκλογή , Απρίλιος , Αθήνα , 1979
6. Μουζακίτης Χρ. ' Χαρακτηριστικά κακοποιημένων εφήβων και κατευθύνσεις για παρέμβαση ' , Εκλογή , Απρίλιος , 1986
7. Μουζακίτης Χρ. – Ζαφείρης Α. , ' Συχνότητα και χειρισμός της κακοποίησης του παιδιού στην Ελλάδα ' . Μια εθνική διερευνητική μελέτη. Εκλογή , Οκτ.- Νοεμ. –Δεκ, 1990
8. Λιακοπούλου Μάγδα – Ξυπολυτά Δανάη , ' Σεξουαλική κακοποι-

ηση του παιδιού : Χειρισμός περιπτώσεων σε δύο διαφορετικά πλαίσια ` , Παιδιατρική, Τεύχος 50 , 1987

9. Ι.Υ.Π., ` Κακοποίηση – Παραμέληση παιδιού ` , Οδηγός για επαγγελματίες , Αθήνα 1990

10. Τζιογκούρος Χαρ. ` Η άσκηση βίας στην Οικογένεια ` Εκλογή , Ιου- Αυγ – Σεπτ. Αθήνα 1999

11. Σύγχρονα θέματα , Τεύχος 43-44, Δεκέμβριος 1990

Ξένη βιβλιογραφία

1. Asber Joseph Sirley, ' The effects of Childhood sexual abuse
A review of issues and evidence' , Handbook on Sexual Abuse
of children, assessment and treatment issues, Springer
Publishing Company , New York 1988
2. Burtol R. Curt, ' A psychosocial Aproach. Criminal Behavior
Εκδόσεις Jersey
3. Finkelhor Danid ' Child Sexual Abuse ' , New Theory and
Research . The Free Press, 1984
3. Kembe Herry & Kembe Ruth ' The Common secret – sexual
Abuse of children and adolescents ' W. H. Freeman and
Company , N.Y. , 1954

Σημειώσεις από διδακτέα ύλη

1. Μουζακίτης Χρ. ` Σωματική και σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού – Επιπτώσεις στην υγεία ` , Σημειώσεις Χρ. Μουζακίτης
2. ` Ορισμός του επαγγέλματος της κοινωνικής εργασίας της Διεθνούς Ομοσπονδίας Κοινωνικών Λειτουργών ` , Σημειώσεις από το μάθημα του Γ' εξαμήνου

Πτυχιακές

1. Λαζάρου – Νικολούζου- Σώκου , ` Σωματική κακοποίηση παραμέληση παιδιών , Πτυχιακή εργασία , ΤΕΙ Πάτρας
2. Αγγελίδου Μ. – Καδοπούλου Ευγ. – Λαζαρίδου Έφφ , ` Ενδο-οικογενειακή σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων στον Ελλαδικό χώρο ` , Πτυχιακή εργασία , ΤΕΙ Πάτρας , 1995
3. Κουτσοπούλου – Ράντου ` Σεξουαλική κακοποίηση νοητικά καθυστερημένων ατόμων ` Πτυχιακή εργασία , ΤΕΙ Πάτρας, 1995

